

Borger = Bennen.

Et

U g e s k r i f t,

udgivet

for

det forenede Understøttelses = Selskab.

Attende Aargang.

Kjøbenhavn, 1806.

A decorative horizontal line with oval shapes and dots, flanked by horizontal lines with arrowheads pointing towards the center.

Trykt hos M. J. Sebbelow,
paa Understøttelse = Selskabets Forlag.

05.6
Bo 66

1806
aarg. 18

17502

R e g i s t e r

over Indholden af Borgervens-Bladet
attende Aargang.

Afhandlinger og deslige.

No.		Side.
I = 3.	Bed Aarets Omverling (fortsat fra forrige Aargang)	I
3.	Om en voldsom Død	20

No.		Side.
4.	Heroismus hos en Negerslave .	25
5 : 7.	Om Egteskabs- Skismisser .	49
8 : 14.	Wha-abi	58
14.	Krigsbrædster i Ulm og Heilbeonn	108
15 : 18.	Sammenrottelsen i Genua ved	
	Fiesko	113
19.	Om kartoffelblandet Brød .	145
	Opfordring vore mange flette	
	Enkekasser angaaende	150
20 : 21.	Om Antipathie	153
22 : 23.	Drøm og Bemærkninger om	
	Drømme	169
23.	Udtog af et Brev om Reli-	
	gionssværmeri	178
	Det forhindrede Selvmord .	182

No. Side.

48. 51. Om Egenfindighed . . . 378

52. Extrakt af Protokollen over
Generalforsamlingen i
Præmieselskabet til den
jødiske Ungdoms An-
bringelse til Konster og
Haandværker . . . 409

Extrakt af Generalregnskabet
for samme fra medio
1805 til medio 1806 . . . 416

Anmeldelser fra Administrationen og andre.

12. Om Repræsentantvalg . . . 89

8. 30. 48. Om Repræsentantmøde . . . 57. 333. 377

No.	Sider.
10. 32. 49. Nye Medlemmer . . .	77. 252. 388
10. Ugebladets Bestyrelse vedkommande	76
50. Laan, Gratifikationer og Pensioner	393
11. Om Selskabets Formue	81

Regnskaber.

10. Extract af 4 Kvartals Regnskab for forrige Aar	73
11. Generalregnskab for 1805	88
31. Extract af 1 Kvartals Regnskab for dette Aar	241
32. — — 2 Quart. Regnsk. f. d. A.	250

No.

Side.

49. Extract af 3 Quart. Regnsk. f. d. A. 385

10. 13. 32 + 35 Andre Anmeldelser m. v. 76. 97. 252.

253. 257.

265. 273.

W. H. F. Abrahamson,
Kaptein.

B o r g e r = B e n n e n .

No. I.

Attende Aargang.

Løverdagen den 4de Januarii 1806.

Førlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Gasse No. 218.

Med Aarets Omveiling.

(Fortsat. See No. 52 f. Aarg.)

Utsaa atter et Aar henseundet med sine Glæder og Sorger! sagde Adolf, da han ved Aarets Slutning stod i sit Sovekammer. Hans Gemalinde sov, medens han gik med hastige Skridt frem og tilbage, stod derpaa stille ved Vinduet og saae mod den med sorte Skyer overtrukne Himmel. Hans Siel var uroelig, som den med Sneeflokker opfyldte Luft: thi han overtænkte Dagene i det soundne Aar, hvor meget God, han vilde have gjort, og

hvor lidet han havde gjort, hvor mange gode
 Hensigter der vare forstyrrede, hvor megen Utaf,
 han havde erfaret, hvor mange Dage og halve
 Nætter han havde arbeidet forgievet, og at det i
 det nye Aar kunne blive ligesaa, om ikke endnu
 værre. — Gud, Gud! raabte han heftigt, hvor er
 min Skiebne beklagelsesværdig! — Han udtalende
 disse Ord i en stærk Tone; Wilhelmine — saa heds
 hans Gemalinde — vaagnede, stod op og traadde
 ængstelig hen til sin Gemal. „Gode Mand,“ sag-
 de hun, „endnu saa sildig vaagen, og saa uroe-
 lig? De er dog vel?“ „Som man tager det,
 min Elskede!“ var Svaret. „Det gamle Aar er
 borte; vi leve alt i det nye; Gud give dem sin
 Belsignelse; at de bliver lykkeligere, end jeg er!“
 — „De, ikke lykkelig,“ svarede Wilhelmine? „De
 er en god Mand, deres Undersaatteres Fader; og
 naar man er god, er man lykkelig.“ „Saa skulle
 man tænke,“ svarede han; „at være god og op-
 fylde min Pligt — er min Bestræbelse; men lyk-
 kelig var jeg kun, da vi levede ganske for os og
 vore Børn; lykkelig, eller dog lykkeligere end jeg,
 er Bonden, der lever roelig i sin Hytte. Ak! min
 Stand, mit store Kald! — Alle mine Undersaattere
 kan jeg unueligt gjøre lykkelig; ved mine beste For-
 anstaltninger maa jeg stundom see Mange lide;
 Klager og Forestillinger uden Tal over Tab, Be-
 dragerier, Uretfærdighed, over Nærings Aftagelse

og stigende Priser paa Livets Fornødenheder. Nu er der Misundelse blandt mine Mænd; begunstes een, saa klager den anden; nu vil denne, nu hiin sværte sin Medarbejder. Gode og troe Tienere har jeg, dog hist og her snige uredelige og slettænkende sig ind, som arbejde imod, eller dog ikke redeligen ville befordre mine Hensigter. Nu erfarer jeg den forfæstede Utafnemlighed; nu miskiendes min Retfærdighed, misbruges min Naade." — Wilhelmine lod ham tale ud og begyndte nu med blid Stemme: „Vist nok, min Elskede! maa disse Betragtninger formørke deres Siel og smerte deres velvillige Hierte. Fyrstens Stand, er sikkert ikke saa frie for Besværligheder, saa fuld af Fryd, som de fleste troe. Enhver Stand i Verden har sine Ubehageligheder; og mon den Stand, hvori de lever, har de største? — Det er sandt, vi levede lykkelige, før de tiltraadde Regjeringen; men mindes de ikke, at deres Noe tit blev forstyrret, naar snart denne, snart hiin Lidende anraabte dem om Belgierninger, som da oversteeg deres Kræfter? Hvor er min Fader lykkelig, sagde de da, han har tusende Midler til at gjøre vel! Og denne Lykke er nu bleven deres; og dog var deres Skiebne beklagelsesværdig? og dog ville de bytte den bort? — I det mindste med Mange, svarede Adolph noget forlegen. — Og med hvem? spurgte Wilhelmine. Maa skee med deres første Minister? Ham enhver i

Riget holder for den lykkeligste efter dem. Han besidder deres Tillid; han fortjener den; han er en retskaffen Mand. Han sætter sin Lykke i at beholde deres Agtelse. Er de da ikke lykkeligere end han? De giver, han modtager. De er Herre; han Tiener. Ingen i Landet misunder dem den høie Stand, hvori Forsynet satte dem; med en Minister er det ganske anderledes. Andres Misundelse er ham ikke fienden farlig. Bagvaskelse, Fyrstens Ustadighed og Lune berøve ham tit Ære og Embede. Under besværligt Arbeide har han tilbragt Aaret; med Arbeide begynder han det nye. Og hvo nyder Frugten af hans Gliid og Nattevaagen? Gaaer det Borgeren vel, saa takker han dem derfor. Troer han, at have Føie til at klage, saa rammer det, i det mindste for en Deel, Ministeren. Det heder da: Fyrsten er uskyldig, han mener det got, man har ført ham bag Lyset o. s. v. Hvilke Byrder mener de nu, der ere lettest at bære — Fyrstens eller Tjenerens? — Al, svarede Adolph, saaledes meente jeg det ikke! Naar jeg vilde bytte, saa vilde jeg ikke søge Lykken i Palladser og hos de Fornemme, men i Hytterne, hist ude paa Landet. — „Men ogsaa finde den?“ — faldt Wilhelmine ham i Ordet. „Den sande Lykke er ikke bunden til nogen vis Stand. Med upartist Kierlighed skienker Guddommen alle Mennesker, der ønske det, et roeligt

og fornøstet Hjerte, og det fortjener dog alleene Navn af sand Lykke. Hvo der vilde opsøge det i Palladserne, vilde tit gaae længe forgievs. Men det boer nok heller ikke altid i lave Hytter og under Straatage. Vist nok har Landmanden færre Fornødenheder, men ogsaa færre Midler, til at afhjælpe dem. Han priser sig lykkelig, naar hans Hjorder ere sunde og hans Marke bære saa meget, at han kan betale sine Skatte, og ernære sig og Sine. Men hvor er han ikke elendig ved Misvæert, Dvægsyge, naar Fiender drage giennem hans Land! O, førend Borger og Haandværker kunne forhverve sig de Penge, som Fyrsten — — —

„Nok, nok, min Kone,“ sagde Udolph, „de har Ret og jeg Uret. Kun Utaknemlighed — — —“

Wilhelmine lod ham ikke tale ud. „Beste Mand,“ sagde hun, „om saa Timer ere alle deres Under-
saattere vaagne, da stige fra flere Tusenders Læber oprigtige Bønner til Gud for dem, for mig, for vore Børn. Vi have en god Fyrste, sig da mange Tusende; Gud lad ham leve længe! O — kunne de høre alle de velsignende Bønner, som nu snart lyde i deres Lands Kirker til Guddommen, for dem da — glemte de de Utaknemmelige! Alle kan intet Menneske, kan ikke Gud selv, gjøre til Naade. Naar vi kun redeligen gjøre Bort; naar Gud og vort eget Hjerte kun ikke fordømmer os! Hisset er Siengjæld; der er ingen Misforstand og ingen Utak-

nemlighed. Seer de, hvor venligt Maanen smiler frem bag Sneeskjerne!" — „Kiereste Wilhelmine!" raabte Adolph, og trykte sin Gemalinde til sit Hierte: „De er en Engel fra Himlen, der adspredder min Mismod! Vi ville være gode, saa længe vi leve! Vi ville være tilfreds og ikke klage! Hver Stand har sine Byrder, hver Stand sine Glæder. Erindre mig derom, saa ofte jeg vakler. Ganske lykkelig kan Menneket ikke blive herneliden."

Den gode Fyrste begav sig nu til Hvile, udsønt med sin Skiebne, sov roeligt, og vaagnede glad om Morgen, for at gjøre sine Undersaatter lykkelige.

Slige mismodige Følelser ved Aarets Begyndelse oplydte i denne eeneste Nat, flere hundrede Sieler i Adolphs Stater. Her ere nogle saa Prøver.

Den foran nævnte Minister, ved Navn Hilmar, havde tilbragt Aftenen blandt saa fortrolige Venner, og kom Klokken elleve mismodig hjem. Deres Samtaler var Regjeringens Mangler, som man hidtil forgievs havde søgt at afhjælpe, og de mange Forretninger, der i det nye Aar ventede paa ham, var Aarsagen til hans Mismod. Utsaa i Morgen, sagde han, ønsker man hinanden Lykke til et nyt Aar! ogsaa mig vil man ønske Lykke, de Færreste meene det! Men hvad skal

jeg selv ønske, Liv eller Død? Hvile — tør jeg
 haabe den heneden. Byrder bar jeg; og Bierge
 af Forretninger optaarnede sig, dem jeg skulle
 bære eller vælte bort! Og saaledes gaaer det i en
 evig Cirkel til Graven! — Og Lønner — — ?
 Misundelse, Dadel, Utafnemlighed; maaskee til-
 sidst et unaadigt Blik fra Fyrsten, en kold Tak
 for min troe Tjeneste! Skal jeg da evig være
 Slave, aldrig leve for mig selv? — Hastig sprang
 han op, og ilede til Vinduet. Roelig laae Eta-
 den for ham; kun fra Fyrstens Kammer skinnede
 et Lys. Dagsaa han vaagen endnu? sagde han, og
 hans Undersaatter sove saa roelige? — Dagsaa han
 har baaren Byrder, og flere vente ham. Hans
 Undersaattere takke ham, næst Gud, for deres roe-
 lige Slummer. Den Tanke er dog sød: at ar-
 bejde og sørge og vaage for andre! Jeg mindes
 endnu de Tider, da jeg ansaae det for den største
 Lykke, at være min Fyrste, hvad jeg nu er for
 ham. Hver Besværlighed, der var forbunden der-
 med, syntes mig saa let. I de Huse, hvor Alt
 nu synes at slumre saa roeligt, vaager vel ogsaa
 Mangen paa eensomt Leie, Hovedet suidt af Pla-
 ner, hvordan han i næste Nat vil stige i Fyrstens
 Guust. Den Misundelse, hvormed man seer paa
 mig, vidner dog om nogle Fortrin, som ere for-
 bundne med min Post. Lyve isteden for een vilde
 i Nat springe jublende op af sit Leie, naar man
 bragte ham det Bud: træd ind paa Hilmar's Post!
 Utsaa, min Land, roelig! Arbejde er Livets Kry-
 derie; og kun et Liv uden Daad er frit for Mis-
 undelse og Utafnemlighed.

Alt, endnu vaager min Fyrste, sukker maaskee
 over ufrerlig Dadel; og dog er han saa god; dog
 ligger hans Undersaatterses Vel ham saa meget paa
 Hjertet. Ham kan Intet trøste uden Guds Bie-
 fald. Mig trøster, foruden den Høiestes Biefald,

ogsaa hans Tillid. Hvor lykkelig er jeg ikke i saasdan Fyrstes Tjeneste! Aldrig haade jeg nodig at tale mod min Overbeviisning og Samvittighed; han vil kun hvad der er ret og got. — Hvor mange Ministre maae ikke tilveiebringe uhyre Summer, for at tilfredsstille deres Herrers Luner, Griller og Daarskaber, lad være deres arme Undersaatteres Sved og Blod klæber derpaa! Ja Alt, hvad Fyrsten lyster, var det end nok saa umenneskeligt og grusomt, skal de kalde got og befordre. Eller nøle de, saa flammer Breden i Fyrstens Die; de forjages i Unaade eller endog med Banære; og en mindre redelig Mand træder triumpherende i deres Sted. — Det har jeg dog ikke at befrygte hos min Fyrste; han byder mig Haanden til at befordre Landets Vel. Skulle jeg da klage? Det var Utaknemlighed. Hver Stand har sine Byrder; Tal være Forsynet, at min har færre end mange Andres! Dybt indprægede skulle Gesners skionne Tanker være mig: Den er viis og lykkelig, der villig opfylder Pladsen, som Bygmesteren, der overfluer det Heeles Plan, har anvist ham!

Med disse Tanker begav Ministeren sig til Hvile.

(Fortsattes.)

B r o r s o n ,

Præst til Garnisons Menighed.

Den 19de Januarli er Commissionsmøde. Herr Justitsraad Berner indleverer sit Bidrag.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 2.

Attende Aargang.

Løverdagen den 11de Januarii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

W e d A a r e t s O m v e x l i n g .

(Fortsat. See No. 1.)

Set Opdragelses Institut i samme Bye, sadde en Deel Unglinge sammen. Nogle læste, Andre studerede paa nye Aars Vers, som de næste Morgen vilde gjøre Brug af. Da Klokken slog tolv raabte Alle: Velkommen nye Aar! — Spøgende ønskede nu den eene den anden, at han i dette Aar maatte blive Student, eller Fændrik og deslige. Deres Skiemt blev efterhaanden en alvorlig Samtale, og

Ingen af de unge Herrer var tilfreds med sin Skiebne; Enhver ønskede at være noget andet. Naar jeg først er det eller det, o — da ville jeg ret være fornøiet. Ved disse Drømme og Luftkasteller bleve de høirøstede, saa deres Lærer, som sad i Sideværelset og læste sin Plato, blev opmærksom, og endelig gik ind, og spurgte smilende: Om han vel turde viide, hvilken vigtig Materie, de afhandlede? — Efter nogen Tausked fortalte de ham Indholden af deres Samtale. — Altsaa, begyndte Læreren, Lykken søge de, mine unge Venner, og meene, ikke at finde den hos dem selv, i den Stilling, hvori Forsynet satte dem? Ikke i Drengens eller Unglingens Aar? Og dog kunne det let være, de engang som Mænd ville ønske dem igjen hensat i de Aar, hvori de nu leve. I det mindste er det gaaet Mange Mænd, der ikke enda vare saa taabelige, saaledes. Husker de, hvad vi nyelig læste i Dvid? o mihi præteritos referat si Jupiter annos! Og hvo veed, om de ikke engang sender samme Ønske mod Himlen? Det menneskelige Hierte er nu engang saaledes: hvad vi see fiernt, det holde vi for det høieste Gode; besidde vi det, saa agte vi det libet, og længes efter Nyt. Men vi blive aldrig tilfreds saalænge vi tænke saaledes. Hvo der venter Fuldkommenshed i nogen Stand, han bliver aldrig fornøiet med

sin Stilling; han jager efter en Skygge, der svinder, saa tit han vil gribe den. Stedse er han uroelig, har intet blivende Sted, indtil han segner kraftløs i Graven. Væn dem til, at tage det menneskelige Liv som det er; en Blanding af Lys og Skygge, af Arbeide og Hvile, af Lyst og Alyst! Verden er intet Helvede og intet Paradiis. Men, at gjøre vel og opfylde sin Stands Pligter, det gjør os, sagtens ikke til Engle, men til gode og glade Skabninger; og det ønsker jeg dem til det nye Aar. Med disse Ord forlod Bærereren Kammeret.

Nogle hæderlige Borgere havde samlet sig hos en Spisevært, for med Aarets Begyndelse, at drikke paa Fyrstens og Fædrelandets Velgaaende. Wiinen gjorde dem snaksomme, de passiarede om et og andet, drak hinanden til endelig foreflog man ogsaa en Skaal: paa bedre Tider! — Ja vel, dem kunde vi behøve, sagde een af Selskabet, thi det seer jammerlig ud hos os; jeg vil ikke tale om Lødet; men Alt bliver hver Dag dyrere. Arbeide kan man faae, men ogsaa Penge? ja — naar man har ventet og løbet heele Aar efter dem; og stuer om endda gaae bort med en lang Næse. Skatt og Paalæg blive ved — — Forhøies, vil du sige.

Naboe! falbt en Anden ham i Ordet: hvad er der ikke lagt paa Indførselen af Talg? og Fyrsten? — stikker Pengene i Lommen og brænder Worlys. — Sandt er det, sagde Een, vi har en god Fyrste. Liv og Blod lader han for os, og agter Læger og Chirurger høit. Men Ministerne, Gud forlade dem det! Bajasser og Hansvurster giøre Kaprioler for Folk, og snyde dem Pengene fra; saa ærlige Folk med al deres Konst — — O hvad vil han klage, Herr Willems? raabte en Anden: nei, vi maae klage; vi kunne snakke om Glendighed, siden de Potteskaar, det Postelin, eller hvad det Kram heter, kom i Mode. — I viide ikke, hvad I ville, raabte Een: Vi maae nedlægge Haandværket, siden denne Forligelses-Commission blev oprettet. Den snakker da Folk til Rette, som ellers længe ville ført Proccesser; og vi maa døe af Sult eller lære et Haandværk. — Saaledes gik Klagerne rundt; og man blev endelig eenige i, at det var allevegne bedre, at leve, end her.

Kuns en ung Borger, der som Smedkersvend, havde giennemvandret en Deel af Tydsklands Egne, sad taus, og rystede fra Tiid til anden med Hovedet. — See, sagde man, til hãm, han har vidst seet alting bedre paa sin Vandring! — Bedre ikke, svarede Smedkeren, men vel flattere end hos os. Jeg siger altiid, hvo der ret vil faae sit

Hiem kjer og spise fornøiet sit Stykke Brød, han
 maae reise i fremmede Lande og see, hvordan det
 der seer ud. Dersom I gode Venner ret betænkte
 jer, I vilde takke Gud for vor gode Fyrste. Klings
 ker! Han leve for os og vore Børn! — Sandt
 er det, der gives Lande, der ere skønnere og frugt-
 barere end vort. Men her voxer dog hvad vi be-
 høve; og hvad Ponden saae, kan han høste i
 Fred. Vore Børn vore op, lære Noget og kunne
 gaae os til Haande; hist og her, der ere de knap
 voxne, før man river dem ud af Forældres Huus,
 eller fra Ploven; sælger dem til fremmede Fyrster,
 for at skydes ihjel, eller kommer som Krøblinger
 hjem. Nu de fiendtlige Hære, der fortære Alt —
 jo, der har man Årsag at klage! — Om Forlis-
 gelses-Comissionen har jeg saa tit sagt min Mee-
 ning; om Talloetteriet har jeg ogsaa mange Ønsker
 paa mit Hierte, men — jeg vil beholde dem hos
 mig selv. — Men Skatte og Paalæg? — Ja, vi
 maa betale dem? — Skal da Fyrsten leve af Luf-
 ten? Alting er bleven dyrere, — vi føle det i
 vore smaae Huusholdninger — nu i hans den stø-
 re, hvor man dog ikke kan sige pragtfuld Udseelse
 og Dverdaad hersker. Er det ikke Ret og Nøds-
 vendighed, at holde vor Krigsmagt i Stand, i
 disse uroelige Tider, og vaage over vore Grænds-
 sers Sikkerhed? En Arbejder er jo dog sin Løn

værd, saalænge Bibelen bliver Guds Ord. Og
 meene I det er Børneleeg, at regiøre Land og
 Folk? Giver Keiserens hoed Keiserens er! derved
 bliver jeg, og giver Mit, saa lidet det end er, af
 et villigt Hierte. O I skulle staae et Fierdingaar
 under en anden Herre! Den halve Verden ville I
 løbe, for igien at komme under vor gode Fyr-
 ste. Den duelige og slittige Arbeider finder dog
 Brød hos os. Hvo der ikke er det, han reise til
 Staraffenland! der vore Klæder og Brød og fulde
 Punge paa Træerne; der behøve I blot at ryste
 saa falde de i jeres Skid.

Selvkabet loe over Smedkerens Svøg. De
 fleeste meenede, han havde nok ikke Uræt. Just da
 slog Klokken tolv, og man drak det nye Aars
 Skaal.

Paa Byens Hovedvagt hilsebes Aaret ogsaa med
 misfornøiede Klager. Den vagthavende Offiicer
 kunde ikke sove for Soldaternes Støien i Corps
 du Garden, og udgød sin Mismod i følgende
 Tale med sig selv: Over tyve Aar har jeg nu baa-
 ren den røde Kiøle, og endnu kuns Stabs capi-
 tain! Det gaaer endnu i den evige Cirkel: trække
 af og paa Vagt, exercere, rundere, og saa de Kar-

les Støien, der knap lade mig faae et Blund i mine Dine! Avancen gaaer saa Gud forbarme sig; man gaaer og slider sig selv op, indtil man giver mig den sidste Salve. Jeg tænker: en Kugle for Hovedet! — Jo, det var ogsaa et deiligt Indfald, saa ville Lieutnanten og Fændriksen ret lee mig ud! — De see saa ynkelig nok een i Ansigtet, om man ikke seer ilde ud og har Ewinsot, og ved en salig Afsskeed fra denne Sammerdal vil gjøre Plads for dem? Nei, da er det dog klogere, at krybe om i Berden som Capitain. Jeg huster endnu de Tider, da jeg tænkte, naar du dog først var Capitain! saa skulde Volker klage. Capitain er jeg; og evig kan dog min 70 Aars Compagniechef ikke leve! Haabet leve! — Saa talde Capitainen, sprang op af sin Sofa, og kaldte Geseideren, for at stoppe sig en Pibe Knaster. „Knaster er dog den bedste Tobak i Berden,“ sagde Geseideren, i det han tændte Capitainens Pibe, og drog Bellugten til sig med begge Næseborerne. Jeg forstaaer dig, sagde Capitainen! og rakte ham

sin Tobakspung. Med tusende Tak modtog denne Pungen, stoppede sin Pibe fast og fuld, og forlod Stuen. — Arme Fyr! sagde Capitainen, hvor tilfreds med en Pibe Knaster? og jeg ryger daglig et halvt Dusin, og taler dog om en Kugle for Hovedel? Hvor vi Menneſker dog ere nogle utaknemlige Skabninger!

(Fortsættes.)

B r o r s o n ,

Præst til Garnisons Menighed.

Den 19de Januarii er Commissionsmøde. Herr Justitsraad Berner indleverer sit Bidrag.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 3.

Attende Aargang.

Esverdagen den 18de Januarii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Gjolsfræde No. 218.

V e d A r e t s O m v æ r l i n g .

(Sluttet. - See No 2)

Laus tændte Gefreideren sin Pibe blandt sine Kamerader. Hille den sorte Jøde! raabte en gammel Grenadeer, i det han trak den Balsam - Lugt til sig: han har igien været ved Capitainens Tobaks Pung! Hvem der dog var Gefreider! Heele Natten kan han sidde i en varm Stue, medens vi staae Post og ryste af Kulde. Capitainen skienker ham mangen Lækkerbidstien, og — Knaster! Mer vi — hver tredie Dag paa Vagt, skulle ernære

Kone og Børn — vi kunne bare os for at lee. —
 Løser af! raabte Skildvagten, da Klokken slog
 tolv. Naret begynder godt, sagde Soldaterne i
 det de sprang ud.

Hm, Hm! sagde Capitainen, der havde hørt
 paa Alt dette. Hvo har nu vel Ret til at klage
 over sin Skiebne; jeg, eller mine Soldater? Naar
 dog enhver, der finder sin Tornister, fyldt med
 Sorg og Griller, saa tung at bære, ville prøve
 at løfte sin Sidemand's eller Undergivnes Tornis-
 ter, og slæbe om med den et par Uger! Han vil-
 de snart igien længes efter sin egen. Jeg takker
 Gud, at jeg er den, jeg er.

Mismodig lænede en ung Bondekns, der stod
 Skildvagt, sig paa sit Gevær. Den i Bagstuen
 holdte Samtale løb om i hans Hoved, og han
 jammerede hos sig s. lv over det usle Soldaterliv.
 Smidlertiid faldt hans Dine op til et Tagvindue
 ligeover for hans Post, fra hvilket han hørte en
 klagenende Stemme. Ak, sagde han, da han havde
 lyttet lidet efter, at være syg er dog den største
 Elendighed! De arme Folk derovre, de har nu
 lidt saaledes i et Halvaar! Jeg har tidt staaet
 Skildvagt her, og altid hørt Klager lyde. Jeg
 er dog, Gud skee Lov! sund. Hvad vil jeg saa

meere? — Og nu kastede han Musketten paa Maak-
fen, og gik frem og tilbage, nynnende den skønne
Sang:

Gud gav mig Helbred, Styrke Fred:
Ja, du, o Gud! er Kierlighed o. s. v.

De stakkels Folk, i Huset lige over for Skild-
vagten, vare høist elendige. Konen havde hidtil
med sin Mand kummerligen ernæret dem og deres
syv Børn. Men nu havde hun lagt et Halvaar
syg; og Manden maatte blive hjemme fra sit Ar-
bejde, for at pleie hende. — Af Kone, sagde han
Aarets siste Aften, hvordan vil det gaae dig og
mig og vore Børn i næste Aar? Gud og Menne-
sker have forladt os; tilsidst maa jeg forsvikle. —
„Gud forbyde det!“ sagde den fromme Kone:
„haab paa Herren! Det bliver nok godt.“ Just
som hun sagde dette, bankede Een paa Døren og
bragte et forseglet Papiir med 15 Rdlr. I Papi-
ret stod blot: Fra en Veninde af de fromme Fat-
tige. Den ubekjendte Veninde var Wilhelmine,
Adolphs Gemalinde.

Konen og Manden vare stumme af Glæde.
„Seer du,“ sagde Konen; „Haab kun paa Her-
ren! Nu bliver det godt. Hent Brød hos Ba-

geren til vore Børn!" — Manden hentede Brød, medens Konen bad for sin ubekjendte Belgiererinde. Her er Brød, sagde Manden til sine Børn; I og jeg ere hiulpne; men du Kone, dine Smerter — — „Ogsaa mig, vil Gud hielpes," sagde Konen; „sørg ikke for mig. Der er en anden og bedre Verden, sagde Præsten sidst. Mand, vær ikke saa bedrøvet. Gud vil nok hielpes!" Kort efter fik hun et frygteligt Angreb af sine Smerter. „Saa skrækkelige," sagde hun; „har de endnu ikke været." Manden vilde hente en Læge; hun hød ham lade det være, thi det var saa sildigt. Saaledes varede det til Midnat. Hun laae svag, men roelig. „Lev vel!" sagde hun da til sin Mand: „Sørg for vore Børn. Med mig er det forbi. — Græd ikke saaledes! Mig gaaer det vel; Himlen er jo ogsaa aabnet for den Fattige; de, der saae med Taarer — —" Med disse Ord hensov den fromme Kone, og alle hendes Lidelser vare til Ende. —

(Efter Wagnis Moral in Bryspielen.)

Om en voldsom Død,

(Af et Brev.)

Marer er henseundet, men det bliver for mig og min Familie altiid et meget sørgeligt Mar. Tabet

af min Moder, og min Søsters Død — hun var allerede Moder til flere Børn — har De beklaget med mig. I forrige Uge havde vi en nye, bedøvende Skræk. Thi min Moders Broder — en Mand med ædelt Hierte — blev dragen død op af Vandet, i hvilket han blev nedslungen af Møllehjulet og skrækkeligen tilredet. Tænk Dem vor Skræk ved denne Efterretning; tænk Dem det sørgelige Syn af den knuste, gode Gamle! Min Faders og mit saarede Hierte begyndte lidet at læges, ved dette Tilfælde ere de paa nye giennemborede, thi han var en redelig Ven, og os saa dyrebar ved sit deeltagende Hierte og sin Erfaring. Vi have grædt for ham, som for en Fader Ja, Erindringen om dette Nar bliver altid smerteligt. — Hvor kunne vi her begribe Guds Veie? Vi stode allerede, og forundrede os over det Skæte, som uerfarne Lærlinger, der ikke kunde begribe deres Lærers Fremgangsmaade. Min Ven, vi kunne ikke udgrandske det.

Jeg beroliges ved Tanken, at alle disse sørgelige Skiebner, dog endelig maa foreene sig til vor Lykke, og at Gud, der paalagde Byrden, kienner der vore Kræfter og vil hjælpe os bære den. — Vor Præst sagde i sin Lignprædiken over ham: Gud havde villet i denne Mand og i vor Familie fremstillet et Exempel, at en stille, roelig Død ikke

altiid bliver den Rettskafne til Deel. Hæderligt for os og den Ulykkelige's Enke. — Men hvordan kunne De her retsfærdiggjøre Forsynets Godhed! — —

M * *

S v a r.

Jeg har kun lidet at svare til deres Spørgsmaal, hvordan jeg i dette Tilfælde kan retsfærdiggjøre Forsynets Godhed? Beskædent tør jeg vel efterspore Bliksdommens Veie; men ubeskædent ville det være, om den Dødelige vovede, at anstille Eftersyn over den guddommelige Retfærdigheds Førelser. Ubekjendt med deres Fætters Stilling, kan jeg blot erindre dem om nogle bekjendte Sandheder og yttre nogle almindelige Formodninger. — Kun for os, min Ven, kun for de Leveude, har en voldsom Død saa meget Skrækkeligt. For den, der saaledes omkommer, er den dog hverken meere eller mindre end — Livets Ende, som jo en gang maa komme; og det Uventede deri er sand Belgierning for den Lydige. Smerterne ere korte, og lettere at bære end langvarigt Sygeleie, saa frygteligen Indbildningskraften end maler dem for os. Den saaledes Dræbte faaer ikke Tid, at tænke paa Alt, hvad Døden river ham bort fra, hvad han endnu ville have nydt og udført. Han hører ej sine Venners Klage, seer ej de Taarer, hvormed de ledsage den langsomt nærmende Død. Hvo

der ej søler Frygt for Døden, undgaaer det Skrækkeligste ved den; om ham kan man sige: han har hverken smagt eller seet Døden! — See, disse Begjæringer nød den gode Gamle, de beklager. Var han Dydens Ven, som De skriver, Menneskenes Fader veed det; hans Siel var hævet over hans jordiske Hytte, før han var sig bevidst, at den blev nedbrudt. Maaskee vare tunge Lidelser indviklede i hans Livs Plan: disse blev han nu unddraget. Dog lad os tænke paa de Levende. Dette rystende Optrin maa være velgiørende; stærkt vil den Følelse giennemtrænge Mange, at det er nødvendigt, hver Dag at leve saa, at vi ogsaa der, hvor vi ej formode det, friemodigt følge Dødens Stemme. Selv den Kolde vil føle sig rørt; selv den Betfingdige tænker: „Hendes saadant det grønne Træe o. s. v.“ Disse Betragtninger ville dog paa en Tiid standse de Elendige i deres Daarskab. En sædvanlig Død paa Sygeliets kunne aldrig saa vel talende give gode Lærdomme. — Havde den Afbøde Børn, deres Faders voldsomme Død vil gjøre et stærkt Indtryk ej blot paa deres, men og paa deres Benneres Hierte, og oplive større Deeltagelse, end om hans Død havde været roelig. Døde han uden Børn; saa vilde Gud maaskee gjøre det umueligt for ham, selv at beskikke sit Huus, paa en Maade, der vel stemmede med hans, men ikke med Forsynets Wiisdom.

Ogsaa deres gode Præstes Tanke fortjener, at lægges paa Hjertet: at — for at udtrykke mig paa min Maade — Menneskenes udvortes Skiebne ikke skal stemme med hans indre Værd, for at Menneskene ved Stræben efter Dyd ikke skulle see paa Belønning; de leedes fra forgængelige til varige Goder. — Dog mit Brev skal ikke være en Afhandling. De besynderlige Omstændigheder, hvort den Gamle levede og døde, hvad der er fulgt eller skal følge paa hans Død, skal efterhaanden udvikle det tydeligere, at dette og hvert voldsomt Dødsfald, ikke vidner imod, men for Skaberens Wiisdom og Godhed.

B r o r s o n ,

Præst til Garnisons Menighed.

Den 19de Januarii er Commissionsmøde. Herr
Justitsraad Berner indleverer sit Bidrag.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 4.

Attende Aargang.

Isverdagen den 25de Januarii 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Heroismus hos en Neger = Slave.

(En virkelig Tildragelse, fortalt af den brittiske Sø= lieutenant Ducey, som i Aarene 1802 = 4 paa Krigsskibet Kalkutta gjorde en Reise til det sydlige Ocean, for at anlægge en ny Kolonie ved Port = Philip i Baß = Strædet paa den sydlige Kyst af Ny = Syd = Wallis.)

Fort før vor Ankomst til Brasilien i Maj 1803 gav en Neger = Slave, som var født i Landet, et Bæviis paa heroisk Mod, hvorfor det gamle Rom

wilde have reist ham en Billedstøtte ved Siden af den, Virænius fik. Skøndt min Ven ikke seer sig i Stand til at lade denne Begivenhed vederfares al den Ret, som den fortjener; saa vilde det dog være langt meere utilgivelig om jeg aldeles forbigik den med Taushed.

Ved Landets Love er det paalagt enhver Eier at frigive sin Slave, saasnart denne er i Stand til at tilveiebringe den Summa, til hvilken han paa en billig Maade kan ansættes; og dette er næsten den eneste Begunstigelse, hvilken denne nedværdigede Menneske-Race kan rose sig af.

Senor D., en riig Plantør i Minernes Distrikt, havde iblandt sine talrige Slaver en ved Navn Hanno, der var født paa Plantagen, og hvis naturlige Anlæg gav ham et Fortrin, der hævede ham høit over hans Medbrødre. Neppe havde Hanno naaet den Alder, i hvilken enhver Befir synes at være et Kjerligheds-Suk, førend Selida blev Maalet for hans varmeste Dnsker. Denne unge Pige i lige Alder med ham, tiente hos hans Herre som Slavinde. Hos hende bemærkede hans partiske Die alt, hvad der giver Figuren Skjønhed og gjør Hjertet elskværdigt. Deres Lidenskab var gjensidig, den var opvoren med dem og havde, ved efterhaanden at indflette sig i deres hele

Bæfen, vundet Styrke; men Hanno, skøndt Slave, sølte menneskelig og hans ædle Siæl oprørtes ved Tanken om at dette Slaverie skulde gaae i Arv til hans Børn, thi Slaverie er jo næsten den eneste Arv, disse ulykkelige Fædre efterlade deres Børn.

Hannos Aand var energisk, hans Beslutninger urokkelige. Smedens han daglig forrettede sit Arbeide og blev udmærket for sin Flid og sin Trofasthed, blev det ham ved overordentlig Anstrængelse og den højeste Grad af Sparsommelighed muligt, at samle sig en liden Formue, uden at berøve sin Herre noget af den Tid, der tilkom ham. Efter 7 Aars Forløb var det, han havde sparet, stigit til den Summa, for hvilken en Slavinde i Almindelighed sælges. Tiden havde ikke svækket hans Tilbøjelighed for Zelida, og den gjensidige Omheds ukunstlede Baand holdt deres Hjerter forenede. Senor D's Fraværelse, der varede i 2 Aar, var en Hindring for Hannos Indlingsønske at kjøbe sin Zelida fri, og denne havde imidlertid sødt ham en Søn og

Datter. Endskiøndt disse Børn ved Fødselen vare Slaver, følte Hanno dog ingen Betyrning for deres Fremtids Skiebne, thi han havde nu forøget sin lille Skat til en Sum, der var tilstrækkelig til ogsaa at skaffe dem deres Frihed.

Efter Senor D's Hiemkomst stræbte Hanno med megen Angstselighed at bevæge ham til at opfylde Lovens velgiørende Bud mod Zelida, men da han alt for godt kiendte sin Herres smudsige Bindesygge var han forsigtig nok til at forsikre ham, at en god Ven havde i Sinde at forstrække ham Pengene. Senor D. lovede ham at modtage Pengene, og der blev bestemt en Dag, paa hvilken Dokumenterne skulle udfærdiges af Dyrigheden.

Den bestemte Dag kom og Hanno fløi paa Haabets Vinger til sin Herres Huus. Letteligen tænker man sig, at den hierteligste Glæde imidlertid fylder hans Bryst, da han nu har Udsigter til at skaffe de Menneſker Frihed, hvem hans hele Siæl tilhører. Han leverer Pengene — man be-

mægtiger sig det som Senor D's Eiendom, der er bleven ham berøvet; Hanno som ikke seer sig i Stand til at fremstille Varneren, paa hvem han havde beraabt sig, bliver dømt og hans Herres Grusomhed udtømmer sig, i det han selv paatager sig Opsigten ved sin Slaves Afstraffelse.

Endnu blødende af Svøben vendte Hanno tilbage til sin Hytte, som skøndt Trælles Bolig, hidindtil under Kierligheds og Haabets milde Indflydelse dog ikke havde været ganske arm paa Glæder. Han fandt sin Kone, beskæftiget med at give sin spæde Datter Die, imedens hendes Søn, der endnu ikke var i Stand til at gaae, morede hende med sine muntre Bevægelser. Uden at svare paa Belidas ængstelige Spørgsmaal, tiltalte han hende saaledes:

„For at forskaffe Dig din Frihed, der vær
 „mig dyrebare end min egen, har jeg siden det
 „første Dieblif, vi bleve bekiendte med hinanden,
 „nægtet mig enhver Næderqvælgelse, som mit Sla-

„verie tillod mig. For at naae dette Diemeed har
 „jeg arbeidet i de Timer, man tilstaaer os til
 „Hvile og hvilke mine Medbrødre bruge til For-
 „ngielse. Jeg har hver Dag afknappet noget paa
 „mit usle Kaffavabrød; jeg har solgt mit Stykke
 „Tobak; i Sommerens brændende Hede, som i
 „Vinterens sticrende Kulde har jeg gaaet uden
 „Bedækning for at skaffe Dig din Frihed. Jeg
 „havde naaet Maalet for alle mine Bekymringer
 „og Opoffrelser, thi i Morges betalte jeg din
 „Herre Prisen for din og dine Børns Frihed.
 „Men — da Dokumentet skulde udstædes af Dv-
 „righeden, lagde han Beslag paa Prøngene som paa
 „hans Eiendom; han beskyldte mig for Tyverie og
 „straffede mig for en Forbrydelse, hvilken min
 „Siæl afstyer. Mine Bestræbelser for at erverve
 „Dig Friheden have været uheldige; Frugterne
 „af min Glid ere soundne hen, som Silkeormens
 „Arbejder — de ere blevne en ny Næring for vor
 „Tyrans Svælgerie: Haabets Blomster ere for
 „evig falmende, og, uhykkelige Hanno! dine Videls-
 „fers Kalk er fuld! Dog — et Middel, et sikkert,

„men skrækkeligt Middel er der endnu til at befrie
 „Dig, dyrebare Kone! fra Tyrannens Svøbe eller
 „fra den Nedværdigelse, hvilken Bøllysten truer
 „Dig med. Et Middel er der endnu, mine el-
 „skede Børn! til at redde Eder ud af et følesløst
 „Uhyres Hænder og befrie Eder for et Liv, fuldt
 „af uoverseelig Jammer.“

Nu greb han en Dolk, stødte den i sin Kones
 Barm og imedens hendes ryggede Blod endnu
 strømmede, giennemborede han sine Børns Bryst.

Da han blev grebet og bragt i Forhør, sagde
 han med en fast og mandig Tone: „Jeg dræbte
 „min Hustru og mine Børn, for at forlorte deres
 „ulykkelige, slaviske Tilværelse; men jeg skaanede
 „mit eget Liv, for at vise mine overmodige Ty-
 „ranner, hvor let det er at undgaae deres Magt
 „og hvor lidet en Negers Siæl frygter for Dø-
 „den eller Pinsler. Vist nok venter jeg de overs-
 „ordentligste Dvaler, hvilke Eders Grusomhed kun
 „kan udgrunde, men Smerte foragter jeg saale-

„des“ — ved disse Ord stak han et svidst Stykke
 Sern ind i sin Arm og trykte det ind i Kjødet —
 „og Døden ønsker jeg, for igien at forene mig med
 „min Kone og mine Børn, som allerede i vore Fæ-
 „dres Land, hvortil grusomme Blanke ingen Ud-
 „gang faae, have beredet en Baaning for mig.“

Selv Portugisernes stolte Apathie blev rørt
 ved en saadan Appellation til Gens Følelser. Sla-
 ven blev løsladt og fik sin Frihed; Senor D. maatte
 erlægge svære Pengebøder og den uværdige Dvrig-
 hedsperson, der havde ladet sig bruge til denne
 Nederdrægtighed, blev affat fra sit Embede.

B e r n e r ,

Justitsraad og Assessor
 i det danske Cancellie.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 5.

Attende Aargang.

Løverdagen den 1ste Februarii 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Have Egteskabs = Skilsmisserne i den senere Tid taget Overhaand i saa høj en Grad, som der jevnliges klages derover?

Set nyeligen udkommen Skrift, der handler om Egteskabs = Skilsmisse, har en af vore udmærkede Forfattere leveret et Forsøg til Udviklingen af Lovgivnings = Grundsætningerne om denne Materie. Dette Skrift, der bærer lige saa megen Præg af Skarpsindighed som af dyb Menneſke-

Kundskab, er optaget med almindeligt Bifald; og tilfold Hæder fortjener vist nok ogsaa enhver Forfatter, der aldrig skriver, uden naar det stcer i det ædle Diemed, at han, ved sine Skrifter, vil gavne det Borger - Samsfund, hvori han lever. At dette har været Formaalet for Forsatterens heldige Bestræbelse, derom er der kun een Mening.

Smidlertid kan det ikke nægtes, at der jo hist og her ere fremsatte enkelte Sætninger, som kunne taale en strengere Prøvelse, og det var at ønske, at en Mand, der var Forsatteren voksen i Talenter og Sandheds = Kjerlighed, ville paatage sig at drøfte disse Sætninger noget nærmere, og derved, efter Forsatterens eget Ønske, bringes paa Spoer til at udfinde det eene sande og rette i denne Sag, der er ikke alleene ethvert Borger - Samsfund, men ogsaa heele Menneskeheden saa vigtig. Iblant hiine Sætninger, som saaledes ere fremsatte, er ogsaa den: „At det er en almindelig bekjendt Erfarings = Sandhed, at Tidernes Tone har i Fædrelandet, saavelsom i andre Europas Stater bragt det derhen, at Ægteskabs Skildsmissernes Antal er i de sidst forløbne Decennier overmaade forøget,“ hvilket han søger at bevise „med Beretninger, der ere uddragne af authentiske Dokumenter, og efter hvilke Antallet af Skildsmissegørende Ægtepar, for Ærskløbet 1804, i Residentsen Kjøbenhavn og dens Forstæder, skal have forholdt sig til Antallet af

de i Staden og Forstæderne i samme Karsløb indgangne Egteskaber, som 291 til 937, eller omtrent som $\frac{1}{7}$ til 1." Disse Forfatterens Ord have givet Anledning til, at Bestyrerne af vore Ugeblade og andre periodiske Skrifter deraf igjen have uddraget den Slutning, at af hvert tredie Egteskab i Hovedstaden eet maatte anses at være ulykkelig, og at disse hyppige Egteskabs Skilsmisser vare et sikkert Kjendetegn paa, at vor Nation gif en tiltagende Sædernes Fordærvelse med stærke Skridt imøde. Hvad vore Journalister saaledes havde indrykket i deres Blade, fandt igjen lettelig Ufsætning saavel i tyske som franske Skrifter — og nu heder det overalt i fremmede Lande, „at Betsindigheden er flygtet med sine Tilbedere til det kolde Norden; at disse her have opreist deres Guds inde et Altar, og at der dagligen tye flere og flere fra Hymens Tempel for at offere Virak til Dagens Dronning."

Sa man er endogsaa gaaet saavidt, at man har anstillet Sammenligning imellem de større Hovedstæder i Europa og vores egen lille Residentsstad, for, fra de skilsmissegørende Egteskabs Antal paa disse forskjellige Steder, at kunne gjøre den Slutning, at Sæderne vare langt reener i de sydlige og meere kjelne Deele af Europa end i de nordlige og meere hærdede. For at berigtige disse

og flere Domme, der saa letteligen kaste en Skygge over en heel Nations Cultur = Tilstand, har Udgiveren troet, at det ikke vilde være af Veien, om han, i et Blad, som dette, der bærer Navn af Borger-Bennen, og læses af ret mange, der endnu hylde Forkædrenes Skikke med at holde Egteskabet i Tre, meddeelte sine Læsere hvad han meener, at der med nogen Grund kunne siges imod det, hiin Forfatter har udladt sig med.

For med nogenlunde Nøiagtighed at kunne bestemme, om Egteskabs Skilsmisserne nu til Dags ere hyppigere end de tilforn have været, udfordres der, saavidt jeg skjønner, tvende Ting; først, at man veed, hvor stort det Antal af Egtesfolk have været, der i ældre Tider i et vist Tidrum have forladt hinanden; og for det andet, at man er nøye underrettet om det Antal, som i den senere Tid i et lige saa langt Tidrum hos Vriigheden have anholdt om og erhholdet Egteskabs Skilsmisse. At komme til Kundskab om det første lader sig ikke letteligen gjøre; thi Egtesæller havde i ældre Tider ingen anden Udvei til at erhholde Skilsmisse i Henseende til Bord og Seng end, at de enter maatte erhværve Hs. Majestæts specielle Bevilling dertil, eller at de i Mindelighed maatte blive eeuge derom imellem hinanden indbyrdes, eller ogsaa at der eene Part maatte snige sig hemmeligen bort fra den an

den uden at indhente dennes Samtykke. Ingen af de tvende sidste Transaktioner skeede for Dyrigheden; de kunde altsaa ikke heller indføres i Retsprotokoller; og al den Underretning man har om Egteskabs Skilsmisser, der erhvervedes ved Kongelig Bevilling, maae, for saavidt de gaae et Decennium tilbage i Tiden, allene hentes fra Cancelliets Archiv. Bestemt kan altsaa kun Antallet angives af de Egtepar, der for 10 eller flere Aar siden med Kongelig Bevilling ere separerede. Tallet af hiine Egteskaber, der med fælleds Samtykke eller uen dette ere hævede, kan derimod aldrig bestemmes.

Vi gaae nu over til det andet Spørgsmaal: Om man nøiagtigen kan kjende det Antal af skilsmisføende Egtepar, som i den senere Tid have anholdt om og erholdt Dyrighedens Bevilling til at leve adskilte? Hertil svarer jeg, at dette vel kunde være mueligt, for saavidt som det er befaleet, at tvistende Egtesæller ikke maae bevilges Adskillelse fra Bord og Seng uden af vedkommande Dyrigheds Personer; men da det ikke paa samme Tid er paalagt Dver-Dyrigheden af Embeds-Bøgerne at afgive til noget Collegium aarlige Beretninger om deslige skilsmisføende Egtesæller, saa har man ikke heller nogen sikker Ledetraad, hvor-

efter man kan gaae for at bestemme disses Antal i begge Riger. Det eeneste, man har til Vejledning i denne Sag, ere de aarlige Indberetninger som Kjøbenhavns Magistrat indsender til det Danske Cancellie. Men da disse blot angaae Residensen Kjøbenhavn og dens Forstæder, kunne de vel afgive et Resultat for Hovedstaden, men ikke for hele Landet. Det lader sig altsaa ikke sige: om Egteskabs Skilsmissernes Antal i det Hele er forøget eller aftaget i de senere Aar, om der er færre eller flere ulykkelige Egteskaber. Alt berouer paa Gissninger, og disse lede sjelden til at finde det Sande. Efter saaledes i det foregaaende at have beviist at der ikke kan anstilles nogen sikker Sammenligning mellem Forholdet af de skilsmissegørende Egtespar i ældre og paa nærværende Tider i begge Riger, paa Grund af, at der mangler alle de Oplysninger, hvorefter Forholdet kunde bestemmes, ville vi blot indskrænke os til Hovedstaden og dens Forstæder.

Her siger Forfatteren, og det stemmer ogsaa overeens med de Efterretninger, Magistraten har meddeelt til Cancelliet, at der i Aaret 1804 har været 291 Par Egtesfolk, som have attraaet Skilsmissser, men herved kunde maaskee bemærkes, at kun den allermindste Deel af disse have indgaaet Egteskab i det samme Aar, hvori de igjen have ønsket at adskilles.

Den første Deel af disse Skilsmisser angaaer beretning mod Ægteskaber, der ere ældre end Aaret 1804. Man burde altsaa være underrettet om, i hvilket af de flere mellemløbende Aar ethvert af hiine Ægteskaber var indgaaet, naar man deraf vilde ulede en rigtig Slutning for det opgivne Aar; thi Erfaring lærer at Ægtesfolk, som have levet i 5, 10 og 20 Aar; ja at endog de, der have levet sammen i længere Tid, ikke have undscet sig ved at anholde om Separation. At ville anføre alle disse til et Aarsløb, om de faldt paa at søge om Ægteskabs Skilsmisse i et og det samme Aar, kunde, som længer hen skal bevises, ikke andet end lede til en feilagtig Beregning. Og om disse enkelte Tal af skilsmissegørende Ægtesfolk for hvert Aar give hiine Efterretninger fra Kjøbenhavns Magistrat aldeles ingen Oplysning. Det kan derfor ikke heller siges bestemt i hvad Forhold de i et Aar af Dyrigheden forlangte Ægteskabs Skilsmisser staae til de i de samme Aar indgaaene Ægteskaber. Men om vi endogsaa ville antage for et Dieblif, at vi vidste dette Antal, saa kan der dog endnu ikke heraf uledes noget Beviis for at Ægteskabs Skilsmisser ere for nærværende Tid hyppigere i Hovedstaden end forhen. Aarsagen hertil ligger deri, at det først er i dette Decennium, at Magistraten aarligen har kunnet indsende de ovenomtalte Beretninger; fra ældre Tider have

imod intet, som kan tjene til Veiledning, og saas-
 danne Efterretninger burde man dog paa begge Sids-
 der være forsynet med, naar nogen Sammenligning
 skulde anstilles imellem det Forbigangne og det
 Nærværende.

Den agtværdige Forfatter har derfor ladet sig
 henrive af Barme for den Sag, hvis ædle Tals-
 mand han har været, naar han siger: at Ugte-
 skabs Skilsmissernes Antal er i Fædrelandet forøget
 overmaade meget i de sidst forløbne Decennier. Bes-
 viiset herfor mangler ikke allene fra Residentsen,
 men ogsaa fra Provindserne i begge Rigerne.

(Fortættelsen følger.)

B e r n e r ,

Justitsraad og Assessor
 i det danske Cancellie.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 6.

Attende Aargang.

Løverdagen den 8de Februaris 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Erykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

Have Egteskabs = Skilsmisserne i den senere Tid taget Overhaand i saa høi en Grad, som der jævnliges Klages dærover?

(Fortsat. See No. 5.)

Efterat jeg i det foregaaende har viist, at man, af Mangel paa de fornødne Oplysninger, ikke paa nogen Maade kan gotgjøre, om Antallet af Egteskabs = Skilsmisserne i de sidst forløbne Decennier er forøget eller formindsket i Fædrelandet, vil jeg

bernæst nærmere undersøge, om den agtværdige Forfatter har antaget en rigtig Maalestok for sine Beregninger, naar han fra Forholdet af de skilsmissegørende Egtepar og de indgangne Egtefæber i Kjøbenhavn i Aaret 1804 henter et Beviis for den af ham fremsatte Sætning, at Skilsmisse-Systemen i den senere Tid har naaet en betydelig Højde hos os, og at den har havt en skadelig Indflydelse paa vor National-Character; og endeligen, om det er mueligt at opgive nogen anden eller sikkrere Maalestok, hvorefter Beregningen kunde skee, end den af Forfatteren anførte.

I Henseende til den første af de ovennævnte Undersøgelser, da maae jeg foreløbigen bemærke, for at jeg ikke skulle blive misforstaaet, at jeg nægter aldeles ikke, at Forfatteren jo har gjort en rigtig arithmetisk Beregning, naar han siger: „at Antallet af de skilsmissegørende Egtepar i Kjøbenhavn og dens Forstæder har for Aarsløbet 1804 forholdt sig til Antallet af de indgangne Egtefæber omtrent som $\frac{1}{3}$ til 1;“ men om denne Beregning er grundet i den omhandlede Sags Natur, eller om den kan afgive, i nogen anden end netop i den arithmetiske Forstand, et rigtigt Resultat for det, som Forfatteren deraf har villet ulede for Sædernes tiltagende Fordærvelse saavel hos den største Deel af Folkemængden i Kjøbenhavn, som

hos den øvrige Deel af Nationen, det bliver et andet Spørgsmaal.

I Almindelighed anseer jeg det som antaget, at det er et sikkert Kjendetegn paa, at en Nation besidder reene Sæder, naar Regjeringen hos et oplyst Folk ved viise Love væerner om Egtteskabets Hellighed, og bidrager ved Opmuntringer og kras-tige Foranstaltninger til at holde disse i Hæder og i Ære; og naar enhver Statsborger lige fra den tidligste Alder indsuer den Grundsætning, at han bør indlade sig i Egtteskab, ligesaa snart han seer sig i Stand til at erhverve saa meget, at han ved Frugterne af sine Hænders Arbejde eller ved sin Forstands Flid kan ernære en Familie. Ved saadan en Tænkemaade fra Regjeringens og Folkets Side vinde Egtteskaberne i Mængde, Sæderne i Reenhed og Staten i Stykke. Underledes forholder det sig derimod i de Stater, hvor Næringsvejene ligge i Dvale, hvor Kunster og Videnskaber slumre, hvor Agerdyrkeren er Træl til en andens Jord, og hvor nogle enkelte Mægtiges Rigdom gjør Livets første Nødvendigheder saa dyre, at den ringere Folkelasse ikke kan indlade sig i lovlige Egtteskaber førend den allerede har tabt Lysten dertil; i saadanne Stater maae Egtteskaberne nødvendigviis blive færre og færre, Usædeligheden reise Hovedet i Vejret, og Statens indvortes Kræfter aftage.

Hvor vigtigt er det altsaa ikke for Statsbestyrerne at befordre Ægteskaber iblant Statens Borgere i en tidlig Alder, og at sætte stærke Dømminger for Easternes alt henrivende Strøm; for Fædrene at give deres Børn den sande Forsmag paa det huuslige Livs stille og tryllende Glæder, og endelig for dem, som Ungdommens videnskabelige eller den modnere Alders religiøse Dannelselse er betroet, ved talende Grunde og en dadelig Wandel at advare enhver af disse Aldre for Afvigelser fra Dydens og Pligtens Bud og at sætte eget Exempel til Skue, som det følgværdigste Mynster. Jo flere Ægteskaber altsaa og jo flere lykkelige Ægtefolk der findes i en Stat, desto reenerne maae Sæderne ogsaa antages at være og jo mindre diffes Antal er, paa et saa meget lavere Trin maae ogsaa Nationens Sædelighed og dens Cultur Tilstand ansees at staae.

Men om en viss Statsbestyrelse endog har bragt det saavidt, at Antallet af Ægteskaberne i Staten staaer i et nogenlunde rigtigt Forhold til hele Folkemængden, saa kan dog hverken Statsbestyreren ved fornuftige Love, eller Ungdommens Opdrager ved at indpræge Moralens Grundsætninger, eller Religionens Talsmænd ved at tale til det menneskelige Hjerte, aldeles forebygge, at Eidskaberne jo til sine Tider henrive det sandfelige Menneske til at indrømme disse et større Herredømme end Fornuften tilsiger. Li;

benskaberne og Tilbøjelighederne kunne ikke bestaa-
 digen holdes inden for de af Fornuften foreskrevne
 Grændser. De ledsage Menneskene, som en Skygge,
 fra Buggen og indtil Graven, og følgerigen parre
 de dem ogsaa med det ægteskabelige Liv. Her fæ-
 ste de meget ofte Nodder; her slukke de ofte den
 første Kjærligheds reene Lue, og nu opstaaer Misnøje
 imellem Ægtefolk, og deraf følgende Ueenighed,
 og endeligen gaaer det saa vidt, at Lovgiveren,
 for at forebygge større Ulempe for det borgerlige
 Selskab, maae i enkelte Tilfælde tillade, at det Baand,
 som knytter Ægtefælle til Ægtefælle, maae løsnes for
 en Tid, og derefter aldeles overskjæres. Sørgelige
 Billede paa Eidskabernes Herredømme og Ting-
 nes Omverling i det menneskelige Liv! Den, som
 blot nogenlunde kjender det menneskelige Hjertes
 Bildfarelser, vil uden Møje kunne indsee, at dette
 Onde ikke kan undgaaes i det sælskabelige Liv;
 og alt hvad den oplyste Regent kan gjøre, er al-
 lene at lægge Hindringer i Vejen for, at Skils-
 missernes Antal ikke forøges alt for meget.

Da Ægteskabs Skilsmisser i Almindelighed
 have deres Udspring fra en eller anden Last, som
 den skyldige Ægtefælle er hengiven til og som den
 ikke kan eller vil aflægge, saa følger ogsaa deraf,
 at man fra disse større eller mindre Antal gjør
 sig et rigtigt Begreb om en Nations større eller mindre
 Sædelighed. Vi antage derfor, at Ægteskabernes og

Skilsmissernes Antal iblant meget andet ogsaa er en sikker Ledetraad hvorefter man kan gaae frem, naar man vil bedømme en Nations Cultur Tilstand.

Efterat have forudsat dette, kommer jeg tilbage til det oprindelige Spørgsmaal: om Forfatteren har antaget en rigtig Maalestof for sine Beregninger, naar han fra de i Aarsløbet 1804 erholdte Egteskabs = Skilsmisser i Kjøbenhavn, og ved at sammenligne disse med de indgangne Egteskaber i samme Tidsrum slutter til Sædernes tiltagende Fordærvelse. Jeg kan ikke indrømme ham denne Beregnings Rigtighed, og det paa følgende Grunde. Vil man antage, at 937 var Antallet af de indgangne Egteskaber i Aaret 1804 i Kjøbenhavn, saa maae man paa samme Tid antage, at dette Antal er det største af alle de muelige, som man kan tænke sig i bemeldte Aarsløb af indgangne Egteskaber; der kan altsaa ikke tænkes en foregaaende eller efterfølgende Tid, hvori dette Antal enten kunde forøges eller formindskes.

Underledes forholder det sig derimod med Egteskabs Skilsmisserne i det samme Tidsrum; thi naar man antager, at 291 har været det største Antal af Egteskabs Skilsmisser i Aaret 1804, saa maae man i Forbindelse med dette Tal ikke allene tænke sig et enkelt Aar, hvori der er sluttet Egteskaber, men endogsaa mange flere Aaringer for

at gjøre Beregningen rigtig. Saaledes henhøre de Ægtefæbber, som i dette ene Aar 1804 ere adskilte i Henseende til Bord og Seng, ikke allene til dem, som vare indgaaede i det forløbne Aar, men ogsaa til alle dem, som vare indgaaede i den ældre Tid, forsaavidt som de endnu vedvarede. Jeg maae altsaa paa engang tænke mig en forbigangen og en nærværende Tid i Forbindelse med det opgivne Antal af Ægtefæbbers Skilsmisser for det enkelte Aar. Og saaledes har jeg paa den Maade, hvorpaa Forfatteren har udtrykt sig, ikke noget Maximum af Ægtefæbbers Skilsmisser i et enkelt Aarsløb, men vel for en Række af flere paa hinanden følgende Aar. Der ligger altsaa efter mine Tanker meget meere i Forfatterens Følgeslutning end i hans Præmisses. Men om man endogsaa havde nøjagtige Efterretninger om det ovenomtalte Forhold af de skilsmissesøgende Ægtefolk til de i samme Tidsløb indgaaene Ægtefæbber for Residentsen i et vist Aarsløb, som jeg i det foregaaende har viist, at vi ikke har, saa vilde Beregningen dog endun være usikker, thi Erfaring lærer at mangfoldige Ægtefolk, som have attraaet Ægte-

ffabs Ski'smisse, igjen ere blevne foreenede ved Magistratens heldige Bestræbelser; disses Antal burde altjaa for det første fraregnes fra det opgivne Antal af 291; og dernæst maatte man i al Fald vel endnu oppebie trende Aar i det ringeste fra Separationens Dato, inden hvilken Tid intet Egteffab kan aldeles ophæves, for at erfare, om der ikke imidlertid kunde være en heel Deel af hiine adskilte Egtefolk, som igjen kunde forandre deres engang fattede Beslutning; deres Antal maatte da ogsaa drages fra den opgivne Summa, og nu kan Beregningen først lede til et Resultat, som ikke kan kuldkastes.

(Slutningen følger.)

B e r n e r,

Justitsraad og Assessor
i det danske Cancellie.

Den 16de Februarii er Commissionsmøde. Herr Kapitain A b r a h a m s o n indleverer sit Bidrag.

Borger - B l a d.

No. 7.

Attende Aargang.

Løverdagen den 15de Februarii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Gieslstræde No. 218.

Have Egtteskabs - Skilsmisserne i den senere Tid taget Overhaand i saa høi en Grad, som der jevnliges klages derover?

(Slutet. See No. 6.)

Sidtil have vi seet, at man ikke har noget tilstrækkeligt Beviis for, at den Sætning skulde være grundet, at Egtteskabs - Skilsmissernes Antal er bleven betydeligen forøget i den senere Tid i Fædrelandet; og vi have ligeledes havt Leilighed til at bemærke, at den af Forfatteren brugte Maalestof til at beregne Forholdet imellem de skilsmissegjængende Egtepar og de indgangne Egtteskaber i Maret 1804, for saavidt Kjøbenhavn angaaer, neppe kan ansees at være den rigtige, naar man derfra med

nogen Bished vil slutte til en større eller mindre Grad af Sædernes Fordærvelse i Kjøbenhavn, eller fra Tonen i Hovedstaden til Sædernes Tilstand i de øvrige Deele af begge Rigerne.

Endnu staaer da tilbage, at vi skulle afgjøre det Spørgsmaal: om det er mueligt at angive nogen anden eller sikkrere Maalestof, hvorefter Beregningen kunde skee end den af Forfatteren anførte? Hvad dette sidste angaaer, da troer jeg, at Spørgsmaalet, naar det drøstes noget nærmere, gjerne kan besvares med et ubetinget Ja.

I det foregaaende have vi viist, at Ursagen, hvorfor det opgivne Antal af de skilsmissegørende Ægtefolk i Aaret 1804 maae ansees at være alt for stort, naar man vil sammenligne det med de i samme Aar indgangne Ægteskaber, er, fordi der findes imellem dette Antal kun den allerringeste Deel, som have indgaaet Ægteskaber i et og det samme Aar, men derimod den største Deel som have indgaaet Ægteskaber i en Række af flere paa hinandenden følgende Aar; og desforuden, at der fra det opgivne Antal ikke er fradraget saamange af de skilsmissegørende Ægtefolk, som enten i det samme Aar ved Dyrighedens Bestræbelser ere blevne forligte, eller som endnu i 3de paa hinanden følgende Aar kunde blive eenige om at leve sammen.

Men da det er yderst vanskeligt at erholde sikkre Efterretninger om alle disse enkelte Deele, har jeg troet, at man kunde komme baade sikkrere

og hurtigere til Maalet, naar man vilde antage en anden Maalestof, og efter denne sammenholde Antallet af de skilsmissegørende Egtefolk paa et enkelt Sted i et vist opgivet Aarsløb med samtlige Egtefæder, som vare til paa samme Tid og paa samme Sted. Sagen vil best oplyses ved Exempler.

Efter almindelige Beregninger henhører der til en Familie i de store Stæder, foruden Huusfaderen og Huusmoderen, 5 à 6 Personer, altsaa i alt 7 à 8 Individuer, og paa Landet, samt i de mindre Stæder endogsaa færre Personer. Folkemængden i Residentsen Kjøbenhavn og dens Forstæder beregnes for nærværende Tid til 102,000 Mennesker; der findes altsaa i Kjøbenhavn, naar der til hver Familie henregnes 7 à 8 Personer, omtrent et Antal af 12 til 13000 Familier eller Egtefæder. Ved vi nu, at Antallet af de skilsmissegørende Egtefolk i Aarsløbet 1804 i Kjøbenhavn og dens Forstæder har været 291, saa maae man, for at faae det rigtige Forhold imellem de skilsmissegørende Egtefolk, og samtlige Egtefæder, som vare til i bemeldte Aarsløb her i Staden, dividere hine's Antal med disse's, og det vil da viise sig, at Forholdet bliver som 1 til 44. Og! antager man, som der er største Grund til at formode, at der af hiint Antal igjen i det ringeste forliges $\frac{1}{3}$ Deel, saa bliver Forholdet for det opgivne Aar, som 1 til 65. Herimod kunde maaskee indvendes med nogen Grund, at vi paa den ene Side vel have beregnet alle de Egtefæder, som ere

til i Kjøbenhavn, men derimod ikke paa den anden alle de Separationer, som i den foregaaende Tid have fundet Sted, og at Beregningen altsaa endnu ikke er aldeles rigtig. Men denne Indvending, som jeg har forudsæet, vil jeg ogsaa gaae i Møde.

I Almindelighed antager man, at en Generation eller Menneske-Alder uddøer efter 37 Aars Forløb, og at der da igjen opstaaer en nye; paa samme Maade har det sig ogsaa med en Samling af tilværende Egteskaber og separerede Egtefolk; efter 15 à 20 Aars Forløb ere disse i det Hele ikke heller længere til; vi maae altsaa, for at faae det fulde Antal af Skilsmisser at vide, som vare til i Kjøbenhavn i Aaret 1804, gaae tilbage i Tiden til Aaret 1785, og fra denne Tidspunkt beregne Egteskabs-Skilsmisserne og lægge disse til dem, som have fundet Sted i Aaret 1804.

Nu viser en authentisk Liste som Kjøbenhavns Magistrat efter Cancelliets Anmodning har indleveret i Aaret 1800 til dette Collegium, at Antallet af samtlige Egteskabs-Skilsmisser, der have fundet Sted i Residentsen og dens Forstæder, fra Begyndelsen af Aaret 1788 og indtil Udgangen af 1799, altsaa i 12 Aar, har været 309. For de øvrige manglende 8 Aar, hvorom vi ikke have sikke Efterretninger, ville vi beregne et forholdsmæssigt Antal af 206. Egteskabs Skilsmissernes Antal fra Aaret 1785 og indtil Udgangen af Aaret 1804

bliver altsaa omtrent 800. Men fra dette Antal maae vi, for at Beregningen kan udholde den strengeste Prøve, igjen fradrage deels de mangfoldige Egtefolk, som have faaet Tilladelse til at indlade dem i nyt og andet Egteskab; deels saadanne Egtefolk, som ere bortdøde, og endeligen dem, som have levet ugifte efter Separationen; samtlige disses Antal kan i det ringeste anslaaes til en god Halvdeel. Naar disse 400 fraregnes fra de ovennævnte 800 har der efter denne Beregning i Aaret 1804 ikke været meere end 400 Par Egtefolk, som have været adskilte i Kjøbenhavn.

Følgelig har Forholdet imellem samtlige i Henseende til Bord og Seng separerede Egtefolk i Aaret 1804 og de paa den Tid værende Egteskaber i Residentsen Kjøbenhavn og dens Forstæder været som 1 til 32, og naar man blot tager Hensyn til de Egtefolk, som i det samme Aarsløb have anholdt om og erholdt Egteskabs Skilsmisse som 1 til 65.

At dette Resultat af 1 til 65 synes at være rigtigere end det af Forfatteren opgivne Forhold af 1 til 3 bestyrkes endvidere derved, at siden det i Almindelighed kan antages at være skilsmissegendes Folks Hensigt at indlade dem i nye Egteskaber, maatte Antallet af de ophævede Egteskaber, hvis Forfatterens Maalestof skulde være anvendelig paa de foregaaende Aar, have været langt betydeligere i de sidste Aaringer af det forløbne

Decennium end det virkeligen har været. Til Bæviis herfor vil jeg af autentiske Aktstykker, som gjemmes i Cancelliets Archiv, levere en Oversigt over de Ægteskaber, der i begge Rigerne i de forløbne 3de Aar, 1800, 1801 og 1802 med Hs. Majestæts allerhøjeste Samtykke ere blevne ophævede. Og for at denne Oversigt kan udbrede et saa meget klarere Lys over denne Sag, og viise til hvilke Stænder hiine Ægtefæller, som have faaet den ovenmeldte Tilladelse til at indlade dem i et nyt Ægteskab, henhører, har jeg inddeelt dem i visse Klasser:

Disse ere:

Aarsløbene.

	1800	1801	1802
1. Af Borger og Haandværks- Classen:			
a) i Kjøbenhavn og dens For- stæder = = = = =	21	23	40
b) i Kjøbstæderne i Danmark	11	4	3
c) i Norge = = = = =	1	1	1
2. Af geistlige Personer i begge Riger = = = = =	1	3	1
3. Af verdslige Embedsmænd og Rangspersoner i begge Riger	7	5	7
4. Af Bondestanden,			
a) i Danmark = = = = =	10	15	18
b) i Norge = = = = =	5	11	3
5. Af Melitaire af begge Stater i begge Riger = = = = =	5	6	4
	<hr/> 61	<hr/> 68	<hr/> 77

Af denne Fortegnelse seer man, at Antallet af de ophævede Ægteskaber har været større i Hovedsta-

den end i de øvrige Provindser i begge Rigerne, og at Antallet igjen har været langt mindre i Norge end det har været paa Landet og i Kjøbstæderne i Danmark.

Heraf kan man igjen med temmelig Grund slutte, at Antallet paa de fra Bord og Seng adskilte Egtfæller har været mindre i begge Rigerne end i Hovedstaden, og i Norge langt mindre end i Danmark. Alt dette afgiver et Beviis for at Egtfæls Skilsmissernes Antal ikke er bleven betydeligen forøget i de sidste Decennier i Fædrelandet.

Dette leder os endogsaa til nogenlunde nøjagtig at kunne opgive Forholdet imellem Egtfæls Skilsmisserne og de tilværende Egtfæls for Aarsløbet 1804 i begge Rigerne. Thi naar man antager, at der efter det ovenstaaende, er et Antal omtrent af 200 Egtfæls Skilsmisser uden for Kjøbenhavn og Antallet af Egtfæls i det Hele sammesteds anslaaes til imellem 260 og 300,000, saa bliver Forholdet som 1 til 13 eller 1500.

Og har der endogsaa i de senere Tider været

nogle flere Egteskaber, der ere bleve adskilte i Henseende til Bord og Seng, end forhen, saa er disse Antal dog ikke af den Bægt, at de fortjene en udmærket Dymærksomhed fra Regjeringens Side, eller lade befrygte nogen tiltagende Sæders Forbærvelse. Den store Mængde af Dannemænd og Dannekvinder føle endnu alt for meget for Egteskabers Hellighed og for Forfædrenes reene Sæder til at de nogensinde kunde falde paa at følge de enkeltes Fodspor, som ved egen Udsærd have gjort dem uværdige til at leve for bestandig i Hymens ubesmittede Tempel.

B e r n e r,

Justitsraad og Assessor
i det danske Cancellie.

Den 16de Februarii er Commissionensmøde. Herr Kapitain A b r a h a m s o n indleverer sit Bidrag.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 8.

Attende Aargang.

Løverdagen den 22de Februarii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

A n n e l d e l s e .

Mandagen den 24de denne Maaned om Eftersmiddagen Klokken 5 holdes General - Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet; til hvilken Tid Deherrer Repræsentantere vilde behage at møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses - Selskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Stor.

C. Kjøffe.

W h a = a b i.

Ligesom Borgervennen i 16de Aargang gav en Underretning om, hvo den i Aviserne saa tidt omtalte Paswan Dglu er, og hvori de af ham vakte Uroligheder have deres Grund; saa gives her Borgervennens Læsere, der ogsaa af Aviserne ville gjøre sig bekjendte med hvad vore Medmennesker foretage sig, udenfor Kjøbenhavn, den Efterretning som indsendtes for halvandet Aar siden fra Smyrna til den franske Regjering om disse i Aviserne saa tidt, og endnu for et par Maaneder siden, omtalte Behabis eller Bahabis (Navnet skrives forskjelligt) hvilke nok egentlig hedde som i dette Stykkes Overskrift. Denne Efterretning er aftrykt i Monitøren Aar 12, No. 39, og indeholder følgende:

I.

Om Oprindelsen til denne Sekt. Skeik Mahommeds og Ibn Soouts Historie.

Det Land Yemen *) beboedes fra de ældste Tider af, af Beduier eller arabiske Hyrdefolk, og derudfra overstrømmedes en Deel af Asia, og de store afrikanske Ørkener, af talrige Horder.

*) Den søndre Deel af den arabiske Halvøe.

Yemen er ei allene Mahomme's (den tyrkiske Religions Stifter's) men mange andre berømte Mænd's Fædreneland dem Arabernes Herredømme blev navnkundigt og stort ved: og saaledes var det nu omfider ogsaa Yemen, hvor denne Sekt Wha = abi begyndte.

Et halvt Aarhundrede tilbage i Tiden, vare disse Arabere endnu slet ikke til, skjønt de nu ere saa rædsomt mægtige, og ved deres nuværende Magt, spaae om yderlig Vælde i Fremtiden. De have fundet Midler i saa kort en Tid at udføre store Ting, hvis lykkelige Fremgang har givet de anvendte Midler ydermere Virksomhed, langt over det man kunde have ventet.

Begyndelsen til Wha = abi's Sekt er endnu saa ny at Tidspunktet, da den blev til, bestemt kan angives. Den fik nemlig sin Tilværelse for et halvt Aarhundrede siden ved Skeif Mahomed, hvis Fader, efter Wha = abi's Sigende, var Abdel Wha = ab, en Søn af Soliman, som efter et i Sekten næsten almindeligt Sagn, var en fattig Araber af den lille Stamme Megdi. En Nat drømte han, at fra hans Legem udfoer en Lue, der spredte sig over Marken, og farende frem, for-tærede alle Orkenens Telte og alle Byernes Hytter. Den i Forsærbelse vaagnede Soliman bad

alle Skeifer *) i sin Stamme om saadan Drøms Udlæggelse. De gave alle Drømmen den heldige Udlæggelse, at en ny Religion skulde omvende Araberne, og undertvinge Byernes Beboere, og at hans Søn skulde være den nye Religions Hoved. Denne Forklaring er blevet bekræftet ved Virkeligheden, dog ei under Solimans Søn, Abdel Wha: ab, men under hans Sønesøn: Skeif Mahomed.

Hvad enten nu Fortællingen om Drømmen har havt Sandhed til Grund, eller, hvilket er mere rimeligt, først siden er fundet paa af Skeif Mahomed, nok er det, man fæstede Tro til den, og den nye Prophet drog al muelig Fordeel af Folkets antagne Mening. Han hørte (som sagt) til den lille Stamme Negdi, en Deel af Horden Tamin; og da han nedstammede i lige Linie fra Mahomed, saa fandt han derved desmere Tillid; thi blandt Araberne bestaaer det reneste Adelskab i at høre til Prophetens Familie.

Skeif Mahomed forklarede Koranen **)

*) Skeif er Formanden for hver Afdeling, som Stammerne ere deelte i,

**) Koran (Alforan) er, som bekjendt, alle den mahomedanske Religions (Islams) Befjenderes eneste Religionsbøger, ligesom Bibelen de Kristnes og Mose Lov Jødernes.

paa en egen Maade. Han sagde, Bogen var skrevet umiddelbar af Gud, og nedkommen fra Himlen; Mahomed havde Gud kun berjent sig af som et Redskab at gjøre Koranen bekjendt for Menneskerne. Læresætningerne og Buddene i Koran antog han som sande, og lod Bogen beholde dens fulde Værdi, men indskrænkede sin nye Religion blot til hvad denne Bog indeholder, forkastende alle Sagn, som ellers antages af Mahomedanerne. Han blev da mere en Reformator i den mahomedanske Religion, end en ny Sekts Stifter, og den Religion Whabi bekjende sig til, er egentlig Koranens Religion i dens oprindelige Reenhed.

Den eneste Læresætning Skik Mahommed antog og lærte, var den første i Koran: „Der er kun een Gud, evig, altmægtig, barmhjertig“ og saa strengelig holdt ham ved Guddommens Eenhed, at han aldeles intet Væsen antog mellem Gud og Mennesket, heller ikke tillod at troe noget Menneskeligt kunde nærme sig Guddommen. Han forbød derfor ogsaa at bede til Helgen eller Propheter, og al Hædersbeviisning mod Mennesker som Overtro havde gjort til Propheter eller Helgen. Ifølge hans Grundsætninger gav kun Dyd og Wiisdom Udmerkelse; Mahomed havde kun været en Wiismand, og borde ikke ansees for andet; man maatte derfor heller ikke med Bønner, der maatte gjøres til Gud allene, være ham til Uleilighed, men lade

ham rolligen nyde den Lykke, han ved sin Dyd her paa Jorden havde forhvervet sig i Himmelen.

Samme Strengthed viste han mod hvad Hædersviisning kunde ydes Jesus, eller Moses eller andre Propheter som hos Mahomedanerne staae i Agtelse. „Gud,“ sagde han: „er fortørnet „mod Tyrkerne, fordi de dyrke Mahomed, og „jeg er ved ham sendt til Jorden, for at forstyrre „Afguderiet, og føre de Rettroende tilbage til den „eneste Gudsdyrkelse. Men de Moslemim *) der „blive ved deres Religion, ere Afgudsdyrkere, der „bør udryddes.“ Hans første eller Hovedlov var da; at omkomme alle saadanne, fordi de fornærmede Guds Majestet, og vanhelligede den ham skyldige Grefrygt.

I Skeik Mahomed's Stamme fandt denne Bære nogle Tilhængere, men de vare ikke nær talrige nok til at gjøre sig frygtede; og en meget stærke Magt behøvedes for at udbrede saadan en intolerant Religion. Han følte dette ret godt, og drog derfor bort fra Yemen, og giennem Syrien og til Euphratens Bredder, for at faae omvendt en Passja eller anden mægtig Mand som da med sine Vaaben og sin Formue kunde understøtte ham. Men ingensteds vilde det lykkes; de loe ad ham i

*) Er det egentlige Navn paa dem, vi kalde Muselmænd. Ordet bemerker: Rettroende.

Mekka, vilde ikke høre ham i Damask og jog ham bort fra Bagdad og Bassora, saa han uden Haab vendte tilbage til Arabien, men fik uventet Fyrsten i Derayah og Ahfa til Discipel.

Det er bekjendt at Beduinernes forskjellige Stammer vel synes at være eens i Sæder og Skikke, men at de virkelig just ved Sæderne, holdes adskilte, da ingen maa ægte Noget af en anden Stamme end sin egen; en Grundsætning, som er Hovedgrundvold til deres Uafhængighed. Medlemmerne af en Stamme ere da ikke mange, men saa ere de alle Paarørende, og hver Stamme udgjør kun een stor Familie, og den Skeik, som Araberne selv vælge forestiller saadan Families Fader. Han har da heller ingen videre Myndighed, end at dømme dem imellem i Tvistigheder; og giver han mindste Anledning til Mistykke, saa afsættes han.

Blandt alle disse Stammer ere nogle der fra umindelige Tider idelig ligge i Krig med hinanden, andre derimod leve fredeligt med hinanden og staae i Forbund. Alle i Forbund staaende Stammer føre et fælles Navn og udgjøre i det store arabiske Folkesæd egne Nationer. Saadan en egen Nation vare ogsaa Negdi, som ere berømte i Østerlandene, for deres Hestes Skyld, der holdes for den rene og deiligste Rase. Til en liden Stamme blandt disse Negdi hørte, som sagt,

Soliman, Skeif Mahommeds Farfar. I Solimans Tid var denne Stamme meget svag, og blev først siden noget stærkere ved at forene sig i Yemen med Stammerne Agnesi og Atrub, men der begge vare lige saa svage og usle som hiin. Smidertid gik disse Stammer af fra deres Forsædres Skik, blandede sig ved Givtermaal og udgjorde nu kun een Stamme. Da de tillige optog blandt sig omvankende enkelte Arabere, saa vorte deres Antal meget snart, og med samme deres Magt. De undertvang de omvankende Horder, lagde i en Tid af tyve Aar Arabistan under sig, erobrede Desrayeh og Ahfa, og ved at blandes med disse deres Undersaatter bleve snart en talrig Nation, som nu satte de arabiske Horder, der før havde foraget dem, i Frygt.

(Fortsættelsen følger.)

W. H. F. Abrahamson,
Kapitain.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 9.

Attende Aargang.

Løverdagen den 1ste Martii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Erykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

W h a = a b i.

(Fortsat. See No. 8.)

Saaledes dannede sig midt blandt det store arabiske Folk, en ny Nation, der netop i sin Ubesydelighed havde fundet Midler til at worde stor. Til Hoved valgte det nye Folk den Ibn Soout som kaldes Fyrste af Derayeh og Ahfa, og var den Skeik Mahommed tyede til, da denne vendte tilbage til Yemen.

Alting kom sammen, at foie Mahommeds Attrae. I Spidsen af en erobrende Nation, var

Ibn Soout ved sine Seiervindinger blevet ydermere begjerlig efter flere, og i den nye Religions Grundsætninger, fandt han det ypperligste Waaffud, at angribe de arabiske Horder, ligesom han i sin Magt havde Middel at overvinde dem. Han antog da den ham forelagte Religion; og da flere af hans Undersaatter ei allene vare af Skeik Mahommeds Stamme, men ogsaa længe alt hans Dispipler, saa fik deres Overhoveds Omvendelse deres høieste Bisald. Mægtigen virkede deres og Fyrstens Exempel, der fulgtes af Alle, og den nye Reformator havde omsider den Glæde at see sin nye Religion antaget af en heel Nation.

Dette er da den Tidspunkt, da den nye Religion fik regelmæssig Form, og dens Tilhængere kaldte sig, efter Abdel Wha = ab, Reformatorrens Fader, Wha = abi. Den verdslige og geistlige Magt var da hos to forskjellige Personer, og det er merkeligt, at denne Forskjellighed vedblev under Ibn Soouts og Skeik Mahommeds Sønner.

Hovedstedet for dette nye Rige er Derayah, en Stad, tolv Dagsreiser i Sydost fra Bassora, skilt fra denne ved Orkenen, og merkelig ved at Husene ere byggede af Steen, medens Husene i Ahsa ligesom i Landsbyerne i Yemen bestaae blot af Plametræets Stamme og Blade. Ud fra Derayah begyndte nu Ibn Soout at udføre sine

Erobrings Anlæg. Først øvede han sine Soldater, og vante allerede til Strabadser, bleve de ydermere haardsføre og utrettelige ved saaledes idelig at manøvrere. Hestene, som hidtil brugtes affskaffede han, og hans Folk fik Dromedarer isteden. Dette Dyr render lige saa hurtigt som Hesten, er stærkere end denne, og synes af Naturen skabt for disse Ørkener, der vare ubeboelige uden samme. Efter Ibn Soouts Anordning rede to og to Soldater paa hver Dromedar, og han satte Folkene paa saadanne Porcioner, at hvert af disse Dyr kunde tillige føre tyve Dages Levnetsmidler. Saaledes kunde da de talrigste Hære, hastigen drage gennem Ørkenen, og uventede anfælde Fjenden, uden at denne fik Tid at sætte sig i Forsvarsstand.

Alt havde Ibn Soout undertvunget flere arabiske Stammer, da Døden satte Grændser for hans Seiervindinger. Hans Søn, Abd el Azis, var hans Eftermand, og vedblev sin Faders Foretagender, angribende de endnu uafhængige Arabere enkelte. Da hans Folk altid vare mere mandstærke, og de enkelte Stammer for langt fra hinanden, at kunne gjøre hinanden Bistand, saa maatte de stedse bukke under for de nye Erobreres Magt. Meget hidrog dertil disses Hurtighed. Hvor man allermindst ventede dem, indfandt Whaabi sig pludseligen, og holdt i Slagtorden for den Horde, de vilde undertvinge. Da bragte et Sendebnd fra

Abdel Azis, med en Koran i den ene og et Sverd i den anden Haand Beduinerne et Brev fra sin Herre; Skrivelsen indeholdt de Vilkaar de skulde opfylde. Man har saadant et Brev Ord til andet, og af Tonen som hersker i det, kan man gjøre sig Begreb om Wha, abis baade Sæder og Strengthed; en Strengthed der i alle Religioner findes hos alle Reformatorer. Brevet lyder som følger:

„Abdel Azis til Stammen

„Held Stamme!

„Eders Skyldighed er det at troe paa den

„Bog jeg sender Eder. Bærer ei som de af-

„gudiske Tyrker, der give Gud en Medhjæl-

„per. Ere I Kettroende i Sandhed, saa ere

„I reddede; hvis ei, da feider jeg mod Eder

„indtil Døden.“

Man seer letteligen, at Truslerne ikke saa meget, som den talrige Hær man saae, gjorde Indtryk. Sjelden havde nogen Stamme den Dristighed at gjøre Modstand; een efter den anden underkastede sig Abdel Azis Magt og Mahommeds Love. Det optog for meget Rum, at navngive her alle de Stammer, der forenedes med Wha-abi, alligevel torde det ikke være afveien at nævne i det mindste nogle af de betydeligste.

Mellem Bagdad og Bassora, og øften fra

denne, Stammerne Agnesi, Rhaled og Doufair.

I samme Drken, ad den venstre Deel som begynder ved Mekka, og ender mellem Alep og Damask, Sobeh Stamme, (Løvestammen).

Stammerne El Hhadarun, El Cedhan, El Eoudhoub, Cedhan El Bil, Cedhan El Asnahh, El Gillas. Denne sidste Stamme er den talrigste og har Landene Sualmah, Abdallah, Bedur, og Pachaza, inde.

Endelig Stammerne Mudayan, Solimanie, El Macui Edjah, El Zagarit, El Ajazira, Suel El Amra, El Shama, El Shehumailat.

Saaledes udbredte Wha=abi sig i Hast, og snart beboedes blot af dem den uhyre Drken mellem det røde Hav og den persiske Bugt, alt fra det lykkelige Arabien af op til Aleppo og Damask.

Ikke usfrugtbare for Abdel Azis vare disse Erobringer. Formastede en Stamme sig til Modstand, saa bleve Alle uden Undtagelse massakreret, og deres Eiendomme gjort til Bytte; men antog en Stamme utvungen Wha=abis Tro, saa fremsagde Abdel Azis et Sted af Koranen, og frævede ifølge af samme Tienden af alt hvad hans nye Underfaatter eiede. Og denne Ydelse bestod ei allene i Penge, Løsøre, stort og smaat Dvæg, men ogsaa i Mennesker, da hver tiende Mand maatte

sjene i hans Hær uden Sold. Abdel Azis stod da ei allene i Spidsen for en talrig Hær, men dyngede tillige Skatte paa Skatte. Der paastaaes at han paa det sidste kunde i et Nu samle hundredetusende Mand; dog bør man derved ikke være for lettroende, siden Østerlændingen gjerne overdriver.

II.

Imam Zuffens og Mekkas Erobring — Whabi blive slaaet — Abdel Azis's Død.

Omfrider kunde Pørtten (den tyrkiske Regjering) ikke længere rolig see paa Abdel Azis's Magt. Man borde vel undres, hvi Pørtten saa længe blev ligegyldig, og ikke søgte strax at standse den nye Sekt's Fremgang; men det bliver mindre syndeligt, naar vi betænke, at dette store Rige ikkun har Navnet: det otmanske Rige, men i Grunden blot bestaaer af Provinser, der ved første Veilighed sætte sig op mod Riget selv. Da det er for svagt, ved egen Kraft at spæge Rebellerne, saa har det taget ved den Grundsætning, at lade dem ødelægges indbyrdes, og taaler da ei allene, men understytter endog de svagere Oprørere, saa de des bedre kunne staae de stærkere imod. Storherrens Myndighed beroer altsaa blot paa de idelige Partier, der igjen have deres Ursag just i hans liben Myndighed.

Først i Aaret 1801 tænkte da Porten for Alvor paa at standse Wha:abi i deres Fremgang, og Guvernøren i Bagdad, Soliman Passja, fik Befaling at drage mod dem. Han samlede snart en betydelig Hær, og gav samuets Kommando til sin Kiaja Ali, der siden fik hans Post som Guvernør. Ali Kiaja gik i Forbund med El Enbeit Stamme, der var Fjende med Abdel Azis, da den ikke vilde antage hans Lov. Stammens Formand Mahommed Bek Sheaout viste dem Veien, at de kunde angribe Abdel Azis midt i hans Rige, i det Land Ahfa.

Mellem Wha:abis Hovedstad Derayah og Bagdad, er Orkenen, og at komme gennem denne behøves i det mindste tolv Dage, og Veien er ved Heden og Bandmangelen baade moissommelig og farlig. Ali Kiaja tabte da ogsaa meget ved at drage derigjennem, men kom dog med en Armee der endnu var frygtelig nok, til Ahfa Land. Hvad enten nu Angrebet kom uforvarendes over Wha:abi, eller de bleve forvirrede, at see sig angrebne, da de altid vare vantede at være den angribende Deel, nok, de toge Flugten, og Forvirringen var saa stor at Abdel Azis selv saa nær var faldet i sin Fjendes, Skeik Mahommed Saouts Hænder. Han hialp sig imidlertid af Faren, ved at vinde Skeik Saout ved Foræringer, og formaaes de ham endog at være Mægler i den Feide han

havde taget Deel i, og forlade Bagdads Passja, som han stod i Forbund med. Det Abdel Azis havde vundet sin Fjende med, virkede ogsaa paa Ali Kiaja. Han gjorde Fred med Wha:abi, dem han kunde ødelagt, og vendte velforsynet med deres Rigdomme, tilbage til Bagdad.

Et Foretagende, der kunde blevet saa uheldigt for Abdel Azis, kunde man troe maatte betaget ham Lysten, at vove flere Angreb paa det otmanske Rige; men neppe var han kommet sig noget af den Skræk han havde været i, før han lagde an paa at erobre Smam Hussen. Dette Sted er først blevet Europæerne bekendt ved dette Abdels Foretagende, og det er nok værd at høre hvorledes det blev til.

(Fortsættelsen følger.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptein.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 10.

Attende Aargang.

Løverdagen den 8de Martii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Gjolstræde No. 218.

E x t r a c t

af

Fierde Quartals - Regnskab

for

det foreenede Understøttelses - Selskabs

Indtægter og Udgifter

fra 1ste Octbr. til 31te Decemb. 1805.

Indtægt.

	Rdr.	Gr.
Kasse-Beholdningen fra 3die Quartal d. A. var = = = = =	477	$\frac{1}{2}$
(See Borgervennen No. 48 d. A.)		
A. Ugentlige Indkomster:		
For Ugebladets 17de Aargang fra No. 39 til 52 incl. og Love = =	657	12
B. Quartals Kontingenter:		
1) For Quartal til ultim. September d. A. = = = 136 Rdr. 48ß.		
2) For Restancer fra de for- rige Quartaler = = 14 = 34 =	150	82
C. Aarlige Indkomster:		
1) 3 Overordentlige Medlemmers Kon- tingenter d. A. = = 25 Rdr. — ß.		
2) 1 nye Dito Medlemmers Kon- tingent d. A. = = 5 = — =	30	—
D. Laans og Forstud's Afbetaling i dette Quartal = = = =	472	34 $\frac{1}{2}$
E. Renterne til 1ste December Termin for eet Aar.		
1) Af Selskabets egen Kapital = Fond 1479 Rdr. 63 ß.		
2) Af det Brockske Legat 131 = 4 =	1610	67
F. Tilfældig Indtægt:		
Modtages et mig anvist Laan i De- posito = Kassen til de for i Aar bevil- gede Laans og Gratificationers Udbe- taling stor = = = = =	2200	—
Summa Rdr	5598	4

At ovenstaaende 4de Quartals Extract er over-
eensstemmende med Administrationens Kontrol
bevidner

H. J. Cantor senior. Chr. Thomsen. Stor.

Udgiøvt.

	Rdlr.	St.
1) De aarlig staaende Udgiøfter:		
a) For Ugebladets, nogle Qviteringers Trykning m. v. samt Lønningerne i dette Qvartal = 384 Rdlr. 48 St.		
b) Til Grindberg ved hans Afgang som Bud fra Selskabet de ham tilkomne = de 2 pr. St. af det indtættede fra 1ste Jan. til 30 Septbr. d. A. med = 18 = 20 =	402	68
2) Til de aarlige Pensionister: betalt for dette og forrige Qvartal: =	408	72
3) Bet. til de efter Repræsentanternes Beslutning den 18 Novb. d. A., bevilgede Laan for i Aar = =	1200	—
4) Ligeledes de, efter bemeldte Resolution, for dette Aar bestemte Gratificationer til Beløb = 860 Rdlr. = St. og af een efter en Repræsentant = Beslutning af 19 Novb. f. A., tilstaaet Gratification paa 20 Rdlr. som Qvartaliter skulle udbetales d. A., betalt 4 Qvartal 5 = — =	865	—
5) Extraordinaire Udgiøfter:		
a) Bet. i Afdrag paa det, under Indtægten anførte Laan stor 2200 Rdlr. til Deposito = Kassen = 2000 Rdlr. — St. og en Aaanedes Renter forud paa heele Laanet 7 = 32 =		
b) Til Spec. Banker i pr. Nille af en der deponeret Recipise = " = — = 32 =		
c) Udskillige mig anviste Regninger = " = 22 = 50 =	2030	18
Pr. Ballance bliver Selskabets Kassebeholdning ved Aarets Slutning 1805	691	38
Summa Rdlr.	5598	4

Kjøbenhavn den 31de Decbr. 1805.

J. Nagaard,
Selskabets Kasserer.

A n n e l d e l s e .

I General: Forsamlingen den 24de forrige Maa-
ned blev Justitsraad Holm, Kaptain Harboe,
Kaptain og Muurmester Quist valgte til at over-
være Eftersynet af Selskabets Bøger og magtpaa-
liggende Dokumenter i Anledning af min, Florø,
Tiltrædelse som Administrator efter afgangne Ober-
frigskommissair Wolquartzs Død, hvilke velbe-
meldte Herrer som tilstædeværende behagede at mod-
tage Valget.

Til Medlem af Ugeblade- Kommissionen blev
valgt Præsten Herr Michelsen, som ved Svar
paa vores Skrivelse til ham desangaaende har er-
klæret sig villig dertil.

For at forebygge at ikke to Administratorer i
et Aar skulde afgaae blev bestemt, at min, Florø,
Administrations Tid først skal regnes fra dette Aars
Begyndelse og jeg, Cantor, paatage mig endnu at
vedblive i Aar som Administrator fra samme Tid
at regne.

Af Kassereren blev fremlagt fjerde Quartals-
Regnskab for forrige Aar, som hermed følger, og
General- Regnskabet for samme Aar, til hvilket
sidste at revidere bleve valgte Boghandler Hege-
lund og Forvalter Harboe ved Klædeoplaget,
som vare tilstæde og antog Valget. Det frem-
lagte General- Regnskab skal i næste Ugeblad blive
indsført.

Som nye Medlemmer bleve antagne:

- Herr Jacob Hyllested Borgerkaptain som over-
ordentlig Medlem.
- Joseph Braichtesende Præst ved den
katolske Menighed.
 - S. V. Hundert Konditor.
 - M. Berndt Katunfabrikeur.
 - Christian G. Zahle Sognepræst til
Slaglille.
 - Lauritz Hansen Sabelmager.
 - Mathias With Klædekræmmer.
 - Jensen Riibmand.
 - A. Petersen Bognmand, paa Nørrebroe.
 - Christian Jürgensen Klædekræmmer.
 - Peter Bech Tobaksfabrikeur.
 - Madame Finch Apotekerente.

Det øvrige i denne General = Forsamling af-
handlede skal herefter blive anmeldt.

Administrationen for det forenede Understøt-
telsesselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Flor.

C. Købbe.

W h a = a b i.

(Fortsat. See No. 9.)

Imam Hussiem, Søn af Ali og Datter søn
af (Propheten) Mahommed, vilde bemestre sig

Staden Jariffa, men satte her paa Kerbella Slette Livet til og blev jordet paa det Sted hvor han faldt. Ali's Eftermænd reiste der et Gravminde for ham og anlagde en Stad, som de gave hans Navn: Imam Hussem. Aar 851 ødes lagdes denne ved Kalifen Mutavekel, men de persiske Konger, hvis Land Kaldi Religionen gjaldt i, satte den istand igjen. Senere lod Sha Ismail, Stifteren af Sisevies Dynastie bygge en stor Moskee *) over Imam Hussems Grav, og den blev af hans Eftermænd Sha Abaset og Nadir Sha forskjønned. En Mængde Kostbarheder af de persiske Skatte samlede sig i denne Moskee, og den blev snart Gjenstand for Persernes offentlige Religionsøvelser.

Staden Imam Hussem ligger sex Meil østen for Hilla, og har en syv, ottetusende Indvaanere. En Mutsellim, som aarlig udnævnes af Passja i Bagdad har der øverste Befaling, og for at betrygge Moskeens Skatte er der en Besætning af nogle Soldater Passja Isender, samt et Korps Persere. Denne Besætning bestaaer for det allermeeste af Kaldi og alle Indvaanere i Imam Hussem ære Ali som høiest. Hvert Aar er en Hoitid til dennes Hæder, og da gjøres en Ans

*) Moskee er for Mahomedanerne hvad Kirken er for Kristne.

dagtsreise til hans Gravsted, fem Mile fra Imam Hussien. Der benyttede Ubdel Azis sig af. Den 20de April 1802 foretoges denne store Andagtsreise, Staden var næsten uden Mennesker og pludselig ankom tolvtusende Whaabi paa deres sextusfende Dromedarer. Modstand gjordes, men saa liden, at den ei kunde standse dem. Med let Umag naaede de Hensigten, men saa meget større var deres Harmen over Modværgen, og deres Religions intolerante Bud opfyldtes efter Bogstavet. Alt Mandkjøn der forefandt i Staden blev nedhugget, endog de frugtsommelige Qvinder opskaarne og Fosteret sønderrevet, for at man kunde forvisse sig om, intet mandligt Menneske var blevet sparet.

Antallet paa denne Dags ulykkelige Slagts offre regnes til tretusende og Byttet var uberegneligt. Over Imamens Grav laae et Teppe broderet med Perler, og blandt disse nogle af overordentlig Størrelse, denne Kostbarhed samt alt hvad andet de persiske Regenter havde sendt derhen, blev et Rov for Whaabi. Dog ikke noiede med at røve, ødelagde de ogsaa Moskeen, og da de troede det forgyldte Kobber Kuplerne paa Minareterne *)

*) Minaret er et smalt Taarn ved en Moskee (nogle have mere end eet) hvorfra Folket sammendales til Gudstjenesten; thi Mahomedanerne bruge ingen Klokker.

vare dækkede med, vare Guldblader, saa nedreve de Minareterne for at faae dette Guld. Paa trehundrede Kameler førtes Rovet til Derayah og Abdel Azis havde ved det hele Foretagende ikke mistet en eneste Mand.

Ved Efterretningen om denne Plyndring satte hele Bagdad i Skræk, og Forsærdelsen udbredte sig snart indtil det kongelige Hof i Persien. Fet Ali Sha gav sin Passia Solimann de haardeste Trettesættelser at hans Kjaa ved Foretagendet mod Derayah havde været saa eftergivende, og truede at sende selv en Armee mod Wha:abi, hvis han ikke flux anvendte de strengeste Midler at faae dem udryddede.

(Fortsættelsen følger.)

W. H. F. Abrahamson,
K a p t a i n.

Den 16de Martii er Commissionsmøde. Herr Secretær Collin indleverer sit Bidrag.

I n d t æ g t :

I. Kaffe-Beholdningen ved Regnskabets Afslutning til 31 Dec. 1804 var (Efter Gener. Regnskab. for 1804 ved Ugebl. 17 Aarg. No. 9.)	1343	
II. Ugentlige Indkomster for Ugebladet og Love: Fra No. 1 til 52 incl. af 17 Aargang, i alt (Efter de i Ugebladet indførte 4 Quart. Extracter.)	2414	86
III. Quartals-Kontingenter: a) Fra 1ste Oct. 1804 til ult. Sept. 1805 561 Rbd. 29 f. b) Restancer for Aaret 1804 16 — 11 f.	577	40
IV. Aarlige Indkomster: a) Det højskogl. Huusets velgjørende Gaver 180 Rbd. b) De Overordentlige Medlemmers Kontingenter dels til ult. Decbr. 1804, dels prænnumer. for dette Aar, og dertil 9 nye indkomme for i Aar 375 — c) Et Overordentl. Medlems Restance for 1804 5 —	560	0
V. Laans og Forskuds Afbetaling, i alt dette Aar	1737	34½
VI. Renterne af Selskabets Fond og det Brockske Legat, som staaer i Species Banken	1624	53
VII. Tilfældige Indtægter: a) I dette Aars 3die Quartal er indbetalt af det Brockske Legat til Selskabet 3000 Rbd. med et halv Aars Renter fra 11 December 1804 til 11 Juni 1805. 60 Rbd. i alt 3060 Rbd. b) Modtaget et mig anvist Laan i Deposito Kassen til dette Aars bevilgede Laans og Gratificationers Udbetaling, stor 2200 —	5260	0
Summa Rbd.	13517	29

U d g i v t :

A. De aarlig staaende Udgifter: 1) Til Ugebladets Trykning med videre, for heele Aaret 390 Rbd. 32 f. 2) — Lønningerne til Selskabets Bogholder, Kasserer og Budene i alt for dette Aar 1018 — 72 f. 3) Alle 4re Budenes sædvanlige 2 pr. Cento for Ind- kassationen i Aaret 1804 og 3die Quartals Dito for d. A. til det afgangne Bud Grindberg i alt 109 — 75 f.		
B. Til de aarlige Pensionister betalt for dette Aar	1518	83
C. Til Transportable Stats-Fonds Deviser, som ere indkøbte og henlagte til Selskabets Fond i Specie Banken	1280	72
D. Til Laan og Gratificationer: 1) Betalt et bevilget Laan, som endnu resterede fra forrige Aar til Ud- betaling 100 Rbd. : f. 2) De efter Repræsentant Beslutning af 18 Novbr. d. A. bevilgede Laan, ere alle betalte til 11ve Medlem- mer med 1200 — : f. 3) Ligeledes betalt de efter bemældte Beslutning af 18de Novbr. for dette Aar bevilgede Gratificationer, i alt med 860 — : f. 4) Tvende Dito som efter Repræsentant Beslutningen af 19 Novbr. f. A. skulle udbetales Quartaliter d. A. 31 — 24 f.	4175	0
E. Extraordinaire Udgifter: 1) Betalt til Deposito Kassen det under 4de Decbr. f. A. der giorte Laan 1000 Rbd. : f. Og i Renter af samme 1 — 30 f. 2) Ligeledes til Deposito Kassen i Afdrag paa det under Indtægten for i Aar ansførte og der giorte Laan af 2200 Rbd. betalt 2000 — : f. Og en Maanedes Renter forud af heele Laanet 7 — 32 f. 3) Renter af de indkøbte Stats-Fonds Deviser 94 — 85 f. 4) Til Species Banken 1 pr. Wille af nogle der depo- nerede Receipter 4 — 56 f. 5) Betalt Selskabets 4re Budde en dem bevilget Gra- tification til hver à 12 Rbd. 48 f. 50 — : f. 6) Til adskillige mig anvist Regninger 501 — 89 f.	2191	24
Pr. Ballance bliver Kaffe-Beholdningen ved Aarets Slutning 1805	3660	4
Kjøbenhavn den 31te Decbr. 1805.	691	38
Summa Rbd.	13517	29

At ovenstaaende Extract af General-Regnskabet for 1805 er over-
eensstemmende med Administrationens Kontrol bevidner:

J. J. Cantor senior. Chr. Thomsen. Stor.

J. Aagaard,
Selskabets Kasserer.

C. Købke.

Extract

General Regnskabet

for

Det foreenede Understøttelse-Selskabs

Indtægter og Udgifter

fra 1ste Januari til 31te December 1805.

Borger-Bennen.

No. II.

Attende Aargang.

Esverdagen den 15de Martii 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

A n m e l d e l s e.

Med dette Nummer af Ugebladet følger Extracten af det i sidste Repræsentant-Forsamling fremslagte General-Regnskab for afvigte Aar 1805, og om Selskabets da værende Tilstand meddeeles følgende Efterretning:

N o t a.

Selskabets Formue til ultm. Decbr. 1805 er følgende:

I. a) Den i Species Banken deponerede Kapital, ved Aarets Udgang 1804 bestod af 5 bestandige Trans-

portable Stats Fonds Beviser, der udgjorde i
Species 26,160 Rbd.

eller à 125 Rbd. i D.C. 32700 Rbd.

og en Kongl. Rentekammer

Obligation " stor 462 —

33,162 Rbd.

b) Hertil kommer de i dette
Aars Regnskab anførte
Transport. Stats Fonds
Beviser, som efter Udgiøts
Post Lit. C. ere indkøbte,
deels af Selskabets egenKas-
sebeholdning 940 Rbd. Species
Og deels for
det Brockske
Legat " 2400 — Dito

Til Beløb 3340 R. Spec.

à 125 Rbd. D.C. 4175 Rbd.

Er i alt den Summa 37337 Rbd.

2. Ubestaaende Laan og Forskud

hos Selskabets Medlemmer, er 5004 R. 3 M. 13½ S.

Merk. a) Heraf skyldes end-
nu ved Aarets Sluta-
ning til Depositokas-
sen paa det under 7

Indtægts Post der
optagne Laan 200 Rd.

- b) Og det paa uvis Gjeld
hensatte og tildeels ef-
tergivne, som efter Laa-
ne Protokollen nu ved
dette Aars Udgang er
1163 Rd. 3 Mk. er ej
beregnet med i den an-
førte udestaaende Laa-
nesum.

3. Af Restancer paa Kvartals
Kontingenterne, som er 13
Rd. 4 Mk. 14 S., kan ven-
tes at indkomme for næste
Aar = = =

8 Rd. 5 Mk. 10 S.

4. I Contant Beholdning til
Udgieters beskrivelse haveS

691 — 2 — 6 S.

Administrationen for det forenede Understøt-
telseselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Stor.

J. Aagaard.

W h a . a b i .

(Fortfat. See No. 10.)

Massia Solimann lovede at gjøre hvad mueligt var, og i hans Distrikt udtoges en Mængde Tropper: ogsaa kom bestemte Befalinger fra Vorsten, saa allev-gne intet saaes uden de ivrigste Rustninger; men hiindtil er det ogsaa blevet ved blotte Rustninger uden at noget Alvorligt er foretaget mod Wha . abi . Det eneste man har foretaget, men som ogsaa viser hvor lidet Solimann lovede sig af sine truende Anstalter, er, at saa Maehad Imam Ali's (Imam Hussens Faders) Moskee, de der værende store Rigdomme, bragtes til Maehad Imam Mussas Grav, en Mill fra Bagdad, for at unddrage dem Wha . abis Rovbegjerlighed.

Imidlertid tog Abdel Azis Magt til Dag for Dag. De Skatte han havde rovet i Imam Hussam foregæde det Ry der gik af hans Rigdom, og de der udevede Grusomheder knækkede allevegne Modet til Forsvar, da man frygtede ved unyttig Modstand at opirre ham til Brede og udsætte sig for ligesaa grusom Medfart. Alt syntes at maatte vige for hans kraftfulde Arm, og forsagt bævede hele Osten ved hans Navn. Ingen Under da at han faldt paa den dristige Tanke at bemestre sig Mekka.

Mekka beæres af Tyrkerne med det Navn: den hellige Stad, de vende hvergang de bede, deres Ansigt mod samme, og det er ei allene det meest hædrede Sted i det hele otmanske Rige, men paa Mekkas Besiddelse er det fornemmelig at Storherrens Høihed beroer. Det er hans Magts Grundpille, hans Riges fornemste Stytte, og uden det er han intet. Saaledes i det mindste er alle hans Undersaatters Fordom, der har sin Grund i den offentlige Bøn, som hver Fredag bedes i Mekka og i det hele Rige. Denne Bøn, som i det Arabiske kaldes El Kheibe, lyder Ord til andet saaledes:

„I Guds Baretægt være Dsmanlis Sols
 „datter, der bede ligesom I. Nædsom for hans
 „Fjender gøre Gud Magten af vor Sultan Se-
 „lim Kan, Søn af Sultan Akmed Kan,
 „Tjener af de tvende høie Aram i Mekka og
 „Jerusalem. Gud udøse over hans Hoved
 „Magt og Rigdom. Han være i Guds Baretægt
 „stedse og altid. Hans Sverd udrydde de Vantro-
 „ende og han worde Herre over den hele Verden!“

Saaledes oplæses Bønnen al Riget over, men i Mekka soies endnu til: „Gud beskytte sin Slave
 „Sherif K h a l e b.“

I denne Bøn faaer Storherren da den eneste Titel af de tvende høie Arams d. e. hellige Ste-
 ders, Mekkas og Jerusalems Tjener. Mistede han

da Mekka, saa skiltes han ved den fornemste af sine Titler, og Storherren var intet mere.

Udførte Abdel Azis lykkelig sit Foretagende og fik Mekka under sig, saa naaede hans Anseelse den hoieste Spidse; thi ifølge den for Moslemin saa kjere Være om Fatalismen (at alting er bestemt) saa maatte saadan Begivenhed forklares som umiddelbar Virkning af Guds Villie; og var Reformatoren Herre over den hellige Stad, og kunde beholde den i sin Magt, saa maatte han af Tyrkerne ansees for et Guds Sendebud. Abdel Azis forsømmede sig ikke at udføre dette Slag, og førte sig derved især den Uenighed til Nytte, der herskede mellem Sherif Khaleb og dennes Broder Abdel Mayn. Denne sidste tilkom det, efter Slægtskabslovene, at være Sherif, men hans yngre Broder havde faaet ham borttrængt fra Embedet. Abdel Mayn søgte Beskyttelse hos Abdel Azis, og denne skrev til Khaleb, han maatte overgive Rangen til Broderen, som den hørte til. Paa foragtelig Maade sendtes Brevet tilbage, og strax lod Abdel Azis marschere hundredetusende Whabi under sin ældste Søns, Soouts Befalinger, mod Khaleb.

Det første Soout fik udrettet, var at indtage Tajej, en liden By en otte Miil fra Mekka. Den ligger midt i en frugtbar Egn, som har Forraad paa Vand og frembringer herlige Frugter.

Viindruerne have ypperlig Smag, og Vandmelonerne blive saa store, at ti Personer kunne spise sig mætte i Een. Da Omegnen om Mekka er ufrugtbar, saa sendes næsten alt hvad Tadjef's Egn frembringer derhen, og det er til stor Hjælp for de Karavaner som hvert Aar komme til Mekka. Indtagelsen af Tadjef udbredte alt stor Forsværelse i Mekka, men større blev Skrekken, da det spurgtes, Wha = abi havde der myrdet femtenhundrede Mennesker, baade af Jøder og af Moslemim. Rha = leb frygtende det vilde være umueligt at forsvare sig i en aaben By, drog mod Soout for at fordrive ham fra Tadjef; men hans Armee var for svag, han blev slaet og maatte, med Resten af sine Folk, drage sig tilbage til Staden.

Medens dette gik for sig var Abdallah Passia, Guvernøren i Damask, som Anfører for Karavanen til Mekka, paa Bei did, med Pilegrimene. Da han kom til Makarib, en liden By i Orkenen, to Dagsreiser fra Damask, fik han Efterretningen, at Wha = abi havde indtaget Tadjef og nu gik løs paa Mekka. Han sendte strax en Kurer med Efterretningen til Konstantinopel, men blev ved at drage frem, skjönt uvidende om hvad Behandling han kunde vente sig. I Begyndelsen fandt han ingen Hinder, kun at han fire Dagsreiser fra Damask mødte endeel Wha = abi, der foregave at skulle modtage den Afgivt Karavanerne maae give,

men begjerte firegange saa meget som ellers betales. Passja Abdallah negtede det, Wha = abi bleve ved deres Paastand og nødte ham til at forsvare sig, da han nedlagde hundrede og halvtredsindestyve af dem og drev Resten paa Flugt.

Efter saadan Fjendtlighed havde det ikke været betænkt, at drage til Mekka, uden at vide hvorsledes Soout var fundet. Abdallah skrev ham derfor til, klagede over den lidte Mishandling, viste at Wha = abi, ved at begjere en større Sum, end hidtil havde været indført, havde begaaet en Uretfærdighed og selv vare skyld i det der var skeet, da de havde nødte ham til at sætte Magt mod Magt. Saasom han nu maatte frygte, at disse første Fjendtligheder, maaskee kun vare et Forspil til alvorligere Krig, saa maatte han ikke tage det til Mistykke, om han først søgte at overbevise om hans Sindelag, før han drog videre; Soout maatte da tilkjendegive om han vilde ansees af ham for Ven eller Fjende, og om Abdallah kunde med Sikkerhed begive sig til Mekka.

(Fortsættelsen følger.)

W. H. F. Abrahamson,
K a p t a i n.

Den 16de Martii er Commissionsmøde. Herr Sekretær Collin indleverer sit Bidrag.

B o r g e r • B e n n e n .

No. 12.

Attende Aargang.

Løverdagen den 22de Martii 1806.

Forlagt af Understøttelses • Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

A n n e l d e l s e .

Efter Lovens 3die Capitel 2 §. afgik i General-
Forsamlingen den 24de forrige Maaned følgende
Repræsentantere, og af de paa Valg ansatte Meds-
lemmer bleve følgende valgte til Repræsentantere
i de Afgaaendes Sted.

I første Klassifikation.

De Afgaaende.

U n m æ r k. I denne Klassifikation kunde ingen afgaae da i samme ifskun ere 2 Repræsenter hviss Tid endnu ikke efter Loven var udløben.

De Tiltrædende.

D H r r. Geheimeraad og Præsident Moltke.
— Kammerherre og Deputeret Sehested.

I anden Klassifikation.

De Afgaaende.

H r. Etatsraad Lønder Lund.

U n m æ r k. Da en Administrators Plads bliver staaende aaben i Klassifikationen som Repræsistentant i hans Administrations Tid, og Oberkrigscommissair Wolquars i forrige Aar ved Døden afgik, saa kunde i denne Klassifikation ifkun een afgaae.

De Tiltrædende.

D H r r. Justitsraad og Uffessor i det Kongelige danske Kancellie Lassen.
— Kamme = Raad P. Bentsen.

Tredie Klassifikation.

De Afgaaende.

DHrr. General-Adjutant
og Kommandeur E.
Fischer.
— Forvalter P. Poulsen.

De Tiltrædende.

DHr. Kommandeur:Kaptain
Berger.
— Forvalter Haberup.

Fjerde Klassifikation.

De Afgaaende.

Hr. Kaptain Abrahamson

Unmærk. I denne
Klassifikation afgik ik-
kun een, da Kaptain
Wecher som var Res-
præsident, i forrige
Aar døde.

De Tiltrædende.

DHr. Kaptain Restorff
— Kaptain Friesz

Femte Klassifikation.

De Afgaaende.

DHrr. Præsten Pallu-
dan
— Præsten Bull.

De Tiltrædende.

DHr. Præsten Michelsen.
— Præsten Hutvalder

Siette Klassifikation.

De Afgaaende.

DHr. Professor Sax-
torph.
— Professor Warberg.

De Tiltrædende.

DHr. Stats-Raad Gulds-
brandt.
— Professor Bang.

S syvende Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Grosserer P. F. Becher.	DHrr. Kaptain og Brygger Kosoed.
— Tobakksfabrikur S. Bech.	— Grosserer Suhr.

S ottende Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Klædekræmmer Korfiken	DHrr. Kaptain og Urtekræmmer Aagaard.
— Hørkræmmer Stæhr.	— Kaptain og Viinhandler Wegner.
— Klædekræmmer Jessen	— Viinhandler Bech.
— Klædekræmmer N. Petersen.	— Urtekræmmer Benzou.

S niende Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Kaptain og Muurmester Quist	DHrr. Kaptain og Guldsmed Holm.
— Kaptain og Muurmester Gros	— Kaptain og Kæbflager Torverd.
— Parykmager Henrichsen.	— Hof-Hattemager Petersen.
Unmærk. S denne	— Maler Lange.

Klassifikation afgik ikkun 3de, da Kaptain og Muurmester Martens, som var Repræsentant forrige Aar udmeldte sig.

T i e n d e K l a s s i f i k a t i o n .

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
Hrr. Kiøbmand M. V. Abrahams	Hrr. Trillefabrikeur M. S. Magnus.
— Bogtrykker Cohn.	— Bogholder Heyman.

Administrationen for det forenede Understøt-
telseselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Flor.

C. Købke.

W h a = a b i.

(Fortsat. See No. II.)

Da det ikke hørte til Soouts Plan at vise sig aabenbar som Storherrens Fjende, saa modtog han Abdallahs Udsendte meget venlig og gav det Svar; at hvad der var vederfaret hans Folk var ret; de Dræbte havde fortjent Døden, og deres Medskyldige, som vare undkomne, skulde endnu straffes. Jeg er, lagde han til, ikke her for at holde et Slag, men for at feide paa Kahleb. I kan altsaa ganske ubekymret gaae med Karavanen til Mekka, og jeg tillader Eder, at opholde Eder der

i tre Dage. Efter den Tid forsøier jeg mig selv til Mekka, for at indsætte Abd el Mayn i det Embede der tilhører ham.

Rhaleb, allerede slagen for Tajef, var ingenlunde istand til at forsvare sig i Mekka, og begav sig da medens denne Mellemlandling stod paa til Abdallah, bedende om, han vilde mæggle en Fred, og lovende at finde sig i, hvad Vilkaar man vilde foreskrive ham. So out optog Forslaget meget ilde, svarede Passja Abdallah i haarde Udtryk, at det ikke tilkom ham at blande sig i Rhalebs Ting; han havde Tilladelse at komme til Mekka, og det var allerede for meget; men holdtes ham hvad ham var lovet, saa haabede man ogsaa han vilde efterkomme det, at begive sig bort igjen efter tre Dages Forløb. Da vilde So out drage ind for at faae Rhalebs Hoved, som det eneste han kunde fyldestgøres ved.

Efter dette Svar gav Passja Abdallah sig ikke videre af med Fredsmæglingen, tog til Mekka og derfra igjen, da den fastsatte Tid var forløben. Da den ulykkelige Rhaleb ikke kunde forsvare sig, saa førte han sig Abdallahs Udreise til Nytte for at undkomme i Følge med Sherif Passja af Djedda. Begge naaede lykkelig Medina, og efter nogle Dage toge derfra til Djedda.

Medens disse forskansede sig der, drog So out i Spidsen af sin seierlige Hær, i Begyn-

delsen af Ramadan Maaned, var efter Hegira 1217 (25de September 1802) ind i Mekka. Mod Indvaanerne brugte han meget blid Medfart, men tyve Skeiker, der stode mod Whaabi Læren, mistede Hovedet. De andre enten gave efter eller undvege en Erklæring. Smidlertid gjorde Soout hvad hans Troes Lære medførte, og lod ødelægge alle Gravminder i og omkring Mekka. Midt i Byen er en Allee, en Fjerdingmiil (fransk Maal) lang, kaldet Tau ef, hvor Pilegrimene hidtil forrettede deres Andagt syv Gange, før de forlode Mekka. Dette Samlested blev da ogsaa Middepunkt for deres Forretninger, og rundt omkring vare Boder med de Barer, Karavanen bragte med. Alle disse Boder lod Soout tage bort, thi de vanhelligede, efter hans Sigende, denne Tau ef. Men ihvormeget han lagde Bind paa at omvende Indvaanerne, saa glemte han derhos dog ei Skattene, som gjemtes i Kaaba eller det hellige Huus. Abrahams Grav som foregives at være her, var bedekket med et kosteligt Teppe broderet med Guld og Silke. Soout meente et andet Teppe kunde gjøre samme Tjeneste, tog det da, og lagde en Maatte af Daddelbast isteden. Abdel Maye satte han i Sherif Sædet, men denne havde kun Sherif Navn, ikke Myndigheden. Thi ei allene for at betrygge sig Staden, men ogsaa for at holde Sherifen stedse afhængende af

Wha-abi, lod Soout en Mutsellin eller Guvernør med to hundrede Soldater blive som Besætning i Stadens Sittabel; drog da fra Mekka og mod Djedda.

Indtil denne Tid havde Wha-abi været lykkelige i alle deres Foretagender, og ingensteds havde de mødt Hindringer paa deres Wei; men ved deres Erobringer havde de ogsaa altid forefundet ubefæstede Steder, og i standende Strid havde deres talrige Hær stedse givet dem saadan Overvægt, at deres Fjender aldrig havde Hjerte til at gjøre Modstand.

(Fortættelsen følger.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptein.

B o r g e r , B e n n e n .

No. 13.

Attende Aargang.

Løverdagen den 29de Martii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow;
i store Fiolstræde No. 218.

A n n e l d e l s e .

I Anledning af min Flors Tiltrædelse som Administrator efter afdøde Oberkrigskommissair Bolsquars vare de i sidste General-Forsamling valgte 3de Repræsentantere Hr. Justits-Raad Holm, Kaptain Harboe samt Kaptain og Muurmester Quist tilstæde ved Administrations Møde den 21de denne Maaned, hvor da Selskabets magtpaaliggende Dokumenter, Recipiserne fra Banken for Selskabets der nedlagte Formue og de

Bøger som ere i Administratorens Bærg, samt Kasserens Regnskabsbøger tilligemed Bogholderens samtlige Bøger bleve fremlagte, hvilket alt af velbemelte Herrer efter fremlagte Specifikationer blev befundet rigtigt og i tilbørlig Orden, som de ved deres Underskrift i Administrationens Møde; Protokol bekræftede.

Administrationen for det forenede Understøtelseselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Flor.

C. Købke.

W h a = a b i.

(Fortsat. See No. 12.)

Underledes var det med Djedba. Det var omgivet med Mure, og Rhaleb havde sat det i mest ligste Forsvarsstand, da han ikke kunde redde sig for Wha abis uforsonlige Vælde, uden ved tapper Modværge. Denne Stad maatte Wha abi da standse ved, saa meget mere, da deres Baa Ben bestode allene i Banser og Bøffer med Lunter,

som de endda ikke ret forstode at bruge. Da de vare uden Krigstugt, og manglede (de allerførste Begreb i Beleiringskonsten, havde de maattet drage bort igjen, med usorrettet Sag; men idelig vante til Seier, angrebe de uforsigtigen Staden. Tryg laae Fjenden forskanset bag sine Mure; tryg kunde han gennem sine Skydes huller sigte paa sine Dsre, og hver Storm var for de Beleirede den sikre Anledning til den letteste Seier. Nu bleve Whaabi for førstegang forsagte, medens hvert deres Angreb sloges kjæft tilbage; men meget mere maatte deres Mod synke, da Pesten kom blandt dem, og rasede skrækkelig i Hæren. So out kunde nu ikke gjøre andet end ophæve Beleiringen og vende tilbage til Derayah.

Medeus han beleirede Mekka havde So out sendt en Trop Whaabi mod Medina, men deres Foretagende gik ligesaa ulykkeligt som hans mod Djedda. Ibn El Mandayan og Ibn El Harb, droge tid for at blokkere Staden, og til den Ende Indtogte Landsbyen Kraim og Sairan; men Indvaanerne i Medina gjorde Udfald, dræbte mange, og dreve de øvrige ud af de Poster de havde indtaget, saa So out paa een gang dreves tilbage baade fra Medina og fra Djedda. End eet Forsøg gjorde han mod Medina, da han drog tilbage til Derayah, og haabede

at naae ved Liff, det der ikke vilde lykkes ham ved Magt. Han sendte atter en Trop Dromedarer under Kommando af Ibn El Saleh og Ibn El Baz derhen, og under Foregivende at komme med Vreuder fra Soout begjerte disse at indlades i Staden tillige med deres Folk; men deres Begjer blev dem negtet, og Brevet de derefter sendte ind, kastedes med Foragt tilbage.

Saaledes endte et Foretagende, der ved sin lykkelige Fremgang i det første, udbredte Frygt og Skræk indtil Aleppo og Syriens Grændser. Wha=abi Armeen, hvis Levinger Soout samlede i Derayah, var næsten aldeles ødelagt ved Krigen og Pesten, og man havde ikke engang den Fordeel at kunne beholde Mekka; thi da Indvaaerne saae at Wha=abi allevegne drevs tilbage, udjagede de den indlagte Besætning og aabnede deres Porte for Khaleb igjen, der nu atter tog Sherifaten fra sin Broder Abd el Majn.

Man kan lettelig forestille sig at dette Uheld voldte almindelig Frygt i Derayah; men det var ikke det eneste Slæg der naaede Wha=abi; en skrekkelig Begivenhed satte Alle i Sorg. Just medens Soout var paa Hjemveien, blev Faderen Abd el Azis myrdet, ved een af sine Tjenere. Dette Menneffe var fra Imam Hussam, og havde i Blodbadet der mister tre Sønner. Han selv havde givet sig i Tjeneste hos Abd el Azis, hav

de vundet hans Fortrolighed, var stedse hos ham, men pønsede ved al den Tjenesteiver han lod see, paa brændende Hevn. Det var den 27de i Radjah Maaned, Aar efter Hegira 1218 (den 12te November 1803) at han var ene med ham i Moskeen. Undægtig laae Abdel Azis paa Knæ for at forrette sin Bøn, da Tjeneren pludselig greb Lejligheden og gjennemboiede ham med sin Kanjar. Abdel Azis reiste sig ikke mere, men Drabsmanden blev grebet og dømt til at brændes. De nidkjere Moslemim paastaae, at denne deres Religions Martyr ingen Skade fik i Ilden, men Soout maatte, for at faae Livet af ham, lade ham halshugge.

Efter Abdel Azis Død blev Soout Anfører for Wha=abi, og hans Broder Guvernør i Derayah. Det er da urigtigt, at hele Sekten skulde være uddød med Abdel Azis; thi endnu stander Wha=abis Magt fast i Ahsa Land i Arabiens Middelpunkt*). Det eneste man kan paa-

*) Aviserne have ålt talt om dette urolige Folks nye Foretagender i afvigte Aar; og de nyere Efterretninger melde om at Medina omsider er indtaget af Wha=abi, og har fristet samme grusomme Medfart som Imam Hussien. Ogsaa Djedda var truet af dem og er maastee nu ålt i deres Hænder.

staae er, at det ulykkelige Foretagende mod Djebo
da kan have gjort dem noget bange for Fremti-
den, og at nogen Tid vil gaae, inden de tænke
paa igjen at vove et Indbrud i det otmanske Ri-
ges Enemærker.

III.

Wha = abis Religion og Skikke.

Denne nye Sekts Stifter, Skeik Muham-
meds Eftermand er hans ældste Søn Hussam,
der er blind. Den nye Skeik blev trolig ved sin
Faders Religion, og saaledes bestaaer endnu Wha-
abi Læren af den eneste Grundfætning om Guds
Eilværelse. Vel antage de en Aabenbaring, men
denne bestaaer efter deres Begreb allene i deene
Lærefætning. Mahomedanernes Troesbekjendelse!
der er kun een Gud og Mahomed er hans Pro-
phet, udelade Wha;abi den sidste Deel af, ind-
skrænkende den til de Ord: der er kun een Gud.
De ere altsaa paa en Maade rene Deister, og
uogle Reisende have taget Feil, naar de paastode,
Wha;abi bekjendte sig til den naturlige Religion.

Hovedforskjellen mellem Moslemim og Wha-
abi bestaaer i deres Mening om Mahomed, som
hine ansee for Prophet, disse som en viis Mand.
Denne Forskjellighed er i Grunden saa ubetydelig

at man ikke skulde holde det for vanskeligt at forene dem; men ihvormeget de forskjellige Religionssefter nærme sig til hinanden i deres Meninger, saa volder dog et uforsonligt Had største Adskillelse blandt dem. Moslemim ere en Affky for Wha=abi, og Intolerans er et Hovedbud i deres Tro, hvilket de efterleve med yderste Strengbed. Blodbadet i Imam Hussien er maaskee den yderligste Grusombed Religionsværmere kan drive Menneket til.

Merkeligt er det, at Wha=abi ere meget mere tolerante mod Kristne og Jøder, og hverken forfølge eller trage at omvende dem, skjønt disse ere ganske afhængende af Wha=abi. Kun den offentlige Religionsøvelse er dem formeent, saa de maae ikke have Synagoger eller Kirker, men inden deres Huse maa Kristne og Jøder uden Hinder holde deres Andagt. De yde kun en eneste Afgift, som kaldes Karach og beløber sig for hver Person til halvtredie Sekkin eller 5 Piaster; og for Resten udsættes de hverken for Teyk eller Foruretselser; saa man kan sige med Sandhed de leve under Wha=abis Herredømme lykkeligere end i det otmanste Rige. Men uagtet deres Eiendom er sikker og deres Personer trygge for Fornærmelse eller Mishandling, saa ere de dog foragtede af Wha=abi, og maae finde sig i at taale de største Udmygelsere af dem. Deres Klæder maae være

meget simple og af en lovbefalet Farve; de maae altid gaae tilfods og tør aldrig opholde sig i Selskab med Wha=abi; møde de disse paa Gaden, saa maae de gaae om til venstre Side, og blive staaende i ærbødig Stilling, tør heller ikke tale til dem undtagen i meget nødvendige Øreender, og da med sagte Stemme og i den ydmyge Stilling, som Slaven staaer i for sin Herre.

(Fortsættelsen følger.)

W. H. F. Abrahamson,
K a p t a i n.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 14.

Attende Aargang.

Løverdagen den 5te April 1808.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Siolstræde No. 218.

W h a = a b i.

(Sluttet. See No. 13.)

Da Koranen er Forfærdiget for Whasabis Religionsovelser, saa have de ogsaa beholdt alle dem som Moslemim bruge. De have samme Omstjærrelse, samme Antal af Bønner, samme Dfringer, som disse, og bøie deres Knæ som de. Moskeerne ere uden al Prydelse indeni, og da de ikke taale

noget ophøiet Sted saa have de endog affkaffet Miuarerterne. Hver Dag oplæser en Smam (Præst) et Stykke af Koran, og beder en Bøn, men som intet meldes i om Mahomed. De holde Romadan Faste, og drikke ikke Viin eller anden gjæret Drik. Endog Tobakken er dem forbuden. Det er en halsløs Gjerning at smøge.

Vel have de Agtelse for Mekka Pilegrime, men de maae ikke føre den Titel Hadgi som de faae af Tyrkerne. Da de have ødelagt alle Gravminder over Skeiker og Propheter, saa er det naturligt at de begrave deres Døde meget simpelt. Uden Hensyn til Person, Rang eller Embed stedes den Døde til Jorden, og intet Minde sættes paa Graven; med yderste Strengthed sees paa at denne Skik følges. Ei allene anføre de derved et Sted i Koranen der siger: "Jorden er det bedste Gravminde" men paastaae at dydige Mennesker i hiint Liv foragte Jordens Prunk. Det er dem da til Forargelse, at Mennesker kunne troe, de beviste deres Afdøde en Slags Hæder, naar de udmerke Gravene med forfængelige Mindesmerker.

De kultiverede Nationers Indlings Idee, Egheden, er Hyrdefolkenes Arvelod. Dette Godes Bedligeholdelse er Alt for dem, og de have vundet det, ved at opofre alle de Fornøielser vi finde i Oppigheden og Konsterne. Thi vare ogsaa Bedukterne altid omme over dette Fortrin, som de hid-

til lykkeligen have bevaret blandt sig; og endstjænt Wha=abi, ved deres Regjeringsform, see meget forskjellige fra Beduinerne, saa hersker dog endnu altid Lighed blandt dem. Titlerne Passja, Fyrste, Bisir, ere bortviste af deres Sprog. De ere Brødre: Broder kalder Herren sin Tjener, og Tjeneren svarer sin Herre som Broder.

Deres Skikke ere meget simple, men usleben er deres Udfærd, hvilket ogsaa er i Arabernes, deres Forsædres Karakter. Med denne Naahed er, som Virkning af deres Religion, forbunden en vis Strengthed, som de vise i deres Samtaler, deres Klædedragt, endog i deres Føde. Vel leve de altid meget tarveligt, men naar de ere paa et Tog til eet eller andet Foretagende, saa kan de indskrænke deres Fornødenheder saaledes; at man i Europa slet ingen Forestilling kan gjøre sig derom. Paa deres Dromedarer have de kun to Skindsække med, den ene med Vand, den anden med Bygmeel. Naar de da trænge til Føde, saa blande de Meel med Vand og nyde det uden mindste anden Tillavning. I hele Uger kan de leve ved denne Kost, deres Nøisomhed gaaer endog saavidt, at naar de ikke have Vand mere, saa tage de deres Dromedarers Urin isteden.

Da saaledes disse Wha=abi ere vant til den usselste, simpelste Føde, og hærdede til at udholde de største Nøisommeligheder, saa kunde de være

uovervindelige, hvis de kun havde nogen Kundskab i Taktik og Krigstugt. Men deraf forstaae de ikke mere, end de andre Arabere, og kun disse ere det ogsaa, der ere slagne ved dem. Tyrkerne derimod, skjønt staaende langt tilbage for Europæerne, ere dog meget kyndigere i Krigskonsten, og dem er Whabi ogsaa ofte drevne paa Flugten af.

W. H. F. Abrahamson,

Kaptein.

Krigsbrødsler i Ulm og Heilbrøe,

i Slutningen af Aaret 1805.

Ulm maatte i en Tid af fem Uger føde 15877 Officerer, 347415 Soldater og 41739 Heste, og ofte skaffe flere end 20000 Mand Qvarteer paa eensgang. Den Trang, som deraf maatte opkom-

me i en Stad, der ikke har 13000 Indvaanere og neppe 1600 tildeels meget smaa og høist middelmaadige Huse, lader sig neppe beskrive; den var en Samling af lutter smaa Caserner og Hestestalde; Barselkoner og Syge maatte ikke sjelden rømme deres varme Værelser for Soldaterne. — Heraf kan man da ogsaa gjøre sig et Begreb om hvad der maattr medgaae til at underholde den uhyre Mennekemasse, hvor meget Brænde der bruges hver Dag og Nat til Vagtilden inden og uden for Byen, og som ikke blot angreb alle Brændeforraad, men ogsaa alle Indhegninger, og alt hvad der kunde brændes af Havebygninger, ja paa flere Steder i Staden Dørre, Vinduesflodder og Trævarer; man kan heraf slutte sig til Husenes Udelæggelse i Staden, som desuden tre Gange stærkt blev beskidt, og til Havernes og Træplantningernes Forstyrrelse uden for Staden, endeligen de Elendighed, som Requisitionerne af Klæder, Bæder og andre Fornødenheder forarsagede. Angest, Mangel og selv Sult, som mange maatte lide, det rædsomme Syn af de Saarede, det Ufle i Gadernes floakagtige Udseende, og personlige Mishandlinger, som man var udsat for, naar man ikke opfyldte, hvad man ikke kunde, alt dette er her ikke bragt i Beregning. Indbyggerne i Landsbyerne vare endnu mere udsatte for Ondskab og Plyndring af de ved Mangel paa regelmæssig

Pleje og ved slet Vejrligt ophidsede Soldater. Klæder, Senge, Huusgeraad, Creature, Korn, Brænde, Penge blev fordærvet, fortæret eller borttaget, mange Baaninger ødelagte, der fattedes Levnetsmidler, endog Sædekorn, Heste og Redskaber til Agerdyrkningen. Skulle disse Ulykkelige ikke for stedse gives Glendighed til Priis, saa behøve de ædle Menneskers virksomste Understøttelse.

Heilbron laae ogsaa lige paa den franske Armees Vej. Den var i October og November Maaneder hver Dag opfyldt med Tropper, Artillerie, Trains, Syge, Saarede og især Fangne. Man kan let tænke sig de svære Requisitioner, uophørlige Indkvarteringer, og de især ved enkelte Stæder og Byer uundgaaelige Plager og Mis-handlinger; den tallose Sværm af Krigsfanger, som jævnlig kom derigjennem, var meest Anledning dertil. Alle østerrigske Krigsfanger, undtagen en Deel af Besætningen i Ulm og Memmingen har Heilbron maattet beværte. Disse Ulykkelige bleve ikke vedbørligen plejede, men i tusindtal indspærrede i Kirkerne, som paa et Kapel nær, ganske

vare berøvede Gudstjenesten, og der overladte blot til de Indvaaneres Belgjørenhed, som af egen Drift vilde lindre deres Hunger. "Jeg har — siger et Djevidne — allerede ofte ved saadanne Vejligheder, da jeg ansaae det for min særdeles Pligt at yde min Skjerv med, og for at det skulde ske hensigtsmæssig, selv at uddele den, været i Fare for at blive sønderreven og opspist af disse elendige forsultne Menneſker, og jeg maatte ofte lade bruge Magt for at drive de Friske tilside, og opsøge de Syge, som ude af Stand til at hjælpe sig selv bleve nedraadte. Indvaanerne udmærkede sig ved Belgjørenhed. Jeg saa ofte Folk, som selv neppe havde Brødet, at dele det med dem; men desuagtet er det umuligt, endog sparsomt at tilfredsstille de allerførste Fornødenheder. Er Hungeren noget stillet, saa seer man ofte, uden at kunne hjælpe mere, en Syg, som neppe har Kraft til at kunne holde et Glas i Haanden, slæbes bort uden Kjole, Skoe og Strømper, og kastes paa en bar Vogn. For nogle Dage siden døde nogle her paa Vognene, og de andre glædede sig ved, nu i det mind-

ste at have et Ligg at ligge paa i Mangel af
Straa.”

(Af Flensborgsches Wochenblatt. 1805 d. 28 Dec.
Indført deri af Pastor Jacobsen i Glücksborg, som
tilbød at modtage og assende hvad nogen vilde
bidrage til Hjelp for de Ulykkelige i Heilbron).

Meddeelt af Collin.

B o r g e r ˆ B e n n e n .

No. 15.

Attende Aargang.

Løverdagen den 12te April 1806.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Sammenrottelsen i Genua ved Fiesco,
med et Par Ord om hvad der gik foran og
fulgde paa.

Familien Doria var i Begyndelsen af det 16de
Aarhundrede den mægtigste i Republiken Genua.
Hovedet for denne Familie, Andreas Doria,
var sin Tids største Søehelt, og overhovedet en
af de overordentlige Mænd, som af Skiebuen ere

bestemte til at gjøre ethvert Land berømt, og for-
 evige dets allerede erhvervede Berømmelse. Denne
 overordentlige Mand havde ved store Talenter og
 Handlinger erhvervet sig sine Medborgeres Vre-
 frygt, og de da regjerende Monarkers Ugtelse.
 Ved hans Bistand havde Republiken Genua un-
 derkastet sig den franske Konges, Frants den 1stes,
 Beskyttelse, og modtaget fransk Besætning. Men
 snart glemtes denne store Tjeneste, der var saa
 vigtig for de franske Vaaben i Italien. Doria,
 havde som Republikaner, saadanne Begreb om
 Uafhængighed, der ej vare gængse ved et monar-
 kisk Hof, og det Søeli, han fra Barndommen
 af havde ført, havde aldeles stemt hans alvorlige
 Charakter til Uestergivenhed. Ubekjendt med Smi-
 greriets Kunst og i Bevidstheden af sine Fortje-
 nester gav han stedse sine Raad med Frimodighed;
 ligesom hans Forstillinger og Klager ogsaa ofte
 bære Præg af Dristighed. Et saadant Sprog var
 uvant for de franske Ministre. De besluttede hans
 Undergang, og forestillede ham for Kongen som en
 stolt, ærgjerrig, rænkesuld Mand, der aldeles ikke
 bekymrede sig om Frankriges Interesse, men kun
 var betænkt paa sin egen.

Frants lod sig overtale, og blev mistroisk
 mod en Helt, som han meget behøvede, men som
 derimod slet ikke trængde til Kongens Gunst. Man

søgte at krænke ham paa allehaande Maader. Doria havde en anseelig Pension af Kongen, som blev betalt meget uordentlig; man foragtede hans Raad, selv i Sæfager, og var ganske ligegyldig ved Pave Clemens den Syvendes alvorlige Forestillinger, der gjorde Kongen opmærksom paa de sandsynlige Følger, ja endog sendte sin Sekretair Sanga til Doria for at berolige denne. Saavidt dreve Ministrene deres ufornuftige Spil, at de begyndte at befæste Savonna, og rense Havnen der, for at forplante adskillige Genuesiske Handelsgrene til Frankrige. Desuden vilde man, for at holde Genueserne i Tømme, bringe hiin Stad i Bejret, der havde løstrevet sig fra Republikken, og begivet sig under Frants's Beskyttelse, og der dengang ligesom nu var den anden i Staten ihen-seende til Størrelse og Folkemængde.

Mere behøvedes ikke for at bringe den desuden højt misfornøjede Doria til det yderste. Under Trudsel forlangde han, at denne Plan strax skulde opgives. Kongens Svar var en Arrestbefaling. Doria fik underhaanden Efterretning herom, begav sig med sine Galeier til Neapel, sendte Frants sine Patenter og Ordenstegn tilbage, og gik i Keiser Carl den Femtes Tjeneste, som, glad over denne vigtige Binding, indgik alle Bestingelser, mellem hvilke den ogsaa var, at Sa

vonna igjen skulde underkastes det Genuesiske Herredømme. Frants opbød alt, for igjen at vinde den mishandlede Anfører, og nedlod sig til at tilbyde ham enhver Fyldestgjørelse, men Doria blev ubevægelig, og svarede i en fortørnet Republikaners Tone.

Neapel blev netop i den Tid belejret af Franskmændene; Hungeren rasede her, og Staden befandt sig overhovedet i den elendigste Tilstand. Dorias Ankomst forandrede alt. Franskmændenes Haab at erobre Byen forsvandt; deres Tropper svækkedes ved uophørlige Udfald, forlodes af deres Budsforvandre og ødelagdes af epidemiske Sygdomme. Intet blev tilovers for dem, uden en overilet Flugt, som dog kun kunde fortsættes til Aversa; thi her maatte Resten af den franske Armee strække Gevær, skammelig overgive Faner og Bagage, og saaledes bleve disse, endnu for kort Tid siden laurbærkrandsede Krigere førte under Bedækning til Frankriges Grændser.

Doria sejlede nu til Genua, og overrumplede om Natten en af Stadens Porte. Den her værende franske Besætning rømmede strax Staden, og kastede sig ind i Kastellet, hvilket dog snart overgaves. Genueserne styrtede da til, og sløjsede dette Minde om deres Underkastelse. Nu stod det

i Befrierens Magt at gjøre sig til uindskrænket Herre over Genua. Hans forrige Daad, som blev kronet ved denne, hans talrige Benner, hans Medborgeres Taknemmelighed, og Keiserens mægtige Understøttelse, alt forsikkrede ham om et usejlbart lykkeligt Udfald. Men Doria, hvis Sjæl vel slog for Uergjerrighed, dog endnu mere for Dyden, gav ej en saadan Tanke Rum, og med en Højmodighed, hvorpaa Historien kun leverer faa Exempler, satte han sin højeste Ære i at skjænke sit Fædreland Friheden. Han sammenkaldte Folket, frasagde sig formeligen enhver udmærkende Magt, og overlod Genueserne, at vælge sig selv efter eget Tykke en Regjeringsform.

Folket svarede med Glædes og Beundrings Taarer. Man valgde 12 Personer for at give Republikens Constitution en ny Form. Med nogen Forandring blev den forrige indføjet igjen, hvorved Regjeringen paa ny udelukkende kom i Adelenes Hænder. Dorias Dyder og Exempel virkede paa hans Landsmænd, og selv Factionerne blandt de adelige Familier, som saa ofte nær havde bragt Staten til sin Undergang, syntes at være forsvundne. Den mægtige Carl den Femtes Gunst mod Doria sikrede den nysødte Stat Naboernes Agtelse og overhovedet Rolighed for udvortes Fiender. Saavel Rjovmændenes som Adelenes Rig-

domme forøgedes overordentlig tilligemed den indvortes Gendrægtighed og Sikkerhed. *)

Men denne Regeringsform, som indførdes i Genua, da Andreas Doria bragde Frihed tilbage til sit Fødeland, kunde ikke, skjøndt den sigtede til at udslutte Mindet om forbigangen Tvedragt, og i Førstningen blev modtaget med hæftigt Bifald, efter at være forsøgt i næsten tyve Aar, fuldkommen tilfredsstillende saadanne urolige og oprørste Republikanere. Da den hele Bestyrelse af Sagerne nu var betroet et vist Antal adelige Familier, ønskede mange, misundelige over dette Fortrin, at Folkeregeringen, som de havde været vant til, igjen skulde indføres, og uagtet de alle havde Erbødighed for Dorias Uegennyttighed og Dyd, og beundrede hans Talenter, saa var der dog ej saa, der skelede til den Overvægt, han havde faaet i Raadslagningerne om Landets Bedste. Men hans Alder, hans Naadehold og Frihedskjerlighed forfikkrede hans Landsmænd om, at han ikke vilde misbruge sin Magt og besmitte sine sidste Dage med at forsøge paa at kaste den Bygning overende, hvis Opførelse havde været hans Værk og

*) Saavidt af Archenholz, der i sine kleine historiske Skrifter har beskrevet denne Tildragelse. Det Næstfølgende er oversat udaf Robertsons history of the Reign of the Emperor Charles V.

hans Stoltthed. Men de indsaae, at den Myndighed og Indflydelse, som i hans Hænder var uskyldig, kunde let worde ødelæggende, dersom en Borger af større Uergjerrighed og mindre Dyd tiltog sig den. En Borger med denne farlige Charakter havde virkelig gjort saadanne Fordringer, og med nogen Udfigt til Held. Giannetino Doria, som af sin Farbroder Andreas var bestemt til at arve hans private Formue, ønskede ligeledes at være hans Eftermand i Magt. Han var stolt, overmodig og hengiven til Undertrykkelse i en saadan Grad, at det neppe vilde have blevet taalt hos En, som var født til at regjere; men det var i en fri Stat aldeles utaaleligt hos en Borger. De Klogere blandt Genueserne frygtede og hadede ham som en Fjende af slige Friheder, hvorfor de vare i Gjæld til hans Farbroder. Smidlertid var Andreas selv forblindet af den heftige og uoverlagte Hengivenhed, som Mennesker, der ere noget til Alders, ofte have til de Yngre i deres Familie; han vidste ikke at holde Maade med sin Estergivenhed imod ham, og syntes mindre bekymret for at sikke og vedligeholde Republikens Frihed, end for at bringe denne uværdige Slægtsning til Ære og Magt.

Men hvad enten disse Omstændigheder havde givet Anledning til Mistanke mod Doria's Hensigter, eller Misnøje med Republikens Bestyrelse,

faa vilde de rimeligviis ikke have endt med andet end Knurren og Klager, hvis Johan Ludvig Fiesco Greve af Savagna ikke var bleven opmuntret ved denne tiltagende og af ham bemærkede Utilfredshed til at forsøge en af de fjeffeste Handlinger, Historien har opbevarat. Denne unge Adelsmand, den rigeste og navnkundigste Borger i Republiken, havde i en udmærket Grad alle de Egenstaber, som vinde det menneskelige Hjerter, som indgyde Agtelse, og gjøre sikke om Hengivenhed. Hans Udortes var behageligt og majestætisk; han var prægtig indtil Udselighed; hans Udelmodighed forekom hans Benneres Dnsker, og overgik Fremmedes Forventninger, han havde sine Sæder, en indsmiggrende Lethed og vittig Munterhed. Men under Skinnet af alle disse Dyder, som syntes at danne ham til at nyde og fryddre det daglige Liv, skulde han alle de Anlæg, som udmærke Mennesker, der skulle staae i Spidsen for de farligste og sorteste Sammensværgelser: en umættelig og aldrig hvilende Uergjerrighed, et Mod ukjendt med Fare, og en Siel som hadede Subordination. Et saadant Sind kunde kun slet finde sig i den underordnede Stilling, hvori det befandt sig i Republiken, og ligesom han misundte den ældre Doria hans Vælde, saaledes oprørde den Tanke ham, at den skulde gaae i Arv til Giannetino. Disse Lidenskaber, der voldsomt gnavede paa hans stormende og høitragtende Sind, bestemte ham til at forsøge paa at kuldkafe det Herredømme, som han ikke kunde underkaste sig.

Collin.

(Fortsættelsen følger).

Hr. Pastor Michelsen indleverer sit Bidrag d. 20 d. M.

B o r g e r ̄ B e n n e n .

No. 16.

Attende Aargang.

Løverdagen den 19de April 1806.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

Sammenrottelsen i Genua ved Fiesco,
med et Par Ord om hvad der gik foran og
fulgde paa.

(Fortsat. See No. 15.)

Først tænkte han paa et Forbund med Frankrigs
Konge Frantz den første, og foreslog det endog
for den franske Minister i Rom, som det virksom-
ste Middel til sit Forehavendes Udførelse. Efter

at have fordrevet Doria, tilligemed det Keiserlige Partie, var det hans Mening, med hans Hjelp atter at bringe Republiken under denne Monark's Beskyttelse, da han til Bederlag for denne Tjeneste haabede at vorde betroet den øverste Post i Bestyrelsen. Da han meddeelte saa udvalgte Fortrolige denne Plan, tog Berrina, Formanden for dem, til Gienmæle, en Mand der ligesaa godt kunde tilraade som udføre de voveligste Foretagender; han forestillede med Alvor det Altsende, der var i at udsætte sig for den meest truende Fare, medens han overlod det til en anden at høste al Frugten af hans Held; og tilskyndte ham kraftigen selv at trage efter det Forsæde i hans Fædreland, hvortil hans berømmelige Herkomst havde bestemt ham, hans Medborgeres Stemme kaldte ham, og hans Benner's Hengivenhed vilde ophøje ham. Denne Tale aabnede saa viide Udsigter for Fiesco, Udsigter, der saa ganske stemmede med hans Aand, at han lod sin egen Plan fare, og begjærligen antog Berrinas. De andre Tilstædeværende skjøndt de indsaae det Voelige i dette Foretagendes, vilde ikke forkaste, hvad deres Patron saa varmt havde bifaldet. De Sammensvorne besluttede strax at myrde begge Doria'erne saavelsom de fornemste Personer af deres Partie, at omstøde den indførte Regieringsform, og at sætte Fiesco paa den hertugelige Throne i Genua. Imidlertid

behøvedes der Tid og Forberedelser for at en saadan Besslutning kunde vorde moden til Udførelse; og medens Fiesco var sysselsat dermed, lod han det være sig meest magtpaaliggende, at have Dje med enhver Ting, der kunde røbe hans Hemmelighed eller opvække Mistanke. Den Maske, han paatog sig, var den meest uigjennemtrængelige af alle. Han syntes ganske at have overgivet sig til Glædsfab og Udsprebelse. En uafbrudt Munterhed, som yttrede sig paa mange Maader ved at jage efter alle de Fornøjelser, der passede sig til hans Alder og Stand, udsyldte, som det syntes, al hans Tid og Pønsen. Men midt i al denne Udsprebelse, forfulgte han sin Plan med den koldeste Ugtpaagivenhed; hverken standsede han Værket med frygtsom Betænkksomhed, ikke heller paaskyndede han Udførelsen med overdreven Utaalmodighed. Han fortsatte sin Brevverling med den franske Minister i Rom — uden dog at gjøre ham deelagtig i sine virkelige Anslag — at han ved hans Medvirkning kunde sikre sig de franske Waabens Beskyttelse, om han siden skulde finde det nødvendigt, at kalde dem til Hjælp. Han indgik et nøje Forbund med Farnesa Hertug af Parma, som misfornøjet med Kejseren, fordi han havde væggret sig ved at indsætte ham til Hertug, brændte af Begjerlighed efter at bidrage til at formindske hans Indflydelse i Italien, eller at styrte en

Familie, der var ham saa inderlig hengiven som Dorias. Da han indsaae, at han i en Søestat især maatte tragte efter at komme i Besiddelse af Sømagt, saa købde han fire Galejer af Paven, som rimeligviis ej var ubekjendt med den udkastede Plan, og ikke heller misbilligede den. Under Paaskud af at udruste en af disse Galeier til at gjøre et Krydstog mod Tyrkerne, samlede han ikke alene en god Deel af sine egne Vasaller, men antog ogsaa i sin Tjeneste mangen kjæd Lykferidder, som Krigen mellem Keiseren og Soliman havde berøvet deres sædvanlige Syffel og Underhold. — Medens Fiesco gjorde disse vigtige Skridt, iagttog han alligevel til Beundring sin sædvanlige Opsørsel, ganske at hengive sig til Glæde og Forlystelser, og gjorde sin Opvartning hos begge Doria'erne med saa kunstig en Leve- maade, at han ej aleene skuffede Andreas's ædle og umistænksomme Sjel, men bedrog endog Gianettino, som bevidst med sine egne forbryderiske Hensigter, var mere oplagt til at mistroe andres Planer. Da saa mange Forberedelser nu vare færdige, saa var intet tilbage, uden at skride til Udførelsen. Adskillige Raadsamlinger vare holdte hos Fiesco med hans Fortrolige, for at bestemme Maaden at udføre Planen paa med den største Vished og Virkning. Først blev der foreslaaet at myrde Doria'erne med deres fornemste Tilhængere

under Højmesse i Hovedkirken; man da Andreas ofte var fraværende fra Religions Højtidelighederne paa Grund af sin høje Alder, saa blev dette Forslag lagt tilside. Det blev da bestemt, at Fiesco skulde indbyde Farbroderen og Brodersønnen, med alle deres Benner, de havde udmærket som Offere, hjem til sig, hvor det vilde worde let, paa eengang at skaffe dem af Vejen uden Fare eller Modstand. Men da Giannettino skulde rejse af Byen netop den Dag, de havde valgt, blev det nødvendigt, ligeledes at forandre denne Plan. Til sidst besluttede de, at forsøge med aaben Magt, hvad de fandt Banskkelighed i at udføre ved List, og ansatte Natten mellem den 2den og 3die Januar (1547) til at udføre deres Forehavende. Tiden var valgt med megen Forstand; thi da det forrige Aars Doge skulde forlade sin Post, i Overeensstemmelse med Etik og Brug, den første i denne Maaned, og hans Eftersølger ej kunde vælges førend den 4de, saa var Republiken i denne Mellemtid i et Slags Anarkie, og Fiesco kunde da med liden Magt tage den ledige Værdighed i Besiddelse.

Denne Dags Morgen anvendte Fiesco til at besøge sine Benner, og opholdt sig nogle Timer imellem dem, ligesaa fornøjet og uforlegen som til andre Tider. Henimod Aften gjorde han sin Opvartning hos Doria'erne med sine sædvanlige Ud-

tryk af Ugtelse, og ved at betragte deres Miner og Opførsel med den Opmærksomhed, som var naturlig i hans Stilling, var han lykkelig nok at bemærke den fuldkomne Sikkerhed, hvori de vare, uden den mindste Anelse eller Frygt for den Storm, der saa længe havde samlet sig, og var nu færdig at bryde løs over deres Hoveder. Fra deres Pallads skyndte han sig til sit eget, som stod for sig selv i Midten af en stor Gaard, omgivet med en høj Muur. Portene vare oplukte om Morgen, og alle Personer, uden Forskiel, blev det tilladt at komme ind, men en stærk Vagt, som havde Post inde i Gaarden, tillod ingen at vende tilbage. Efterat Berrina og nogle saa Personer, dem Hemmeligheden i Sammenrottelsen var betroet, havde ført Fiescos Vasaller, saavelsom Følkene fra hans Galeier i smaa Afdelinger ind i Palladset, med saa lidet Allarm som mueligt, saa adspredte de sig omkring i Byen, og i deres Patrons Navn indbøde de fornemste Borgere, som de vidste vare misfornøjede med Doria'ernes Bestyrelse, og som havde Lyst og Mod til at forsøge paa en Forandring i Regjeringen, til et Gjæstebud. Af det store Antal Personer, som nu fyldte Palladset, var der kun saa, som vidste, i hvad Hensigt de vare forsamlede; Resten studsede over at finde, istedet for Tilberedelser til en Fest, Gaarden vrimle af bevæbnede Mænd, og Bærel-

ferne fyldte med Krigsraaben; de saae paa hinanden med en Blanding af Nysgjerrighed, Utaalmod og Skræk. — Medens deres Sjæle vare i denne Tilstand af Uvished og Bevægelse, kom Fiesco frem. Med et Dje fuldt af Hurtighed og Tillid, tiltalte han Personerne af høj Stand, og fortalte dem, at de nu ikke vare indbudne til at tage Deel i et Gjestebud's Fornøjelser, men til at foreene sig til en kraftfuld Daad, som vilde føre dem til Frihed og udsødelig Berømmelse. Han fremsatte for dem den ældste Doria's grændseløse og tillige utaalelige Myrdighed, som Gianetino's Uergjerrighed, og Keiserens Partiskhed for en Familie, der var ham mere hengiven end sit Fødeland, var i Færd med at udvide og gjøre varig. Dette uretmæssige Herredom, vedblev han, have I nu i Eders Magt at kuldkaaste, og at oprejse Eders Fødelands Frihed paa en fast Grundvold. Tyrannerne maa udrøddes. Jeg har taget de virksomste Forholdsregler til dette Djemed. Mine Medforbundne ere talrige. Jeg kan stole paa Allierede og Beskyttere, om det skulde gjøres fornøden. Lykkeligviis ere Tyrannerne ligesaa trygge, som jeg har været forsigtig. Deres overmodige Foragt for deres Landsmænd har bandlyst Mistanken og Frygten, som sædvanligen gjøre de Skyldige skarpsynede til at opdage, og skarpsindige til at bevogte sig mod den Hævn, de fortjene. De ville nu føle

Slaget, førend de formode nogen fiendtlig Haand i Nærheden. Lader os da fare frem, at vi kunne befrie vort Fædreland ved en ædel Bestræbelse, der næsten ingen Fare er underkastet, og sikker paa Held. Disse Ord, fremsagte med den uimodstaaelige Ild, som besjeler et Gemyt, der opvækkes ved store Gjenstande, gjorde den forønskede Birkning paa Tilhørerne. Fiesco's Vasaller, færdige til at udføre, hvadsomhelst deres Herre befalede, modtog hans Tale med lydeligt Bifald. Mange, hvis forudsømme lykkelige Omstændigheder vare i Forsald, aabnedes en behagelig Udsigt i en Opstands Tøjlesløshed og Uorden. De af højere Stand og dydigere Tænkemaade turde ikke røbe den Overraskelse eller Skræk, som havde overfaldet dem, ved at høre bragt i Forslag et Foretagende, ligesaa uventet, som voldsomt; da enhver af dem indbildte sig, at de andre vare indlemmede i Hemmeligheden af Sammenrottelsen, og saae sig selv omringet af Personer, som aleene ventede et Tegn fra deres Styrer til at udøve den største Forbrydelse. Med een Stemme gave de alle deres Bifald til, eller stillede sig an som om de bifaldt, denne Plan.

(Fortsættelsen følger).

Collin.

Hr. Pastor Brorson indleverer sit Bidrag d. 27 d. M.

B o r g e r • B e n n e n .

No. 17.

Attende Aargang.

Løverdagen den 26de April 1806.

Forlagt af Understøttelses • Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Sammenrottelsen i Genua ved Fiesco,
med et Par Ord om hvad der gik foran og
fulgde paa.

(Fortsat. See No. 16.)

Da Fiesco saaledes havde indgybet sine Med-
forbundne Fasthed og Mod, saa ilede han, førend
han gav dem den sidste Ordre, et Djeblik ind i sin
Kones Bærelse, en Dame af det ædle Huus Cibo,

som han elskede med om Hengivenhed, og hvis Skjønhed og Dyd gjorde hende hans Kjerlighed værdig. Da Tummelen af de bevæbnede Mand, som opfyldte Gaarden og Paladset, allerede længe havde naaet hendes Dren, saa sluttede hun sig til, at der var noget voveligt Foretagende paa Færde, og skjelvede for sin Mand. Han fandt hende i al den Angest, som Uvissh. d og Skræk medføre; og da det nu var umueligt at holde sit Forsæt skjult saa aabenbarede han hende, hvad han havde for. Denne Scene, saa fuld af Skræk og Farer, fuldførde hendes Sjeleangest; og da hun umiddelbar i sin Sjel anede dens ulykkelige Udfald, søgte hun, ved sine Taarer, Bønner og Fortviølelse, at faae ham fra sit Forsæt. Efterat Fiesco uden Nytte havde prøvet paa at overbevise hende og at indgive hende Haab, saa afbrød han en Scene, hvori hans overvættets Omhed ufersigtig havde indledet ham, skjøndt den ikke kunde ryste hans Beslutning. "Farvel", raabde han, da han forlod hendes Bærelse, "Du skal enten aldrig see mig mere, eller Du skal i Morgen see enhver Ting i Genua underkastet din Magt".

Saa snart han var kommen tilbage til sine Bønner, tildeelte han enhver sin Post. Nogle vare bestemte til at overfalde og bemægtige sig Byens forskjellige Porte; nogle at gjøre sig til Herre over de fornemteste Gader eller faste Pladse.

Fiesco forbeholdt sig selv Angrebet paa Havnen, hvor Doria's Galejer laae, som en Post af yderste Vigtighed og største Fare. Det var nu Midnat, og Borgerne sove i tryk Fred, da denne talrige, forvovne og vel bevæbnede Bande af Sammensvorne styrtede ud for at udføre deres Plan. De overrumplede nogle af Portene, uden at møde Modstand. De toge andre i Besiddelse efter en skarp Fægtning med Bagten. Berrina blokerede med den Galej, som var bleven udrustet imod Tyrkerne, Udlobet af Darsena eller den lille Havn, hvor Doria's Flaade laae. Da nu denne Forsigtighed saaledes havde affaaet dem al Muelighed til at undslippe, naar Fiesco forsøgte at entre Galejerne fra Landet af, hvor de vare gjorte fast, saa vare de ikke istand til at gjøre nogen Modstand, eftersom de ikke allene vare aftaklede og ubevæbnede, men heller ikke havde noget Mandskab om Bord, undtagen Slaverne, der vare lænkede til Karerne. Ethvert Kvarteer i Byen var nu opfyldt med Støj og Allarm, alle Gaderne gjensløde af Skrigene: Fiesco og Frihed. Ved dette Navn, der var saa elsket af Folket, grebe mange af de lavere Stænder til Vaaben, og foreenede sig ned de Sammensvorne. Adelen og Aristokratiets Deeltagere tillukkede af Frygt og Forbauselse Portene paa deres Bopæle, og tænkte paa intet uden at rædde sig fra Plyndring. Den Allarm, som

var opvakt ved denne Scene af Boldsomhed og Uorden, naaede endelig Doria's Palads. Giannettino sprang strax ud af Sengen; i den Dro, at Tummelen kom fra et Mytterie imellem Matroserne, styrtede han med nogle faa Tjenere ned mod Havnen. St. Thomas's Port, som han skulde igjennem, var allerede i de Sammensvornes Magt. Disse faldt over ham med det største Raaserie, i det Djæklif han traadte til, og myrdede ham paa Steedet. Det samme vilde have været den ældre Doria's Skjebne, saafremt Hieronymus Fiesco havde udført sin Broders Plan, og lige angrebet ham i Paladset; men af den usle Betænkelighed, at forebygge dets Plyndring i denne Uorden, havde han forbudet sit Følge at gaae frem, og imidlertid havde Andreas faaet Efterretning om sin Brodersøns Død, saavelsom om den Fare, han selv søvede i. Han steg da til Hest og ræddede sig ved Flugten. Midt i denne Ekvæk og Forsvirring havde nogle faa Raadsherrer det Mod, at forsamle sig i Republikens Palads. Først forsøgte nogle af de dristigste blandt dem at samle de adspredte Soldater, og angribe de Sammensvorne; men da de bleve drevne tilbage med Tab, saa bleve alle eenige i, at intet nu stod tilbage, uden at handle med det Partie, som syntes at være uimodstaaeligt. I Følge heraf sendtes Deputerte til Fiesco, for at høre, med hvilke Vilkaar han vilde

være nøjet, eller snarere at underkaste sig, hvad Betingelser, han vilde finde for godt at foreskrive.

Men da var Fiesco, med hvem de vare bemyndigede at underhandle, ikke mere. Netop da han var i Færd med at forlade Havnen, hvor enhver Ting var gaaet efter hans Ønske, for igjen at foreene sig med sine sejerrige Medforbundne, hørde han en overordentlig Tumult ombord paa Admiral-Galeien. Foruroliget derved, og frygtende for, at Slaverne maatte have brudt deres Bønker, og overmandet hans Folk, løb han derhen; men da den Planke, som laae fra Strandbredden til Skibet, vippede om, faldt han i Søen, i det han ilede for stærkt. Betyngtet med et svært Harnisk, sank han til Bunds, og omkom i det selvsamme Djeblik, da han kunde have taget fuld Besiddelse af enhver Ting, hans ærgjerrige Hjerte kunde forlange. Berrina var den første, som opdagede dette ulykkelige Tilfælde, og da han paa eengang forudsaae alle dets Følger, skjulde han det med den største Omhyggelighed for enhver, nogle faa undtagne, som ledede Sammenrottelsen. Ikke heller var det vanskeligt, i Nattens Mørke og Uorden at have holdt det dulgt, indtil Raadsherrene ved en Tractat havde bragt Staden i de Sammenrottedes Magt. Alt deres Haab herom blev tilintetgjort ved Hieronimus Fiesco's Uforsigtighed. Da Raadets Deputerte søgde om hans

Broder, Greven af Lavagna, for at gjøre ham deres Forslag, svarede han med barnagtig Forsængelighed: "Jeg er nu den eeneste, som denne Titel tilkommer, og med mig maae I handle". Disse Ord røbede saavel for hans Venner, som for hans Fiender, hvad der var hændtes, og gjorde det Indtryk, paa begge, som man kunde vente sig. De Deputerte fik Mod ved denne Tildragelse, den eeneste, hvorved en saadan pludselig Revolution kunde vende sig til deres Fordiel; de antog strax, med en beundringsværdig Mand's Nærværelse, en anden Tone, som pass de til forandrede Omstændigheder, og gjorde høje Fordringer. Medens de stræbde at vinde Tid ved at forhale Underhandlingen, vare de øvrige Raadsherrer syffelsatte med at forsamle deres Tilhængere, og danne et Corps, som kunde forsvare Republikens Palads. De Sammensvorne derimod, der vare skrækkede ved den Mand's Død, hvem de tilbade og stolede paa, og som ingen Tillid satte til Hieronymus, en letfindig Ungling, faldt deres Mod forsvinde, og deres Vaaben faldt dem af Hænderne. Den dybe og forunderlige Hemmelighed, hvormed Sammenrottelsen havde været ordnet, og som hidindtil havde bidraget saa meget til dens Udfald, var nu Hovedaarsagen til dens Banhæld. Ophavsmanden var borte, den største Deel af dem, som handlede under ham, kjendte ikke hans Fortrolige, og vare

fremmede for den Gjenstand, han sigtede til. Der var ingen iblandt dem, hvis Myndighed eller Duelighed kunde berettige til at indtage Fiesco's Plads, eller til at ende hans Plan. Liv og Virksomhed forlod det heele Legeme, da det havde mistet Sjelen, som oplivede det. Mange af de Sammensvorne sneeg sig hjem, i det Haab, at de i Nattens Mørke havde været ubemærkede, og kunde blive ukjendte. Andre søgte Sikkerhed ved betimelig at drage sig tilbage; og førend Dagbrækningen, flygtede de fleste af dem hovedkulds fra Byen, der, saa Timer tilforn, var færdig at erkjende dem som Herrer.

Den næste Morgen var alt roligt i Genua; ikke en Fiende var at see; kun saa Spor mærkede man af forrige Nats Voldsomhed, da de Sammensvorne havde udført deres Foretagende med mere Støj end Blodsudgydelse, og vundet alle deres Fordeele meere ved OVERRUMPLING end ved at bruge Baaben. Henimod Aftenen vendte Andreas Doria tilbage til Byen, hvor alle Indbyggerne toge imod ham med Frydemaal. Endskjøndt den forrige Nats Skændsel saavel som Fare vare ham i frisk Minde, og hans Brodersøns lemlæstete Legeme endnu stedse svævede ham for Dine, saa besad han dog saa stort Maadehold og Sjels-Storhed, at det Decret, Raadet udgav imod de Sammensvorne, ej overskreed det billige Maal af Stræng-

hed, der var nødvendig for Statens Vedligeholdelse, og som hverken Bredens Hæftighed eller Hævnens Bitterhed havde tilfagt*).

I Følge Underhandlinger mellem de Sammensvorne og Senatet, nedlagde hine Baabnene, og erholdt Generalpardon. Saa snart derfor de Sammensvorne havde forladt Genua, blev alt roligt, og den opkomne Uorden snart igjen hæmmet. To Dage derefter blev der efter Sædvane valgt en ny Doge. Denne var Benedictus Gentili, en Mand af en fredelskende mild Charakter, fuld af Klogskab og Forsigtighed, og ganske skikket til at vedligeholde den Rolighed, man nylig igjen havde tilvejebragt.

(Fortsættelsen følger).

Collin.

*) Saavidt Robertson. Resten er taget af Archenholz's Fortælling.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 18.

Attende Aargang.

Løverbagen den 3die Maji 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Sammenrottelsen i Genua ved Fiesco,
med et Par Ord om hvad der gik foran og
fulgde paa.

(Fortsat. See No. 17.)

Hieronymus Fiesco befandt sig nu paa sit Slot Montobio, hvor han satte sig i Forsvarsstand, da han kun regnede lidet paa den Benaadning, der var ham tilstaaet, og han desuden ar-

beide paa nye Planer. Berrina, Calcagno og Sacco, der havde indskibet sig paa Grev Fiescos Galej til Frankrige, hvor de og lykkelig ankom, indfandt dem snart igjen hos hiin; ogsaa Ottoboni Fiesco, hans Broder, der opholdt sig i Frankrige, kom til Italien. Disse Bevægelser syntes at spaae nye Uroligheder. Man fordoblede derfor Marvaagenheden i Genua, og forstærkede Bagten. Enhver blev nu opbragt paa Dørøerne, der saa slet satte Priis paa den erholdte Pardon.

Andreas Doria var ganske trøstesløs over sin Brodersøns Død. Han fordrede Hævn for det udgydte Blod, endnu mere for den skrækkelige Forbrydelse, at ville tilintetgjøre Statens Regjering, og anvendte derfor alle sine Bestræbelser hos Senatet, for at faae Benaadings-Acten sat ud af Kraft. Retskyndige bleve spurgte til Raads i denne Anledning, og de vare af den Mening, at Acten var at ansee for ugyldig; deels fordi den var afvungen af Nød, deels og fordi den ej var stadfæstet af et tilstrækkeligt Antal Senatorer. I Følge denne Betænkning blev Fiesco's Familie til Igemed de fornemste Sammensvorne for evig forvist af Genua's Stater; Grevens Huse og Paladser bleve sløjfede, og alle hans Godser indbragne. Man bemægtigede sig altsaa hans Slotte, Mon

tobio undtaget, fra hvilket man først maatte fordrive Hieronymus Fiesco.

Dette Slot var saa fast, og laae saa vel, at man derfra kunde tilføje Staden Genua stor Skade. Man søgte derfor at formaae Fiesco til, godvillig at rømme det. Panfa, den afbøde Fiesco's Lærer og Ven, der med sine lærde Kundskaber og Talenter forbandt en god Borgers Dyder, maatte efter Senatets Befaling forsøje sig til ham, for at tilbyde ham 14,000 Zechiner til Skadeløsholdelse for Slottet; men Fiesco vilde intet høre herom. Man fornyede atter dette Tilbud, men uden Nytte. Han foragtede ligesaavel Trudflerne, som Forestillingerne om den visse Fare og den uundgaaelige Undergang, der vilde blive den udeblivelige Følge af hans Vægring. Sa han var endog saa uforsigtig at svare, at han ikke længere var Herre over Montobio, men at det nu tilhørde en langt mægtigere Herre, end han var. Herved troede han at indjage Genueserne Frygt; men tvertimod tjende denne Yttring til at vise dem Nødvendigheden i, hastig at bemægtige sig dette faste Slot.

Man besluttede derfor, uden Opsættelse at affende 2000 Mand under Aug. Spinola's Kommando, for formelig at belejre det; og paa Grænd-

ferne fik de de fornødne Befalinger, at modsætte sig de Hielpetropper, som Frankrige maaskee vilde sende. Udførelsen maatte alligevel opsættes til Maji, da det flette Veir forhindrede Artilleriets Transport. I denne Mellemtid var Frankriges Konge Frants den Første død, og Henrik den Anden havde bestøget Thronen. Denne Forandring var høist ufordelagtig for Fiesco's Forholdsbregler, og tilintetgjorde hans Forbindelse med det franske Hof. Alligevel tabde han ikke Modet. De fornemste Sammensvorne vare hos ham; han tog saa mange Soldater i Sold, som han kunde sammenbringe, og belavede sig paa et haædnakket Forsvar. Det vedholdende Regnvejr var Beleirerne meget besværligt; og ofte manglede de Munition, som de maatte lade komme langt fra. Deres Skjts var saa slet, at flere af deres Kanoner sprang. Alle disse ugunstige Omstændigheder gjorde Beleirerne mismodige. Dog endelig skød man Bresche. Fiesco's Soldater, der bleve opmærksomme paa deres Fare og desuden slet betalte, gjorde ogsaa Opstand, saa at der nu intet var tilovers uden en hastig Overgivelse.

Fiesco sendte derfor Kapitulations Forslag til Spinola; men disse vare saa overspændte, at de opvakte Latter. Fiesco var nødt til at tale i en anden Tone, og tilbød sig endelig, at overgive

Slottet, naar man kun vilde tilstaae Besætningen fri Usmarch med dens Effecter. Ogsaa dette blev afflaaet. Fiesco foreslog derpaa sine fornemste Tilhængere, at rædde sig om Natten ad de bjergige Afveie, i det Haab, at Fienden ikke havde besat disse Steder; men Calcagno forsikkrede, at Slottet var saa ganske omringet, at det vilde være umuligt at undkomme; hvorved han og gjorde den Anmærkning, at Fiesco, der var meget seeb, og ei vant til at gaae til Fods, ei vilde kunne taale de store Besværligheder ved Flugten. Det blev derfor besluttet, at overgive sig paa Naade og Unaade. Dette skeede da og efter 42 Dages Beleiring.

Soldaterne, som vare traadte i Tjeneste hos Fiesco, bleve affsondrede fra de andre, og gik frie. Af de Sammensvorne erholdt ingen Naade. Verriana, Calcagno og Assereto mistede Livet paa Skafottet; alle de øvrige bleve enten henrettede eller smeddede til Galejerne. Hieronymus Fiesco's Proces varede længst. Endelig mistede ogsaa han Hovedet d. 23 Juli 1547 paa Slottet Montobio, som siden efter blev sløiset. Ottoboni Fiesco, der betids havde begivet sig til Frankrige igjen, var den eneste, der slap for de slemme Følger af dette Oprør; alligevel kunde han ikke undgaae Andreas Doria's Hævn, der havde svoret

Navnet Fiesco Undergang. Ottoboni var traadt i fransk Tjeneste, og blev otte Aar derefter fanget af Spanierne. Doria erholdt let hans Udlevering, formedelst sin Credit ved det spanske Hof. Denne Fangnes Skjebne beroede altsaa ganske paa ham, der da og benyttede sig af denne Magt paa en Maade, der er en Plet paa saa berømt en Mands Minde. Han lod ham nemlig indsyne i en Sæl og faste i Spen. Eleonora, den uhykkelige ældste Greve Fiesco's Enke, boede efter Dyrøret i sin Faders Cibo's Huus, og blev ikke indviklet i hendes Mands Families Undergang. Hun giftede sig siden med den berømte General Vitallini, Marschese af Cetona.

Julius Cibo, Eleonora's Broder, der var meget utilfreds med Andreas Doria og Keiseren, vilde igjen fornye Fiesco's Foretagender. Han traadte derfor i Underhandling med det franske Hof, og lovede at overlevere Franskmændene Genua. Men Planen blev forraadt; Doria saavel som Gonzaga, Statholder i Mailand, fik Efterretning herom. Cibo blev arresteret i Montremoli i December 1547, bragt til Mailand og der halsbugget. Nogle af hans Tilhængere, som opholdt sig i Genua, bleve ogsaa henrettede, og saaledes beholdt Genueserne deres Statsforfatning uforandret.

Senatet blev Keiseren ganske hengiven, og det ved Andreas Doria's uafsladelige Bestræbelser, der til sin Død beholdt i Genua al den Credit og Indflydelse, hans Talenter, Dyder og Bedrifter fortjente. Hans store Bedrøvelse over Brodersønnens Mord blev nogenlunde lettet ved Genuesernes fordobblede Kjerlighed. Han levede endnu nogle Aar efter denne Sammensværgelse, vedblev at nytte Republikken ved sine vise Raad, og bøde betegnet med det ærværdigste af alle Navne, hvilket er bleven brugt af alle Historieffrivere og indgravet paa hans Mindeesmærker: sit Lands Fader, og dets Friheds Gjenstifter.

En Gren af den ulykkelige Familie Fiesco levede endnu i Frankrige i Aaret 1683. Det er af Historien bekjendt; at Grev Johan Ludvig Maria af Fiesco, dengang Hovedet for dette Huus, vidste at interessere det franske Hof for sine Fordringer paa Genua, hvilke grundede sig paa

den uhyggelige Fiescos, Greve af Savagna's, ind-
 dragne Godser. I Overensstemmelse med den
 Tractat, der 1685 blev sluttet mellem Ludvig 14
 og Republiken Genua, og som var en Følge af
 denne Stads Bombardement, maatte, hiin
 Greve Fiesco, for sine samtlige Fordringer, lade
 sig nøie med en Sum af 300,000 Franske Livres,
 til hvis Udbetaling Republiken forbandt sig to
 Maaneder efter Tractatens Undertegning.

Meddeelt af Collin.

B o r g e r s B e n n e n .

No. 19.

Attende Aargang.

Løverdagen den 10de Maji 1806.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Erykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Om' Kartoffelblandet Brød.

Da der har været talt og skrevet adskilligt om Kartof-
lers Anvendelse til Brød, uden dog, som det synes, i
den Materie at være kommen til nogen Nished,
saa vil det vel her være paa sit Sted, at meddele
en kort Efterretning om de Forsøg i det Store i
denne Henseende, som det herværende Landhuus-
holdnings-selskab har ladet anstille, og hvor-
om en udførlig Beretning findes i Handels- og

Industrie-Tidenden for dette Aar No. 30, 31, 32, som formodentlig falder den færreste Deel af Borgervennens Hædere i Hænder.

Kartoflerne, efter at være skyllede og rensede med Børster, koges ved Damp. Dette kan paa en simpel Maade iværksættes, ved at anbringe over en stor Kjedel med kogende Vand et Trækar med Huller i Bunden, hvori Kartoflerne lægges paa en Rist. Efter herved 2 Timers Forløb vare de kogte til Moos, som først blev valtsæt, og dernæst blandet med tørt Rugmeel, der vejede totrediedeel saa meget, samt med en passende Quantitet Suurdej, og dernæst æltet, valtsæt og opslaget. Næste Dag blev en trediedeel tørt Rugmeel tilættet, og derpaa behandlet paa sædvanlig Maade. Der blev i alt taget 38 Brød tilsammen af 275 Pds Bægt. Svindingen i Bægten efter Bagningen fandtes at være omtrent 10 Procent. Det maa herved mærkes, at Kartoflernes egen Bædske eller Saft var saa tilstrækkelig til at modtage den bestemte Bægt af Rugmeel, at aldeles intet Vand brugdes til Sammenæltning. Dette skal være et Fortrin, som denne Maade, at tillave Dejen paa, har for dens Tillavning af Kartoffelmel og Rugmeel, til hvis Sammenæltning maa bruges Vand; dog finder dette Fortrin kun Sted, naar Kartoflerne ere kogte ved Damp.

Ungaaende dette Brøds Priis anmærkes det, at jo større Forhold man kunde give Kartoffelmoosen til Rugmeelen, jo lettere vilde Prisen blive paa Kartoffelbrødet, hvorimod, naar der bruges halv Bægt af Kartoffelmoos til halv Bægt af Rugmeel, saa vil dets Priis ikkun blive lidet mindre, end for Brød af reent Rugmeel, saa længe Kartofflerne ikke kunne kjøbes til ringere Priis end 9 Mk. for Tønden, og Rugmelets Priis overstiger 7 Rdlr. for Tønden. Til Prisens Lettelse vil det forresten tjene, naar de ved Damp kogte Kartoffler affjøles førend Dejens Uelting, eller de raae Kartoffler blive pressede førend de bleve kogte i Damp, thi saa ville de derved skilles ved mere af deres overflødige Vand eller Vædske, og en mindre Qvantitet Rugmeel vil udkræves til at dæmpe denne Vædske; og til at ælte Kartoffelmoosen til en sammenhængende og jevn Dej.

Men denne Blandingsmaade bliver ikkun mulig Vinteren over, saalænge som Kartofflerne ikke have lidt af Frost og ikke have spiret for meget, og man bør, ved Prøverne paa Kartofflers Udværgning til Brød, især søge at udfinde den simpleste og mindst bekostelige Maade til Kartofflers Conservation i en saadan Tilstand, at de kunne bruges til Kartoffelbrødets Bagning et heelt Aar omkring. Det er af anstillede Forsøg sandsynligt, at Kartoffler, ved først at koges til Moos og efter Kog-

ningen at tørres, kunne bevares Karet omkring. Denne Maade, at bevare Kartoffelmoos paa til Brødblanding, Karet igjennem, for at lade den male til Meel, naar man vil bruge den, synes at være den simpleste og beqvemteste for Bonden. Maaskee vilde det svare mere til Hensigten, at skjære Kartofflerne raae i Skiver, derefter tørre dem, for at lade dem male, naar man vil bruge dem. Af disse anstillede Prøver kunne udbrages følgende Slutninger:

- 1) At om man end kan antage, at Kartofflers Blanding med Rugmeel til Brødbagning ikke vil tilveiebringe nogen meget betydelig Væltelse i Brødets Priis, saa vil dog altid Bruugen af Kartoffler til Brød, naar den kunde blive almindelig, yde Landmanden en betydelig Fordeel saavel i Henseende til hans Jorders Forbedring ved Kartoffelavlens større Drift, som og i Henseende til det kostbare Brødkorns Sparing, hvis Salg altid bliver sikkrere for Landmanden med Kartoffel=Salget eller Handelen nu er.
- 2) Det bedste Forhold, som ved Blandingen af Kartoffler og Rug kan iagttages, vil noget nær blive halv Bægt af hver Deel. Dette Forhold ved Blandingen giver et velsmagende

Brød, som endog holder sig overmaade meget længere friskt*) end det almindelige Rugbrød.

- 3) Kartoflernes Kogning ved Damp eller i Vand til Moos, og dennes Sammenæltning med Rugmeel, uden nogen Tilsætning af Vand, maa ansees for at være den fortrinligste Blandingsmaade, da den foruden Brødets Belsmag, ogsaa medfører en saa simpel og lidet bekostelig Behandling af Kartoflerne, at enhver Landmand, endog den fattigste, kan nytte og bruge dens Forskrift.
- 4) Og naar han selv har en Bagerovn, som endnu de fleste Familier i Bondestanden have, saa kan han efter Brødets Baging med samme Bekostning tørre den overblevne Kartoffelmoos, og sikkere bevare den tørrede Moos i Klumper, indtil han behøver at lade den male, end han kan bevare Kartoffelmelet hele Sommeren igjennem, om han end forstod og vilde anvende Umage og Bekostning paa een eller anden af de flere Tilberedningsmaader, hvorom man allerede har Erfaring.

*) I den Henseende fortjener det at anbefales Gøemænd. Der er i Selskabet foreviist Brød, som var over 4 Maanedes gammelt, og dog havde den fornødne Friskhed.

- 5) Af de, skjøndt endnu kun faa, Erfaringer, man har om Kartoffelblandet Brøds Anvendelse, har man ikke Grund til at slutte andet, end at det er ligesaa kraftfødende og sundt som den bare Rugkjerne. Hvorfor det især maa anbefales at blande Kartofler med Rug til Brød, fremfor at spise de blotte Kartofler, er den simple Grund, at et des større Partie derved forbruges; og at man anseer det som et Middel til, omfider at anvende ifkun Hvede til Brød, naar Kartoffelavlen i det Store ved denne Frugts Anvendelse saavel til Brød som til Brændeviin, er gaaet forud.

Meddeelt af Collin.

Opfordring,

vore mange flette Enkecaffer angaaende.

Siden jeg, i forrige Udgang af Borgervennen, søgte at vække Almeenhedens Opmærksomhed mod

de mange elendige Forsørgelses- Anstalter, hvormed vi her, under Navn af Giske- Pensions- Laane- Livrente- Brudegave- Etablerings- Begravelies- Casser, ere hjemsøgte, er der bleven mig fortalt mange Exempler paa, hvorl. d. s En og Anden ved disse Indretninger er bleven bedragen.

Det er ikke faldet mig ind at opt'gne disse Exempler, fordi jeg ingen Brug vidste, eller tænkte paa, at gjøre af dem.

Paa den anden Side er det imidlertid vist, at saadanne Efterretninger virke hos Mange mere, end ordentlige Beviser, og det kunde i saa Henseende være gøynligt, at hver Gang et saadant Selskab opløstes og Deeltagerne skuffedes, det kom til Almeenhedens Kundskab, hvorved dette Uvæsen efterhaanden maaskee vilde ophøre eller formindskes, hvis det ikke forinden ved Lov skulde vorde forbudt.

Jeg anmoder derfor enhver, der faaer sikker Kundskab om naar slikt Tilfælde indtræffer, at

bekjendtgjøre det offentligen enten igjennem Dagen, Politivennen eller Adresseavisen eller ved nærværende Blad.

I disse Dage har jeg atter hørt om et saadant Tilfælde, i Anledning af en af mine Venners Død paa en lang Rejse: han havde i Enke= Pensions- og Godtgjørelses= Selskabet fra Aaret 1802 af, som han haabede, forsikket sin Kone 400 Rdlr. aarlig, og hun faaer nu slet intet.

Collin.

B o r g e r - B e n n e n :

No. 20.

Attende Aargang.

Løverdagen den 17de Maji 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Erykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

Om Antipathie.

Der gives Folk, som drage vore Hjærter til sig, saasnart vi see dem, som indtage os for sig, før end vi endnu lære dem nsiere at kiende. Men der gives Andre, som vi aldeles ikke kunde lide: uden at vi just altid vide at angive nogen Årsag til denne Følelse. Med de første falder det os let, at vorde fortrolige; ja, det er som vi føle endog en Fornødenhed i vort Inderste, det er Trang for

vor Siel, at nærme os til dem, og aldeles ikke ligegyldigt, hvortil som helst Indtryk vor Person har giort paa deres Hjerter. For at behage dem, lader det ofte som om vi forandrede vor hele Tænkemaade; søge i det mindste føieligen at læmpe os efter dem, og opoffre ikke sielden for dem vore Yndlings-Griller og Tilbøieligheder, naar det gælder om, at vinde deres Hjerter.

Underledes ere vi findede mod dem, som vi betragte med et Slags uvilkaarlig Affkye. Vi føle det tydeligen, at vi med disse aldrig kunne oprette noget fortroeligt Venskab; det er som om vore Sieler bævede tilbage for dem; vi ere mistroiske imod dem, og dersom vi ej ere opmærksomme paa os selv, kunne vi let henrives, til at handle ukierligt og uretsfærdigt imod dem. Jo meere de søge at nærme sig til os, desto meere drage vi os tilbage; vor Høflighed mod dem er Forstillelse, og det Biefald, vi yde deres Talenter og Fortie- nester, ikke sielden Tvang.

Jeg har ofte tænkt over disse besynderlige Særsyn ved den menneskelige Siel, og jeg vil i det Følgende forsøge, om jeg ikke dertil kan opdage nogen Grund i Sielens Væsen. — De gamle Naturlærde vidste at fladdre saa meget om Natu- rens skjulte Kræfter, og de kaldte hiin mobbyde- delige Følelse, som Synet af visse Mennesker op- liver, Antipathie, men de forklarede den ikke.

Nyere tænkende Mænd have villet hidlede hiin Følelse fra en Ulighed og Disharmonie i forskjellige Menneskers Naturel; men jeg tykkes, de have ikke ganske Ret, i det mindste kan deres Forklaring ikke antages som almindelig gældende og rigtig. Der gives Mennesker af et ganske forskielligt Naturel, som dog elske hinanden inderligen, ja de tilstaae endog selv, at de just ved det forskiellige Naturel blive de varmeste Venner. Det er end ydermere bekiendt, at ganske forskiellige Karakterer ere oplagte til længere og varigere Hengivenhed, end de, dem Naturen, saa at sige, dannede efter et Model, og hvo kiender ikke Egteskaber, hvori der hersker den ønskeligste Enighed, skjønt Mand og Kone afvige meget fra hinanden i Henseende til deres Naturel?

Overalt forstaaer jeg her ved den Antipathie, visse Mennesker have for hinanden, egentligen ej den, som hidrører fra nøie Bekiendtskab med deres forskiellige Temperamenter og Tænkemaader eller vel endog fra personlige Fornærmelser; men jeg meener, det uvilkaarlige Indtryk visse Ansigtstræk og legemlig Dannelselse hos Andre frembringer i vor Fantasie; det forskiellige Naturel kommer her i Betragtning kun for saa vidt, som det kan give Anledning til visse Ansigtstræk, der for os have noget Modbydeligt.

Vist nok er det usikkert at skrive Regler for Følelsen ved Synet af et Menneskes Ansigt; vist nok usikkert, derved at ville bestemme*) et Menneskes moralske Værd, eller vel endog hans Aands Evner og Kundskaber; den er vist ikke sand, den Paastand af hiin gamle Viise: at der i et skönt Legeme ogsaa maa boe en skøn Siel; dog — dog, at vi føle os ligesom uvilkaarligt hendragne til visse Mennesker, og tilbageholdne fra andre, blot ved en Drift, der grunder sig paa den Følelse, deres Ansigt opliver — hvo vil nægte det? Det er sandt, denne Drift er hos Nogle

*) Lavater paastod, at ham var tildeelt af Naturen en besynderlig fin Følelse, til at læse i et Menneskes Aalyn hans Siel og Siels Storhed. Et Beviis paa hans — hvad skal jeg kalde det? — physiognomiske Prælerie, staae her! ”Naar man, sagde han høit, præseuterede mig Jerusalems Hoved, som Johannes Hoved paa et Fad, at skildt fra Legemet, da jeg vidde ikke, det var den store Jerusalems Hoved; ikke at han skrev det Værd om Sandhed og Religion; saa vilde jeg dog ved første Blik tilraabe ham: du er og maa være Jerusalems Hoved!” Slige Sentenser staae paa flere Steder i hans Physiognomik; men slige Udraab, slige overdrevne Sætninger siige — Intet. —

stærkere hos Andre svagere, og atter hos Andre savnes den aldeles. Maaſke efterſom de troe, i deres Anfigter, at læse meere eller mindre Overeenſtemmeſe mellem deres og vore Hierte.

Det er os ofte ligesaa umuligt, tydeligen at angive Grunden til dette ſnart indbydende, ſnart fraſtødende — at jeg ſaa ſkal kalde det — Anſigtsprog; ſkiønt det bliver vort Hierte let, at bemærke Tonen og Forſkiellen efter ſine finſte Afvevlinger. Men allermindſt har det lykkes dem, der have tænkt meget over Sielelæren, nøie at beſtemme de Love, efter hvilke Andres Anſigtsprog virker paa vort Indre, og for vi ville, indgyder Kierlighed eller Afſkye for viſſe Menneſker.

Jeg troer ikke, at den menneſkelige Siel handler efter beſtømte Love, naar den føler Tilbøielighed eller Afſkye for Andre efter deres Anfigter, Hvert Menneſke gaaer her ſin egen Vej; Enhver har jo ſin egen Smag og Følelſe; Enhver ſin Evne til at læse engang ſaa, en anden Gang anderledes i fornuſtige Væſenets Anfigter.

De Fornemmelſer, ſom Udtryk i Andres Anfigter frembringe, kunne ej følge efter lige Love, fordi Naturen gav Een finere, en Anden grovere Følelſe; fordi Een bringer meere, en Anden mindre Indbildningskraft med til ſine Tøgttagelſer; og fordi vore Foreſtillinger pleje at rette ſig efter

vore Organers Beskaffenhed. Nu, vort gode eller onde Lune, vort friske eller fordærvede Blod, vor forskellige Alder — skulle Alt dette ikke have en forfærdende Indflydelse paa vore Følelsers Tilbøielighed eller Afstye. —

Der gives unægtelig Dieblikke, da Sielen er saa forstemt, at vort Hierte er meere tilbøieligt til Ufølsomhed end til Deeltagelse; da, det lader som om alle vore Forestillinger havde sammensvorne sig, for at fremstille enhver Sag fra sin sorte Side. Vi føle os i denne Tilstand sløve for Virksomhed og Aands-Anstrængelse, men vor Indbildningskraft er dog særdeles virksom, den forbittrer os mod uskyldige Gienstænder, og lader os see den værste Side hos ethvert Menneske. Vore bedste Venner ere os da ikke tilpas, og vort, ligesom ved Galden skærpede Dje, opdager nu hos dem Feil, vi ellers ikke bemærkede. — Besynderligt stærkt virker paa os i slige Dieblikke Udtryk af ondt Lune i Andres Ansyn. Vi blive saa opbragte over en Mine, der mishager os, som om man havde tilsiet os største Fornærmelse; ja, man føler sig ikke sielden tilbøielig til at fornærme dem, hvis Ansigt i ondt Lune gjør et modbydeligt Indtryk. — Dit begaae Forældre og Opdragere her Uretfærdigheder mod de Børn; der ej anbefale sig ved et tækkeligt Ansigt. De blive sædvanligen ti.sidesatte, ofte blive de straffede for de

mindste Feil, medens deres veldannede Sødskende modtage smiggrende Kiertegn.

Naar det er sandt, at mange stygge Folk, virkelig ikke skulle due meæt i Henseende til deres Caracteer; maaske Grunden hertil ofte laae i Maaden, hvorpaa man behandlede dem, hvordan de bleve opdragne; i den Foragt, Forældrene viste sig mod dem, i de stunne og talende Bebreidelser, man ufornuftigen gjorde dem over deres Udseende; overalt i at forsømme deres Uddannelse, den mange Forældre — jeg veed det af flere Erfaringer — troe deres hæslige Børn ikke kunne modtage, eller endog, det er affkyeligt! — ikke ere værde.

Forfkiellig Alder har ogsaa stor Indflydelse paa Antipathie mod visse Mennesker. Jeg har bemærket, at Børn, især naar de ere svagelige, meere end ældre Folk beherskes af Uffkye for nogle Mennesker; og jeg kiender nogle Dreng, der sikkert blandt tyve Mennesker finder et, der har noget Modbydeligt for deres Phantasie. Aarsagen hvorfor Børn meere end Eldre beherskes af denne Antipathie, ligger vel fornemlig deri, at deres Hierte ikke kan saaledes sympathisere med hiine, som deres levende, ungdommelige Følelse fordrer. Eldre Folks alvorlige Afsyn, grove Stemme, store Legeme, kan ofte have noget Ubehageligt for Barnets Indbildningskraft, som ældre Folk ikke føle mod hinanden; ja, stundom kan Barnets Die

læse meere i Andres Ansigt end Hiines, der maaske ved Banen kan have tabt meget sin physiognomiske Skarphed.

Dog det er Tid, at jeg kommer til at forklare af Sielens Væsen over min Gienstand; at jeg søger at angive Grunden til hiin uvilkaarlige Afsthye for Meunesker, som vi ej kiende nøie, og som aldrig have fornærmet os.

Jeg har ovenfor yttret, at vor Antipathie mod mange Menneſker fornemmelig foranlediges af deres Ansigtstræk, der, uden at vi kunne forklare det, have noget Ubehageligt for vor Phantasié; skjønt jeg heller ikke vil nægte, at deres øvrige Skabning, deres Sprog, Gang og selve deres Klædebragt kan bidrage Noget dertil. Men egentlig er dog Menneſkets Ansigt Stedet, hvor vi troe at læse Andres Siel, og hvorefter vi, efter en i os liggende Drift, bedømme hans Caracteer.

(Fortsættes.)

Brorson.

Borger i Bennen.

No. 21.

Attende Aargang.

Lørdagen den 24de Maji 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Gjolstræde No. 218.

Om Antipathie.

(Fortsat. See No. 20.)

Blandt de Ansigtstræk, der indgyde os en uvil-
kaarlig Modbydelighed for Andre, bemærker jeg
fornemmeligen de satiriske, de butte, de hov-
modige, og endelig de Træk, der udtrykke Gens-
følbighed og Dumhed.

Det satiriske Udtryk i Ansigtet, viser sig ved en skielmsk fortrukken Mund, og ved en Mine, der synes at være sammensat af Smil og Haan. Den udtrykker ikke ganske bitter Haanlatter, heller ikke et blot Smil, som altid udmærker sig ved Diets stille Benlighed; men den er en Vælløsting af Begge, ligesom en satirisk Tanke er en Blanding af en dobbelt Fornøielse, nemlig 1) den naturlige, i sig selv uskyldige Glæde over det Besynderlige, Latterlige og Forunderlige hos Andre og 2) hiin skjulte, ondskabsfulde *) Fornøielse, over at have sagt noget Bittert og Bidende. Forresten regner man endnu til Satirikerens Physiognomie et frembøiet, spids Kind, en opstaaende, spids Næse, og et under Dienbrynen lurende Øie.

Enkelte ville disse Træk ikke gjøre noget Indtryk paa os, men tilfammentagne frembringe de hiin uvilkaarlige Afstye mod Satirikeren, som pleier at vedvare endog, naar vi bisalde hans Indfald. Det er intet Beviis for at vi nærme os Satirikerens Hierte, fordi vi lee over hans Bid og tilklappe ham høit Biefald. Skjult høre

*) Vi have intet Ord i det danske, der nøie udtrykker det franske malicieux; det er det jeg her egentligen mener

fig vore Følelser mod ham; jo mere hans Tanker vare træffende og bidende, desto meere ere vi mistroiske mod hans Caracteer. Vi meene ikke saadan Mand kan være fortroelig Ven, og føle det ligesom forud, at vi i nærmere Forbindelse med ham ofte vilde erfare hans giftige Tunge, og at hans Dmgang vilde være os besværlig. Men fornemmelig frygte vi, at hans spidende Dine skal kunde ordage vore Svagheder og Feil, dem vi gierne gad skjult; thi vi tvivle ei paa, at han uden Tilbageholdenhed vilde gjøre os latterlige for Andre, saasnart hans spottende Lune oversfalder ham.

Er vort Hierte stemt til Kierlighed og Ven-skab; her vi dannet vor sædelige Følelse i Dmgang med ædle Mennesker, saa ønske vi ogsaa, at flaae vi anskrevne hos Mennesker; og vi føle nu meere Afsky for Mennesker, der bære en spottende Caracteer tydeligen i deres Udsyn, og dem, Naturen selv, ligesom advarer os for.

Den opblæste, hovmodige Mand's Mine vækker vor Antipathi meere end noget andet Ansigtstræk. Satiriken lyser os fra sig ved Udtrykket i sit Ansigt, men hans Bid kan dog behageligen underholde os; kan, skjønt vi frygte ham, opmuntre os; men den Stolte, kan ved sin butte, hovmodige Mine ikke paa nogen Maade nærme

fig vort Hierte, om han end b'sad udmærkede Talenter. Det kolde, foragtelige Blik, han kaster, eller synes, at kaste paa os, hans stouste Gang, hans suffisante Mine, hans stive Hov-dnik fornærmer vor Egenkierlighed, skjønt vi ei staae i Forskiendelse med ham, og jage os bort fra ham. Foragt kunne vi mindst taale af v're Medmennesker, og vi blive vanskeligen udsønde med dem, der engang viste Foragt og Ringeagtelse mod os. Hvert Menneske drømmer nu om egen Fortieneste, og det er hans Hjertes Duffe, at man i det mindste ikke aldeles miskiender den; men alt den Stoltes Mine frakiender os al Fortieneste; han fremstiller sig som den, der allene bør beundres, og vil drage alles Dine til sig.

Hans bydende, herskesyge Blik fornærmer ogsaa vor Følelse af Frihed. Ved Synet af den Stolte, har vor Siel en dunkel Forestilling om, hvor slavisk han vilde behandle os, naar vi flode under ham, og at han da vilde fornærme os; og vi ere i hans Nærver tilmote som, i dens, der virkelig har fornærmet os.

Enfoldigheds og Dumheds Mine har ligeleeds noget Mobbndeligt for vor Phantasie, endskjønt den meere vækker Medlidenhed end Forbitelse; — dog gives der ogsaa Tilfælde; da vor Følelse

bedrager os og kunne gaae over til en Slags Vredselse over den Enfoldige, i det vi troe, han selv kan være Ursag til hans indskrænkede Forstand; vi føle desuden tydeligen, at hans Siel er saa got som død for os, og at vi umueligt kunne sympathisere med hans Hierte. Hans kolde, kraftløse Dine, hans dumme og stive Blik, hans tosefede Sprog, hans barnagtige Forhold, hans heele Udvoortes sige os det alt for tydeligt, og vor Medelidenhed, der ellers saa let i andre Tilfælde drager os til Mennesker, afdrager vort Hierte fra ham; — thi vi kunne ikke elske den, for hvem vor Siel føler blot Medelidenhed, og altiid søler den; vi kunne ej sympathisere med den hvis Dimgang er vor Baneere.

Det er overalt beviist ved utallige Erfaringer, at uden vore Handlingers og Følelsers Harmonie, kunne vore Hierte ej aabne sig for nogen deeltagende Opmærksomhed. Denne Harmonie, — den lader sig bedre føle end beskrive — maa fremkomme og underholdes ved sig selv; den kan ofte være et Ord af et lykkeligt Tilfælde, hvori to sagtmodige Sieler støde sammen, og nu uden al Tvang foreene sig med inderlig Belvillie, skjønt de før vare to adskilte Væsener. Saa snart vi søge at fremkonstle den, og ej øser den af vort Hierte; saasnart vi gjøre den blot til Fornustens Datter,

for at bestemme dens Røet til vort Hjerte — saa vil den ej frembringe let og tryllende hiin himmelske Følelse af en gjensidig Deeltagelse, der ofte udgjør Livets sødeste Blæder. Det Menneskelige Hjerte er heri saa fint, og handler ved sin Sympathie efter saa rigtige Love, at hiin Harmonie ej engang finder Sted, derjom to Menneskers overensstemmende Følelser ikke mødes til een Tiid. Jeg antager at der i flige Menneskers Ansigt ligger Noget, der drage dem til hinanden, og det maaske allene vort Hjerte kan læse. I den Enfoldiges Ansyn læser vort Hjerte — Intet, thi det enten gloer paa os som en Billedstøtte, eller smiler os flaut imøde, og derved frembringes ingen Gnist af Deeltagelse.

Saa forskjellige Menneskenes Meeninger og Følelser ere i Henseende til en Gjenstands Skønhed og Ynde, saa kan det dog ej nægtes, at der er tildeelt den menneskelige Siel en indvortes Følelse for Skønhed og Harmonie; men det kan gierne være, den grunder sig blot paa legemlig Organisation. Vor Ind-

bildningskraft underholdes paa en behagelig Maade, naar vi bemærke et rigtigt Forhold mellem Begemets Deele. Et efter Regler bygt skönt Ansigt behager ej blot vort Sind, fordi Naturen synes at have arbejdet derpaa med en egen Tilfredshed; men opliver endog tit Benskab i vort Hierte, der vedvarer endog da, naar vi meget tvivle om dette Menneskes Caracteer. Hæslighed derimod sløder vort Hierte tilbage, eller vi blive dog ved første Syn kolde; dog som Skionhed ikke altid virker paa vort Hierte; saa vækker Hæslighed heller ikke altid Antipathie, men vor Siel er ofte ved dunkle Slutninger indtaget mod et hæsligt Menneske.

Vi have ofte bemærket, eller indbildt os, at bemærke, at et hæsligt Ansigt var forbundet med en hæslig Caracteer; bemærket, at et skönt Ansigt ved Laster og Lidenskaber bliver affkueligen vanziret; — nu see vi et andet hæsligt Ansigt, som har en siern Liighed med hiint flette Menneskes, strax gjøre vi den overiilede Slutning, at

ogsaa dette Ansigt er forbundet med en foragtelig
 Caracteer. Vist nok slutte vi ofte urigtigt og
 ufierligt; men vi slutte dog saa, fordi vi føle os
 tilbøielige, til at foragte, hvad der ej beha-
 ger os.

Brorson.

Den første Junii holdes Commissions Møde. Hr.
 Pastor Michelsen indleverer sit Biedrag.

Borger • Bennen.

No. 22.

Attende Aargang.

Løverdagen den 31de Maji 1806.

Forlagt af Understøttelses • Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

En Drøm, og nogle enkelte Bemærkninger
om Drømme.

Fortiene besynderlige og opfyldte Drømme, at man lægger Mærke til dem, og tegner dem op: saa fortæner ogsaa efterstaaende denne Opmærksomhed.

B**, som jeg vil tillægge Titel af Kasserer, havde det Uheld, at en Diener frastjal ham en betydelig Pengesum, dem han havde i sin Kasse.

Sierningsmanden gjorde sig noksom mistænkt, siden han pludselig undveg med sit Bytte, uden at man kunde opdage hans Opholdssted.

Man tænke sig Mandens Forlegenhed! han besad ingen Formue uden den, hans Embede indbragte ham. Det Manglende skulde erstattes; inden en Maaned skulde han aflægge Regnskab, og selvfølgelig maatte hans Kasse være i Orden. Vel havde han Venner, men deres Kaar tillode dem ej at foreskyde ham en saa anseelig Sum. Han opsogte fierne, bemidlede Bekjendtere; og Regnskabs Dagen nærmede sig, uden at han vidste at finde Hielp.

Nu drømmer han en Nat, at Een sagde til ham, han skulde gaae hen i den Gade, i det Huus; Gade og Huus bleve ham saa nøie bekendte, at han umuligt kunde tage feil. Han skulde stige to Trapper op i Huset, men tage sig vel i Agt paa den anden, at han ikke faldt ned, og saa skulde han faae de fornødne Penge.

Den følgende Dag, gik han endnu og tænkte paa Drømmen, da kom en af hans Venner til ham, denne meddeelte han sin Drøm, og erfarede tillige af ham, hvor der boede i den anden Etage af det betegnede Huus; thi han selv vidste det ikke. Manden, han der skulde finde og der skulde laane ham Pengene, var ham saa aldeles ubekjendt, at han erindrede sig, han kun engang havde seet ham

f et stort Selskab; og da han ikke gjorde noget af Drømme, saa fandt han det ej engang raadeligt, desangaaende at gaae til en ham aldeles ubekjendt Mand.

Han søgte paa ny om Hielp samme Dag; men forgieves. Først anden Dagen efter hans Drøm, troede han, at være sin egen Koelighed det skyldig, at gaae til den Ubekjendte. Han kunde jo dog ej faae værre, end det Afslag, han saa ofte havde hørt. Han vover det, gaaer ind i det ombroemte Huus; kommer lykkelig op af den første Trappe, og i det han vil stige op af den anden, mindes han Advarselen om ikke at falde ned.

Han stiger langsomt og forsigtigt op; næsten er han ved det øverste Trin, da man pludseligen aabner en til Trappen stødende Dør, som let kunde have bragt ham ud af Ege vægten. Strax kommer der Een ud af Kammeret, og beder ham om Forladelse, fordi han ved sin Dørs pludselige Aabning havde standset hans Gang, og undskylder sig tillige med paatrængende Forretning r.

B** formodede det var just Manden, han søgte, han foredrager ham sit Anliggende uden Dmsvøb. Og man tænke sig hans Forundring, da han hører: Hvorfor kom De ikke i gaar? Jeg ublaante da en end større Sum, og jeg havde gierne givet Dem den, naar jeg havde vidst det.

Smidlertiid skal De ikke forgieves have sat Deres Tillid til mig. De behøver Hielp; den, jeg igaar udbetalte Kapitalen, behøver den just ikke nu, jeg skal søge at overtale ham til at bie, især da jeg snart kan give ham det Manglende i Summen." Det skete, og B** var revet nd af sin Forlesgenhed.

Denne Mand, jeg kaldte B** lever ikke meere; dog finder jeg det ikke raadeligt, at nævne hans Navn. Nævne jeg ham, vilde Mange kiende ham som en særdeles retskaffen Mand. Og af hans egen Mund har jeg Fortællingen om denne Drøm, der blev ham mærkværdig saa længe han levede.

En Drøm er, synes mig, vel værdig, at lægge Mærke til for den, der grandsker over den menneskelige Siel. Jeg kan rigtig nok ikke begribe, hvordan det gaaer til at jeg tænker, tænker vaagende og ved fuld Bevidsthed; men endnu langt mindre, hvordan jeg drømmer. Man har vel ikke ladet det feile paa Forklaringer, men — disse er for det meeste blot kunstigen skiulte Tilstaaelser, at man ikke veed det.

Man fortæller stundom om prophetiske Drømme: skulle der virkelig gives saadanne? eller mon det ej meere er en prophetisk Følelse i vor Siel, end Drømme? — Drømme, der i uvidende, gamle, overtroiske Kierlingers Dine betyde Noget,

have mange tusende hver Nat. Men endskiønt det vel stundom indtreffer en og anden, og de altsaa længe have et stort Navn, saa fortiene de dog vel ikke at regnes hid. Men ogsaa de mærkværdige, usædvanlige ere og blive stedse, som overalt alle Anelser, usikre, især siden man aldrig ganske kan troe dens Fortælling, der drømte. Man veed, hvor meget det gærende Blod og rystede Nerver virke paa Indbildningskraften, og hvor let, ogsaa den Fornuftige bedrages af den oprørte Indbildningskraft, hvor let den udmaler Ting, vi kun følede halvt, videre, og et Begreb opvækker et andet, der er det beslægtet, og forbinder det med sig, uden at være sig det selv bevidst. Hertil kommer, at slige mærkværdige Drømme fortælles først da, naar de ere indtrufne; betænker man nu hvor let Begreberne forveksles, hvor let Hukommelsen kan skuffe, saa vil meget Mærkværdigt nedsynke til det Hverdags. Svaghed forbunden med en levende Indbildningskraft frembringer mangfoldige Virkninger.

Hver Drøm, selv den, der formedelst sit Indhold ikke fortæner synderlig Opmærksomhed, er mig mærkværdig. Selve Sønnen er det. Mennesket vandrer i Kraft og Virksomhed — og nu oversaldes han af Slaphed, Ufølsomhed og Uvirksomhed. Det er naturligt, siger man, Mennesket er trætt. Men er jeg nu klogere? — Hvoraf kommer

denne Træthed? — Af anstrengt, vedholdende Virksomhed? — Hvorfor trettes da ikke, det altid virksomme Hierte og Legemets øvrige Mechanismus? — Fordi det er Mechanismus? — Bliver jeg derved flogere? — Uhrets Mechanismus holder op, naar Fierkraften standser. Sielens Fierkraft slappes aldrig. — Og dog forgaaer Sandsernes Virksomhed i Søvn, dog synes Forbindelses Redskaberne mellem de udvortes Lemmer og Sielen opløste; denne synes at have sluppet Traadene, hvorved den bevæger hiine, eller dog paa en Tiid, at have lagt den til Siden.

Nej, den har ikke lagt disse Traader til Siden. — Det sovende Menneske kaster sig om, — han bevæger en Arm — bevæger den med Boldsamhed — han græder, han smiler; han mumler uforstaaeligt, han taler tydeligt! — Hvad feiler han? seer han Noget, som foruroeliger ham? Føler han Noget udenfra? — Nej! han drømmer. Hvad er denne Drøm? Er det en forsat Rad af de Tanker, som han underholdt sig med førend han sov ind? Sielden eller aldrig. Det er ofte en Gjentagelse af Dildragelser, han oplevede for flere Aar siden, ofte af Handlinger, han udøvede samme Dag. Forestilling af de samme Handlinger og Dildragelser, men paa ganske forskiellige Steder, og ved ganske forskiellige Personer. Ofte er det endog saadanne, som, da vi oplevede eller

udførte dem, ikke syntes at gjøre stærkt Indtryk
 paa vore Si:le. Hvad der er meget mærkeligt,
 Ting, som gaae os nær an og heftig ryste os,
 forekomme os ikke let strax i Søvn. Jeg har
 mangfoldige Erfaringer; at en søm Kone tabte sin
 Mand, en Søn sin Fader; pludselig Ildsvaade
 fortærede Gods og Ejendom, Ure og got Rygte
 bleve krænkede o. s. v. Den følgende Nats Søvn
 var vist nok ikke roelig; tusende Drømme forjage-
 de hinanden, men ingen var Forestilling om det nys
 oplevede. Den kom først, da Sielens Storm
 havde lagt sig lidet.

Men ofte ere Drømme noget ganske andet.
 Den sælsomste Sammensætning af løierlige Ideer.
 Brogede Billeder dandse blandt hinanden; og den
 fornuftigste Mand's Drøm ligner Banvid. Utter
 andre drømme sammenhængende Historier, men
 ikke saadanne, som de virkelig have oplevet, men
 nye, dem Sielen syntes først at opfinde i samme
 Dieblik. Vi see i Drømme vore Dnsker opfyldte;
 vi føle ængstelige Bekymringer for et truende
 Uheld; vi føle inderlig Glæde, geraade i ubehage-
 lig Forlegenhed; føle Brede og Smerte. Mærke-
 ligt synes det, at Følelse af legemlig Svaghed
 blander sig i vore Drømme; f. Ex. en nødvendig
 Forretning kalder os bort, og vi kunde ikke blive
 færdige med vor Paafældning; — eller vi komme
 i Strid, blive angrebne, men vi føle med Uvillie,

at vor Arm har ingen Kraft, og vore Slag intet Eftertryk.

Denne Kraftløshed mærke vi ej altid i Ting, der angaae vor Land. — Den Frygtsomme holder Taler for store Forsamlinger med Ild og Kraft; vi tale fremmede Sprog, som vi knap kunne læse, og ønske vaagende at kunne tale med stor Færdighed; vi holde lange, sammenholdende Samtaler, hvis Indhold vi ere os tydeligen bevidste; vi ere i vigtige Embeder, under tunge Forretninger og forvalte dem med Ro og Vre.

(Fortsættes).

Brorson.

Den 1ste Junii holdes Commissionensmøde. Hr. Pastor Michelsen indleverer sit Biedrag.

Borger-Bennen.

No. 23.

Attende Aargang.

Løverdagen den 7de Junii 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Gieslstræde No. 218.

En Drøm, og nogle enkelte Bemærkninger
om Drømme.

(Fortsat. See No. 22)

Drømme sætte vi os ganske ud af vor Stil-
ling, glemme vore Forhold. Vi udtænke Begiven-
heder, der slet ingen Forbindelse have med vor
virkelige Tilstand, og hvorfra aldrig før en Tanke
er falden os ind.

Alt dette er meget forskjelligt efter vort Legems Beskaffenhed og vor Sundheds Tilstand, og naar vi ere ganske sunde, drømme viielden, og naar vi have drømt meget og levende, ere vi trætte og matte, naar vi vaagne.

Hvor meget Uforklarligt, hvor meget Modsigende findes ikke i alt dette? — Vel finder jeg det værd, at lægge Mærke til Drømme, for saa vidt, de vidne om Sielens Natur og Virksomhed. Men jeg anseer det for Dvertroe, at tilskrive de os i Drømme forekommende forvirrede Billeder besynderlig Betydning. Saa kunne vel ogsaa den Fesbersyges og Banvittiges Phantasier være af høi Betydning.

(Af Morik Magaz. 3. Erfahr Seelenkunde.)

Udtog af et Brev om Religionssværmerie.

Min Broder, et Aar ældre end jeg, havde en meget levende Indbildningskraft; glemte snart imodtagen Trettesættelse; den gamle Idee blev snart forjagen af en nye; det Indtryk, Gienstande

og Forestillinger, gjorde paa hans Indbildningskraft, henrev ham ganske, men kun et Dieblif; det var blot et Luststød, hans Blik dvælede blot derved, indtil et pludseligt Vindstød rystede Phantasien's gamle Bygning og forstyrrede den. Indtil sit ellefte Aar omgikkes han med en Skoleven, der havde samme Temperament; og nød en Næring med ham. Begge læste i lang Tid fromme Pietistens Skrifter og eventyrlige Levnetsbeskrivelser over Helgene. — Især vakte "der Waldbruder" deres Opmærksomhed; hans Levemaade, hans hellige romantiske Wandel.

Intet var dem kiere end at læse en Historie, om, hvordan et fromt Menneske besluttede, at rive sig løs fra Verden; hvordan han valgte sig en øde Plads dybt i en Wildnis blandt Løver, Bjørne, Tigre og Slanges; der, af fire Stænger, at bygge sig en Hytte; spise raae, vilde Urter; henses Dagen til Himlen og slaae Ryggen blodigt, eller vælte sig paa Torne, for at afkløse Kjødet; hvordan de snart maatte udstaae disse, snart hiine Fristelser af Dievelen, der stundom viste sig for dem i den bekiendte Skikkelse, med Horn, en Drænenæse, med Hale, lodne Fødder og Dragevinger; stundom maskeret som en skøn Kvinde eller som en gammel Mand, og — hvo veed i hvor mange, ved Overtroen frembragte Skikkelser; da sov

f deres Hule; havde de vildeste Dyr til Benner, og af Had mod Mennesk-slægten, af den dumme Misforstand og Sværmerie, unddrog sig Mennesker, og fornødrede sig til Dyret. — Nok, — saas danne Historier, dem de holdt for guddommelig Sandhed, vare dem de kiereste — deres Yndlings-tanker og Sysler.

De begyndte, paa et eensomt Sted, at udpynte en Etue; og snart hængte den fuld med Billeder af digtede Dyrin og Personer; og Levensbeskrivelser om Helgene, Jesuiter og nogle ærværdige Kapucinere vare deres Forsattere. Saaledes tilbragte de halve Dage i høitidelig Stilhed, og Phantasien opfyldtes med Billeder af tøileløs Banvid.

Endeligen bleve Phantasien's Billeder saa stærke, at de bemægtigede sig alle øvrige Forestillinger; og deres phantastiske Hoveder ville udføre deres Planer. De besluttede, at følge deres Høitids Exempler, gjøre deres Daarstaber, deres religiøse

Ubesindigheder efter; sige Farvel til Mennesker, Verden og alle det selskabelige Livs Glæder, og leve i Skovene blandt Dyrene. De samlede sig nogle Klæder og Bøger, der handlede om deres tilkommende Levemaade. Spise toge de ej med sig; vilde Rødder skulde ernære dem.

De saae nu med Henrykkelse det Dieblif nærme sig, da deres Liv skulde blive helligt, Gud og Englene deres Venner og Selskab. Hvor snart dem skulde værdiges himmelske Syner; og de, ved sværmerske Betragtninger skulde leve tilfreds og lykkelige; og saaledes vente Opløsningens Dieblif, da de skulde optages blandt forklarede Brødre! Deres Sindsstemning var saa romanesk som den vel kunde blive.

Nu ville de som religiøse Donquixoter drage ud paa moralsk Eventyr. Næste Nat blev bestemt til at begynde deres Pilegrimsfart. Men et Tilfælde forstyrrede deres hele Projekt. En af dem havde skjult sin Bylt under Drappen; hvor Dieneren

fandt den og leverede den til deres Forældre; og nu blev da samme Aften deres Udsigter forstyrrede, deres Forhaabninger tilintetgjorte. Man taalede fornuftigen med dem; tog deres flere Bøger fra dem, og nu sluktes Ilden selv, da den manglede Næring. Siden faldt de aldrig mere paa de Tanker.

Man seer af dette Fragment over den ungdommelige Siel, hvor Barnet, saa aabent for alt det Sandfælige, hvor dets Anlæg kan stemmes ved ethvert, Indbildningskraften smiggrende, Indtryk; hvor især sværmende, religiøse Forestillinger for dunkle alle andre og seire over det heele Menneske.

Det forhindrede Selvmord.

Sidst i Maret 1762 blev en fattig Mand, der samlede affaldne Greene i Hydeparck, et velklædt

Menneske vaer, der gik frem og tilbage med be-
drøvet Afsyn. Den fattige Mand troede, det var
en Offiseer, der havde indfunden sig til en Duel,
og skjulede sig bag en Teg. Offiseren nærmede sig
til Træet, aabnede et Papiir, giennemlæste det i
heftigste Bevægelse, sønderrev det, og kastede det
fra sig. — Nu tog han en Pistol frem af Loms-
men, undersøgte Hanen, skærpede Stenen med en
Nøgle, kastede sin Hat til Jorden og hævede Pi-
stolen mod Hovedet.

Den Fattige havde hidtil holdt sig roeligen,
nu sprang han frem, og rev Pistolen ud af Offi-
serens Haand. Men denne drog sin Kaarde, og
vilde giennemboere sin Fjelles.

”Stød til!” sagde denne med roelig Fatning
— jeg frygter Døden saa lidet som De; men jeg
overgaaer Dem i Taalmod! — Jeg har levet i
Kummer og Elendighed i flere end tyve Aar, men
jeg overlod til Gud, at bestemme, hvordan og
naar det skulde blive bedre.”

Offiseren blev rørt ved d'iss. Ord; længe stod han ubevægelig, derpaa randt hans Taarer; han tog sin Børst frem og rakke den til den fattige Olding. Han lovede ham, ogsaa at være taalsmodig, bære rolig den ham paalagte Byrde, indtil en høiere Haand vilde lette eller borttage den.

Brorson.

B o r g e r • B e n n e n .

No. 24.

Attende Aargang.

Overdagen den 14de Junii 1806.

Korlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow;
i store Fiolstræde No. 218.

Om Dyrplageri *).

(Udaf "Brieft über die wichtigften Gegenstände der
Menschheit 2 Th.)

Velherlin opfordrede det franske Nationalkonvent
til, ved Konstitutionens Oprettelse ogsaa at tænke

*) J. D. L. Smiths Forsøg til en fuldstændig Lærebygning om Dyrenes Natur og Bestemmelse kunne Bladets Læsere finde endnu udførligere Behandling af denne Materie.

paa Dyrverdenen, og at sætte Grændser for dens Mishandling. Et Træk, der, ihvorvel det er bleven spottet derover, gjorde hans Hjerter megen Vre.

Man giver vor Lidsalder saa gjerne Navnet af den meest oplyste; men i Henseende til Forholdet mod Dyrene fortjener den det i det mindste ikke. Uden al Nødvendighed at volde disse arme Skabninger Lidelser, eller dog uden Nødvendighed at forstørre de Lidelser, de engang maae taale, er endnu stedse den herskende Tone; omendskjøndt den hverken kan forenes med et tænkende Hoveds første Tanker, eller med et velvilligt Hjertes første Følelser. Jeg ærer hint Videnskabers Akademie, der udsatte Præmie for de bedste Midler til at hemme Træers Beskadigelse i Alleerne og værne om de offentlige Mindesmærker; men hvor kan man haabe, at Menneskene villd ophøre, at udøve deres Raadhed mod Planter, saa længe de endnu pine Dyr, eller at afbukke Næsen paa Steens billeder, saa længe de flaae levende Frøer, nedrive Reder med nøgne Unger, spidde Skruptudser o. s. v.?

Vel gives der og paa den anden Side enkelte overdrevne Følerier; men dog gjøre disse vist ikke hine talløse Grusomheder gode igjen. Hvad hjælper det, at Fruen ikke kan see nogen Hane slags

te uden at faae Krampe, naar hendes Børn have Lov til, at pidffe det hele Fjerkræ op og ned ad Gaarden, for at more sig, og saaledes udmatte dem til Døde? Hvad hjælper det, at hun holder en særskilt Seng til hver Kat, naar imidlertid hendes ædleste Arbejdsdyr vorde syge af Staldens Urenlighed? Hvad hjælper det, at Hr. Baronen forer sit hele Menageri med Kød, naar han siden først omjager i Marken og derpaa pidffer til Døde den Hare, han kunde nedlægge paa Stedet! Alt dette og mere deslige beviser intet videre, end at Menneskene, ligesom overalt, saa og ihenseende til deres Forhold mod Dyrene, paa engang ere i Stand til begge Yderligheder. Kun var det at ønske, at man ikke blot talde mod Dyrkjeleriet, men og mod Dyrplageriet, og mod dette sidste endnu langt meer, end mod hint, fordi det er uendelig gængsere. Arterne af samme ere tillige saa mangfoldige, at man med Rette kan sige, at Menneskene derpaa næsten ganske have udtømmet deres Opfindelseskraft.

Skændige ere de Grusomheder, som begaaes mod de saakaldte skadelige, eller endog kun for skadelige ansæete Dyr. Som en Wild kan pine sin Fange, saa piner Jægeren de udgravne unge Ræve og Gartneren Snogen.

Ikke mindre grusomme ere Indspærrelserne af saadanne ganske uskyldige Dyr, om hvilke man

dog veed, at de kun kunne leve og trives i Frihed, eller hvis Foder man ikke engang fjender; og ligesaa og Forsømmelserne af andre i deres Bure og Fængsler, hvor de ikke kunne sørge for dem selv.

Barbariske ere mange af Huusdyrenes Afstraffelser, naar de ikke strax forstaae deres Herre, eller paa andre Maader tee sig, som de ere floge til. Hundene, der dog gjøre Menneskene saa mangfoldige og vigtige Tjenester, have i denne Henseende den sørgeligste Skjebne.

Ufky fortjene de Plager, som forbindes med saadanne Dyr's Afrettelse, hos hvilke man bemærker Konstdrivter; især naar tillige disse høieste Udbannelse og Fuldkommengjørelse ikke stifter den ringeste Nytte.

Frygtelige ere Lastdyrenes ubarmhertige Ansstrængelser, til overdrevent Arbejde, og netop det ædelste blandt dem, Hesten, bliver paa det skrækeligste mishandlet. Man see den paa Ridebanen eller i Sygestalden; for den vilde Ynglings Kane, eller for den rejsende Herres Bogn; under Kurens Sporer eller under Bognmandskarlens Svøbe — overalt indgyder Synet af den Medynk.

En eneste Hests Historie, fra den Dag af, da den kom i det herskabelige Livspan, indtil den Dag, da den blev Karremær, med al Troværdighed beskrevet, skulde ofte være den fuldkomneste Forestilling af alle menneskelige Umenneskeligheder.

Bliver der endelig Krig, saa overstiger Hesteplogeriet al Sandsynlighed.

Himmelraabende ere endelig mange Arter af Slagteqvægs Vinsler for og i Dødstimen selv. Man see den skielvende Kalv, naar den hele Mile fra Landet drives eller slæbes til Staden; man høre det ynkelig skrigende Svin og Slagterens Laade Løjer med det; man see Kalkene og Kalkeskerne, naar de tage Livet af Fjerkræet, Fiske, Krebs.

Om man end gjerne vil tilstaae, at mange af alle disse Grusomheder øves af Uforstand og Eetsindighed: saa fremlyser af ulige flere den meest overlagte Egennytte og Hevngjerrighed. Og hvor skrækkes man aldeles ved hine Dyrplagerier, der ene og aleene, og i egentligste Forstand, drives for Fornøjelse! Hvor er det muligt, at de Smerter, vi berede et andet følende Væsen, kunne opvække Glædesfølelser hos os? — — Ved første Djekast paa Dyrenes Mishandling i Almindelighed skulde man næsten falde paa de Tanker, at Hænget dertil maatte være en Bestanddel af den menneskelige Natur; og det saa meget meer, da det ikke aleene hersker gennem alle Stænder; men endog allerede udgjør en Deel af Børns Tidfordriv og Lege. Jeg tilstaaer, at jeg fordem selv ikke var utilbøjelig til at troe dette; men siden jeg blev Fader, paaftaaer jeg frit det Modsatte.

Den Fornøjelse, at plage Dyrene, er Mennesket ligesaa lidet medfødt, som Modbydeligheden for denne eller hin Dyrart; begge vorde først indplantede i Børnenes Sjæle. Hvo kjender ikke den Afsty, de fleste Mennesker have for Wederkopper, Muus, Ludser og Slangar, og som ofte gaaer saa vidt, at de falde i Aftmagt? Jeg tog, da mine Børn vare smaa, i deres Nærværelse og uden at lade forstaae, at det skede for deres Skyld, undertiden alle disse Dyr i Haanden; saa grebe de og dristigen paa dem, og vide nu intet af alle disse Nykker. Ligesaa gjorde jeg undertiden Forsøg med at forære dem et Dyr. Havde de allerede glædet sig over Blomsterplanter, jeg havde givet dem, saa glædede de sig end meer over Besiddelsen af et levende Bæsen. De saae hvor jeg plejede og passede mine Dyr; og efterabede mig og heri, og vare utrøstelige, naar Noget gjorde deres Dyr Fortrød. At værge sig mod Dyrene er vel Mennesket eget, men ikke at plage Dyrene; meget meer beviser Historien saavel om dem, der paa ubeboede Øer ere strandede, som om Fangerne i underjordiske Fængsler, at det ensomme Menneske kan endog føle sig trøstet ved et Dyr's Selskab. *)

*) See herom i Robinson Crusø's; i Nortros's og Fleres Historie.

Der hører saare megen Dymærksomhed og Forsorg til, naar man vil bevare et Barn fra ethvert Syn af det Onde. Jeg troer, at naar det allermeest ufordærvede Barn dræber første Gang et Dyr, det dog er umuligt at bevise, at det af sig selv er kommet derpaa. En Ben, et Lyende kan have gjort det for ham i det Djeblik, vi just engang vendede Ryggen. Han kan, i det han engang i vor Fraværelse gik til Bindvet, have seet noget Saadant. Skulde det dog skee, at et Barn med Tiden af sig selv forfaldt til Dyrplageri; saa lod det sig alligevel forklare, uden at man derfor behøvede, at tage sin Tilflugt til oprindeligt Onde.

Sunde og muntre Børn begynde at føle deres Kræfter, og vide ikke, hvad de skulle bruge dem til. De øve sig paa enhver Gjenstand, der forekommer dem, uden derhos at have videre til Hensigt, end at yttre deres Kraftfølelse. De prøve at bære Byrder, vælte Steene, klynge sig til Træer, maale sig med deres Legekammerater og — optage det ligesaa med Dyrene. Det falder dem ikke ind, at de derved gjøre Dyrene Fortræd, endnu mindre ville de gjøre dem saadant dermed; og saa behøves her kun en kjerlig Trettesættelse, der ikke engang skulde gjøres nødvendig, naar man forhen havde sørget for deres bestemte Syssel. — Eller et Barn bliver bestadiget af et Dyr;

det værger sig da af Naturdrift, men gaaer af Uforstand for vidt i den Vane, og plager uden Nødvendighed. Her behøver det ligeledes kun en Undervisning om, at Dyr bære sig ad, som de ere floge til, at et Barn ikke maa lege med store Dyr, og at man imod et skadeligt Insekt ikke er berettiget til at gjøre videre, end, saa hastigt som muligt, at dræbe det. — Eller Tilfældet plager engang i Barnets Nærværelse et Dyr, og det giver ved denne Lejlighed pudserlige Toner og Bevægelser fra sig. Dette behager Barnet, og saa vil det oftere see disse Bevægelser og høre disse Toner. Maaſkee ligger heri den allernaturligste Forklaring af, at et Barn af sig selv forfalder til Dyrplageri. Endog Borne glæde sig jo over deslige sælsomme Spring og Toner hos lidende Dyr, skjøndt de ret godt vide at det er Smertens Udtryk. Ja, endog kloge Folk kunne jo i de første Øjeblikke ikke bære sig for Latter, naar de see Mennesker at falde, og vende Benene i Vejret. Det er da altsaa ikke Børnenes Hensigt, at plage Dyrene; de ville kun see dem i komiske Stillinger, ville see dem gjøre usædvanlige Drejninger og Omvæltninger og ville høre deres Stemmer, som de ellers ikke lade høre, eller ville i det mindste høre dem med Ufverlinger. Man gjøre derfor Barnet blot begribeligt, at Dyret bevæger sig og skriger saaledes af Smerte og Jammer; saa vil det Barn, der af sig selv faldt derpaa, og saa strax afstaae derafra.

(Fortsættes).

Michelsen.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 25.

Attende Aargang.

Løverdagen den 21de Junii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Erypt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Om Dyrplageri.

(Fortsat. See No. 24.)

Jeg vender tilbage til min Paastand, at Dyrplageri ikke er oprindeligen egent for den menneskelige Natur, men først indplantes i den. — Det er nemlig allerede en stor Fejl ved Opdragelsen, naar Børn indjages Modbydelighed og Afsky for visse Dyrarter. Nødvendigvis maa heraf avles hos dem virkeligt Had til saadanne Dyr; de begynde, at betragte disse som deres Fiender,

og saaledes leder Affky for Dyr umiddelbar til Dyrplageri. I det mindste lærer Erfaring, at Dyr, for hvilke Børn have Affky, høre til dem, de snarest plage.

Men en endnu langt større Opdragelsesfejl er det, at lade Børn alt for tidligen være Vidner til naar Dyr slagtes. Da de paa den Tid endnu ikke ere skikkede til den Forestilling, at den Smerte, som derved tilføjes Dyrene, maa tilføjes dem: saa skjelne de i Fremtiden ikke mellem nødvendig og unødvendig Smerte, men gøre og det ved andre Dyr, som de saae man gjorde ved Slagteqvæget. Regner man endnu dertil den faade Haanlatter, Slagterne tillade sig ved Dyrenes Smertesudtryk under deres Hænder og Fødder, og det tøjleløse, ofte utugtige Skjemt, hvori deres Haandlangere søge endnu at overgaae dem: saa maa ofte eet eneste saadant Optrin være i Stand til, at forstemme den uskyldigste, blideste Børnesjel paa Livstid til Dyrplageri. Men er ikke i det mindste de store Dyr's Slagtningsdag i de fleste Familier, især paa Landet, endnu en sand Børnesest? Vækker man dem ikke dertil saa tidligen som muligt, da de ellers maatte sove derfra? Opskaller man dem ikke ret omhyggeligen trindt om de lidende Dyr, paa det de nøje maa see paa alting med, og høre alting med? I Sandhed, man kunde ikke gaae fuldkommnere til Værks, naar man ret

ubtrykkeligen vilde opdrage Menneskene til Dyrplagere! Med Rette burde intet Barn see Hovedet vries af en Due, eller en Fisk opstøere, førend det vidste at forslaae, hvorfor det døende Dyr døde, og det lidende Dyr led. Men nu troer det, at Hovedet vries af Duen, for at den skal slagre om paa Jorden, og at Fiskens opstøeres for at den skal slaae med Halen paa Bordet. Duens Slagren, Fiskens Slag med Halen lader pudserligt; Barnet gjør hvad det skal; d. e. det glæder sig derover — naar det ikke skulde det, hvi førte man det da derhen? At slagte, skal det dog vel ikke lære? — og saa lader det siden slagre og slaae med Halen. Ut hvad det faaer fat paa. Ere nu endeligen de, der slagte, saa overgivne eller onde, at de forlænge denne Slagren eller Slaaen med Halen, for at gjøre Barnet en længere Spas, hvor kan det da have andre Følger, end at Børn tidligten werde de værste Dyrplagere? Hvor ofte saae jeg ikke allerede faade Piger, der lode Gaasen med halv gjennemskaaeren Strube endnu en tidlang tumle omkring, og vilde Karle, der først længe omjagde et fanget Rovdyr, derpaa kvæstede det og saa hentastede det, mædens alle Husets Børn stode hos og, tilligemed dem, flappede i Hænderne af Glæde?

Saa, denne Fejl i Opdragelsen drives ofte endnu videre. Da det plagede Dyr giver alle

haande sandfelige, løjerlige Bevægelser og Toner fra sig: saa søger man endog ved Dyrplageri at skaffe ørkesløse Drengbørn en Tidssfordriv, eller endog at gøre endnu ganske smaa skrige og urolige Børn stille og rolige. Der sidder da den ufornuftige Amme eller Barnepige med Marsungen ved Bordet og grusomt lader Fluen, hvem hun først har afrevet en Binge eller endnu oven i Rishet et Been, springe om paa samme. Eller Moderen binder en Oldenborre, der ved den fastgjorte Traad maa snurre sig mat. Eller den ældre Søster faaer fat paa den tamme Kat, holder den fast og lader den knibe af den yngre, saa den uophørligen maa mjave. Eller Faderen giver hver af Drengene en Stok, hvormed de maae jage alle Kreaturene i Gaarden sammen, for, som han siger, engang at gøre sig ret lystige. Sandelig, Opdragelsesvæsenet gaaer i dette Stykke endnu til det yderst Skændige, og endog i de fornemste Huse gjøres der langt fra ikke nok derfor; meget meer gaaer det her, hvor Børnene ofte ganske ere overladte til Tjenestefolkene, ofte endog meest affkueligt til. Jeg har vel før seet, at den store Dogge eller Gjedebukken blev af Lakken sadlet til den unge naadige Herre, og et Par Sporer spændte paa ham.

See tilsidst da, naar Børnene faae Lov at omgaaes andre Børn uden Forskjel, eller endog at

see paa Gadedrengene! Der er den sande Skole, som for alle Uterligheder, saa og for Dyrplageri. Det er desværre blevet til en formelig Leg blandt Børn i de laveste Stænder, (at pine uskyldige og især ganske værgeløse Dyr. Man see dem om Foraaret, hvor de syngende plage Sneglene, ængste de matte Frøer, og pine Hundestejlerne i Bækken! Man see dem om Sommeren, hvor de forstyrre alle Slags Fuglereder, og slæbe om med de nøgne og blinde Unger! Man see dem til alle Aarstider, hvorledes de mishandle Hunde og Ratter, pidske paa Heste og Oxer, hvor de kunne komme til, og mod Rovdyr øve en Grumhed, som ikke den unge Maar øver imod Hønsene, ikke Høgen mod Duerne! Blant saadan Ungel behøver det bedste Barn kun at være en to tre Gange, saa er det forvandlet til en Bøddel for den hele levende Skabning.

Ethvert Hul endeligen, hvilket de Jævnlige i den Kunst at plage Dyr lade staae aabent hos Mennesket, som Barn, det udfylde de Borne, saasnart han træder i deres Selskaber. Hvorhen han nu frit og ubehindret seer omkring sig, der seer han Dyr at plages. Snart plager Bonden dem, snart Vognmanden; snart Gartneren, snart Fugles fængereren; snart Fiskeren, snart Slagteren; snart Hyrden, snart Jægeren; snart Forpagteren, snart Staldkarlen; snart Berideren, snart — — Den.

ene plager af Bane, den anden for at lade sig see; den ene af Letfjind, den anden af Gjerrighed; den ene af Hevn, den anden for Løjer. Saaledes fordærvede ved sit Exempel den forrige Slægt den nærværende, og saaledes fordærver den nærværende atter den tilkommende, og saaledes er og bliver Dyrplageri almindeligt, uden at der i den menneskelige Natur selv er noget oprindeligt Anlæg dertil. Og hvad der er det værste, det falder iblandt Hundrede neppe En ind, at han gjør Uret deri. De fleste forsvare sig meget meer, eller holde det dog for en saa ubetydelig Smaating, at de ikke engang høre paa, eller vel endog lee, naar der i alle Tidsæeners Faders Navn ivres derimod. Saaledes skede det engang i en vis Stad, at en Præst, der blot havde talet mod de værste Maader at plage Dyr paa, Dagen efter blev skikket en skriftlig Taksigelse i alle Hestes, Evins, Hundes og Kattes Navn, og gjort det Forslag, næste Gang dog at antage sig ogsaa Kaal og Roer, at de ikke saa jammerligen skulde skæres i Stykker, og smaabugges, fordi Mennesker og Dyr gjerne kunde nyde dem hele. *)

*) Vor Landsmand, den afdøde Dr. L. Smith havde hos os en bedre Stiebne. Vor Abrahamson paaskjønnede hans Fortjenester af Dyrverdenen i en stion poetisk Fabel, der fortjener at læses af alle dem, som hædre Manden og agte hans Idræt. D.

Efter alle Sagttagelser, jeg har gjort over Dyrplagere, og efter alle de Samtaler, jeg har anstillet med dem, har jeg fuldeligen overbeviist mig om, at det fornemmeligen ligger deri, at Menneskene ansætte Dyrenes Værd for lavt, og deres egen for højt. Det Spørgsmaal: Hvad ere Dyrene? — vilde altsaa her være det vigtigste.

Fra Kartesius af lige til Reimarus (ja lige til Kant) har endnu Ingen fyldestgjørende besvaret det, og det vil vel og blive ubesvaret, saalænge til Menneskene først kunne sige, hvad de selv ere. Dyrene maae nu længe nok være ringere end vi, saa ere de dog vist meer, end vi tænke, at de ere. Den Hovedfejl, vi begaae ved deres Burdering, er vel den, at vi slaae dem over een Læst, og i alle Henseender belægge dem med det Navn Fæ, hvorved vi da — Talen være om hvilket Dyr den vil, — uden Forskjel tænke os et ufornuftigt Kreatur. Men er det muligt, at misfjende, at der ikke i det mindste fra Muslingen til Bæveren, fra Midden til Høgen, fra Sommerfuglen til Hesten, fra Regnormen til Hunden og fra Lusen til Drangutang er langt større Afstand, end fra Bæver, Høg, Hest, Hund, Drangutang til — Mennesket? Hvi gjøre vi af alle hine Arter kun eet Slag, som vi kalde Fæ, og af vor eneste Art igjen et eget Slag, som vi kalde Menneske? Hvi lade vi ikke ethvert af hine Arter blot beholde sit eget Navn, ligesom vi lade vor egen beholde sit, og omfatte dem alle, og tillige os selv med det Slægtnavn — følende Væsen? dette ere de jo dog ligesaa godt, som vi. Hvo inddeler vel og hundrede Varieteter i ni og halvfemsfindstykke og een, — eller en Stige med mange Trin, i det øverste og i alle de øvrige? Vil der ved nøjere, upartiskere og fra al Menneskestolthed bortfjernet

Undersøgelse over vor Natur, over de saa kaldte fuldkomnere Dyr's Natur, og fremdeles over alle øvrige Dyr's Natur, fremkomme nogen anden Forskjel end — en Forskjel i Grader, eller et blot Meer og Mindre? Det er synderligt, at tilskrive kun Mennesket Fornuft, men Dyret i det højeste et blot Noget, der ligner Fornuft. Forbinder man med dette sidste ogsaa virkeligen et tydeligt Begreb? Og haad berettiger os til, at fraspige dem saadant? Dyrenes Dumbhed maaskee? Man behøvede her blot at svare: Maaskee er det klogeste Dyr, eller det, hos hvilket Overgangen fra Mennesket til Dyret er næsten umærkelig, endnu ikke fundet, og maaskee vil det i dette Aarhundrede endnu blive opdaget et eller andet Sted. Men — ere da og de os virkeligen bekjendte Dyr allerede samtligen nøje iagttagne af os? Kjendte vi ikke blot de os nærmest levende, de tamme og de os vigtigst forekommende? Ja, hvad endnu er meer, skulde der iblandt disse ikke gives Arter — vi ville f. Ex. tage Hundene — blandt hvilke der findes Racer eller Dyrslag, der endog ere klogere end mangt et Folk? I det mindste, tænker jeg, skulde vi handle langt bedre, naar vi istædet for at kalde kun Menneskene fornuftige, og de øvrige sølende Væsenarter alle ufornuftige, heller udstrøge det Ord ufornuftig, og talede om mange slags Fornuft; da der saaledes vilde gives en Hestefornuft, en Hundefornuft, en Rattefornuft, ligesom der gives en Menneskefornuft, der staaer øverst.

(Fortsættes).

Michelsen.

Kommissionen samles den 6te Julii; da Hr. Sussiterraad Berner leverer sit Bidrag.

Borger-Bennen.

No. 26.

Attende Aargang.

Lørdagen den 28de Junii 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Om Dyrplageri.

(Fort'sat. See No. 24.)

Seg kommer endnu engang tilbage til Hunden. Har De nogensinde nøje betragtet en Hyrdehund eller Jagthund? Det er umueligt, at have gjort det, og da endnu at kunne beholde en saa lav Idee om Dyrene i Almindelighed. De har vel dog seet hos disse Skabninger den allermeestspændte, den allerverigste Opmærksomhed paa deres Herrer? See, hvor fuldkomment Hunden forstaaer

sin Herre! See, hvor den indseer sine begangne Fejl, afbeder dem og søger at gjøre dem gode igjen! See dens Deeltagelse i Alt, hvad der møder dens Herre! See, hvor den paa Stedet veed, naar dens Herre ikke befinder sig vel, og hvor den, naar han som Patient ligger til Sengs, teer sig ganske anderledes, end naar han blot ligger der for at sove; hvor den da ikke viger fra Sengen, med Taarer i Djnene uafsladeligen seer paa ham, hverken æder eller drikker o. s. v.! Hvad er alt Dette, naar det ikke skal være Fornuft? Det være længe nok kun Hundefornuft, saa fortjener denne dog i det mindste ikke at skældes for Ufornuft. Hvo der nu har Lejlighed til, ligesaa nøje at betragte andre Dyr, han vil vist og hos mange gjøre ligesaa vigtige, og hos et og andet maaskee endnu vigtigere Opdagelser. Jeg ønskede, at alle de, der gjøre saadanne, meddelede dem offentligen; paa det at i Pneumatologien (Aandelæren) Kapitlet om Dyrenes Sjæle lidt efter lidt kunde berigtiges; thi saadant, som det endnu er, vrimler det af falske Forudsætninger og Følger.

Det Argument: Havde Dyrene Fornuft, saa maatte de og have Sprog — er af den Beskaffenhed, at i det mindste Filosofer aldrig havde skullet paastaae det. Hvad forstode de under Sprog? Dog vel kun menneskeligt Sprog! Hunden f. Ex. skal altsaa først lære at tale,

naar den vil bevise sin Fornuft. Vilde Filosofen ikke lee, naar Hunden begjerede af ham, at han til Bevis paa sin Fornuft først skulde lære at gjøe? Men forstod man, under Sprog, Sprog i Almindelighed: saa er jo Beviset ikke imod men for Dyrene. Høre vi da ikke saare mange Arters Stemme blandt dem? Lærer os ikke en ringe Dymærksomhed paa de med Stemme begavede Dyr, at enhver Art af disse forstaaer hinanden fuldkomment indbyrdes? Er dette ikke nok for dem, og have vel vi Mennesker i denne Henseende endog det ringeste forud for dem? Forstaae vi et andet Sprog, end Menneskesproget? Hvad, om nogle Dyrarter endog forstode vort Sprog meer, end vi deres? Næsten maatte man troe, at alle de, der have at gjøre med store Dyr, ogsaa virkelig troede dette; thi hvi bander ellers Postkarlen saa frøgteligen sine Heste, og hvi skjelder Bonden sine Dyrer saa drabeligen ud? — Saa meget veed jeg, at jeg engang havde en Hund, der forstod mange af mine Ord. Og — hvad Rigdommen i Dyrsproget angaaer, saa er mangt et Dyrsprog maaskee rigere, end mange vilde Nationers iblandt Mennesker. At vi ofte høre et evigt Gætogsamme, siger intet; fordi vi ikke høre til den Dyrart, hvorum vi sige det. Ustridigen gif det Frøerne og Gæssene i Paris, naar de hørte Akademiet af de Fyrrethve dis-

putere; ligesom det gaaer disse, naar de høre hine
qvække og snadre; man hører paa begge Sider et
evigt Gætogsamme.

Mange Dyr's yderst kunstige Arbejder gave
til orn Filosoferne meget at bestille. De kunde end
ikke tvivle om, at Menneskene vel først maatte ha-
ve gaaet i Skole hos Dyrene og lært af dem.
Hvilken Ydmygelse for den menneskelige Stolthed!
Dog, man vidste at hvøne sig derfor, og beviste
af Dyren's Arbejder meget mere imod dem.
„Det er ikke Fornuft, sagde man, som her arbej-
der men blot Instinkt. Havde Dyrene Fornuft,
saa skulde de lidt efter lidt gjøre deres Arbejder
fuldkomnere, og ikke alene ethvert enkelt Dyr,
men og enhver Dyrart skulde gjøre Fremskridt i
Konster. Men saadant som nu, gjør hvert Enkelt
sine Soger hverken bedre eller anderledes den tien-
de Gang, end den forste, og Fuglene bygge deres
Neder og Vædderkopperne spinde deres Væv endnu
saaledes, som de i Paradis have bygget og spun-
det.“ Jeg maa tilstaae, at man ikke lettelligen
kunde finde et Bevis, hvori man hører saa me-
get Falsk paa eengang, som i dette; uden at
tale om, at, naar der handles om blot Instinkt,
bliver Knuden ikke opløst, men blot overhuggen,
efterdi Ingen endnu kan angive et tydeligt Be-
greb af Ordet Instinkt.

Det er en aabenbar Usandhed, at det enkelte Dyr ikke forretter sine Arbejder og Synter bedre den tiende Gang, end den første. Hvo der kan paaftaae saadant, maa endnu aldrig opmærksom have betragtet Dyrenes Arbejder; men hvo der nu aldrig har gjort dette, han skulde og slet ikke tale med derom. Alle Fugle, der oftere have bygget Rede, bygge regelrigtigere og fastere, ja endog forsigtigere, end første Gang. Saae vi ti Reder ved Siden af hinanden, som de samme Fugle lidt efter lidt have bygget dem; saa skulde vi rigtig kunne nummerere dem alle fra en til ti, uden at en Anden først behøvede at sige os, hvorledes de vare fulgte paa hinanden. Enhver Høne, der første Gang ligger paa Æg, bærer sig dumt ad dermed, knækker først en Deel af Ægene, træder saa en Deel af Kyllingerne ihjel o. s. v. Men jo oftere den udruger, desto klogere og forsigtigere vorder den, og man vil see, hvor stille og sagte den da bestiger Redet, vender Ægene saa jævnt med Næbet, staaer midt imellem Kyllingerne paa een Fod, for ikke at træde nogen, og, naar den opkradser Maddiker og Regnorme, omhyggelig vogter sig for at sparke nogen af de tilløbende tilside med den skræbende Fod. Og — saaledes er det vist og med de Enkelte i alle andre Dyrarter; jo oftere de arbejde, desto bedre arbejde de, og, skulde det ikke være os bekjendt, saa ligger Fejlen hos os,

og vi gjøre os enten ikke den Umage, at sammenligne deres sildigere Arbejder med deres tidligere, eller vi forstaae os ikke engang paa, tilbørligen at bedømme dem, hvilket maaskee saare hyppigen torde være Tilfældet.

Men hvorledes vil man endeligen bevise, at hele Dyrarter ingen Fremskridt gjøre i deres Arbejder? Hvo har da seet Fuglereberne og Spindelvævene i Paradis, for saa fripostigen at kunne forsikre, at de nuværende Fugles og Vedderkoppers Reder og Væve ere hverken bedre eller anderledes? — Dog, man vil svare: „Vi leve selv længe nok, have og Ufbildninger paa Dyrarbejder fra forrige Aarhundreder, og — see ingen Forandringer, Fremskridt og Forbedringer — — —“ Følger ogsaa virkeligen heraf hvad man vil, der skal følge? Mon ikke et Rede i det mindste seer ud som et Rede, og et Væv som et Væv, ligesom et Hus, om end Byggemaaden er nok saa fuldkommen, dog endnu stedse maa see ud som et Hus? Hvilke Fremskridt have Menneskene virkeligen gjort i Byggekunsten! Men hvad, om det og forekom Fuglene og Vedderkopperne, som vore nye Huse stedse vare ligesom de gamle? Kunne vi i Burderingen af deres Reder og Væve ikke fejle ligesaavel, som de i Burderingen af vore Huse? I Sandhed, vi sige dog, naar vi endnu finde deres Arbejder ganske lige deres Forgængeres, intet videre dermed,

end — de see endnu ligesaadanne ud for os. Men er det nok? Kaste vi da ikke blot et løst Blik paa det Hele i deres Udseende? Rigtig nok maae vi finde hele Formen af et Rede, hvor der skal være et Rede, og hele Formen af et Spindelvæv, hvor der skal være et Spindelvæv, eller vi kunne ikke sige, at vi saa et Rede og et Væv. Men man træde nærmere til, man bemærke nøjere; saa vil man i en og samme Dyrarts Arbejder, der see ganske eens ud, træffe de kunstigste Forskjelligheder. Man fortsætte deslige Sagttagelser igjennem en Række af flere Aar; saa vil man endog deri opdage nye Moder, der maaskee blot fremkomme af de formerede Nødvendigheder, men netop derfor ere langt meer hensigtspassende d. e. fornuftigere, end mange af Menneskenes nye Moder. Den samme Udverkop anlægger sit Væv anderledes paa et Træ, anderledes i en Hæl, anderledes paa vore Løfter, anderledes i vore Stuehjørner. Den fastgjør sit Væv stærkere i fri Luft, end i Ly; den retter sig efter Aarstiden og efter de Insekter, som da flyve om, og forsømmer ikke, ved opkommende Storme at give sit Væv endnu mere Barighed. Ofte kommer det og kun an paa bedre Vejlighed og paa bedre eller rigeligere Materie; saa fuldkomne Dyrene sjensynligen deres Arbejder. Naar Fuglen har en heel Træhave eller Skov for sig, for at udsøge sig en Plads til Rede,

faa bygger den langt kunstigere, end naar den i
 vor Stue kun har et Par Fyrreqviste, eller endog
 under vor Seng kun finder det forønskete Skjul.
 Troe vi maaskee, at Kanariefuglene i deres Hjem
 og bygge af Papirstrimler, som i vore Stuer?
 Udføre Spurverne og Bogfinkerne ikke deres Reder
 langt mageligere med Fjer, naar de kunne faae
 faa mange af dem, som de ville? Og endeligen
 — om det end virkeligen var sandt, at Dyrene
 i at udføre deres Arbejder blive ved det
 Gamle, og om det paa den anden Side tillige
 var sandt, at de høist hensigtpassende inds
 rette deres Arbejder: vilde det da ikke være
 det fornuftigste, de kunde gjøre, at de bleve
 ved det Gamle?

(Fortsættes.)

Michelsen.

Kommissionen samles den 6te Julii; da Hr. Jus
 titsraad Berner leverer sit Bidrag.

Borger • Bennen.

No. 27.

Attende Aargang.

Lørdagen den 5te Julii 1806.

Forlagt af Understøttelses • Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Om Dyrplageri.

(Fortsat. See No. 24.)

Jeg er fornøjet, naar der af Alt dette endog kun følger saa meget, som jeg forhen paastod, at, om end Dyrene længe nok ere ringere, end vi ere, de dog vist ere meer, end sædvanligviis troes. D, maatte denne højere Agt for Dyrene vorde almindeligere! Kun Døerbevisningen om deres større Rang i Skabningen vil gjøre en Ende paa det Plageri, Menneskene ud-

øve mod dem. Lad os igiennemgaae de sædvanlige Undskyldninger, til hvilke de særdisgste Dyrplagere, for at forsvare sig, tage deres Tilflugt; saa skal man give mig Ret herudi.

Vore Dyrplageres mildeste Sprog er endnu dette, at Dyrene af de saakaldte Plager, som tilføjes dem, slet ikke have den Nød, man forestiller sig. Hvis det var saa, hvor inkonsekvent handlede da Mennesket ved enhver et Dyr's Afstraffelse! Hvortil denne, naar Dyret ikke tilbørligen føler den? Men troer Mennesket, at det tilbørligen føler denne, hvor modsiger han sig selv, naar han paastaar, at det ikke tilbørligen føler den Plage, han voldet det af Gjerrighed og Ubarmhertighed, eller endog til sin Fornøjelse! Behøves der vel og meer, end at være tilstæde, naar der sees Dyrplageri, for at overbevise sig om den Sammer, disse stakkels Dyr føle deraf? Rigtig nok kunne de ikke med Menneskestemme, som Bileams Aseninde, udtrykke den for os; dog vilde det være godt, om denne Fortælling blev ret taget til Hjerte af alle Dyrplagere. Det har — i Forbigaaende sagt — altid paafaldet mig, hvorfor Fortællingen blot melder, at Herren kun har opladt Munden paa Aseninden. Slagene havde Dyret altsaa allerede følet, uden Herrens Hjelp; og saa mangler der vist alle Dyr intet andet, end at de paa vor Viis kunde tiltale

os, saa skulde de i bedste Form føre deres retmæs-
 sige Klage over os. Men maa der da netop kun
 med menneskelig Stemme klages over Mennes-
 sket, naar han skal forstaae den Skabning, han
 plager? Maa det ikke være nok for ham, naar
 han hører Dyret i den Nød, han paa en unyttig
 Maade volder det, at skrigte langt ængsteligere
 og pinligere, end ellers, ja endog frygteligt? Maa
 det ikke være nok for ham, naar han da hører et
 Dyr, der ellers slet ingen Lyd giver fra sig, at
 udpresse enkelte Toner? Ja, er det overalt
 absolut nødvendigt, at vi først maae høre et Dyr
 skrigte eller endog kun gække, naar vi skulle troe,
 at det lider meget? Giv os der ingen Udtryk af
 dets Smerter for Menneskenes Dine? Naar den
 hele Timer igjennem hedsede Hjort med langtud-
 hængende Tunge staaer og skrøver, — naar Vogt-
 mandshesten for Lastvognen udstrækker sig ved Bag-
 delen end en Gang saa lang, som den er, — naar
 den af Barnet mishandlede Hund kryber i Skjul,
 og af Frygt ikke tør æde, — naar den knebne Flue
 springer, den trykte Didenborre lægger sig paa
 Ringen, den stukne Snegl ruller sig sammen —
 er det da muligt, endnu at tvivle om, at alle disse
 Dyr jammerligen lide? Dyr have ikke blot Fø-
 lelse i det Djeblig, da de virkeligen lide, endog
 Forudsølelse deraf have de, naar de blot faae Dje
 paa deres sædvanlige Plagere. Hvor skjælv

Hunden, allerede naar dens despotiske Herre tager Pidsken fra hinanden! Hvor vender Hesten sig bort, naar dens sporende Rytter kommer, istædets for at den taknemmeligen snoer sit Hoved om dens Førers Hals! Hvor flyver Gaardhanen for den Dreng, der plejer at slaae ham, endog allerede da, saasnart han bare lader sig see i Gaarddøren! I Sandhed, et Menneske maa ikke ville høre og see det, naar han virkelig ikke seer og hører, at et Dyr, han plager, føler sig ligesaa uheldigt derved, som han selv, naar han plages.

Men ulige affhyeligen er det vist nok, paa den ene Side vel at tilstaae Dyrene fuldkommen Følelse af deres Lidelser, men paa den anden Side at paaastaae, at de ere til for at lade sig alting befalde af Mennesker. Dette Sprog, der saa yderst hyppigen føres, slaaer egentligen ind i det saa almenyndede Kapitel om Menneskets Herredømme over Dyrene. I Grunden betragtet er allerede meget af denne Kongehypothese blot Indbildning, og mangen Dyrplager har allerede maattet betale Gildet for sine Ordensbrødre, der gjorde den til Basis for deres Statuter. Er det hele Herredømme, Mennesket virkelig udøver over Dyrene, meer, end den Stærkeres Ret? Udøver ikke Dyret, saasnart det er stærkere, end Han, det samme Herredømme over ham? Sæt nu, at Menneskets menneskelige, d. e. højere Fornuft

endeligen sætter ham i Stand til at vorde Herre over alle Dyr, d. e. til at ubfinde Middel til at tæmme endog det stærkeste Dyr, og til at nedlægge det hastigstløbende Dyr langt borte, er det muligt, at han skulde føle sig berettiget til videre at udstrække dette sit Herredømme, end til menneskelig Brug af samme, og ifald Dødselise maa skee, da til menneskelig Dødselise af dem? Hvor kan det Bæsen, der ene anser sig selv fornuftigt, komme paa det Indfald, at plage alle de øvrige Bæsenes, han holder for ufornuftige, ligesom han vil? I Sandhed, dette kan man snarere kalde Ufornuft end Fornuft. Dersom Dyret omgikkes saaledes med Mennesket, var det at tilgive; men for Mennesket er det utilgiveligt. Han veed, at den samme Gud, der er hans Faber, er og alle Bæsenes Faber; hvilken Bespottelse begaaer han, naar han nærer den Tro, at Gud har skabt den hele tallose animaliske Verden dertil, at Mennesket skal spille dens Bødel? Det er vel saare vanskeligt, at udgrunde Skabningens sidste Djemed; men — dette kan det dog vel ikke være. Det er langt naturligere at troe, at alt, hvad der er til og lever, er til og lever nærmest for sig selv; tilmed tjener det da rigtigt nok til de Højeres — d. e. deres, af hvilke det lader sig overmægte — Tilværelse og Liv. Men et Dyr underkaster sig det andet; saa være dog Mennesket

i Underkastelsen ikke ubarmhertigere, end mange Dyr ere. Høgen vælter i det mindste strax den Due, som den vil fortære; Maaren dører ligeledes det øvrige Fjerkræ i en Hast; endog Spurv'n hakker i al Hurtighed Oldenborren først død; Løven myrder Mennesket, før han river ham i Stykker. Ratten leger rigtig nok først længe med Musen, før den dræber den; altsaa ham valgte Mennesket sig til Billde — — — Mit Hjerter begynder at slaae stærkere, i det jeg skriver dette; dog den skændigste Uoflygt, hvormed de værste blandt vore Dyrplagere retsærdiggjøre sig, kommer nu først.

„De Bæster fortjene det ikke bedre“ hedder det. Spørger man hvorfor, saa svarer den ene, fordi de ere saa skadelige, den anden, fordi de ere saa stygge, og atter en anden, fordi de ere saa lumskede.

Saa snart Talen er om et skadeligt Dyr, eller endog om et saakaldet Rovdyr, troe Menneskene, at de kunne tillade sig de største Grusomheder imod det. Men hvad kan Ræven derfor, at den er en Ræv, og Uglen derfor at den er en Ugle? Ere Rovdyrene ikke samtigen Rovdyr efter Guds Villie? Ere ikke alle Dyr Rovdyr, naar vi nøje overveje det, og det blot derfor, fordi de maae leve? Er ikke Mennesket selv, blandt alle saakaldte Rovdyr, det værste, og Lø-

ven imod ham i denne Henseende endnu en En-
 gel? Og — hvi kalde vi netop kun de Dyr Rov-
 dyr, hvilke vi kalde saaledes? Skeer det ikke
 derfor, fordi deres Røvert, enten middelbart eller
 umiddelbart, er os skadeligt? Handle vi ikke der-
 igjen, som om blot vor egen Fordeel eller Skade,
 vi have af alle øvrige Væsener, ogsaa bestemte alle
 øvrige Væseners Værd eller Uværd? Sligt er dog
 virkeligen latterligt; især naar man betænker den
 stormægtige Jordens Herres Final, at han —
 vorder Ormenes Føde. Alle de Fugle, der
 leve af Insekter, love og prise vi. Saaledes dø-
 der vor Yndling, Nattergalen i en Dag tusende
 forskellige Liv, men den arme fordømte og forfulg-
 te Høg bortsnapper os i det højeste engang et Par
 Duer. Spurven nyder den fuldkomneste Gjesteret
 i vore haver, saa længe han mader sine Unger
 med grønne Orme; men saasnart han fører dem i
 vore Kirsebær, erklære vi ham for en Havethv.
 Og — gif Ræven blot paa Musejagt, saa regnede
 vi ham vel blandt vore Patroner, istædet for at
 vi nu, da han bortsnapper os mangen Steg, tælle
 ham blandt vore Arvesjender. Eet ogsaa, at vi
 betjene os af den Stærkers Ret mod alle beslige
 os skadelige Dyr; saa kan dog dette kun strække
 sig til deres Dødsel. Først at affstraffe dem
 ved Plage, eller ved Sønderlemmelse og syvfold
 Formord at ville hævne sig paa dem, fordi de

ere hvad de ere, er Daarlighed og Ondskab tillige. Skændigen handler den Dreng, der lægger et Ormerede paa Kul og fryder sig ved Ormenes Springen; hvi søndertræder han det ikke paa een-gang? Skændigen handler den Gartner, der med Spaden stikker i mange Stykker den Muldhvarp, der kommer i hans Raalplanter; han dræbe den med et eneste Slag af Spaden! Skændigen handler Jægeren, naar han blot affjerer den vingelamskudte Krage Fødderne, uden at give sig den Umage, at flaae den ihjel, eller, naar han endnu nogle Timer omtumler den fangne Ræv i Gaarden, indtil Hundene lidt efter lidt bide den ihjel.

(Fortsættes.)

Michelsen.

Kommissionen samles den 6te Julii; da Hr. Justitsraad Berner leverer sit Bidrag.

B o r g e r - B e n n e n ,

No. 28.

Attende Aargang.

Løverdagen den 12te Julii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Om Dyrplageri.

(Fortsat. See No. 24.)

Men affindigt er det, naar man taler om visse Dyr's Styghed, for dermed at bevise den ugun- delige Sætning, at de intet bedre fortjente. Frem- byder sig ikke paa Stedet ligeledes det Spørgs- maal for os: Hvad kan Dyret for, at det er stygt? At Gjeddebukken, Herfuglen, Flagermusen og flere Arter af Lorbister stinke, bringer deres Natur saaledes med sig. Og da — er et Dyr,

forbi det i vore Dine er hæsligt, og hæsligt i sig selv? Skaberer maa det dog ikke have forekommet saaledes; ellers havde han vel ikke holdt det værdt, at vise sin skaberiske Kraft paa det. Hvilken Stolthed, at ville gjøre vort Begreb om Skjønhed til Maalestokken for det Skjøne i den hele Natur! Latterligere kunde dog vel Mennesket ikke gjøre sig. Alt er skjønt i sin Art; og om der i Naturen virkeligen gaves saa Meget, der ikke var skjønt for os, saa var jo dette det sikreste Bevis paa, at Menneskets Tro, som om alt andet blot er til for hans Skyld, er intet meer og intet mindre end — en menneskelig Grille. Og endeligen — hvor beroer Dommen over visse Dyrarters Hæslighed, Stinghed og Væmmelighed størstedelen paa Nervesvækkelse, Indbildning og taabelig Opdragelse! Wedderkoppen, Tudsen, Pindsvinet, hvad ere de for virkeligen beundringsværdige Skabninger? De nærme sig os jo og kun sjældent. Men gjøre de det, og føle vi Uvækkelse ved dem, hvortil kan dette berettigede os meer, end til blot at bortskjerne dem fra os? Og — troe vi endeligen, at de bære de døde, fordi de ere væmmelige for os, — — en sand barbarisk Menneskedespotisme! — — hvortil kunne vi forsvare det, at vi fordømme dem til en Død af hele Dage? Med Uvisshed maa man derfor see, naar Staldkarlen ragler de levende Wedderkop-

per med et Søm, eller naar hele Skarer af Dreng
ge finde deres Tidsfordriv i at lege Slagboit med
Pindsvinet.

Endelig hedder det endnu, mange Dyr ere
lumfke; hvorfor de ikke fortjene bedre, jend at
de paa alle mulige Maader blive plagede. Jeg
spørger: Naar de ere lumfke, ere de det da af
Naturen, eller ikke? Finder det første Sted,
hvor kan man da regne dem det til Dnde? Og
holder man dem nu engang for ufornuftige
Skabninger, hvor vilde man vente noget andet af
dem? Ere ikke og Menneskene, jo dummere, desto
lumfkere? Hvor kan det paa den Maade anstaae
et fornuftigt Væsen, endnu at overgaae det ufor-
nuftiges Lumfthed i gjensidig Lumfthed! Tilfor-
ladeligen vorde de fleste for lumfke anseete Dyr
først ved frygtelig Behandling gjorde lumfke af
Menneskene, og hvor kan Mennesket siden besvære
sig over, at de ere det, eller hvor kan han endog
ville straffe dem derfor? Hvor kan han finde det
uventet, naar det af ham ni og halvfemfindstyve
Gange mishandlede og barbarisk anstrængte Dyr
den hundrede Gang seer sin Velighed, spiller ham
en Prævenire, og tager en frygtelig Hevn over
ham? Mig undrer det slet ikke, naar Hesten en-
deligen løber løbsk med sin rasende Rytter, der
uophørlig ligger ham med Sporerne i Livet, ka-
ster ham af og slæber ham afstæd, og naar Bjør-

nen, der ikke længer kan taale sin Trækters Grusomhed, tilsidst river denne ihjel. Og hvorledes bære Menneſkene dem ad med alle deres Arbejdsdyr? Man ſee blot Bønder og Bognmandſkarle, for at overbevise ſig om, at Dyrene maae være af ſaare taalig og godmodig Natur; da de ellers, hvis de vilde bruge deres Kræfter, kunde tage langt større Hevn over deres Plagere. Endog det troeſte og oprigtigſte Huſdyr kan gjøres falſk og lumſk, og hvor mange letſindige Drengene have allerede ſvarligen maattet bøde for Hundeplageri! Dgſaa regnes de arme Dyr meget til Lumſkhed, ſom ikke er det. Bort Sprog forſtaaede de nu endog ikke rigtigheden; hvor kunde vi optage dem det ilde, naar de ikke altid gjøre, ſom vi ville? Tilmed have de, ſaavel ſom vi, et beſtemt Maal af Kræfter, over hvilke det er dem umuligt at lide og at arbejde. Med deres Foring og Pleje ſtaaer det ligeledes heller ikke til ſom det burde. Sygelige worde de og undertiden, ligesom vi, o. ſ. v. — I Sandhed, de overdrevne Klager over Dyrenes Lumſkhed henhøre til den ſortefte Utafnemmeligheds Synder, hvori Menneſkene kunne gjøre ſig ſkyldige. Hvad vare vi dog uden Dyr? De ikke alene mætte, lædſke og klæde os, men de ere og vore trofaſteſte Medarbejdere. De lette vore Rejſer fra Sted til Sted, bære vore Byrder, og vaage endog for os. Handel og Wandel vilde,

uden dem, kun svagt kunne drives; Landmanden skulde nødes til at holde ti Gange flere Tjender; hele Bognmandslauget havde en Ende, o. s. v. —

Hvo er i Stand til, efter Alt dette, endnu at forsvare Dyrplageriet? Den Ting er skændig, uforsvarlig og sult i og for sig selv; men den lægger og Grunden til mange andre Laster, og er eene i Stand til, at gjøre Menneskets hele Karakter i højeste Grad umoralisk. Den Raahed, Wildhed, Udeltagelse og Forhærdelse mod lidende Medskabninger, hvortil den stemmer Sindet, gaaer kun alt for let over i al den øvrige Gjøren og Læden, og yttres sig da ved enhver Lejlighed til Uheld for det menneskelige Selskab. Erfaring bestyrker jo dette desværre tilstrækkeligen, og det ikke alene i Almindelighed, men endog efter Grader. Jo værre Dyrplager, desto grovere og uslebne Medlem af Selskabet. Man klager allerede over Bondernes Grovhed, og end meer over Bognmændenes Plumphed; men hvad er at ligne med en Slagtersvends Tøjseløshed, der regner Dyrplageri til sine Privilegier? Ja, Dyrplageriet har og Menneskeplageri i sit Følge, og denne eneste Tanke burde allerede tilskynde Alle, der kunne arbejde mod det, til at gjøre en Ende paa samme, til Ære for dem selv og til Held for Menneskeheden.

Men — hvorledes udrette dette? Dette

er vist et af de vigtigste Spørgsmaale, og jeg vil endnu meddele mine Tanker derom:

Saa snart Tiden er om moralske Hovedreformer, bør man meer rette sine Blikke paa den kommende, end paa den nærværende Generation. Dette passer sig og ganske paa Menneskenes Omstemning fra umenneskeligt Dyrplageri til menneskelig Dyrbenyttelse og Dyrbehandling; Hint er virkelig blevet til alt for meget almeen og herskende Tone, og vor Tidsalder har alt for fast stemt sig ind i det, til at der med al Demonstrationen, Prædiken og Bogskriften torde være meget at udrette hos den. Men til den nye Generation kunde man have mere Tillid, og saa burde der i Skolerne omhyggeligen for Børnene sættes ud fra hinanden ikke blot det Værd, Dyrene have for os, men og det højere Værd, de have i og for sig selv. Til lige Tid burde Lærerne af alle Kræfter arbejde mod den ryggesløse Udflygt, at Dyrene ikke synderligen føle deres Lidelses, at de ere til for at maatte lade sig alt besfalde af Menneskene, og at de deels for deres Skadelighed, deels for deres Styghed, deels for deres Lumskhed ingen bedre Skjebne fortjene. Kort, alle forhen anførte Ideer maatte worde virkelig Skoleundervisning.

Saa burde og aldeles ingen offentlige Folkesforlystelser være tilladte, hvis Hovedbestanddel er

Dyrenes Misbrug, Engstelse og sande Pinsel. Fra Vædderiden af indtil Trækken: Hallsen af Gaasen *) — hvor vanære alle deilige Stads og Landsbyfeste den Stad og den Landsby, der holder dem?

Eigesaa burde og hine Bediagængere, der gjennemstrøge Landet med kunstigen afrettede Dyr, ikke længer tilstådes, at drive deres plagerste Snff.l. Hvor slifter det og den ringeste Nytte, at en Bjørn danser, en Kamel knæler, en Hare fremmer o. s. v.? Seer man ikke tydeligen paa alle disse arme Skabninger den Sommer, de lide? Overgaaer Noget den barbariske Haandhed, hvorefter med deres Omtrækkere offentligten behandle dem ved enhver Forseelse, de begaae af Udmattelse? Og staae ikke hele Klynger af Tilskuere derhos, og lee derad? Ja, estergjøre ikke de faade Drengene, naar de komme hjem, det hele plagerste Væsen paa deres Husdyr?

Vist nok burde de Store selv ikke mere give Exemplet paa Velbehag i Dyrpinsel. Saa længe det endnu gives Fornemme, der fors-

*) Til Ære for vor Tidssalder og vort Fædreland, er nu og denne afskyelige Leg ved Forbud hævet.

nøje sig med Dyrhedsen og Jagt: saa længe vil heller ikke de lavere Stænder unblade paa deres Wiis at plage Dyr saa godt de kunne. Exemplet virker jo!

Endnu burde virkelige Landslove gives, i det mindste mod de groveste og ganske unyttige Dyrplagerier. Jeg regner f. Ex. herhen Rovedyrenes Pinsel, der virkeligen gaaer til det Ugudelige, fremmede Husdyrs Forgivelse, Hestenes Halestumpning, Finkernes Stækken, alle unge Fugles Nedtagelse uden Forskjel, unge Hundes og Kattes Udsættelse, istædet for heller straf at døde dem, o. s. v. —

(Fortsætted.)

Michelsen.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 29.

Attende Aargang.

Løverdagen den 19de Julii 1806.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Erypt hos Math. Joh. Sebbelow;
i store Fiolstræde No. 218.

Om Dyrplageri.

(Fortsat. See No. 28.)

Lillige troer jeg, at det ikke meer burde være til-
ladt at ansætte store Dyr, s. Ex. Heste, ved visse
Bærkers Drikt, saaledes, at de hele Maaneder,
og saalænge, til de synke i Rænerne, maae gaae
om i en Kredss. Jeg troer, at det i det mindste
ikke burde staae enhver frit for, at opskære Dyr
levende, for at gjøre Forsøg paa dem. Jeg troer,
at den korteste Maade, at aflive ethvert Slagte-

qvæg paa, burde bestemmes, og gjøres saavel til Lov for Slagtere, som til en Deel af Dyndeanordningen; thi Begjerligheden efter en større Mængde Blod, der desuden er et skadeligt Næremiddel for kultiverte Mennesker, forvandler endnu mange Slagtere til sande Bødler. Jeg troer, at endog Insektsamlere bedre burde instrueres, paa hvis Naale lige til denne Dag Sommerfugle og Torbister i Tusendtal endnu stedse hele Døgne slagte og gispe.

Maatte dog Antallet stedse vorde større paa de Udle, der ikke meer ville erklære Forslag af denne Art for filosofiske Følerier, men for en Sag, den alvorligste Dvervejelse værdig! Saa længe Menneskene endnu plage Dyr, blot for at plage, maae de end ikke rose sig af den laveste Grad af Opklaring, og saa længe endog Kristne troe, at kunne forene dette med deres Religion, gjendrive de selv ethvert Bevis for dens Guddommelighed. Jeg veed ikke selv hvorledes jeg bliver til Mode, naar jeg tænker paa denne Kristnederstyggelighed, og da sætter mig tilbage i Moses Tidssalder, hvor allerede mangt et Dyrplageri var forebygget ved Forbudet om Blodspise; hvor og Dvæget i hver Uge havde sin Hviledag; hvor man ikke maatte binde Munden til paa den tærskende Dre; hvor man var forbunden til at opbjelpe sin Fiendes Usen, naar det laae under sin

Byrde; hvor der endog var en udtrykkelig Lov, at ingen, der tog unge Fugle ned, og tillige skulde fange Moderen. Sandelig, denne jødiske Menneſkelighed imod Dyrverdenen contrasterer med den kristelige ſaare beſtæmmende for vor blidere Religion, hvis Hovedſjemed dog gaaer ud paa, at gjøre Menneſkene i alle Henſeender menneſkeligere!

D y r a n e k d o t e r

til nærmere Dvervejelse.

En Ridende, der ofte gjorde den samme Tur, hvor Bejen faldt forbi en Kirkegaard, kom en Aften temmelig ſilde til dette Sted. Med eet bliver Hesten ſtaaende. Han forſøger med Vidſt og Sporer at bringe den til at gaae. Men forgæves. Den fløtter ikke en Fod. Han ſtaaer af og vil trække den; men den rører ſig ikke af Stedet. Han anſtiller Underſøgelſer om Aarsagen. Intet var at finde. For at raade bod paa Mørket,

gaaer han til nærmeste Huus, og medbringer derfra en Karl med tændt Løgte. De søge begge, ved hennes Lys at opdage, om Noget eller Noget Skulde være i Nærværelsen, der volbede Hestens Stillestaaen. I en halv Time havde de begge forgæves anvendt deres Bestræbelser. Intet var at see eller høre. Endeligen finder Karlen bag ved Hesten i Græsset en Tegnebog, hvilken Hestens Herre erkjender for sin. Endnu var Hesten ikke at faae af Stedet. Men da Ejeren har gjemt den hos sig og bestegget Hestens Ryg, gaaer denne i Djebblicket fremad og fortsætter Luren uopholdelig.

En af mine Venner havde en Pudel, om hvilken han flere Gange sagde mig, at dens Mage i Troskab var neppe at finde. Den havde slet ingen Konstler lært; kunde ikke engang bringe igjen. Men jeg var ofte Vidne til dens sjeldne Hengivenhed for dens Herre og Troskab imod ham. Han bliver meget syg; og tydeligen var det at see, at Hunden tog Deel i hans Lidelser. Han udstøder Skrig af Smerte; og Hunden skriger med ham. Endelig nærmer Dødsøjeblikket sig — Hundens Uro og Kummer stiger med. Herren dør — Hunden lægger sig, uden at vige fra Stedet eller ny-

de mindste Næring, i hele tre Dage over Viget. Den tredie Dag finder man den død og stiv ligesom dens kjere Herre.

(Udaf Delacroix's Taschenbuch.)

En vis Forpagter vilde, i Selskab med sin Hund i Aaret 1782 besee det store Marked i St. Germain ved Paris. Men man sagde ham, Hunden maatte ikke følge med. Forpagteren bad nu Skildvagten passe paa Hunden og forsikrede, at Hunden ikke løb bort; derpaa gik han ind. Efterat han nu havde tilfredstillet sin Nysgjerrighed, gik han tilbage til sin Hund, og da han kom der, blev han vaer, at han havde mistet sit Uhr. Nu klagede han sin Nød for Skildvagten, og sagde, at dersom Tyven var paa Markedet, tvivlede han ikke paa, hans Hund kunde finde ham. Skildvagten sagde, han kunde forsøge det. Forpagteren betegnede derpaa sin Hund, at han havde mistet sit Uhr, og befalede den, at søge det. Efter at Hunden havde belugtet sin Herre, løb den affted i Markedet; kort efter kom den tilbage, yttrede Glæde og Uroe i sine Bevægelser og Miner, smaa-gjæde, trak sin Herre i Kjolen, løb nogle Skridt frem, kom saa strax tilbage igjen for ligesom at

fige ham, han skulde følge efter. Man fulgte efter Hunden, og den stod nu stille ved en vis Herre, som var meget vel klædt, og hvis Dine løb om i alle Boderne. Man kaldte paa Hunden, men forgæves; hverken Stød eller Trudfler kunde bringe den til at forlade sit Sted; den satte sig ikke mod nogen af de Forbigaaende, uden mod bencevnte Person, paa hvilken Dyrets hele Opmærksomhed syntes at være henvendt. Skildvagtten, der fik disse Omstændigheder at vide, berettede Sagen til en Politibetjent. Man arresterede nu denne Herre, og bragde ham for en Commissar. Hunden og Forpagteren ledsagede ham derhen, og bleve staaende ved Døren. Imidlertid undersøgte man hans Lomme, og fandt otte Uhr og tolv Daaser. Disse Ting bleve da lagte til Side. Forpagteren blev derpaa indkaldt; han gav en nøjagtig Beskrivelse over sit Uhr, og bad, at Hunden endnu engang maatte forsøge sin Konst. Efter hans Begjering bleve da alle Uhrene lagte sammen i et Kammer der i Nærheden. Nu befalede han Hunden at hente sit Uhr; og Hunden bragte det saadant, som han forhen havde bestrevet det.

(Ud af Dessauische Zeitung für die Jugend und ihre Freunde.)

I Foraaret 1782 skede det paa Landet ved Amiens i Frankrige, at et Par Svaler byggede sig et Rede over en Stalddør. De indrettede det da paa deres Viis, og fløj af og til ind i det. Nu skede det, at en Spurv, paa en Tid, da begge Svalerne vare borte fra Redet, fløj ind i det og befandt sig der saa vel, at han ikke vilde forlade det, da Svalerne kom tilbage. De forsøgte at jage Spurven af, men det lykkedes dem ikke. De fløj da bort, og kom efter nogen Tids Forløb tilbage i Selskab med en stor Mængde Svaler, som gik løs paa Redet, og vilde jage Spurven af. Men da denne med sit større Hoved udfyldte hele Indgangen til Redet, da altsaa ikkun een ad Gangen kunde angribe ham, og han var stærk nok til at udholde denne Kamp, maatte Svalerne lade ham blive hvor han var, og drage deres Vej tilbage med usorrettet Sag. Men nu kom den hele Sværm anden Gang tilbage, og havde deres Næb fulde af sugtig Jord, hvormed de i største Til tilmurede Hullet for Spurven, som der havde maattet sulte ihjel, dersom Sagttageren ikke havde frelst ham af sit Fængsel. De omtalte tvende Svaler byggede derpaa et andet Rede af Ny.

(Udaf neue Mannigfaltigkeiten 4ter Jahrgang.)

For en Deel Aar siden havde en Dugmager i Paris, navnlig Weibler, gjort et Par Silkestrømsper af den Silke, hvori Vedderkopperne gjemme deres Eg. Til den Ende havde han i et Bærelse holdt over 800 Korsædderkopper (*aranea Diadema*), og havde trukket mange Seglgarns Traade forviis under Loftet i dette Bærelse, hvorved Vedderkopperne kunde befæste deres Bæv. Han havde gjort dem saa tamme, at de een efter anden nedløde sig paa den Tallerken, han bragte ind til dem med døde Fluer. Enhver af dem tog sin Flue, og trak sig derpaa tilbage med sit Bytte. Kom han ind i Stuen, uden at have nogen Tallerken med sig, saa kom de dog ned og saae paa hans Hænder.

H. C. Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 30.

Attende Aargang.

Løverdagen den 26de Julii 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

A n m e l d e l s e .

Mandagen den 28de denne Maaned om Eftermiddagen Klokken 5 holdes Generalforsamling paa Prindsens Palai bag Slottet; til hvilken Tid de Herrer Repræsentantere vilde behage at møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Flor.

C. Købke.

Tre gode Røner *)

Findes ikke i Enesetal, som enhver veed, isærdeleshed med Hensyn til at opfylde Egtteskabets Pligter, thi det er en Handel fuld af saa mange vanskelige Omstændigheder, at et Fruentimmers Sind deri neppe bliver sig selv liigt fra Begyndelsen til Enden: Mændene selv lykkes det undertiden knap for, uagtet Egtteskabet tillader dem større Frihed. Kjendmærket, og den sande Prøve for et godt Egtteskab, maae tages med Hensyn til den Tid, Forbindelsen varer; om det stedse har udmærket sig ved Venlighed, Oprigtighed og Blidhed.

For nærværende Tid opsætte Fruentimmerne i Almindelighed at glimre med deres Omhed og heftige Kjerlighed, saalænge til Manden er salig hensovet, da de saa i det mindste dog søge at vise deres Velvillie imod ham: endskjønt det da kommer en smule for sildig! De bevise snarere deres ved, at de kun elske dem efter Døden. I Mandens Levetid er Forstyrrelse og Rio deres Element, efter hans Død derimod vise de dem kjerlige og venlige imod ham. Ligesom Fædrene skjule deres Kjerlighed for Børnene, saaledes skjule de ogsaa deres for Mændene, for at holde disse i en ærbø

*) Af Montaignes Forsøg.

dig Afstand. Denne Dødsførelse er ikke efter mit Sind: de maae jamre og græde saa meget de ville, saa spørger jeg dog Kammerpigen eller Sekretæren under fire Dine: „Hvordan vare de? Hvordan levede de sammen?“ Jeg erindrer stedse disse Ord: *jactantius moerent quae minus dolent*. Klamres med dem er ubehageligt for de Levende og unyttigt for de Døde. De maatte gjerne lade være at vise deres Kjerlighed imod os efter vores Død, naar de blot vilde vise os den imens vi vare i Live. Kan man ikke staae op af Graven igjen af Uergrelse over, at den som i Live foragtede mig, beviser sig kjerlig imod mig efter min Død? Dersom der er nogen Uere ved at begræbe Mændene, tilhører den kun de Koner, som vare venlige imod dem imens de levede: lad derimod de, som vare onde imod dem i Live, lee efter deres Død, og vise sig udvortes som de ere indvortes. Derfor see ikke paa disse vaade Dine og denne flyvende Røst; see denne Gang, denne blomstrende Farve og disse trivelige Kinder under de store Sørgeslør; de tale tydeligt nok: der ere kun faae Enker, som jo blive friskere og raskeere Dag for Dag, en Omstændighed, som ikke kan bedrage. Denne stadfelige Sorg har ikke saa meget Hensyn til den forbigangne som til den tilkommende Tid; det er mere Handelspekulation end Dvitering. I min Barndom var der en meget smuk og bydig

Princesse, som, da hun var bleven Enke, bar noget mere Pynt end Forordningerne tillod; hun svarede dem, der forestillede hende det: „Det er, fordi jeg ikke søger nye Bekjendtskaber og ikke har i Sinde at give mig igjen.“

For at følge vores gamle Skik, har jeg valgt tre Koner, som ogsaa have viist deres Godhed og Kjærlighed ved deres Mænds Død. Disse ere imidlertid ganske andre Exempler, og saa overtydende, at man fra dem sikkert kan slutte sig til den Maa- de, de omgikkes deres Mænd paa i Live.

Plinius den Yngre havde, i Nærheden af sit Huus i Italien, en Naboe, som var hæftig plaget af nogle skjulte Saar. Hans Kone, som længe saae ham lide, bad ham om Tilladelse at undersøge hans Tilstand, da hun i saa Fald oprigtigere end enhver anden vilde sige ham, hvad han havde at haabe. Hun erholdt den, og fandt ved Undersøgelsen, at det var umueligt at han kunde blive helbredet, og at alt hvad han kunde vente, var, at kunne længe opholde et sørgeligt og sygeligt Liv: derfor raadede hun ham, som det bedste og sikreste Middel, at dræbe sig; og da hun just ikke fandt ham tilbøielig til et saa voldsomt Forretagende, sagde hun til ham: „Tænk ikke, min Ven, at de Smerter, jeg seer dig lide, jo rører mig ligesaameget som dig selv, og at jeg jo, for at befrie mig, vil betjene mig af det samme Mid-

del, som jeg anbefaler dig. Jeg vil følge dig i Helbredelsen, som jeg har gjort i Eygdommen: frygt intet, og troe, at vi ikke skal føle uden Fornøielse ved denne Dvergang til Døden, som befrier os for flige Smerter: vi skal lykkeliggjøre den med hinanden." Da hun havde sagt dette, og derved opmuntret sin Mand, besluttede hun, at de skulde springe ud af et af deres Vinduer i den underliggende Sø. Og for at vedligeholde til sit Endeligt denne oprigtige og hæftige Kjerlighed, som hun havde havt til ham i Livet, vilde hun endnu at han skulde døe i hendes Arme; men bekymret for, at han ved Faldet og Frygten skulde tabe Kraften i Armene til at holde hende omfavnet, lod hun sig binde fast til ham, og forlod saaledes Livet for sin Mands Skyld. Denne var af ringe Stand, og iblandt Folk af denne er det ikke saa sjelden at see Exempler paa ualmindelig Godhed:

— — extrema per illos

Justitia excedens terris vestigia fecit.

De andre tvende ere adelige og rige, iblandt hvilken Slags Folk man sjeldnere sees Prøver paa Dyd.

Urria, Kone af den forhenværende Konsul Cicina Paetus, var Moder til en anden Urria, som var gift med Thrasea Paetus, hvis Dyd var saa bekjendt i Neros Tid, og ved denne Svigersøn var hun Bedstemoder til Fannia; thi Ligheden af disse Fruentimmers og Mands Navne og deres Skjebner

har givet Anledning til mange Feiltagelser. Da denne første Arria's Mand, Cecina Paetus, var blevet taget til Fange af Kaiser Claudii Folk, efter at Scribonianus, hvis Partie han var af, var blevet overvundet, bad hun dem, der bragte ham fangen til Rom, at tage hende med i Skibet, hvor hun kunde være dem til meget mindre Beskostning og Uleilighed end en heel Deel andre Personer, som de alle maatte have for at opvarte hendes Mand; og at hun allene vilde paatage sig at besørge hendes Mand's Kammer, Kjøkken og alle øvrige Ting. Det blev hende afflaget: hvorpaa hun begav sig i en Fiskerbaad, som hun strax leiede, og fulgte ham paa denne Maade fra Eclavonien. Da de nu vare komne til Rom, og Junia, Scriboniani Kone, som havde lige Skjebne med hende, en Dag, i Keiserens Nærværelse, nærmede sig hende fortroelig, stødte hun hende haardt tilbage med disse Ord: „Skulde jeg tale til dig, eller høre dig! du, paa hvis Skjød Scribonianus blev dræbt! og som har kundet overleve ham!“ Disse Ord, tilligemed mange andre Tegn, bragte hendes Paarørende til at formode, at hun vilde dræbe sig selv, for at dele Skjebnen med sin Mand. Thrasea, hendes Svigersøn, bad hende i denne Anledning at hun skulde spare sig selv, sigende til hende: „Hvad? om samme Skjebne traf mig, som har truffet Cecina, vilde de da, at min Kone, de-

res Datter, skulde handle ligesaadan?" Hvorledes? om jeg vilde det!" svarede hun, „ja, ja, jeg vilde det, om hun havde levet ligesaa længe og ligesaa lykkelig med dig, som jeg med min Mand!" Disse Svar forøgede den Dymærksomhed, man havde paa hende, og gjorde, at man vogtede nøiere paa hendes Forhold. En Dag, efter at have sagt til dem, som passede hende op, „I kan gjøre, hvad I vil, I kan nøde mig til at vælge en besværligere Dødsmaade, men I skal aldrig kunde forhindre mig fra at skille mig ved Livet," sprang hun pludselig op fra sin Stool, og rendte af al Magt Panden imod den nærmeste Væg, at hun stærkt saared og besvimet faldt tilbage, saa at man havde megen Nøie for at faae hende bragt til sig selv igjen. „Jeg har sagt eder det," sagde hun, „at dersom I forhindrede mig fra at dræbe mig paa en let Maade, saa skulde jeg vælge en anden, hvor ubeqvem den end var." Enden paa saa beundringsværdig en Dyd var denne: Da hendes Mand, Paetus, ikke havde Mod nok til selv at tage sig af Dage, hvortil Keiserens Grusomhed tvang ham; saa en Dag, blant andet, efter først at have anvendt Dvertalelser og Dymuntringer, passende til det Raad, hun gav ham i denne Henseende, tog hun Dolken, som hendes Mand bar, og holdende den uddraget af Skeden i sin Haand, sagde ved Enden af sin

Tale: „Gjør saaledes, Paetus!“ og i samme Dieblig stødte den i sit Bryst, drog den ud igjen af det dødelige Saar, gav sin Mand den, og endede efterhaanden sit Liv, med disse ædle, stolte og evig uforglemmelige Ord: „Paetus, det smerter ikke!“ hun havde kun Tid til at sige disse tre skønne Ord.

Casta suo gladium cum traderet Arria Paeto,
Quem de viscaribus traxerat ipsa suis:

Si qua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit;
Sed quod tu facies, id mihi, Paete, dolet.

Hiint er meget mere udtryksfuldt, og rigere; thi langt fra at hendes Mand's og hendes egne Saar og Død skulde have smertet hende, havde hun meget mere været den, der havde tilraadet og tilskyndet dem; men da hun havde gjort denne høie og modige Handling allene for sin Mand's Skyld, saa tænkte hun i sit sidste Dieblig endnu ikkun paa ham, for at betage ham Frygten for at følge hende i Døden. Paetus dræbte sig strax efter med samme Dolk, skamfuld, formodentlig over at have maatte havt et saa hjert og kostbart Exempel.

(Fortsættes.)

B e r n e r,
Justitsraad.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 31.

Attende Aargang.

Løverdagen den 2den August 1806.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

E x t r a c t

af

Første Kvartals = Regnskab

for

det foreenede Understøttelses = Selskabs

Indtægter og Udgifter

fra 1ste Januari til 31te Martz 1806.

Indtægt.

	Rdr.	St.
Kassebeholdningen til ult. Decr. 1805 var = = =	691	38
(See Borgervennen No. 10 d. A.)		
A. Ugentlige Indkomster:		
For Ugebladets 18de Aargang fra No. 1 til 12 incl. og Love til nye Med= lemmer = = =	549	52
B. Kvartals Kontingenter:		
1) For Kvartalet fra 1ste Oct. til ult. Dec. 1805 138 Rd. 25ß.		
2) Restancer fra forrige Aars Kvartaler = 3 = 37 =		
3) Et Medlem betalt forud for alle 4re Kvartaler d. A. 2 = 16 =	143	78
C. Aarlige Indkomster:		
1) Det Høifongelige Huses betaiørende Gaver = = 180 Rd. — ß.		
2) Af de overordentlige Med= lemmers Konting., deels til ult. Dec. 1805, deels prænum. for d. A. er ind= kommen = 295 = — =		
3) Et overordentligt Med= lems Restance for 3 Aar a 5 Rdr. = 15 = — =	490	—
D. Laans og Forstuds Afbetaling i dette Kvartal = =	415	4½
E. Renter til 1ste Jan. d. A. af en Kongelig Obligation =	13	82
F. Tilfældig Indtægt:		
Modtaget paa en Kongelig Rentekammer Obligation stor 462 Rdr. i Afdrag som forfalden til Betaling i d. A.	134	34
Summa Rdr.	2438	—½

At ovenstaaende 1ste Kvartals Extract er over=
eensstemmende med Administrationens Kontrol
bevidner

H. J. Cantor senior. Chr. Thomsen. Stor.

Udgiwt.

	Rdr.	St.
1) De aarlig staaende Udgiwter:		
a) For Ugebladets Trykning m. v., samt Lønningerne i dette Qvartal		
		351 Rdl. 80 ø.
b) Til de fire Bude de sæd=		
vantlige 2 pCt. for Ind=		
fassationen i Mæret 1805 77 = 92 =	429	76
2) Til de aarlige Pensionister:		
betalt af dette 1ste Qvartals Pension	264	—
3) Gratification:		
Til Een, som efter Repræsætant=Be=		
slutning af 18 Novb. f. A. skulle udbe=		
tales Qvartaliter d. A., betalt for dette		
første Qvartal = =	5	—
4) Til Transportabel Stats=Fonds=		
Beviser, som ere henlagte til Sel=		
skabets Kapital betalt 960 Rdl. Spe=		
cies a 125 Rdl. pr. 100 i d. Cour.	1200	—
5) Extraordinaire Udgiwter:		
a) Betalt det resterende Afdrag paa det		
under 28 Nov. f. A. i Deposito=Kassen		
giorte Laan af 2200 Rdl. med 200 Rdl. — ø.		
og i Renter heraf = — = 43 =		
b) Betalt i Renter af Oven=		
meldte indkøbte Stats=		
Fonds=Beviser = 10 = 19 =		
c) Til Spec. Banken betalt		
1 pr. Milie af en der de=		
poneret Recipise = — = 73 =		
d) Adskillige mig anviiiste		
Regninger = 9 = 62 =	221	5
Pr. Ballance bliver Kassebeholdningen til		
2det Qvartal = =	318	15½
Summa Rdlr.	2438	—½

Kiøbenhavn den 31de Marts 1806.

J. Nagaard,
Selskabets Kasserer.

Købte.

A n n e l d e l s e.

I Generalforsamlingen den 28de forrige Maaned blev fremlagt dette Aars første Kvartals Regnskab, som hermed følger; det øvrige i denne Forsamling afhandlede skal næste Gang blive anmeldt.

Administrationen for det forenede Understøt-
telsesselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Stor.

C. Købke.

T r e g o d e R o n e r.

(Fortsat. See No. 30.)

Pompeja Paulina, en ung adelig romersk Dame, havde ægtet Seneca i hans høie Alderdom. Nero, hans udartede Værling, sendte sine Drabantere til ham for at forkynde ham sin Dødsdom, hvilket skede paa denne Maade: Naar de romerske Keisere paa den Tid havde dømt nogen Standsperson til Døden, lode de ham ved Sendebud vide, at han kunde vælge hvilken Dødsmaade han ønskede sig, og i Forhold til deres Bredde imod ham, tillod de ham kortere eller længere Tid at udføre den, undertiden kunde han faae Leilighed at ordne sine

Ding, og undertiden var det ham ikke mueligt, formedelst den korte Opsættelse, som var ham tilstaaet: dersom den, der var fjendt skyldig, ikke antog deres Befaling, havde de Folk med dem for at udføre den, enten skar man ham Narerne paa Arme og Been over, eller man tvang ham til at tage Givt; men Folk af Vresfølelse oppebiede ikke denne Yderlighed, men betjente dem af deres egne Læger og Saarlæger hertil. Seneca hørte deres Budskab med roelig og uforandret Mine, og forlangte derefter Skrivertoi, for at opsætte sit Testamente; da Kapteinen nægtede ham dette, vendte han sig til sine Benner: „Efter som jeg ikke kan,“ sagde han, „efterlade Eder andet til Beviis paa den Erkjendlighed, jeg skylder Eder, saa efterlader jeg Eder i det mindste det skjønneste jeg har, nemlig Erindringen om mit Levnet og mine Sæder, hvilken jeg beder Eder bevare, at I derved kan erhverve Eder Navn af oprigtige og sande Benner.“ Efterhaanden søgte han lindre den Smerte, han saae dem lide, ved venlig Opmuntring, snart tiltalede han dem alvorligere, for at irettesætte dem: „Hvor ere,“ sagde han, „disse skjønne philosophiske Grundsatninger? Hvor er den Forraad af Erfaringer, som vi i saa mange Aar have samlet til Trøst i Lykkens Omvexlinger? Har Neros Grusomhed os ubekjendt? Hvad kunde vi vente af den, som dræbte sin Moder og sin

Broder, uden at han derefter vilde dræbe sin Lærer, som havde baaret Omsorg for ham i hans Barndom?" Efter at have sagt disse Ord i Almindelighed, vendte han sig til sin Kone, som næsten var sig selv ubevidst af Smerte og omsavnede hende Kjerligen, bedende hende at udholde dette Tilfælde mere taalmodig for hans Skyld; og sagde hende, at Tiden var kommen, at han skulde vise, ikke ved Taler og Afhandlinger, men i Virkeligheden, Frugterne, som han havde havt af sine Studeringer, og at han ikke alene underkastede sig Døden uden Smerte, men endog med Munterhed.

„Derfor, min Elskte!“ sagde han, „væncer ikke min Død med Dine Taarer, for at det ikke skal synes, at Du elsker Dig selv høiere end mit Rygte; stands Din Smerte, og trøst Dig med den Bevidsthed, Du har havt om mig og om mine Handlinger, og ved at henbringe den øvrige Deel af Dit Liv i de anstændige Beskæftigelser, som Du er vant til.“

Hvortil Paulina, da hun havde fattet sig noget, og gjenkaldt sit høie Mod, af sand Kjerlighed svarede, „Nei, Seneca, jeg vil ikke i denne Yderlighed forlade Dig, jeg vil ikke, at Du skal tænke, at det dydige Mønster, Du ved Dit Levnet har viist mig, ikke skulde have lært mig ogsaa at døe vel, og hvorledes kunde jeg døe bedre, anstændigere, og behageligere end med Dig? altsaa vær forsikkert at jeg døer med dig.“ Ses

neca, henrykt over en saa ædel og skøn Beslutning af sin Kone, hvorved han blev befriet fra den Sorg efter sin Død at overlade hende til sine Fjenders Raadighed og Grusomhed, svarede hende: „Paulina, jeg havde raadet Dig det, der var Dig meest tjenlig til at føre et lykkeligt Liv; men Du foretrækker Vren at døe; jeg skal ikke misunde Dig den: Standhaftigheden og Beslutningen at forlade Livet er sælles for os begge; men det skjønnene i Handlingen og Vren for den ere større paa Din Side.“ Herpaa overskar man dem begge Aarerne paa Armene; men fordi Senecas, sammenkrumpede af Alderdom og streng Levemaade, skafede Blodet alt for langsomt og seent Udløb, befalede han, at man skulde endnu aabne ham Aarerne paa Benene, og af Frygt for, at Smerten, som han leed derved, skulde røre hans Kones Hjerte, og, for at befrie sig selv fra den Qual, han leed ved at see hende i en saa ynkværdig Forsatning, saa efter at have taget en meget kjerlig Afsked med hende, bad han hende tillade at man bragte ham i det næste Værelse, som og skedte. Men da han, uagtet alle disse overskaarne Aarer, ikke kunde døe, bad han sin Læge, Statius Anneus, at give ham Givt, hvilket heller ingen Virkning gjorde; da den, formedelst den overhaandtagende Mathed og Kulde, ikke kunde naae Hjertet; derfor lod man ham endnu tilberede et meget

varmt Bad; og der, følende sin nærmende Død, blev han ved saa længe han kunde at holde fortræffelige Taler over den Tilstand, hvori han befandt sig, som hans Haandskrivere optegnede saa længe de kunde forstaae hans Stemme, og vare disse hans sidste Ord, lang Tid derefter, i Agt og Ære iblant Folk. (Det er et stort Tab at de ikke ere komne til os.) Da han begyndte at føle Dødens sidste Træninger, tog han det blodige Band af Badet, og overøste sit Hoved dermed, indviende dette Band til den befriende Jupiter. Da Nero havde faaet alt dette at vide, frygtede han for, at Paulina's Død, da hun var beslægtet med de fornemste romerske Familier, og imod hvilken han ingen personlig Fjendskab havde, skulde blive ham lagt til Last, sendte hastig hen for at lade hendes Saar forbinde, hvilket hendes Folk gjorde uden hendes Vidende, da hun næsten allerede var føleløs og halv død. Uagtet hun imod sin Villie blev i Live, var der med megen Ære, og som indviet til Dyden, da man stedse af hendes blege Ansigtssfarve kunde see hvormeget Blod hun havde tabt af sine Saar.

(Sluttes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 32.

Attende Aargang.

Løverdagen den 9de August 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

E x t r a c t

af

Andet Kvartals = Regnskab

for

det foreenede Understøttelses = Selskabs

Indtægter og Udgifter

fra 1ste April til 30te Juni 1806.

Indtægt.		Rdr.	St.
Kassebeholdningen fra 1ste Quartals d. A. var = = =		318	15½
(See Boraervennen No. 31 d. A.)			
A. Ugentlige Indkomster:			
For Uaetladets 18de Naraang fra No. 13 til 20 incl. og Love til nye Med- lemmer = = =		633	3
B. Quartals Kontingenter:			
1) For Quartalet fra 1ste Jan. til ult. Marts d. A. = 137 Rdr. 48.			
2) Restancer fra de forrige Quartaler = 4 = 32 =		141	36
C. Maatlige Indkomster:			
1) Af overordentlige Medlemmers Kon- tingenter prænummer, d. A. indkommen 15 Rdr.—ß.			
2) og for 1 nyt Medlem af overordentlige dito, som er indkommen i dette Quartal = 5 = — =		20	—
D. Laans og Forstuds Afbetaling i dette 2det Quartals = =		462	—
Summa Rdr.		1574	54½

At ovenstaaende 2det Quartals Extract er over-
eensstemmende med Administrationens Kontrol
bevidner

S. J. Cantor senior. Chr. Thomsen. Stor.

Udgivt.	Rdr.	St.
1) De aarlig staaende Udgivter: For Naegtladets Trykning og Lønnin- gerne i dette Kvartal =	342	—
2) Til de aarlige Pensionister: betalt for dette og forrige Kvartal	457	—
3) Gratification: Til Een, som efter Repræsentant-Be- slutning af 18 Novb. f. A. skulle udbe- tales Kvartaliter, betalt for dette 2det Kvartal = = =	5	—
4) Til Transportabel Stats-Fonds- Beviser, som ere hentagte til Sel- skabets Kapital, betalt 400 Rdl. Spe- cies a 125 Rdl. pr. 100 i d Cour.	500	—
5) Extraordinaire Udgivter: a) Betalt i Renter af Ovenmeldte ind- tjømte Stats-Fonds-Beviser 10 Rdl. 32ß.		
b) Til Spec. Banken betalt 1 pr. Wille af en der de- poneret Recipise = = 52 =		
c) Til 2de mig anviste Reg- ninger = = 31 = 48 =		
	42	36
Pr. Ballance bliver Kassebeholdningen til 3die Kvartal = =	228	18½
Summa Rdlr.	1574	54½

Kjøbenhavn den 30te Juni 1806.

J. Nagaard,
Selskabets Kasserer.

Købte

A n m e l d e l s e.

I Generalforsamlingen den 28de forrige Maaned blev af Kassereren fremlagt dette Aars andet Qvartals Regnskab, som hermed følger; lig ledes blev fremlagt Generalregnskabet fra forrige Aar, som nu var tilbagekommet fra de Herrer Revisorer tilsligemed deres Skrivelse, hvori de tilstaae, at de intet paa samme have fundet at udsætte, og blev bemeldte Regnskab efter Lovens 4 Kap. 10 §. forsynet med Repræsentanternes Døttering.

Derefter bleve de af Lovkommisfarierne forfattede nye Love oplæste og af Repræsentanterne antagne som gieldende Love for Selskabet.

Som nye Medlemmer bleve antagne:

- Hr. Wulf Petersen Holm, Bærtshuusholder.
- J. Beldring, Fuldmægtig i Rentekammeret.
- Simonsen, Strædermester.
- Nicolai Jacobsen, Klædefræmmer.
- Christian Behrendsen, Guldsmed.
- Peter Theilade, Sekretair og Postmester
i Aarhus.
- Hierck, Bødkermester.
- Fald, Bandmester.
- Anders Madsen, Slagter.
- Johan Conrad Dohler, Wiinhandler.
- Johan Matthias Weber, Nyrnberger og
Uhrhandler.

Hr. Anton Peter Bang, Elev ved Kunstakademiet.

— Christian Kuhn, Muurmester.

— Jacob Hegelund, forhen Foged i Norge.

Til Efterretning for de af Selskabets Medlemmer, som i indværende Aar maatte vilde søge Paan eller Understøttelse.

Efter Lovens 1ste Kapitel 4de §. skal enhver Klassifikations Repræsentantere undersøge de Ansøgninger, som indkomme fra de Medlemmer der henhøre under deres Klassifikation, og om samme indsende deres Betænkninger til Brug ved Ansøgningernes endelige Bedømmelse i Generalforsamlingen; for altsaa at sætte Repræsentanterne istand til, rigtigen at bedømme Ansøgningerne, maa enhver Vækkende med Attester bevise sin Værdighed og Trang. De, som søge Understøttelse, maa derfor i Ansøgningerne opgive deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn og hvormange, og i Tilfælde, at den Søgende er Enke, maa hun tilige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden, eller aldeles ingen; saa maae og de Ugiorte anføre deres Fædres Navne, Betiening og Stand. Det er desuden i Repræsentantforsamlingen vedtaget, at de om Understøttelse

Ansøgende nøiagtigen maae opgive, hvad Understøttelse de nyde, enten af publikke Stiftelser eller andensteds fra, og at de, som efterlade dette eller derom saavelsom deres Alder, Helbredstilstand, og uforsørgede Børns Antal, gjøre urigtig Angivelser, enten aldeles ikke skal komme i Betragtning med deres Ansøgninger, eller staae tilbage for de, hvis Ansøgninger indeholde sandfærdige og fyldestgørende Oplysninger; ligesom det og er vedtaget, at enhver Ansøgning, i hvilken den Søgende for-giver Sygdom, skal være forsynet med Attest fra Distriktskirurgen eller anden Læge desangaaende, samt at de Søgende ikke maae paaberaabe dem de forhen til Selskabet indgivne Attester, men bilægge deres Ansøgninger med nye. Iøvrigt skulde man have samtlige Ansøgende erindrede om, med Ansøgningerne at lade følge deres Love, forsyne dem med rigtig Angivelse af deres Boepæle, Huus-eier eller Huusvært, og indsende samme til Administrationen forinden den 1ste September dette Aar, efter hvilken Tid ingen modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelses-selskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Stor.

C. Købke.

T r e g o d e K o n e r.

(Fortsat. See No. 31.)

Disse trende sandfærdige Tildragelser finder jeg, at være ligesaa lærerige og behagelige som dem vi selv sammenskrive, for at fornøie Folk i Almindelighed; og jeg undrer mig over, at de, som beskæftige sig med at være Skribenter, ikke tænke paa at vælge mange meget smukke Historier, som de finde opskrevne i Bøger, hvorved de kunde have mindre Umage, og gavne og nytte meere. Heraf kunde de danne et ordentlig og sammenhængende Heelt, de behøvede kun at forbinde disse Tildragelser med hinanden indbyrdes, ligesom man ved Lodning sammenbinder Metallerne; og paa denne Maade kunde de samle mange virkelige Begivenheder af alle Slags, fordele og ordne dem efter som Arbeidets Skjønhed udfordrede det, og sammensætte dem saaledes, som Dvid har sammensat sin Metamorphosis af en stor Mængde forskjellige Fabler.

Endnu er det værd at lægge Mærke til,

at Paulina af Kjerlighed til sin Mand frivillig
 paatog sig at forlade Livet, og at hendes Mand
 af Kjerlighed til hende forhen havde besluttet at
 leve. Hvad mig angaaer, da indseer jeg ikke, at
 der var stor Forskjel i Byttet, men efter hans
 stoiske Grundsætninger, troer jeg, at han har
 bragt hende et ligesaa stort Offer ved at for-
 længe sit Liv for hende, som hun ved at opoffre
 sit for hans Skyld.

(Sluttes i næste Nummer.)

B e r n e r,
 Justitsraad.

Kommissionen for Ugebladets Bestyrelse samles
 den 10de August førstkommende. Herr Kapitaen
 Abrahamson indleverer sit Bidrag.

B o r g e r - B e n n e n .

No. 33.

Attende Aargang.

Løverdagen den 16de August 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

A n n e l d e l s e .

Til Efterretning for de af Selskabets Medlemmer som i indeværende Aar maatte vilde søge Laan eller Understøttelse.

Efter Lovens 1ste Kapitel 4de §. skal enhver Klassifikations Repræsentantere undersøge de Ansøgninger, som indkomme fra de Medlemmer der henhøre under deres Klassifikation, og om samme indsende deres Betænkninger til Brug ved Ansøgningernes endelige Bedømmelse i Generalforsamlingen.

gen; for altsaa at sætte Repræsentanterne istand til, rigtigheden at bedømme Ansøgningerne, maa enhver Værende med Attester bevise sin Værdighed og Trang. De som søge Understøttelse, maa derfor i Ansøgningerne opgive deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn og hvormange, og i Tilfælde, at den Søgende er Enke, maa hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsv. i, har nogen anden, eller aldeles ingen; saa maae og de Ugiote anføre deres Fædres Navne, Betiening og Stand. Det er desuden i Repræsentantforsamlingen vedtaget, at de om Understøttelse Ansøgende nøiagtigen maae opgive, hvad Understøttelse de nyde, enten af publikke Stiftelser eller andensteds fra, og at de, som efterlade dette eller derom saavel som deres Alder, Helbredstilstand, og uforsørgede Børns Antal, gjøre urigtige Angivelser, enten aldeles ikke skal komme i Betragtning med deres Ansøgninger, eller staae tilbage for de, hvis Ansøgninger indeholde sandfærdige og syldestgjørende Oplysninger; ligesom det og er vedtaget, at enhver Ansøgning, i hvilken den Søgende foregiver Enghed, skal være forsynet med Attest fra Distriktschirurgen eller anden Læge desangaaende, samt at de Søgende ikke maae paaberaabe dem de forhen til Selskabet indgivne Attester, men bilægge deres Ansøgninger med nye. Iøvrigt skulde man have samtlige Ansøgende erindrede om, med

Ansøgningerne at lade følge deres Love, forsyne dem med rigtig Angivelse af deres Boepæle, Huus-eier eller Huusvært, og indsende samme til Administrationen forinden den 1ste September dette Aar, efter hvilken Tid ingen modtages.

Administrationen for det forenede Understøt-
telsesselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Stor.

C. Købke.

Tre gode Koner.

(Fortsat. See No. 32.)

Det af de Breve, han skriver til Lucilius, efter-
at have fortalt ham, at han, da han havde faaet
en Feber i Rom, strax steg i en Bogn, for at
fjøre til sit Landsted, imod hans Kones Billie, som
bad ham blive; og at han havde svaret hende, at
Feberen, han havde, var forarsaget af Stedets
Luft, slutter han saaledes: „Hun lod mig reise, efter
at hun havde bedet mig meget indstændig at tage
min Helbred i Agt. Jeg, som veed, at hendes Liv
er forbundet med mit eget, begynder nu at sørge for

mit, for at sørge for hendes; jeg taber den Fordeel, som Alderdommen giver, da den gjør os mere bestemt og frygtløs i mange Ting, naar jeg erindrer mig, at med mig Gamle er der en Ung, som har Fordeel deraf. Eftersom jeg ikke kan bringe hende til at elske mig paa en mindre foruroligende Maade, saa bringer hun mig til at være mere omhyggelig for mig selv; thi man maa give efter i noget for en anstændig Videnskab, og undertiden, uagtet Omstændighederne synes at fordre det modsatte af os, maa man dog kalde Livet tilbage, omendstjønt mod sin Villie; man maa bide Tænderne sammen for at standse den flygtende Sjel, eftersom en Mand af Vre ikke skal leve saa længe det behager ham, men saa længe han har Pligter at opfylde. Den, som ikke agter sin Kone eller sin Ven saamaget, at han for deres Skyld vil forlænge sit Liv, men som beslutter at døe, er alt for kjelen og svag: vi maae byde over vor Sjels Tilbøielighed, naar Vore forlanger det; man maa undertiden rette sig efter sine Venner, og naar vi for vores egen Skyld ønskede at døe, maae vi for deres forandre vores Forsæt og leve. Det er Beviis paa en stor Sjel, at man vender tilbage til Livet for andres Skyld, saaledes som mange store Mænd have gjort; og det er Tegn paa et særdeles got Hjerte, at skaane sin Alderdom [hvis største Fordeel er at man kan være ligegyldig om den varer længe eller

fort, og at man i den modigere foragter Livet], dersom man vœd, at dette Offer er kjert, behageligt, og nyttigt for en man elsker: ogsaa nyder man en meget stor Belønning derfor, thi hvad er behageligere, end at være sin Kone saa kjer, at man for hendes Skyld bliver sig selv kjerere? Saaledes har min Paulina bebyrdet mig, ikke allene med sin Frygt, men endog med min egen: og det har ikke været mig nok at tage i Betragtning, med hvilken Koelighed jeg selv kunde døe, men jeg har ogsaa overveiet, hvor meget hun vilde lide ved min Død. Jeg har nødte mig selv til at leve, og det er undertiden Stort at leve." Dette er hans egne Ord, fortreffelige som hans hele Liv.

Bed forskjellige Midler opnaaer man samme Hensigt.

[Af Montaignes Forsøg i Bog i Kap.]

Den almindeligste Maade, paa hvilken man formilder deres Hjerter, man har fornærmet, naar de, med Haanden løftet til Hevn; have os i deres Bold, er ved Ydmyghed at bevæge dem til Medlidenhed og Medynk. Alligevel har Kjæthed og Standhaftighed, den aldeles modsatte Handlemaa-

de, stundom havt samme Virkning. Edvard, Prinds af Wallis, han, som regjerede saa lang Tid over Guienne *), en Mand, hvis Stilling og Skjebne have mange mærkelige Træk af Storhed, var bleven meget fornærmet af Limosinerne. Da han nu med Storm havde indtaget deres Bye, kunde han ei standses i Udøvelsen af sin Hevnen enten ved Klageraab fra Folket, eller ved Skriget af de til Slagterbænken førte Qvinder og Børn, der anraabte ham om Naade og kastede sig for hans Fødder, førend han ved at trænge dybere ind i Byen fik Die paa trende franske Adelsmænd, der med utrolig Dristighed ene udholdte hans seirende Armees Angreb. Opmærksomhed og Agtelse for en saa udmærket Kjæthed brød først hans Vredes Braad, han begyndte med disse tre at skjenke Byens andre Beboere Naade. Skanderbeg, Fyrste i Epirus, forfulgte en af sine Soldater for at dræbe ham. Soldaten, efter ydmygeligen at have bønsfaldet paa alle Naader for at stille ham til reds, besluttede, bragt til det yderste, at møde ham med Raarden i Haanden; denne Raffhed standsede hans Herres Raserie, der, for at have seet ham satte en saa ærefuld Beslutning, tog ham igjen til Naade.

*) Den saakaldte sorte Prinds, en Søn af Edvard den Tredie.

Dette Exempel kunde imidlertid misforstaaes af dem, som ei have læst om denne Fyrstes underfulde Styrke og Mandighed. Da Keiser Conrad den Tredie beleirede Hertug Belf af Baiern i Byen Winsberg, vilde han ei tilstaae bedre Bilkkaar, hvor ydmygende og foragtelige Betingelser man ogsaa tilbød, end at han allene vilde tillade de ædle Fruer, der vare beleirede med Hertugen, at gaae ud, deres Ore uantastet, til Fods med hvad de kunde bære paa sig. Disse besluttede høimodigen at tage paa Skuldrene deres Mænd, Børn og Hertugen selv. Keiseren fandt saa stor Fornøielse i at see deres herlige Mod, at han græd af Velbehag, undertrykte Bitterheden af det indgroede, dødelige Had, han havde næret mod Hertugen, og behandlede siden ham og hans med Lømskædighed. Mig vilde baade det ene og det andet af disse Midler henrive, thi jeg har en synderlig Hang til Medlidenskab og Mildhed. Saa meget er det, at jeg efter min Mening lettere vilde bringes til at give efter af Medlidenskab end af Ugtelse. Men Stoikerne ansee Medlidenskab for en dadleværdig Egenskab, de ville, at man hjælper de Trængende, men ei at man røres eller samføler med dem. I øvrigt synes mig disse Exempler saa meget mere passende, som man just seer Sjelen, omringet og bestormet paa disse tvende Maader, at udholde den ene uden at vakle, og at bøies under den anden. Man kun-

de siige: at lade sit Hjerte briste af Medynk er Følge af Eitergivenhed, Kraftløshed og Blødgathed, hvoraf det kommer, at det især finder Sted hos den svagere Natur, som hos Fruentimmer, Børn og Almuen; men efterat have foragtet Taarer og Bønner, og naar man alleneste giver efter af Agtelse for Dydens hellige Billede, saa er dette en Virkning af en kjel og ubøielig Sjel, der elsker og agter den mandige og fastere Dyd. Alligevel kunne Forbauselse og Beundring paa mindre ædle Sjele have en lige Indflydelse. Vidne herpaa er det thebaniske Folk, som efterat have anklaget paa Livet sine Felttherer, for at have beholdt deres Embeder over den dem foreskrevne og befalede Tid, med Nød og Næppe frikjendte Pelopidas, der nedtryktes under Vægten af disse Beskyldninger og ei brugte andet Forsvar end Ansøgninger og Bønner; men derimod da Epaminondas stod frem, og med store Ord fortalte sine Bedrifter og med Kjæthed og Overmod foreholdt Folket dem, havde det samme Folk ei engang Hjerte til at tage Ruglerne i Haanden, men forlob Forsamlingen, og priste overlydt Mandens høie Mod.

(Sluttes i næste Nummer.)

B e r n e r ,
Justitsraad.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 34.

Attende Aargang.

Lørdagen den 23de August 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

A n n e l d e l s e .

Til Efterretning for de af Selskabets Medlemmer som i indeværende Aar maatte vilde søge Laan eller Understøttelse.

Efter Lovens 1ste Kapitel 4de §. skal enhver Klassifikations Repræsentantere undersøge de Ansøgninger, som indkomme fra de Medlemmer der henhøre under deres Klassifikation, og om samme indsende deres Betænkninger til Brug ved Ansøgningernes endelige Bedømmelse i Generalforsamlingen.

gen; for altsaa at sætte Repræsentanterne istand til, rigtigten at bedømme Ansøgningerne, maa enhver Væskende med Attester bevise sin Værdighed og Trang. De, som søge Understøttelse, maae derfor i Ansøgningerne opgive deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn og hvormange, og i Tilfælde, at den Søgende er Enke, maa hun tilige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden, eller aldeles ingen; saa maae og de Ugiote anføre deres Fædres Navne, Betiening og Stand. Det er desuden i Repræsentantforsamlingen vedtaget, at de om Understøttelse Ansøgende nøiagtigen maae opgive, hvad Understøttelse de nyde, enten af publikke Stiftelser eller andensteds fra, og at de, som efterlade dette eller derom saavel som deres Alder, Helbredstilstand, og uforsørgede Børns Antal, gjøre urigtige Angivelser, enten aldeles ikke skal komme i Betragtning med deres Ansøgninger, eller staae tilbage for de, hvis Ansøgninger indeholde sandfærdige og fyldestgørende Oplysninger; ligesom det og er vedtaget, at enhver Ansøgning, i hvilken den Søgende foregiver Sygdom, skal være forsynet med Attest fra Distriktschirurgen eller anden Læge desangaaende, samt at de Søgende ikke maae paaberaabe dem de forhen til Selskabet indgivne Attester, men bilægge deres Ansøgninger med nye. Lovrigt skalde man have samtlige Ansøgende erindrede om, med

Ansøgningerne at lade følge deres Love, forsynne dem med rigtig Angivelse af deres Boepæle, Huus-eier eller Huusvært, og indsende samme til Administrationen forinden den 1ste September dette Aar, efter hvilken Tid ingen modtages.

Administrationen for det forøvede Understat-telseselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Stor.

C. Købke.

Bed forskjellige Midler opnaaer man samme Hensigt.

(Fortsat. See No. 33.)

Da den ældre Dionysius, efter et langt Ophold og med den største Vanskelighed, havde taget Byen Rhegium, og i samme Anførereren Phyton, en fortjenstfuld Mand, der haardnakket havde forsvaret den, vilde han her vise en sørgelig Prøve paa sin Hevn. Han loed ham attsaa først vide, hvorledes han Dagen tilforn havde ladet hans Søn og hans hele Slægt drukne, hvortil Phyton allene svarede, at disse havde da været

een Dag længere lykkelige end han. Derefter loed han ham aflæde, gribe af Bøden og føre gennem Byen i det han loed ham pidske paa en haanende og grusom Maade, og deuden overøse med de foragteligste Skjeldsord. Men Phytos Mod vedblev uden at tabe sig, han gik med et roligt Ansyn, og kundgjorde med høi Røst den ærefulde Årsag til sin Død: ikke at have villet overgive sit Land i Tyrannens Hænder og truede denne med Gudernes nærforestaaende Straf. Dionysius, som kunde læse i Soldaternes Mine, at de, istedet for at opirres ved den overvundne Fjendes Stortalenhed, der trodsede deres Anfører og hans Triumph, rørtes af Beundring over en saa sjelden Standhaftighed og stode i Begreb med at gjøre Oprør, ja endog udrive Phyton af hans Haandlangeres Hænder; lod denne Marter høre op og Phyton hemmeligen kaste i Søen.

Sandelig, man kan ikke tænke sig en mere ustadig, foranderlig og vakkende Skabning end Mennesket er; det er ikke let at sælde nogen fast og ensformig Dom om det. Hist see vi en Pompeius, som tilgav Namer-tinernes hele By, mod hvilken han var meget opirret, i Betragtning af Borgeren Benos Standhaftighed og Høimodighed, der ene paatog sig Skylden for sine Medborgere, og ikke fordrede nogen anden Naade, end den at blive den eeneste, som skulde straffes derfor. Syllas Vert derimod, der i Byen Perousa udviste samme Dyd,

vandt intet derved, hverken for sig selv eller de andre. Og lige modsat mine første Exempler er den dristigste af alle Menneſker, den ellers mod de Overvundne ſaa milde Alexander, ſom, da han efter mange ſtore Vanſkeligheder havde indtaget Byen Gaza og fandt Befalingsmanden Betis, paa hvis Tapperhed han under Beleiringen havde ſeet de meeſt udmærkede Prøver, ene, forladt af ſine Folk, med brudte Vaaben, ſkjult med Blod og Saar, ſegtende midt imellem en Hob Macedoner, der fra alle Sider anfaldt ham, ſagde til ham, forbittret over, at han havde kjøbt denne Seier ſaa dyr, (thi foruden andet Tab havde han nyligen ſelv ſaaet tvende Saar), „Du ſkal ikke døe Betis ſom Du har villet; bereed Dig til at lide alle de Pinſler, ſom kunne opfindes mod en Fange.“ Men denne betragtede ham med en rolig, ſtolt og trodſende Mine, og ſagde ikke et eneste Ord til diſſe Trudſler. Alexander, der var Vidne til denne hans kjeſke og haardnakkede Taushed, udbrød i diſſe Ord: „Vil Du da ikke bøie et Knæ? ſkal der da ikke undſlippe et hønligt Ord fra Dine Læber? Ja, jeg ſkal nok vide at overvinde Din Stiltienhed, og hvis jeg end ikke kan aftvinge Dig Ord, vil jeg dog aftvinge Dig Sukke!“ Hans Brede gik nu over til Raſeri og han befalede, at man ſkulde gjennembore hans Hæle og lade ham ſaaledes levende ſlæbes bag en Vogn og hans Lemmer ſønderſlides. Mon dette ſkeede, fordi Driſtighed var Alexander ſaa ſædvanlig, at han, for-

hi han ikke beundrede den, agtede den mindre? Eller troede han denne saa aldeles særegen for sig, at han, stolt som han var, ei kunde taale at see den hos en anden, uden at fortæres af Misundelsens Videnskab? Eller kunde hans Brede's naturlige Heflighed ingen Modstand taale? Rigtig nok, havde denne kunnet styres, er det troligt, den var bleven det i Thebens Indtagelse og Glendighed, ved at see grusomt nedslæbes saa mange uhykkelige og tapre Mænd, der ei mere kunde forsvare deres Stat; thi der dræbtes vel 6000, af hvilke ingen saaes at flygte eller bede om Naade; tvertimod de søgte her og der paa Gaderne at trodse den seirende Fjende og at opægge ham til at lade dem døe en ærefuld Død. Ingen saaes saa affræftet ved Saar, at han jo i det sidste Vandedræt endnu prøvede at hevne sig, og med alle Fortvivlelsens Baaben at trøste sig i sin Død ved nogle af sine Fjenders Død. Dog sandt deres uhykkelige Kjekhed ingen Medynk, og en Dags Længde var ei nok til at mætte hans Hevn. Blodbadet varede, saalænge den sidste Draabe var tilbage at udøse, og standsedes først ved de Ubevæbnede, Oldingerne, Konerne og Børnene, for af dem at gjøre 30,000 til Slaver.

B e r n e r,
 Justitzraad.

Marki G. B***s Historie.

Ikke uden Fornoielse har jeg, og som jeg troer, Andre ligesaa, seet, at i vore Tidskrivter sommes tider optages eet og andet af en Bog, som i sin Tid fandt mange, i vore Tider, slet ingen Læsere; hvis Tilværelse endog er ubekjendt for de Fleste. Alligevel kunne saadanne glemte Bøger indeholde hist og her endeel Lærerigt, eller Moersomt i det Mindste. Borgervennen følger da ikke uden Foie det givne Exempel, og optager her en interessant Fortælling af saadan forældet Bog, som udkom for nogle og halvfjerdssindstyve Aar under Titel: Amusemens des eaux de Spa (det er: hvorledes man morer sig ved Sundhedsbrønden i Spa). Hele Bogen er behagelig at læse, fandt ogsaa saa meget Bifald, at man inden kort Tid fik saadanne Amusemens udgivne, næsten om hvert Sted hvor der drikkes eller bades for Sundheds Skyld. I første Deel af den nævnte Bog staaer (fra S. 70 af) Historien, der synes at have Sandhed til Grund ihvormeget den maaskee er blevet stafferet siden. Markien indføres som selv fortællende sine Begivenheder.

Jeg havde det Uheld at miste min Moder ved min Fødsel, og under Omstændigheder, der gjøre hende megen Ære, hvorfor jeg heller ikke vil forbigaae dem. Vort Huus var protestantiskt, og da det stod i Anseelse, saa blev det heller ikke glemt i Dragonnadetiden *) Vort Gaard maatte friste disse skovlede Apostlers hele Grusomhed. De ødelagde den nærliggende Omegn, plyndrede vore Kjeldere, og dreve deres blinde Umenneskelighed saavidt, at de af Familiebegravelsen ved Haven, optog vore Forfædres Legemer og Levninger og kastede dem paa Møddingen.

(Fortsættes.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptein.

*) Ludvig den Fjortende, som regjerede i Frankrig fra 1643 til 1715, vilde i sine senere Levnaar udsone sit længe førte liderlige Levnet og de mange Uretfærdigheder han havde begaaet, ved at tvinge sine lutherste og reformeerte Undersaatter til at blive katholske. Munkene i Følgestab med Dragontropper udsendtes al Landet om, for at udføre denne Voldsgjerning.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 35.

Attende Aargang.

Løverdagen den 30de August 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolsstræde No. 218.

A n n e l d e l s e .

Til Efterretning for de af Selskabets Medlemmer som i indeværende Aar maatte vilde søge Paan eller Understøttelse.

Efter Lovens 1ste Kapitel 4de §. skal enhver Klassifikations Repræsentantere undersøge de Ansøgninger, som indkomme fra de Medlemmer der henhøre under deres Klassifikation, og om samme indsende deres Betænkninger til Brug ved Ansøgningernes endelige Bedømmelse i Generalforsamling.

gen; for altsaa at sætte Repræsentanterne istand til, rigtigheden at bedømme Ansøgningerne, maa enhver Væfende med Attester bevise sin Værdighed og Trang. De, som søge Understøttelse, maae derfor i Ansøgningerne opgive deres Alder, saa og, om de have uopdragne Børn og hvormange, og i Tilfælde, at den Søgende er Enke, maa hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden, eller aldeles ingen; saa maae og de Ugiorte anføre deres Fædres Navne, Betiening og Stand. Det er desuden i Repræsentantforsamlingen vedtaget, at de om Understøttelse Ansøgende nøiagtigen maae opgive, hvad Understøttelse de nyde, enten af publikke Støttelser eller andensteds fra, og at de, som efterlade dette eller derom saavel som deres Alder, Helræsttilstand, og uforsørgede Børns Antal, gjøre urigtige Angivelser, enten aldeles ikke skal komme i Betragtning med deres Ansøgninger, eller staae tilbage for de, hvis Ansøgninger indeholde sandfærdige og fyldestgørende Oplysninger; ligesom det og er vedtaget, at enhver Ansøgning, i hvilken den Søgende foregiver Sygdom, skal være forsynet med Attest fra Distriktschirurgen eller anden Læge desangaaende, samt at de Søgende ikke maae paaberaabe dem de forhen til Selskabet indgivne Attester, men bilægge deres Ansøgninger med nye. Tøvrigt skulde man have samtlige Ansøgende erindrede om, med

Ansøgningerne at lade følge deres Lov, forsyne dem med riatic Angivelse af deres Boepæle, Huus-eier eller Huusvært, og indsende samme til Administrationen forinden den 1ste September dette Aar, efter hvilken Tid ingen modtages.

Administrationen for det forenede Understøtelseselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Stor.

C. Købke.

Marki G. B***s Historie.

(Fortsat. See No. 34.)

Min Moder, som var frugtsommelig, tog sig alle disse Ustyligheder saa nær at hun blev syg. Dragonoffiseren, som kommandeerte Troppen, lod i Bærrelset næst ved, hvor hun laae, en Tambur idelig tromme, for ved denne Plage at formaae hende til at underskrive sin Religionsfornegtelse, men som hun standhattigen af slog. To Dage efter hun havde bragt mig til Verden, døde hun ogsaa. Min Fader, som holdtes fangen ovenpaa, sik ikke

Lov at see hende og modtage hendes sidste Farvel, thi ogsaa han vilde ikke forstaae sig til at underskrive Fornegtelsen. Men, af! snart overvandt de hans Standhaftighed, da de lode ham gjennem Vinduet see sin Moders døde Lægeme, henflængt paa noget Halm i Baggaarden, hvor de truede at give til Priis for Hundene og Rovfuglene disse ham saa dyrebare Levninger. *) Dette gruelige

*) Saadan barbarisk Medfart har Historien opbevaret Exempler nok paa fra hiin vedsyggelige Tid, og hvad dengang skede i Franrig, og Hundrede Aar før i Nederlandene og i England, viser at hvad i vore Tider under den franske Revolution har gjort saa megen Opsigt, er intet mindre end noget Nyt. Lættene endog kunde under disse sidste Gjæringer, og, vel at merke, i Anarkies Tider Grusomheder og Udsvævelser begaaes, da det dog hos alle gjaldt om Kamp mod Undertrykkelse, Forurettelse og Udsuelser, der i den gamle Tingenes Orden foretoges under Skin af Lovens Medhold. Meget sælere var, hvad i denne Fortælling tales om, og skede blot forat nøde Mennesker, tvertimod deres Overbeviisning at bekjende sig til en Religion de maatte holde for falsk. Og saadan Vold, den uretfærdigste blandt alle, svædes al Landet om paa Kongens egen Befaling. — Merkeligt er det dog, at ingen protestantisk Tyrste har saaledes

Syn gjorde saadant Indtryk paa ham, at han gjorde, hvad man forlangte. Dragonerne droge nu bort, men toge min Broder og mig med sig. Min Broder, som var fem Aar, blev paa kongelig Befaling opdraget i et geistligt Stift i Lyon, og jeg sat i Kost hos Præsten, hvor vi boede, da han skulde svare til mig. I mit syvende Aar sendtes jeg til Paris og sattes i de fire Nationers Kollegium, hvor jeg blev underviist i de katholske Religionsbegreber, indtil jeg var tretten Aar, da min Fader, som nu havde givet tilstrækkelige Beviser paa, at han hængte fast ved sin nye Religion, fik Tilladelse, at tage os hjem. Nu fik jeg først at vide det Uheld jeg havde fristet, strax ved min Indtrædelse i Verden, og jeg tilstaaer gjerne, at min Opdra-

faret frem, mod sine katholske Undersaatter, som den spanske Philip, den engelske Marie og denne lede franske Ludvig mod deres protestantiske. Ogsaa Tydsklands Trediveaarstrig rasede saalænge, fordi den katholske Ferdinand haabede, dog omsider at faae de tydske Protestanter undertrykte. I England kan vel ingen faae et Embed, med mindre han bekjender sig til den herskende Kirke, men saa er det og Alt; bygge og boe og drive hvad Handtering han vil og samle saamegen Rigdom han kan, det er Enhver tilladt, ihvad Religion han bekjender sig til.

gelses Førdomme uagtet, jeg fra det Dieblig af følte en hemmelig Uffky for den Religion, jeg var blevet opdraget i.

Min Fader, som jeg vil troe hængte oprigtig ved denne Religion, lagde idelig Bind paa, at befæste den i os, for desmere at betrygge os en fordeelig Forfatning i Fremtiden. Mig fik han anbragt i Krigstjensten og beholdt min Broder hos sig. Fru Maintenon (Kongens Frille), som havde havt meget travelt med at faae os over til den katolske Kirke, fordi hun var noget i Slægt med os, skaffede mig en Kornetsplads, og da jeg var meget ung endnu og min Fader frygtede for, min store Munterhed skulde forlede mig til Feil, saa anbefalede han mig til Oberstlojnanten i Regimentet, da det var en Ven af ham. Denne Officer, som ved lang og ærefuld Tjeneste havde lært at kjende Verden særdeles vel, havde givet sig med en Frøken i vort Nabolag, og som havde været en meget god Veninde af min salig Moder. Dette Egt. par levede i stille Roighed, og lod sig ikke forstyrre hverken ved Krigens Lummel eller ved de Omflytninger fra Garnison til anden. Den eneste Frugt af deres Kjerlighed var en Datter ved Navn Emilie, som de elskede inderlig og som Moderen opdrog med ualmindelig Omhyggelighed. Hun var dengang kun sex Aar, og skjønt i g var saa meget ældre, at hendes fremspirende Skjønhed ikke skulde

gjort noget Indtryk paa mig, saa rørte den mig alligevel, og Elskov tilvoiede mig alt dengang det Saar, som endnu ikke er lægt. Jeg havde den Vre at spise hver Dag hos min Oberstlojtnant, hvem jeg est. rhaanden betragtede som min Fader, og jeg fandt min Glæde i at vise hans Frue samme Ærbødighed, som jeg kunde høvt for min Moder. En Følge af denne sønlige Kjerlighed var, at jeg omgiktes den lille Emilie, som en Søster jeg altid havde elsket. Jeg havde min Fornøielse af at lege med hende, og under Moderens Dien at skaffe hende Moro. I disse smaae Æge, som den barnlige Alder tillader, kaldte hun mig sin Mand og jeg hende min lille Kone. Dette elskværdige Barn satte mig tidt i Forundring ved sine Indfald og Svar; men det som bandt mig endnu mere til hende, var, at hun havde mere Følelse, end Børn paa hendes Alder sædvanlig vise. Aldrig toge vi bort til et Felttog, at hun jo græd saa bitterlig, som havde hun kjendt alle Krigens Farligheder. Den Afsted hun tog med mig især, rørte mig selv indtil Taarer, og Kilden til denne min Bevægelse kom jeg ikke efter, før da jeg var deeltagende i det uheldige Udfald den sidste Krig havde for Frankrig. Jeg blev Fangen i Slaget ved Hølstedt og bragt til Holland. De forenede Stater delede deres Fanger, og jeg kom til Frisland, som ikke just er den behageligste Provins i

Nederlandene; dog bør jeg sige, at de Fornemmes Artighed og de øvrige Indvaaneres gode Behandling ret meget forsødede mig det Kjedsomme, min Ublændighed førte med sig. Saasnart jeg havde meldt min Fader Stedet hvor jeg opholdt mig, anviste han mig saa mange Penge at jeg kunde leve paa en meget god Fod. Jeg skrev ogsaa til Oberstløjtnanten for at høre hvorledes det stod til med ham, og spørge til min kjære Emilie.

(Fortsættes.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptein.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 36.

Attende Aargang.

Lørdagen den 6te September 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Kiølsstræde No. 218.

M a r k i G. B * * * s H i s t o r i e .

(Fortsat. See No. 35.)

Hun havde faaet Lov at skrive mig til, og jeg fik Breve fra hende, hvori herskede saa megen Omhed, at min Kjærlighed derved omsider blev mig merkelig. Barnets kjæle Omhed med sit uefterlignelige Præg var saa vel udtrykt i disse Breve, at jeg kunde see de vare hendes egne, og jeg blev end mere bestyrket i de Tanker jeg havde om hendes

Forstand. Intet var i min daværende Stilling, der trøstede mig mere end denne Brevverling, som havde Moderens Bisald, da den bidrog til Datterens Dannelse, og som intet kunde siges imod da denne var saa ung endnu. Det var ikke Tilfældet med mig. Jeg tænkte idelig paa det elskværdige Barn, og hendes Billed fulgte mig allevegne, blandede sig i alle mine Anlæg, og den Fornoieelse at see hende igjen, drev mig mere end nogen Ting til at længes efter min Udverling. Omfider fik jeg Efterretning om at jeg var fri, og Fru Maintenon havde forstaffet mig et Kompagnie i Rytteriet. Mit Hjerte blev uroligt derved, da jeg frygtede at være sat ind i et andet Regiment, og da ikke at kunne saa tidt see min elskede Emilie, og i Sandhed, jeg havde heller givet Slip paa min Forfrømmelse, end paa den Fornoieelse at see hende. Denne Bekymring drev mig til at reise lige til hende, saasnart jeg kom til Frankrig, for at komme til Bished om mit Hjertes Anliggende. Hvor jeg blev glad, da jeg fik at høre, jeg var blevet i samme Regiment. Glæden jeg følte derover røbede min Kjærlighed, thi jeg tilkjendegav hiin i saa stærke Udtryk, at Faderen gjættede denne, og gav sin Sone et Bink om, at holde lidt Die med mig, da Datteren allerede var voksen nok til at man jo borde vaage over hende. Emilie, som jeg nu ikke

havde seet i to Aar, var virkelig blevet meget for-
 andret. Ansigtstrækkene vare mere udviklede, Skab-
 ningen mere forholdsmæssig, og Alt viste at hun
 vilde blive den smukkeste Pige der kunde findes.
 Hun var blond, men hendes Dien vare store og le-
 vende, og oplivede meget den Blidhed og Dmhed,
 der stode maalede i hendes Ansigt. Hendes Farve
 var den smukkeste man vilde see, og den blomstren-
 de Skjønhed, som findes alene ved Ungdommen
 forhoiedes endnu ved den sneehvide Barm, der alt
 begyndte at blive syldig. Hun havde Alt hvad
 der kan udgjøre en fuldkommen Skjønhed. For-
 uden Ansigtets deilige Form og regelrette Træk,
 og sin fine Skabning, havde hun det Slags Be-
 hagelighed, som vi endnu ikke veed Navn til. Kort
 jeg fandt Emilie overvættets deilig, men dristede
 mig ikke til at sige hende det. Urbødighed var
 kommet hos mig i den Fortroligheds Sted, vi
 fordem havde levet i med hinanden, og min Kjer-
 lighed frembragte det, hendes Fader havde ønsket.
 Dog ligesom ofte den Tid man vil standse kun bli-
 ver des heftigere, saa vorte ogsaa Elskoven hos
 mig under saadan Tvang. Jeg elskede Emilie med
 yderste Varme, og brændte af Attraa at aabenba-
 re hende det, men Frygt for at mishage hende,
 holdt mod min Villie denne behagelige Tilstaaelse
 tilbage. Emilie lod som merkede hun ikke min

Kjærlighed og bluserdigen dulgte hun sine Følelser for mig. Min Ugtelse for hende voldte at jeg fandt Fornoielse i denne hendes Tilbageholdenhed, og jeg tvivler ikke paa, at jo hver den der har følt dydig Elskov, jo kan sætte behørig Pris paa de Sukke som frembringes af ærbødig men tilbageholdt Kjærlighed. Den opvækker Dnster, det ene efter det andet, men de ere saa frie fra Sandse- lighed, at det ikke lader sig udsige. Denne sine Fornoielse vil man finde, tilhører alene en Tilboies- lighed der grunder sig paa Ugtelse og Dyd, og udgjør Forskjellen mellem den, og den dyriske Lyst, der ikkun attraaer Nydelse, som den ogsaa altid udslukkes ved. Alting ogsaa hidrog til at forsøge min Kjærlighed, hvis Følelser og Foretagender alle rettede sig efter min elskede Emilies dydige Sindelag, og hvis Behagelighed var grundet i hendes blide Dngang. Uskyldigheden i al hendes Ud- færd, og hendes ophoiede Tænkmoade indgave mig saadan Ærbødighed, at endog mine Høflig- hedsbeviisninger vare asmaalte. Jeg vovede end ikke at tage Afsked med hende, da jeg med hendes Fader tog til det sidste Felttog, thi jeg frygtede ved denne Leilighed at røbe mit Hjerte. Dette Felttog, saa uheldigt for Frankrig, var det ogsaa for den arme Emilie. Hun mistede sin Fader, som faldt med megen Berømmelse i Slaget ved

Malplaket. Jeg følte ganske dette Tabs Smertelighed for hans sømme Datter; men da jeg ikke torde tage fra Regimentet, saa kunde jeg ikke gjøre andet, end skrive til Enken, for om mueligt at trøste hende. Da Utrekt Freden gav os nogen Hvile, gik jeg til Paris hvor Emilies Moder var taget hen med sin elskværdige Datter. Vor første Sammenkomst var overordentlig søm. Lærerne forhoiede Emilies Skjønhed og min Elskov, hvilken drev mig til paa deres Begne at gaae ind med Ansøgning til Fru Maintenon, som, da hun endnu stod i al sin Anseelse, ogsaa skaffede Enken en forhoiet Pension. Da Moderen takkede mig derfor, fik jeg derved Veilighed at tilstaae hende, jeg elskede hendes Datter, og efter nogle Betæneligheder, gav hun ogsaa sit Bifald til min Kjerlighed. Hvor jeg henryktes, da Emilie nu ikke mere dulgte, hvad hun følte for mig. Jeg fik mig Bærelser i deres Nabolag, for at kunne des tiere være hos hende, i det Tid jeg blev i Paris, for at gjøre Spvartninger hos Fru Maintenon. Dog for ei at forsømme min Pligt over min Kjerlighed, tog jeg alt imellem ogsaa til Regimentet. Kongens Død gjorde Ende paa Fru Maintenons Indflydelse, men tillige paa min Lykke. Regjeringen i den unge Konges Mindreaarighed syntes ret mild, men var dog streng i mange Dele, hvilket Emilies Mo-

der fik at føle, da hendes Pension blev nedsat. Jeg anvendte alle mine Kræfter at skaffe hende den igjen, og Abbedissen af Sjelles, som jeg fra høie Steder var anbefalet til, skaffede ved sin Indflydelse mig et lykkeligt Udfald, efter et halvt Aars Forløb. Denne Prinsesse var dengang i Bal de Grase, og jeg overtalte Emilie og hendes Moder til, at tage derhen, for at takke hende for hendes Bevaagenhed. Ak, jeg vidste ikke hvilken Afgrund jeg da aabnede for mig. Dog, hvo gjennemskuer Fremtiden? Da vi gik ud fra Prinsessens Talestue, mødte vi Prins N. Emilies Deilighed maa have gjort det dybeste Indtryk paa ham. Da hun gik efter Moderen, som jeg fulgte til Bognen, bød han Emilie sin Arm for at følge hende, og have Veilighed at tale med hende. Vi gjorde os imidlertid ingen Tanker om saadan udmerket Høflighed, den vi kun ansaae som Følge, af den Aristighed Prinsen altid viste mod Fruentimmer. Emilie selv vendte Samtalen til den Tjeneste, jeg havde bevist dem. Den ædle Pige indsaae at jeg tog mig saa meget af dem, vel for endeel af Erkjendtlighed for Moderen, men ogsaa især af Kjerlighed til hende. Hun sagde mig engang i den Anledning, det gjorde hende ondt, jeg anvendte al den Yndest jeg stod i, til Fordeel for dem, da jeg kunde betjene mig deraf, for at erholde Naadesbeviis-

ninger af Hoffet; og at hun var øm over at give mig sin Haand, da hun havde saa liden Formue. Det bedrøvede mig, og da jeg ikke vilde mindre god Tænkemaade, fastede jeg mig for hendes Fødder for at tilsværge hende evig Kjærlighed, og forsikre hende, at ved uendelig mindre Formue, hendes Fortjenester alene vare det der gav hende Bærd i mine Dien. Jeg bad tillige Moderen, som var overværende, hun maatte tillade at vi snart forenedes. Hun paa det venstkabeligste forsikrede mig paa ny om sin Agtelse, og vi besluttede nu at jeg skulde søge min Faders Samtykke. Jeg reisste strax den anden Dag til ham, han glædede sig over mit Valg, og skrev usfortøvet til Moderen, bedende hende at ville fornye Husenes gamle Benskab ved nye Baand. Min Broder som var sygelig, bad at min Fader vilde sætte mig i saa fordeelig en Tilstand, som muligt, og til den Ende at kjøbe endeel uprivilegerede Gaarde til mig; thi for ham havde min Fader lagt an paa at faae et Markisat oprettet af et Gods han havde kjøbt for trehundrede tusende Franker, da en rig Arv var ham tilfalden. Der gjordes nu endeel Magestifter, for at forbedre ydermere min Deel, og jeg bør sige det til min salig Broders Ære, at han ved denne Leilighed viste sig saaledes, som saa ældre Brødre vilde gjort.

Med min Faders Samtykke tog jeg tilbage til Paris, og havde det skriftlig med mig, hvad han vilde gjøre for at sætte mig i des bedre Omstændigheder ved mit forehavende Sivtermaal. Emilie tog mod mig med al muelig Omhed. Da vi havde Forældrenes Samtykke paa begge Sider, kunde hun nu med fuld Anstændighed yttre sine Følelser, og forsikrede mig, at hendes største Ønske altid havde været, at kunne give mig Beviser paa sin Agtelse for mig.

(Fortsættes.)

W. H. F. Abrahamson,
Captain.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 14de September, da Herr Sekretær Collins Bidrag indkommer.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 37.

Attende Aargang.

Løverdagen den 13de September 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow
i store Fiolstræde No. 218.

Marli G. B***s Historie.

(Fortsat. See No. 36.)

Thi, kjære Ben, sagde hun, har De elsket mig først, saa er min Kjerlighed dog blevet opvakt meget snart ogsaa; jeg elskede Dem, uden selv at vide det. Saasnart jeg merkede det, bebreidede jeg mig at jeg elskede; thi da min Faders Død forringede min Formue, saa troede jeg mig det ikke tilladt, at binde Dem ved en Kjerlighed, der

Kunde ikke bidrage uden saa lidet til Deres Lykke. Min Forfatning syntes mig saa lidet istand til at gjøre Dem lykkeligere, at jeg dømte mig selv til at quæle den begyndende Kjerlighed, og blive staaende ved Agtelsen allene. Men da jeg ikke kunde skjule mine Følelser noksom, regnede jeg mig det til Brøde, at lade Dem merke, jeg sølte for Dem mere end saadan Agtelse. Deres ædle Tænkemaaade hæver mine Betænkneligheder, og troer De, at vore Hjerters Forening kan gjøre Dem lykkeligere, saa kan De stole paa at mit tilhører Dem indtil Døden. Disse kjerlige Ord opfyldte min Sjæl med levende Taknemmelighed. Jeg gjentog mine høitidelige Forsikringer og beseglede dem med et Kys, som jeg trykkede paa hendes deilige Haand. Det er den eneste Frihed denne dydige Pige nogensinde tilstædede mig. Nogle Dage levede vi saaledes med hinanden, fra Morgen til Aften, talende om vor Kjerlighed og gjørende Ansætter til vor nær forestaaende Forening.

Denne maatte imidlertid endnu opsættes, da jeg fik Efterretning om min Broders Sygdom, hvorfor jeg maatte hen at raadføre mig med een af Kongens Livslæger, hvem den Syge især havde Tillid til, men som just nu var paa sin Gaard ti Mile fra Paris. Jeg tog da Afsked med Emilie og hendes Moder, saa ilde tilmode, at jeg selv ikke kunde forklare det. Jeg undredes endog hvor vi

kunde være saa rørt paa alle Sider, da det ikke var naturligt ved saa kort en Skilsmisse. Det maatte være af disse uforklarlige Anelser, man stundum indbilder sig at have havt. Jeg kom igjen den anden Morgen, og gik strax til min Elskede. Men hvor jeg forbaavtes, da jeg fandt Moderen grædende og saae hendes harmefulde Afsyn: „Hvad er paa færde, naadig Frue!“ spurgte jeg. „Hvad er Le: skeet?“ — „Det tør De spørge om? Umenneskelige!“ svarte hun; „efter saadan Gjerning. Kan der tænkes sortere Handling? At forføre min Datter, og give hende til Priis for evig Skjændsel, og nu komme og haane mig med skrømtet Høflighed! Saaledes belønner De min Kjerlighed for Dem og hende. Jeg ulyksalige Moder!“ — Man begriber lettelig hvor disse Bebrejdelser gik mig til Hjerter, uretsfærdige som de vare. Neppes kunde jeg svare saa forvirret var jeg. Jeg fældede Taarer, jeg sukede, jeg bad Moderen, at sige mig, hvad det var med Emilie; forgjæves; intet uden nye Bebrejdelser. „Utaknemmelige,“ raabte hun, „fortjente jeg det af Dem? Var da en Maaned for lang en Tid for den, der havde suk- ket i saa mange Aar? Giv mig min Datter igjen, og kom aldrig mere for mine Dien!“ Jeg stod ved disse Ord som lynsaaet, og den ulykkelige Moder troede min Forvirring var Beviis paa min Brøde. Hun kom og slog sine Arme om mig, og

med megen Smhed sagde: „Herr Kaptain, er det Tid endnu, saa lad Sagen blive skjult, for ikke at overvælde os med Skam. Giv mig, kjere Kaptain, giv mig min Emilie tilbage!“ Dette mig saa kjere Navn vakte paa eengang min Følelse, at jeg jo var uskyldig, og min angestfulde Kjerlighed. Paa mine Knæe sover jeg Fruen til, at jeg ikke havde seet hendes Datter. Hvad Rimelighed var der ogsaa i Beskyldingen mod mig, hvis Elskov altid havde været yderlig ærbødig, mig som ingen Hindringer havde ot frygte for. Fruen kunde ikke finde saadan Mistanke rimelig, uden fordi hendes Sind var nu saa forvirret. Mine Taarer, mine Eder, den Forbandelse jeg lyste over mig, ifald jeg var skyldig, alt overbeviste hende da ogsaa, at jeg ingen Deel havde i Datterens Forsvindelse. — „Naar da,“ sagde jeg, „naar er hun blevet borte? Sig mig Omstændighederne. Koste hvad det vil, lad det koste mit Liv, jeg skal faae hende opspurgt. Al for dydig er Emilie, at hun skulde gjort det Mindste mod Pligt og Anstændighed. Jeg veed jo hvorledes hun tænker, og hendes Hjer-te og hendes Dyd er jeg vis paa. Der er vist brugt Magt med hende“ — — „Det er Dem, der er fornærmet, Kaptain,“ sagde hun grædende, „det er Dem, der bør redde min Datter og Deres Ære og min.“

Efter den første heftigste Smerte havde sat sig noget, fik jeg at vide, at min Emilie den forrige Dag, i Middagslaget var gaaet ud, for at høre Messe i Josephkirke, der ganske nær ved, men hvor Kirkedøren er i en Gade, hvor saagodtsom Ingen boer. Jeg forespurgte mig hos Naboerne, om de havde fornummet Noget, men fik ingen Oplysning. Nu klagede jeg Tilfældet for Politimesteren, som ogsaa strax satte sine Speidere ud, og udstædte Befaling til alle Quarteerkommissarer, at forhøre i alle Gæstgiversteder, Herbergeerhuse og saadanne Steder hvor Bærelser leies i dage- eller ugeviis, og faae at vide, hvo der var taget ind i disse to Dage. Jeg løb selv omkring til endeel saadanne Steder, men al Umage var forgjeves, vi fik ingen Oplysning, ikke saameget som at fatte Mistanke til Noget. Omfider gik jeg til Hospitalet for de Blinde, for at spørge den, der pleiede at staa ved Josephkirken, om han intet vidste om denne Begivenhed. I hvor latterlig man kan finde denne min Forespørgsel, saa var det alligevel denne Blinde, der gav os den første Anledning til Formodninger om Emilies sørgelige Skjebne. Han fortalte mig at en fattig Dreng havde sagt ham, at have seet et Fruentimmer af Stand føres, paa en Maade med Magt ind i en Karet. Da han vidste hvor Drengen var at finde, gav jeg ham

to Luidorer, lod ham sidde hos mig i Bognen og førte hen. Vi fandt Drengen, som gjentog hvad den Blinde havde sagt mig, og jeg tog dem begge to med til Emilies Moder. Drengen kjendte nogle Portrætter af Emilie, beskrev endog hvad hun havde havt paa dengang. Disse Efterretninger gjorde kun vor Ulykke vissere, men viste os ingen Hjælp. Jeg lod imidlertid hente Quarteer-Kommissaren, for hvem de maatte gjentage deres Udsigende, hvilket jeg da strax sendte til Politimesteren, som, den omhyggeligste Efterspørgsel uagtet, endnu ikke havde faaet mindste Underretning. Vi kunde ikke tvivle mere, at Emilie jo var bortført, men vidste paa ingen Maade hvem vi skulde have mistænkt. Saadanne Boldsørstler havde paa et Mars Tid været ikke sjeldne i Paris; adskillige Tomfruer vare forsvundne, og for et Fierdingaar siden var i Hilarigade en Kræmmeres Datter bortført lige uden for Faderens Boddør. Lidet Trøst havde vi af disse sørgelige Exempler, og vi kunde intet uden græde. Jeg veg ikke fra Moderen, thi jeg fandt Behag i at begræde med hende vor fælles Ulykke.

En Formiddag, som vi vare i denne sørgelige Stilling, meldte Tjeneren en Person, der endelig vilde tale med Fruen i et yderligt vigtigt An-

liggende. Saa snart han kom ind bad han meget høflig om at tale med hende allene. Hun sagde, han kunde tale frit for mig, men ihvad hun kunde sige, saa vedblev han alligevel, at begjere en Samtale under fire Dien. Jeg gik da ind i Kabinettet næst ved. Saa snart han var allene med Fruen, sagde han, han havde Efterretning at give hende om hendes Frøken Datter. Ak, svarede hun, jeg græd over hende med den Herre, De bad gaae ud. Lad mig kalde ham ind igjen. Ham kommer det mere ved end nogen Anden. De skal have Bryllup med det første. — Nu raabte hun til mig jeg skulde komme ind for at høre Efterretninger fra Emilie. „O gode, kjere Herre, freg jeg, De giver os Livet igjen! Sig os snart hvor hun er at finde. Der er Moderen, trøstesløs over hendes Tab, og her en Elsker nær ved Fortvivlelsen deraover.“ Manden sagde, hun stod tit at redde, men det maatte angribes med megen Klogskab og Tavshed. „Jeg er kommet,“ blev han ved, „at tilbyde Dem min Arm, mit Liv endog og tre af mine Venners, om det behøves. De ere Mænd, som jeg, der slye intet“ — Jeg vilde strax følge med ham, men Fruen bad ham at sige hende i det mindste hvor hendes Datter var. Manden undskyldte sig, sigende, at Belansthændighed ikke tillod at fortælle saadant noget for en Dame. Men da

hun blev ved at bede, gav han efter og unberrettede os om at hun, den dydige Emilie, var med Magt bragt ind i et liberligt Huus. Det gjøs i mig da jeg hørte dette, og medens jeg brændte af Attraae at komme ganske efter denne affhyelige Hemmelighed, skjelvede jeg for Emilies Vre. Moderen under tusende Taarer had den fremmede Herre, at fortælle denne synderlige Begivenhed udsørlig, at vi desbedre kunde aftale hvad der borde gjøres.

(Fortsættes.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptain.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 14de September, da Herr Sekretær Collins Bidrag indkommer.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 38.

Attende Aargang.

Løverdagen den 20de September 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Marli G. B***s Historie.

(Fortsat. See No. 37.)

Han fortalte: Han var forrige Aften gaaet til et saadant Sted i Martini Forstad, for der at tilbringe Natten. „Jeg forlangte, blev han ved, en smuk Pige til Selskab, og de sagde mig, der var et meget deiligt Fruentimmer, men saa strengt, at Prins N. ingen Wei kunde komme med hende.“ — Her saae vi hvem vor Ulykke kom fra. — „Jeg,“

sagde den Fremmede videre, „ansaae dette kun for det sædvanlige Kneb, saadanne Qvinder bruge, for at drive deres nederdrægtige Handel med større Fordeel.“

„Kort, var det Forsængelighed af mig, eller var det saaledes beskikket, hun maatte bringe Pigen ind til mig. Jeg vil endog tilstaae, jeg troede hun havde kun været saa streng mod Prinsen, fordi han er grim og ilde skabt. Hun kom; jeg gik hende imøde, fandt hende deilig, skjønt allerede i Graad, og stræbte ved Karesser at opmuntre hende. Hun gjorde Modstand og truede med de største Uderligheder baade mod sig og mig. Saa megen Strengthed paa slikt et Sted satte mig i Forundring. Jeg spurgte hende, hvad hun vilde i saadant et Huus, og om hun blev tilbageholdt der med Magt. De synes, sagde hun, at være veltænkende; jeg vil sige Dem, hvo jeg er; maa-fee miu ulykkelige Tilstand da rører Dem. Jeg er blevet voldført fra Josephkirke, har været her i otte Dage, og forsvaret mig mod Alt. Hun sagde mig hvor De boede, og blev ved: hvis De vil have den Barmhertighed, at underrette min Moder om min græffelige Forsætning, saa haaber jeg til Gud, det skal ikke være af onde Følger for Dem. Hvad hun sagde og de Taarer hun idelig udgjød derved, rørte mig saaledes, at jeg havde ingen anden Tølelse, end Ugtelse for hende. Jeg

forsikrede hende at hendes Dyd havde intet at frygte fra min Side, men jeg vilde gjøre for hende alt hvad mig var mueligt. Smidlertid blev jeg Natten over hos hende, af Frygt for, hun kunde efter min Bortgang udsættes for sluttænkende Menneskers Mishandling."

Emilies Moder henflød i Taarer ved denne Fortælling, som næsten gjorde mig rasende, saa jeg vanskelig kunde oppebie Enden. Vi takkede den ædle Fremmede for hans Opsørsel mod Emilie, og midt i vore heftige Sindebevægelse beundrede vi den Magt Dyden har, at skaffe sig Uerbødighed, endog paa Steder hvor Easten hersker, og af dem der ellers ei hylde Dyden. Vi overlagde nu med hverandre, hvad her var bedst at gjøre, og bleve enige om, at henvende os til Politimesteren, og den brave Fremmede var strax villig at følge med mig til ham. Politimesteren var meget glad over Opdagelsen, sendte strax Bud til Quarterskommisfæren, og imidlertid endeel Speidere ud at holde Die med det affkyelige Huus, samt lod et Kompagnie af Politivagten sidde op for at omringe Huset. Ifølge hans Raad gik jeg med den Fremmede til Stedet for at henholde Qvinden og passe paa hvad der foretoges. Den gode Ven paatog sig at holde Bertinden med Snak, medens jeg forlangte at see den, som i denne Eastens Skole kaldtes den Streng. Det uskyldige Offer blev strax

bragt ind til mig med Magt, ihvormeget hun græd og skreg. Hun var bleg, ganske forandret og svømmede i Taarer. Gud! hvilket Syn for en Elsker, og hvor mit sønderrevne Hjerte følte dybt min elskede Emilies grusomme Forsætning. Jeg nærmede mig for at trøste og sige hende hvad vi havde for, men hun var saa forvirret og frygtede saa meget, at Alt var hende mistænkeligt i dette vederstyggelige Huus, saa hun stødte mig fra sig uden at kjende mig. Mine Taarer fløde ogsaa, jeg faldt ned for hende og raabte: Emilie, kjæreste Emilie, kjender De ikke mere den Elsker der har altid havt saadan Agtelse for Dem? — Gud! skreg hun, hvor er jeg? Hvad seer jeg? — Hun besvimeede. Jeg greb hende i mine Arme og stræbte forgjæves at bringe hende tilrette igjen, men saae mig nødt til at raabe om Hjælp. Min nye Ven sprang ind, og i samme Dieblisk hørte vi Bagten som besatte Døren. Kommissæren, som hørte Lummel i Huset og troede vi stæede Dverlast, brød ind med sine Folk. De bemestrede sig strax den affhyelige Qvinde og med hende syv af de skjændige Dffre for Usædelighed, dem hun havde i Huset. De udøste tusende Forbandelser, der kun vidnede desmere for Emilies Ære, og de førtes ved hoi lys Dag og tilføds til et offentligt Arresthuus.

Under denne Lummel var Emilie kommet sig

igjen. Hun saae kjerlig til mig og sagde med Æmhed: „kjereste Ben, hvilken Skiebne har jeg maattet friste! Hvad siger min elskede Moder? Hvad tænker hun om sin ulykkelige Datter?“ „Hun priser Deres Dyd,“ svarte jeg, „og er her paa Dieblicket for at slutte Dem i sine Arme.“ — Jeg havde nemlig sendt min Karet efter hende, og Kommissæren var kjørt hen for at bede hende komme, vidne at det var hendes Datter, og tage hende med sig. Hun kom strax, men da det endnu var lys Dag, meente Kommissæren det var bedst vi biede der til om Aftenen, for ikke at gjøre Opsigt. Umuelig kan jeg beskrive den Glæde vi fandt ved at have vor Emilie igjen, og at hendes Dyd var seiervindende endog i Eastens Tempel selv. Vante til at græde for hende, græd vi nu igjen af Glæde; Moderen holdt hende omfavnet; jeg kyskede hendes Haand. Endog Kommissæren blev bævæget over det rørende Syn, men den fremmede Kavaleer, som vi havde hendes Befrielse at takke, følte sig drevet at hylde paa ny hendes Dyd. Knælende bad han hende at glemme hvad hans Hensigt havde været ved den første Sammenkomst: „Tilgiv, Frøken,“ sagde han, hvad blind Sandselighed drev mig til. Deres Dyd, stærkere end Eastens Magt over mig, har opvakt Tanker hos mig, dem jeg aldrig skal glemme. Maa jeg undsee mig at jeg har hentet disse Tanker paa saa

uansænbigt et Sted, saa taber det Bessjæmmende sig ved den Ere at have bidraget til at befrie Dem derfra. Maaſkee Himmelen har tilladt Deres Bortførsel til ſligt et Sted, blot for at Deres Dyd ſkulde der viſe ſig i ſin Glands og tilbagekalde mig paa Dydens Bei." Den følsomme Emilie løſtede ham op; Moderen bad hende omfavne ham, og ham blev bevidnet Tak for hans ædle Handling. Om Aftenen blev Emilie bragt hjem og den fremmede Herre, ſom vi ſkyldte Emilies Redning, blev bedet at ſpiſe med os.

Juden vi gif tilbords bad Moderen ſin Datter fortælle Omſtændighederne ved ſin Bortførsel. Hun ſagde, at et velklædt Fruentimmer hilſte paa hende, da de gif ud, og talde noget Egegyldigt med hende, men førte hende imedens hen med hvor denne fremmede Kones Wogn holdt, da pludſelig to Tjenere løſtede hende i Wognen, Qvinden ſatte ſig hoſ hende, trak Sjaluſievinduerne op og betog hende derved alt Redningsmiddel. Efter mange Omveie, blev hun ved, førte Karetten ind i en Gaard, og jeg blev indelukket i et Kammer hvor Winduerne gif ud til Gaarden. Samme Aften kom Prinsſen, og gjorde mig det Forſlag at give mig ſmukke Bærelſer, prægtige Heste og Wogn og femtusende Rigsdaler naarlig. Jeg tvang min Uffky for dette ſkammelige Tilbud, og ſvarte ham rolig, at mit Hjerte var bortgivet, jeg kunde da ikke

indlade mig paa hans Forslag og at han nok kunde seet det forud, da han ikke havde faaet Svar paa sine Breve. Thi jeg har virkelig to gange faaet eet, som en Digger i Kirken havde faaet listet ind i min Bønebog. Jeg var bange det skulde bedrøve min Moder eller gjøre Kaptainen urolig, derfor har jeg ikke talt derom, og troede Prinsen skulde lade sig afvise, naar han saa jeg agtede ham saa lidet. Jeg saa han brød sig ikke om det jeg nu sagde til ham, men at han vilde benytte sig af at han var saa ene med mig. Jeg greb da Lysfestagen paa Bordet, og truede at forsvare mig til sidste Vandedræt. Han blev bange og gik. Strax efter kom den Qvinde, som havde bortført mig, talte mig ilde til for min Koldsin-dighed, og bragte mig ind i et Bærelse hvor der vare en fem, sex Stykker skjændige Qvindfolk, som hun troede kunde forsøre mig. Jeg kan ikke, sagde Emilie videre, og brast i Graad, jeg kan umuelig igjen tænke paa al den Eiderlighed, alt det Skjændige, jeg saa og hørte i de to, tre Dage, jeg var i disse djævelske Uhyrers Bold. Nei, Helvede, med alle dets Rædsomheder, kan ikke huse noget mere affkyeligt, end disse forvorpne Skabninger. Jeg vaandede mig, jeg græd, paakaldte Himmels Bistand, bad idelig om at maatte døe, og jeg var død med Lyst. Prinsen kom igjen, og da han troede, jeg nu maatte være forført af

hvad jeg havde seet og hørt, begyndte han igjen med sine Løfter og Truselers. Jeg samlede mit Mod, bebreidede ham hans grove Sandselighed i de stærkeste Udtryk, og omsider kastede mig grædende for hans Fødder og bad ham, dog ikke at besmitte sin ophoiiede Familie med saa nedrig en Handling. Da jeg saae, han ikke rørtes ved mine Taarer, talte jeg i en anden Tone. Hvilken Slam, sagde jeg, for Dem, Prins, at De legger an paa at forføre et Fruentimmer af Stand, medens De horde, ligesom Deres Forsædres, bruge Deres Tid til at vinde Ære ved Krigsbedrifter. Gaae, lavtænkende Fyrste, og søg en mere ærefuld Død, thi sandelig det gjelder Deres Liv, hvis De krænker min Ære. Han blev vred, kaldte mig uforskammet, og sagde jeg skulde faae Tid nok at fortryde min Haardnakkenhed.

(Fortsattes.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptein.

Borger = Bennen.

No. 39.

Attende Aargang.

Løverdagen den 27de September 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Kiøllstræde No. 218.

Marki G. B***s Historie.

(Fortsat. See No. 38.)

Efter jeg havde vundet denne Seier, blev jeg indeløst i mit Kammer, indtil denne Herre forlangte at see mig. De veed Resten, sagde hun og falbt paa ny i Graab. Vi indsaae lettelig, at Prinsens var gaaet for vidt til at give efter, om han endog sølte sig bevæget, og da den ene onde Handling drager den anden efter sig, han nok havde besluttet at

Iade Emilie forblive i det skjændige Huus. Da vi ønskede at den forhadte Begivenhed ikke blev bekendt, saa fulgtes jeg med Emilies Moder op til Politimesteren, for at bede ham, at det maatte skee uden Opfigt, naar han straffede Qvindemennesket, der havde saa megen Deel i Forbrydelsen. Men han lod sig ikke overtale; han indsaae fuldelig at vi havde Ret i hvad vi forlangte, men den almene Sikkerhed, sagde han, udkrævede at Straffen blev offentlig: og hans Dom faldt strax den følgende Dag.

Denne Qvinde, efter et i alle Maader liberligt Levnet, havde anlagt en offentlig Forsørelseskole. Det stød meget smukt til hos hende; hun holdt Hest og Vogn, og fort, det var den sande Laïs, som hiint gamle Mundheld atter kunde bruges om: Det er ikke Enhver der kan tage til Korinthen. Det kostede en Quidor bare for at faae Udgang i Huset, og der var ingen Fremmede der kom til Paris, som jo maatte besøge hende. Hendes Straf var, at hun efterat alle Haar vare klippede af Hovedet paa hende uden for Fængseldøren, blev sat baglænds paa et Vsel, som hun blev bundet fast til, og som førtes af to af Natmandens Karle. Paa Brystet var heftet et Papir, som hendes skjændige Haandtering var skrevet paa. De syv ullykkelige Skabninger, som vare tagne i hendes Huus fulgte bagefter tilføds, barbene, i hvide forrevne

Klæder, uden noget paa Hovedet. Paa de mærkeligste Gadehjørner, klippede Bøddelen Haaret af een af dem, og hvergang pidffedes deres Madame. Denne blev omsider ført ud af Paris, brændemærket og for Livstid forviist Staden. De syv Stjæger bragtes under Pøbelens Forhaanelser til Tugthuset.

Denne offentlige Straf, ihvor retfærdig den var, gjorde mig ulykkelig. Emilie kunde ikke udholde det, at hendes sorgelige Begivenhed havde gjort saadan Opsigt. Hun paastod, hun vilde opholde sig i fjorten Dage i N**kloster midt i Paris, for at blive fri for Erindringen af de Skændigheder hun havde maattet see og høre paa. Jeg blev meget urolig over saadan Beslutning, men det var mig umueligt, at faae den forandret. Moderen fulgte med hende, da hun frygtede de maatte benytte sig af hendes Datters Bedrøvelse, for at give hende Smag for Klosterlevnet. Men hendes Omsorg var forgjæves. Emilie havde taget sin Beslutning og tilkjendegav den omsider ligefrem. Moderen forestillede hende, at hun var bunden til mig, og følgelig ikke kunde indgaae anden Forpligtelse; men hun svarede, vor Ven tænker for ædelt at han skulde paalægge mig nogen Tvang, og jeg er saa ulykkelig, at jeg for ingen Deel vil, han skal lide under den Skam, som er overgaaet mig. Jeg vil ikke engang see ham, før jeg har fuldført Offeret

ved, at aflegge mit Klosterløfte. Moderen havde endnu altid haabet at overtale hende, og derfor dulgt for mig hendes Forsæt; men omsider maatte hun dog sige mig det. Et skrekkeligt Stød for mit Hjerte! Jeg græd, jeg udbrød i Trusler, jeg lod kalde paa Abbedissen, og bebrejdede hende, hun havde forført min elskede Emilie; forlangte i det mindste at tale med henne; alting forgjæves? Jeg gik til Kardinal Noailles og klagede over den voldsomme Uret mig skede, og hans Eminens havde den Godhed at forsoie sig selv hen til Klosteret, for at undersøge Sammenhængen. Han talte med Emilie og fandt hende saa fast i hendes Beslutning, at han tilbød sig at indklæde hende selv. Han gav mig denne sørgelige Efterretning og følgende Brev fra hende.

„Efter den sørgelige Begivenhed, De har været Vidne til, troede jeg ikke at kunne gjøre andet, end at undbrage mig for altid fra Deres Dien. Det var et Middel, Forsynet har anvendt, for at drage mig af fra en Kjærlighed, jeg maaskee ikke havde kunnet holde Maade i. Lad os trøste os, Kjære Ven, og gibe efter for en hoiere Magt, der satte uovervindelige Hindringer mod vor Forening. Man har sagt mig, De ønskede saa meget at see mig; men hvad vilde der komme ud af dette Møde? Det vilde kun oppuste hos mig en Lue, jeg bør frygte for. Ak, jeg Ulykkelige, føler det alt for

nteget, endog medens jeg her skriver til Dem, hvor meget jeg bør frygte og undgaae Deres Nær-
værelse. Nei, Kjære, forlang ikke at see mig. Det
er afgjort. Sløret, Mure og Jernstænger skulle,
om mueligt, skjule min Skam for stedse. Lev vel!
De Laarer jeg væder dette Blad med, flyde stær-
kere ved det sørgelige Afskedsord. — Lev vel, for
sidstegang gjentager jeg det! Lev vel, elskede Ven!
Kan det være Dem nok at vide sig elsket, saa vær
forvissat om, at aldrig Nogen elskedes som De.“

Ihvor kjerligt dette Brev var, ansaae jeg det
for min Dødsdom. Hvad, Emilie, raabte jeg
uden at agte, at jeg var hos Kardinalen, behand-
ler Du saaledes Din uhykkelige Elsker? O, saa
mange Aars Sukke, fortjente de sliq Belønning!
Aa, naadig Herre! hvad Deres Religion er grusom!
Var det ikke nok at den har kostet mig min Mo-
der, maa den endnu rive min Emilie fra mig.
Kort, jeg fremførte i min Smerte saa meget Ufor-
standigt, at en Prælat med ikke saa megen Hjer-
tets Godhed, som Erkebispfen af Paris havde,
var blevet forføret. Men den brave Kardinal,
som ynkedes over min haarde Skjebne, søgte at
trøste mig. Han brugte dertil alle de Almestæ-
der hans kraftige Sædelære frembød, for nogenles-
des at berolige mig, men jeg gik fra ham fuld af
Elskov og Harm, der angreb mig saa heftig at
jeg strax maatte søge Sengen. Feberen tog saa

voldsomt til, at man frygtede for mit Liv eller for min Forstand. Over i tre Maaneder var jeg fra mig selv; nævnende idelig Emilies Navn, taende med hende, skrivende til hende. Kun naar de talte om hende, kunde de faae mig til at tage ind hvad Lægerne foreskrev. Emilies Moder, som hver Dag saae til mig, bar saa megen Omsorg for mig, at en Maaned efter jeg var blevet af med Feberen, jeg var istand til at gaae ud.

Min første Gang var til Emilies Kloster, men hun blev lige til det Sidste ved sin Beslutning ikke at see mig, for at undgaae Fristelsen at unddrage sig fra den grusomme Dødsring, hun havde bestemt sig til. Jeg gik og forbandede tusendegange alle Klostre og deres Tilbør. Paa Weien mødte jeg en Offiseer, een af mine Venner, jeg længe ikke havde seet. Han vidste intet af mine Gjenordigheder, hvorfor jeg bad ham sidde i min Vogn, at jeg kunde fortælle ham dem. Vi kørte nogle gange omkring den store Spadsereplads, hvor Lægerne havde raadet mig at nyde den friske Luft, og toge derpaa til Regentkaffehuset. Kun eet manglede endnu i mit Uheld, og det undgik jeg ikke heller. Mit Hoved var endnu fuldt af hvad jeg havde fortalt min Ven, og saa talte jeg hoit om Prinsen, og just ikke i søgte Udtryk. Der var en Vise, Een havde gjort om Noget der nylig var hændet samme Prins i en Elskovshandel, og bestod

i en liden Gjenvordighed han rundelig havde fortjent og som jeg troede var vel passende for hans lumpne Maade at elske paa. Jeg læste Bisen med stor Begjerlighed, og gottede mig saaledes over dette Slags Hevn, at jeg glemte, hvem jeg havde faact Bisen af, og lagde den paa et Bord. Nu blev jeg holdt for Forfatter til Bisen. Prinsen fik det at vide, talte derom til Regenten, og denne var glad ved at kunne gjøre ham en liden Fornoielse. Han lod sætte mig i Bastillien hvor jeg blev i et halvt Aar. Først i den fjerde Maaned fik jeg Lov af Guvernøren, at skrive et aabent Brev til Emilies Moder, som var i yderste Besymring for mig. Hun tog strax hen til Kardinalen og derfra til Politimesteren, for at bede denne om at forlindre mit Fængsel og faae at vide hvad jeg kunde beskyldes for. Han kom og tilspurgte mig, og jeg tilstod min Uforsigtighed. Da han kjendte hele Sammenhængen, var han saa god, at tale til Regenten derom, og hans kongelige Hoihed lod mig sætte paa fri Fod. Kardinalen som drev sin Forsigtighed lidt vel vidt, fik en meget haard Betingelse tilfoiet. Hans Eminens frygtede, jeg maatte forstyrre den sørgelige Seremonie, naar Emilie blev indklædt, og for at forekomme al Opsigt, var i Ordren, som befriede mig ud fra Bastillien tillagt den Befaling, at jeg inden fire og tyve Timer skulde forsoie mig til min Garnison,

og ikke komme til Paris igjen i det første halve Aar. Jeg kunde da kun netop tage Afsked med Emilies Moder, hvorpaa jeg tog Etrapost, og gik lige til Meaux. Derfra skrev jeg til Emilie, klagede over den Haardhed hun viste ved ikke at ville see mig, og saa reiste jeg videre for at komme til Regimentet, hvor jeg henbragte min Tid under Laarer og Sukke, som jeg havde Aarsag nok til ved mine forbigangne og nærværende Ulykker. Og som Forevarsler for hvad endnu forestod mig. Rigtig nok havde jeg ved min Emilies uopreiselige Tab mistet det der var mig kjerest, men det gjorde mig ikke føleløs for hvad jeg siden endnu maatte friste.

(Fortsættes.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptain.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 40.

Attende Aargang.

Løverdagen den 4de Oktober 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Siolstræde No. 218.

Marli G. B***s Historie.

(Fortsat. See No. 39.)

Medens jeg var i Bastillen havde jeg mistet min Fader. Det var den første Esterretning Emilies Moder gav mig, da jeg tog Afsked med hende, og det saarede mig til mit inderste Hjerter. Han var den bedste Fader og havde givet alt for store Prøver af sin Kjerlighed for os. Uagtet hans høie Alder,

frngtede jeg dog, hans Liv var blevet forkortet ved min Ulykke, og denne Tanke blev mig saa meget mere bitter, da man skrev mig hvor nær han havde taget sig det der var hændet mig.

Blandt andre Breve, Emilies Moder havde modtaget og gjemt til mig, var ogsaa eet fra en gammel Ven af vort Huus. Han skrev, at min Fader i sin Dødsstund havde viist sig meget angergiven, over hvad Dragonernes umenneskelige Medfart havde forledet ham til, og at han havde frngtet, Gud vilde straffe ham for hans Krafald ved den Ulykke jeg var geraadet i. Denne Efterretning gjorde et Indtryk paa mig, som mine seuere Banzheld have faaet fornøyet; men dengang var mit hele Sind opfyldt af hvad mit Hjerte følte og af Sorgen over at Emilie vilde begrave sig i Klosteret. Jeg skrev Brev paa Brev til Moderen, og bad hun vilde bruge sine Moderrettigheder og sin Myndighed, for at give mig min dydige Elskede tilbage. Stundum faldt jeg endog paa at bortføre hende, og ihvor ugjærlig mine Anlæg dertil end vare, saa lindrede de dog altid en kort Tid mine Smerter. Min Emilies standhaftige Dyd var en uoverstigelig Hindring for alt slegt. Min Sorg forøgedes ved min eneste Broders Død og medens jeg endnu sældte Laarer over hans Tab, meldte Emilie mig selv, at hun havde aflagt Klosterløfte,

og derved gjort min Ulykke fuldkommen. Saare smerteligt for et sølende Hjerter ere saadanne Dmstændigheder. Tabte paa eengang Alt, Fader, Broder, Elskede, uden at den Enes Tab medfører noget Lindrende for Smerten over den Andens. Det er et Sorgens Svælg. Undertiden kan et rigt Efterladenskab, eller de Rettigheder den Vlore havde, bidrage til at trøste den yngre Søn i flige Tilfælde, men jeg mistede ei en Elsket Broder alle; Arven efter ham havde ogsaa intet mere, der kunde fryde mig, da min elskede Emilie ikke kunde dele den med mig. Jeg skrev hende til i denne Anledning, men med den hende saa egne ædle Tænkemaade, afsløg hun stadigen mit Tilbud, at give aarlig noget vist til hendes Kloster, for at hun ei skulde behøve at føre den knappe Levemaade, som de Andre.

Jeg skrev nu til Kardinal Noailles og bad at den Befaling maatte tages tilbage, der paalagde mig at blive ved Regimentet. Lillige begjerte jeg Tilladelse at reise, for at bringe mine Familiesager i Rigtighed. Det var ham en let Sag at faae udvirket begge Dele, da han var Præsident i det Kollegium, som bestyrede Religionsfaget; ikke heller torde han nu ved, at frygte fra min Side Noget, hvorved Emilie kunde foruroliges. Jeg tog da paa en kort Tid til mine Godser og da til Pa-

ris. En Gysen oversaldt mig ved Ankomsten der. Lidet vidste jeg dog hvor ulykkelig denne Reise skulde blive for mig. Man vil let forestille sig, at jeg ikke tøvede med at besøge Emilie. Jeg ilede til Klosteret og hun kom med sin Moder ind i Taalestuen. Det var fem Fjerdingaar siden jeg havde seet hende sidst. Hvor jeg fandt hende elskværdig! Sløret og den sørgelige Dragt forhoiede hendes Undigheder og usigelige Sædelighed. Hun syntes at være rolig og tilfreds, og hendes milde Ansyn tilkjendegav tydelig, at hun havde bragt sit Offer med et oprigtigt Hjerte. Længe stod jeg der forvirret og kunde ikke tale til hende uden ved mine Taarer, som fremkaldte Moderens ogsaa, der paa ny følte hvad hun havde tabt. Emilie blev bevæget ligesom vi. En Stund overlode vi os til vore samme Følelser, men da søgte Emilie at trøste mig ved de kjerligste Dvertalelser og alt hvad den kristelige Religion kan indgive. Hendes Trøstegrunde fandt Indgang hos mig, da hendes Religion var oplyst, og havde intet ved sig af Klosterne's barnagtige Andægtighed. Vi taltes ved i tre Timer og hun tillod mig at besøge sig to gange om Ugen, hvilken Godhed jeg skjønnede paa som tilbørligst, da mit forrigfulde Hjerte trængte saa meget til Lindring.

Det saae ud til, jeg kom til at blive i Paris

det meste af et Aar. Jeg maatte komme til Rigtighed med Rentekammeret angaaende mine Godser. Deres Ophoielse til Markisat var ikke kommet ret i Stand da min Fader døde, og min Broder havde ladet det henstaae, hvorfor man gjorde mig Banskkeligheder, og forlangte jeg skulde endnu engang betale, det som tilkommer Kongen, hvergang et Markisat skifter Eiermand. Endskjønt dette voldte mig meget Bryderi, da jeg var saa ubevant med slige Forretninger, saa fandt jeg dog en hemmelig Behag deri, da det gav mig et Paaskud, at jeg med Anstændighed kunde blive i Paris hos min elskede Emilie. Flittig besøgte jeg Klosteret, og Samtalen med hende, og hendes Raad vare min eneste Fornoielse, min eneste Trøst. Hendes Moder, som havde paa Livstid givet sig i Kost i samme Kloster, fulgte altid med hende til Talestuen. At tale med dem var mig en usigelig Fornoielse, men kun en svag Erstatning for en ulykkelig Elskov, hvorfor jeg ogsaa aldrig gik fra dem, at jo Aarene stode mig i Dinene. De Dage, da ifølge Klosterets Regel Emilie ikke kunde tage mod mig, var det min Fornoielse at gaae i Kirken, naar de holdte Kor, og det var en Fryd for mit Hjerte, naar jeg hørte hendes Stemme, der var saa ynkelig, at den kunde kjendes blandt alle de Andres. Jeg kunde kjendt den blandt tusende.

Da jeg havde intet i mine Tanker uden Emske, saa søgte jeg Eenlighed og gjorde ingen Bistfer, uden dem jeg var nødt til for at drive paa min Sag. Jeg spiste næsten altid hjemme og havde ikke Dmgang uden med en eneste Ven, der boede i Nærheden. En Aften da han saae jeg var mere sorgmobdig end ellers, bad han mig blive der og spise. Jeg var meget beklamt, jeg sukede, Taarene kom mig uafvidende i Sinene, og denne Bedrøvelse, jeg ikke vidste Grund til, syntes mig uovervindelig, skjønt jeg ikke havde nogen ny Afsag til den. Det er de Dødeliges Lod, ikke at vide forud hvad som skal hændte; og naar noget skeer efter Forsynets Raad, da er det for den Ulykkelige en Drøst i det mindste; at han ikke kunde forudsee eller undgaae det. Min Ven stræbte forgjæves at opmuntre mig. Jeg gik fra ham saa tungsindig, som jeg havde været hele Aftenen.

Det var en Gade ned, jeg gik altsaa skjønt det var meget sildigt tilføds og allene. Jeg havde ikke gjort uden saa Skridt endnu, før jeg hørte Nogen gaae efter mig og give sig. Jeg saae mig om og hørte de Ord: „Red mig, gode Herre, forbarme Dem over mig.“ Og i det samme saae jeg et lidet Menneske, sortklædt som jeg syntes, der midt paa Gaden faldt ned for mig og gjentog med en meget længsig Stemme: „Red mig, kjere

Herre, for Gud i Himmelen's Skyld, red min
 Ære og mit Liv." Jeg løstede hende op, spurgte
 hvad hun forlangte af mig, men hun var saa for-
 virret, at hun ikke kunde svare andet end de gjens-
 tagne Ord: „Red mig, og skaf mig det hurtigste
 muligt er til et sikkert Sted. Jeg tiltroer Dem
 god Tænkemaade," blev hun ved og skjelve over
 det hele Legem, „jeg er et Fruentimmer af Stand
 ynke mig og red mig, kjære Herre, red mig!"
 Sigende dette, skyndte det stakkels Pigebarn, som
 holdt mig under Armen, paa mig, jeg skulde gaae
 til, og jeg var alt ved Gadedøren før jeg fik sva-
 ret hende et Ord, eller kunde fatte nogen Beslut-
 ning. Men i det samme randt mig Emilie's ulyk-
 kelige Begivenhed isinde, og jeg troede, maaskee
 denne Ulykkelige kunde være stædt i et lignende
 Tilfælde. Desuden var det et ungt Fruentimmer,
 og et ulykkeligt Fruentimmer, hvad behøvedes mere
 for mit al for sølsomme Hjerter, at stemme det til
 Medlidenhed. Min Beslutning var taget. „Frygt
 intet, sagde jeg, ihvo De er. Her boer jeg og
 her skal De finde en Tilflugt." Min Tjener som
 saae mig saa sildig komme hjem med et Fruentim-
 mer, troede det var Een, der skulde trøste mig i
 den Modgang jeg havde fristet i min Kjærlighed,
 og han var uforsigtig nok, at tale derom til de
 andre Tjenere i Huset, der havde siddet op med

ham og holdt ham med Selskab. Denne Uforsigtighed var min Ulykke. Imidlertid da han saae, at jeg med en vis Verbødighed førte hende ind i Stuen, fik han andre Tanker, og han har siden tilstået for mig, at han da troede det var Emilie, som jeg havde faaet bortført af Klosteret. Denn urimelige Tanke bestyrkedes han i ved Omstændighederne. Fruentimmeret var sortklædt, havde Slæser over Ansigtet, og Klæberne vare tilstændede af Gadeskarn, som paa Een der i en Skynding var rendt afsted. Hun syntes at være meget udmattet og var det ogsaa.

(Fortsættes.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptain.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 41.

Attende Aargang.

Løverdagen den 11te Oktober 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Marli G. B***s Historie.

(Fortsat. See No. 40.)

Daasnart. hun var paa mit Kammer bød jeg hende nogle Forfriskninger, men hun tog intet uden et Glas Burgundiviin, som hun drak uden at tage Sløret fra Ansigtet. Da jeg nu troede hun var kommet sig Noget, bad jeg hende sige mig Aarsagen til den Forsætning hun var i, men hun bad mig undskyldte sig. Jeg tænkte at hun vilde

ikke tale fordi min Tjener var inde, og bad ham derfor at gaae ud. „Nei, min Herre,“ sagde hun, „jeg beder Dem lad ham blive i Stuen, jeg har intet Hemmeligt at meddele Dem.“ Saa tillad, sagde jeg, i det mindste at jeg maa see Dem og læg Sløret fra Dem. Hun troede nok, da jeg i det samme traad nærmere, at jeg vilde tage Sløret, faldt mig derfor tilføde og besvoer mig ved Alt hvad helligt er, ikke at nøde hende til at tilkjendegive sig, før næste Dag. „Edele Mand,“ sagde hun, „udsæt Dem ikke for, at tabe den Fors tjeneste, De har forhvervet Dem ved at give mig et Fristed. De torde maaskee ikke lide paa min Taknemmelighed, hvis De fandt mig smul, og hvis ikke, da fortrød De maaskee, at have spildt Deres Medlidenhed. Imorgen skal De faae at vide min Skjebne, og jeg troer den vil røre Dem. Nu beder jeg kun, De vil lade mig hvile her inat; og jeg lider paa Deres Retsindighed, at De ikke vil være istand til at ville drage Fordele af min Ulykke.“ Hun græd og sukkede saaledes ved disse Ord, at det sandseligste Menneske maatte ynket hendes Tilstand. Jeg forsikrede hende helligen, at hun hos mig var i fuldkommen Sikkerhed; og kunde fortie sin Hemmelighed, saalænge hun fandt for godt; at jeg kun derfor havde spurgt hende, fordi jeg ønskede at være hende til nogen Hjælp; og at jeg vilde gjøre for hende hvad jeg kunde, saasnart

hun vilde underrette mig om sin Forfatning. Jeg lod da Tjeneren bære mit Mattoi ud, legge rene Lagener paa Sengen, ryste mig, ønskede hende at sove vel, og lagde Kammernøglen paa Bordet, for at betrygge hende desmere. „Åh,“ sagde hun med et Suf, „Rolighed trænger jeg tilvisse højlig til, og dersom Deres Ønske, som jeg haaber, gaaer i Opfyldelse, saa vil De see megen Forandring paa mig imorgen. God Nat, min Herre, Deres ædle Udsærd rører mig meget, og jeg haaber, Himlen vil belønne Dem for, hvad De i denne Nat har gjort for det ulykkeligste Menneſke paa Jorden.“ Hun neiede og lukte Døren for sig.

Naar jeg tænker paa denne synderlige Tilbragelse, og erindrer alle de Ulykker den drog efter sig, kan jeg neppe tilgive mig min Uforsigtighed; alligevel troer jeg, at om jeg kom i saadant Tilfælde igjen, skulde jeg bære mig ad ligesom dengang.

Det var saa langt ude paa Natten, at jeg betænkte mig om jeg skulde gaae i Seng; og bedre havde det maaskee været at blive oppe. Smidertid tog jeg dog min Slaaprok paa og fastede mig paa en Sopha i den forreste Stue. Tjeneren lod jeg lægge sig ligeledes, men først endnu engang forbød ham strengelig ikke at fortælle Nogen i Husset, hvad han havde hørt og seet. Da jeg var ene, anstillede jeg en Mængde Betragtninger over

denne Begivenhed. Jeg fandt i den, jeg veed ikke selv hvilken Eghed med Emilies, og det gav mig usigelig Medlidenshed mod den Ubekjendtes Skiebne. Maaskee, tænkte jeg, er hun stædt ligesaaledes, og det er en Ære for mig, at jeg har gjort for hende, hvad en Anden gjorde for min Elskede. Udentviol er dette et sædeligt Fruentimmer. Hendes Tavshed tilkjendegiver baade hendes Dyd og hendes ulykkelige Forsatning. Disse Betragtninger ansillede jeg rigtig nok uden Orden og Sammenhæng, thi jeg overvældedes af Søvn og Træthed. Det var for mig den søleste Nat man kan tænke sig. Ikke saasnart slummede jeg, før jeg skrekkes af Drømme, den ene affhyeligere end den anden. Jeg saae intet uden Spøgelsier og Gjenfærd og sørgelige Syn; saa jeg blev angest over mine egne Forestillinger. Det forekom mig endog nogle-gange, som hørte ieg klagende Lyd. Jeg tilskrev dog min Urolighed blot mit umagelige Leiested, og for at faae Ende paa den, reiste jeg mig saasnart Dagen brød frem. Klokken otte kaldte jeg paa Tjeneren for at klæde mig paa, at jeg kunde med Anstændighed lade mig see for den Ubekjendte, hvis Begivenheder jeg længtes at underrettes om.

Som det led op ad Formiddagen tog min Utaalmodighed til. Det var ingeniunde en Ænelse af det Skrekkelige der forestod mig, men en Følelse af den samme Medlidenshed, som de Ulykkelig

gjerne have med dem, de troe at være det ogsaa. Klokken ti llyttede jeg ved Kammerdøren. Alt var stille derinde, og jeg tænkte den Ulykkelige kunde behøve saa lang Hviletid efter hvad hun kunde have udstaaet. Men da Klokken blev elleve, overfom en Urolighed mig, jeg bankede paa Døren og fik intet Svar. Nu randt mig isinde hvor tvetydig en Afsked hun tog med mig, og jeg frygtede en Ulykke. Jeg bankede stærkere paa, og var alt isærd med at sprengte Døren, da min Tjener husskede mig paa, at han jo havde en Nøgel endnu til Døren. Jeg tog den, og lukkede op i Uro og Angest for hvad jeg skulde faae at see. Alting var ordentligt i Kammeret. Jeg nærmede mig til Sengen, slog Gardinet tilbage, men, hvor blev jeg tilmode, da jeg saae den Ulykkelige i en ynkelig Stilling. Jeg tog hendes Haand, kaldte paa hende; hun var død, kald som en Lise. Store Gud, skreg jeg, hvad seer jeg? Hvad skal jeg tage mig til? I min Forvirring saae jeg endnu ikke hvad skrekkelig Maade hun var død paa: min Tjener viste mig det. Den Ynkverdige var i alle sine Klæder, udstrakt paa min Seng. Hovedet hængte over til Bæggen. Hun havde knyttet sit Snørebaand og sit Belte til Hovedgjerdet, og saaledes qvalt sig. Meget anstændig vare Klæderne bundne med hendes Strømpebaand rundt omkring Benene, og Fødderne havde hun med sit Lørklæde bundet

fast til een af Sengestolperne, formodentlig for at hendes Foretagende ikke skulde slaae fejl. Hoved og Bryst vare bedækkede med Sløret. Det synes at, ihvor fortvivlet hun var, hun dog i Døds-kampen har ønsket at leve, thi een af Fingrene var stukken under den uheldige Snøer, som om hun vilde revet den over og reddet sig.

Ganske forbaust stod jeg ved dette gyselige Syn, jeg kunde ikke røre mig, ikke mæle. Men min Tjener, som indsaae hvor stor den Fare var vi vare i, bad mig alvorlig tænke paa hvad her var for os at gjøre. Han lukkede allerførst Kammerdøren og trak for Vinduerne, og bandt da Liget løst, for at skjule det, at ingen maatte uventet komme til at røbe os. Hun havde en meget kostbar Demantring paa Fingeren, og et Halsbaand af store ægte Perler med et Kors af Brillanter i havde hun viklet om den ene Arm. Drenningene vare ligeledes kostbare, og Guldspænder vare i Skoene. Af alt dette kunde jeg slutte at hun havde været af hoi Stand, i det mindste af en rig Familie og vant til Velstand. Medens min Tjener var ifærd med at tage alt dette af hende, saa jeg paa hendes Ansigt, der uagtet alt det Skrekkelige, saadan voldsom Dødsmaade maatte efterlade sig, endnu viste, at hun havde været meget smuk. Saavidt jeg kunde skjønne i den Forvirring jeg var i, kunde den Uheldige ikke være

over en tyve Aar gammel, og jeg syntes hun
 maatte været deilig, maaskee, forekom det mig saa
 ledes, da man gjerne forestiller sig ulykkelige Men-
 nesker behagelige, ventelig for at finde en Aarsag
 til sin Medlidenhed. De elskværdige Egenskaber
 jeg i mine Tanker tillagde hende, afsnødte mig
 Medsynstaarer over hendes sørgelige Skjebne. Al-
 sagde jeg ved mig selv, den arme Pige maa have
 været meget ulykkelig, at hun kunde handle saa
 grunt mod sig selv. Hvor kunde hun dog med
 saa megen Overlæg gjøre Ende paa et Liv, der
 kunde blevet saa mange Menneskers Lykke. Livet
 maa have været hende forhadet. Men var hun kun
 ulykkelig, maatte hun da gjøre sig strafværdig, ved
 at straffe sig for en uforsætlig Forseelse, paa saa
 vanærende en Maade? Nei, nei, strafværdig har
 hun ikke været. Blufærdighed har fulgt hende til
 Døden. Den Omhyggelighed hun har anvendt,
 at døe i anstændig Stilling, vidner om hendes dys-
 dige Sindelag. Maaskee jeg ulykkeligviis selv har
 bragt hende til denne Ugjerning. Min ubesindige
 Nyegjerrighed har opvakt Frygt hos hende, at
 komme ved mig i den samme Fare hun havde
 undgaaet, og hun har heller villet døe, end være
 udsat for en Boldsomhed, hun mistænkte mig for.
 Medens jeg stod fordybet i disse Tanker, havde
 Tjeneren ryddet op i Stuen, og nu igjen erindre-
 de mig om, at jeg endelig maatte gribe til nogen

Beslutning. Det første jeg falbt paa var at spørge Emilie og hendes Moder tilraads; men det lod sig nu ikke gjøre. Det var sidst i Fasten, og ifølge Klosterreglerne, toge disse Damer mod Ingen før efter Paaske-dagene. Jeg kunde ikke vente at faae dem i Tale, uden ved at angive skriftlig hvorfor jeg ønskede det, og det var for farligt. Og vilde jeg kuu bruge almindelige Udtryk, saa kunde de tage det for et Paaskud af den Dræsløse, der vilde forstyrre deres Andagt. Jeg besluttede da at aabenbare den sørgelige Hændelse for den samme Ven, jeg havde spist hos forrige Aften. Mageligerne havde det været at bede ham komme til mig, men hverken vilde jeg det, eller gaae til ham, at ifald Sagen blev aabenbar, han ikke skulde indvikles med i min Fortred. Jeg kjørte da i en Hyses vogn til Barfodmunke Klosteret, og lod ham bede komme til mig der som snarest. Han kom usfortøvet, og jeg fortalte ham Begivenheden.

(Fortsættes.)

W. H. F. Abrahamson,
Captain.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 42.

Attende Aargang.

Løverdagen den 18de Oktober 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Marli G. B * * * s H i s t o r i e .

(Fortsat. See No. 41.)

Han forsærbedes, og dulgte ikke for mig, at det gjaldt mit Liv, hvis Politiet fik mindste Nys derom. Jeg indsaae det ligesaavel, men mit Hoved var saa fuldt af den sørgelige Gjenstand, at jeg ikke kunde komme til nogen Beslutning. Alt syntes mig i Førstningen ret godt om, men saa fandt jeg siden det lod sig ikke gjøre. Vi faldt paa tu-

fende Anslag, men kunde ikke holde os til eet af dem; thi Hovedsagen var, at blive det snarest mueligt var, og uden Opsigt, af med Liget, og det vidste vi ikke hvad vi skulde gjøre af. I denne Raadvildhed traad min Tjener nærmere og sagde os Noget han havde udtænkt. Jeg skulde kjøbe det Klaveer, der stod paa mit Kammer, af Berten, lade gjøre en Trækasse dertil, og legge det uheldige Lig i denne Kasse, som da kunde flottes uden Omstændigheder. Dette bragte os paa en anden Tanke. Min Ven gav mig det Raad, at kjøre med ham en Miils Wei fra Paris. Klokkeren var næsten to og jeg havde endnu intet spist, hvorfor vi holdt ved nærmeste Kaffehuus og drak hver et par Kopper Sockolade uden at staae af Bognen.

Da vi kjørte igjen forklarede min Ven mig Ursagen til denne Reise, og inden foie Tid kom vi til Asnières, hvor Hertuginde af Brunsvig har et Slot. Da hun ikke opholdt sig der, saa boede der ingen uden Slotsforvalteren, som modtog de Fremmede, der vilde fortæere noget hos ham. Slottet er mere vidtløstigt end prægtigt, og har ret smukke haver. I disse har man anbragt i Skovpartierne, smaae Eremitboliger, hver med et lidet Kapel og to Kamre, hvori der hænge Malerier. Slotsforvalteren havde Nøglerne dertil, og negtede det aldrig, naar skikkelige Folk vilde,

for at nyde Eenlighed, opholde sig nogen Tid i et af disse smaae Bygninger. I den senere Tid havde her jevnlig indfundet sig Jansenister *) for Præstens Skyld der paa Stedet, Hr. Sjyree, som var meget berømt. Efter min Vens Raad, sagde jeg, jeg vilde her tilbringe Dimmelugen og Paaskeugen, og Slotsforvalterens Kone, der maaskee troede jeg var fra Portroyalkollegium **) var saa artig, at indrømme mig den smukkeste Bolig blandt alle. Da vi spadserede i Haven, saae vi de vare isærd med at rense en Park, og med den udgravne Jord at forhoie en eenlig Udkant af det ene Skovparti. Denne Omstændighed syntes vi kom os særdeles vel tilpas i det vi havde for. Jeg bad Konen at lade strax opsætte to Senge i den mig anviste Bolig, og gav hende nogle Luidorer dem hun modtog, sagde hun, til de Fattige. Hun paatog sig ogsaa at lade bringe mine Bøger og mit Klaveer

*) En Sect som opkom i syttende Aarhundrede i Frankrig, og udbredte renere Religionsbegreber end de andre Katholiker havde. Men de vedbleve alligevel at bekjende sig til den katholske Kirke.

**) Et Kollegium hvis Lærere og Studerende for det meste vare Jansenister.

ud den næste Dag, med den Bogn, som een af Biingaardsmændene da sendte ind til Torvs.

Saasnart vi kom tilbage til Paris, købte vi isteden for min Berts, et gammelt Klaveer hos en Marsjandiser, det største vi kunde finde, og tillige en Trækasse dertil, for som vi sagde at kunne lade det føre ud paa Landet. Min Tjener besørge- de det hjem og en Time efter gik jeg hjem ogsaa. Vi toge da, efter tagen Beslutning, Klaveret af Kassen, brækkede det fra hinanden, og lagde Piget med alle Klæderne paa i Kassen. Rummet som var tilovers pakkede vi fuldt med det sønderbrækkede Klaveer, med Halm af Sengen, og med endeel Moder, som hist og her stak frem af Kassen, den vi derefter omhyggelig lukkede i. Ovenpaa bandt jeg endnu en Bøs, for at gjøre alting endnu mere rimeligt. Efter denne sørgelige Forretning gik jeg til min Ven, som jeg spiste med til Payens, hvor vi ogsaa bleve Natten over. Den anden Dag gik alting lykkeligt for sig, som vi havde besluttet, og det lod ikke at nogen havde mindste Mistanke. Min Tjener havde sagt til Berten at jeg en kort Tid blev ude, men ikke hvor jeg tog hen; og Folkene i Huset troede det var fordi jeg vil være mindre tvungen i min Dmgang med det Fruentimmer jeg dengang havde bragt med mig om Natten, og at jeg formodentlig holdt hende. Tjeneren var saa fornuftig at lade dem blive i denne

falste Tanke, som det laae os saa megen Magt paa ikke at betage dem. Lykkeligere havde det været for mig havde han ogsaa været fornuftig nok, ikke dengang at gjøre det bekjendt, at jeg bragte den Ulykkelige til min Bolig.

Mod Aftenen kom jeg til Asnières Slot og fløttede ind i min Eremitbytte. Saasnart det blev Nat hentede min Tjener Hakker og Spader, som Arbejdsfolkene havde ladet ligge ved den Park de opmuddrede, og bar dem hen til det Sted hvor de lagde den opmuddrede Jord. Vi grove en Grav, og medens jeg gjorde den særdig, bar han den sørgelige Gjenstand for vor Angest derhen, og lagde den ned for mig. Vore Taarer runde medens vi vare ved den bedrøvelige Forretning. Vi tilhylede den Ulykkeliges Hoved og Hænder med hendes Elser og Tørklæde, lagde saa Liget i Graven, saa anstændigt som mueligt, og fyldte Graven igjen med vaad Jord af Parken, saa Arbejderne ikke kunde merke at Jorden der havde været opgravet, hvilket ellers maatte opvække Mistanke.

Ihvor udmattet jeg var af Bekymringer og Arbeide, saa kunde jeg dog hverken sove snart eller godt. Nattens Ræstler, Tavsheden rundt omkring mig, gjorde de tungsindige Betragtninger, der forurologede mig, endnu sortere. Idelig svævede den ulykkelige Ubekjendtes Billed for mig, jeg syntes endog at høre hendes Stemme op fra Jorden.

Min Uro var grusom, og jeg fik ikke Søvnsør i Dagbrækningen; alligevel maatte jeg staae tidlig op for at indfinde mig ved Dttefang, da det var Palmesøndag. Ingen bedre Tid kunde jeg valgt til min Eenlighed. Da i disse Dage Gudstjenesten varer saa længe, og Seremonierne have saa meget ualmindeligt, saa fik jeg derved en Udspredelse, som mit kummerfulde Sind hoiligen trængte til. Desuden vilde jeg ogsaa gjerne komme efter hvad Sandt der var i det meget jeg havde hørt om denne Præst i Asnières, og see hvad det var for Forandringer i den offentlige Gudstjeneste, han bekyldtes for at have foretaget sig, under Foregivende at indføre igjen de ukonstlede gamle Ritur-gier. Sansenisterne ansee ham for een af deres Anførere, og han gjorde dem Ære ved sin rettskafne Wandel, især paa en Tid, da nogle af dem havde været lidt uforsigtige. Men lige saa streng han var i sine Sæder, ligesaa urokkelig var han i sine særegne Lærdomme og Grundfætninger. Han var fuld af Liv, dristig og havde sin egen Tankegang, kort han var fuldkommen vel skillet til at staae i Spidsen for et eget Parti. Hans Standhaftighed værnede om ham ved Hoffet, imod hans Avinds-mænds Anklager, og havde sat ham i Yndest hos Regenten, der kunde sætte Priis paa Fortjenester; og dem havde denne Præstemand virkelig i hoi Grad.

Denne Geistliges Gudsfrøgt havde i mine Dien noget saa naturligt og oprigtigt, at jeg maatte gjøre ham et Besøg. Den følgende Dag besøgte han mig igjen, og jeg havde største Opbyggelse af hans Samtaler, som vare gudsfrygtige, og ligesaa grundige som levende, og man mærkede i dem intet af det strenge Levnet han førte. Han bad mig spise hos sig; men saasom han i hele Fasten ikke spiste uden eengang om Dagen og ikke før Klokken fire, saa belavede jeg mig paa at kunne uden Hindrer tage Deel i hans overordentligt tarvelige Bord. Jeg fandt dog et ganske godt Maaltid og meget god Wiin, skjøndt han selv ikke drak uden Vand og spiste blot Havevæxter. Hos ham var en anden geistlig Mand der førte lige saa streng en Levemaade, enddog han havde meget store Indkomster.

Da vi havde spist gik vi sammen i Slotshaven, og han vilde see min Eremitihytte. Han bragte Samtalen paa det Gode Eenlighed fører med sig, og da den er saa saare behagelig for de Ulykkelige, saa talte jeg derom af Erfarenhed. Han fandt dog mine Forestillinger overdrevne, og raadede mig at holde Maade i Sorgen, hvis jeg ikke vilde henfalde til Tungfjind og Kjede til Livet. Han lastede det meget at jeg havde flaaet mit Klaveer i Stykker, som Levningerne endnu laae i Stuen af. For at dølge det Sande desbedre, saae jeg mig nødt til at foregive, jeg havde øds-

lagt det for ei at fristes til at spille de verdslige og forføriske Viser jeg havde lært. Han svarede meget fornuftig, at det kunde helliges ved at spille intet uden Psalmer, og i alle Tilfælde havde det været bedre gjort at sælge det og give de Fattige Pengene. Jeg fandt saa megen Behag i hans Dmgang, at jeg forsømte ingen Leilighed at nyde den, og jeg har siden anset det, som det Middel Forsynet betjente sig af, for at lade mig indsee hvorfor jeg maatte friste saa mange Uheld, der skulde føre mig paa Sandhedens Vi. Hans Grundsaetninger fandt jeg saa megen Smag i, at jeg gjerne var blevet i min Eenlighed længere end de fjorten Dage, havde Himlen ikke ved et rædsomt Slag revet mig ud fra den, for at dømmе mig til et omvankende Liv.

(Fortsattes.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptain.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 23de November, da Herr Pastor Broerfons Bidrag indkommer.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 43.

Attende Aargang.

Søberdagen den 25de Oktober 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Erykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Siolstræde No. 218.

Marli G. B * * * s H i s t o r i e .

(Fortfat. See No. 42.)

J hvor behagelig denne Eenlighed var mig, så betog den mig dog ikke Grindringen om min Emilie, eller den Attraae at vide, hvad der gik for sig i Paris i Henseende til det hvorfor jeg var taget derfra. Jeg havde sendt min Tjener til Emilies Moder med et Brev, hvori jeg meldte hende mit Opholdssted og gav hende nogle Wink om den

sørgelige Årsag hvorfor jeg var der. Den ædle Kone elskede mig for meget til at kunne længe blive uvidende om det Foresaldne. Hun lod Tjeneren komme ind og han fortalte hende altsammen. Hun gav ham et meget trøstende Brev til mig, hvilket hun skrev midt under Klosterets Andagtsøvelser. Jeg undredes høiligen at jeg ikke fik Brev fra min Ven, som min Tjener ikke havde kunnet finde hjemme. Denne Tavshed gjorde mig yderligere urolig, og jeg frygtede at den betydede intet Godt. Min Frygt var al for vel grundet, og mere end snart nok blev det oplyst hvi han havde været tavs. Paa Aftenen Klokken tre om Eftermiddagen kom et ubekjendt Menneſke i fuld Gallop anridende og bragte mig en Seddel fra ham, uden Navn under, men for mig kjendelig nok paa Haanden. Den indeholdt kun de ſaa Linier: „Sæt Dem med Deres Tjener paa de Heste, jeg herved ſender Dem, og inſind Dem uopholdelig ved Neuilly Bro. Der finder De mig. En Time er det høieſte De har at anvende. Skynd Dem. Sinkelſe gjælder Deres Liv!“

Diſſe Ord nedſlog mig aldeles; en Lynſtraale kunde ikke gjort voldsommere Virkning. Jeg overſaae med eet Dickaſt den hele Række af Ulykker der truede mig. I en Haſt tog jeg mine Papirer ſammen, og inden et Kvarteer var jeg paa det

anviste Sted. Jeg fandt min Ven der, som ventede paa mig uden for Kroen. Strax som vi stode af Hestene, bad han min Tjener vente paa os ved Enden af Byen, og mig at sætte mig i en Karet som tilhørte Ambassadøren fra *** og som dennes Sekretær var kommet i med min Ven. Da vi vare gjennem Byen, maatte Tjeneren sidde ind med, og da vi kom til Bulogne Lund maatte han skifte Klæder. Vi kjørte et par Turer i Lunden og da til Ambassadørens. Nu fik jeg at vide den Frygt min ædle Ven var sat i paa mine vegne. Aftenen før og denne Dags Morgen havde Politimesteren ladet anstille i det Huus min Ven loserede i og i alle Huse deromkring hvor der vare Loserende, ligesaadanne Undersøgelse, som dem jeg foranledigede for min Emilies Skyld. Af disse gjentagne Undersøgelse havde han sluttet, at de vedkom min Ubekjendte, og af Frygt for at jeg var røbet eller skulde forfølges, havde han bedet Sekretæren hos denne Ambassadør, at skaffe mig et Tilflugtssted. Sekretæren lovede at sørge for min Sikkerhed og skaffe mig, om muligt, Ambassadørens Beskyttelse. Jeg omfavnede min retsrafne Ven; vi raadsløge en Stund om hvad Forsigtigheder vi maatte bruge, og da gik de to ud, for omkring paa Kaffehusene at høre hvad der foregik.

Sekretæren kom en Times Tid efter tilbage,

og fortalte han havde paa Regentkaffehuset hørt, at et meget fornemt Fruentimmer, som var tvunget til at gaae i et Kloster i Paris var blevet bortført derfra, og at man ikke havde faaet Spor paa hende, uagtet al den Efterspørgsel hendes Familie nu i otte Dage havde anstillet. Min Ven som kom strax efter, havde spurgt hos sin Bert, at en vis Marki, hvis Navn man ikke vidste, havde bortført den Frøken der søgtes; at han havde været saa uklog at tage hende hjem med sig, men da ingen havde seet hende gaae ud derfra, og denne Marki tillige med sin Tjener var forsvunden, saa havde Politiet ladet lukke op, og ransaget hans Kammer og fundet under hans Seng en Fruentimmerssko og et Strømpebaand. Disse Ting havde man i Klosteret huan var rømt fra erkjendt for hendes og deraf sluttet, at hun havde forklædt sig for at komme ud af Paris.

Alt for vel saae jeg nu at min Ulykke var uden Redning. Den Ulykkeliges ynkelige Dødsmaade betog mig alle Midler at bevise min Ufskyldighed med. Her vare ingen Vidner uden jeg og min Tjener, og vi kunde ikke fralægge os Bortførselen uden at gjøre os mistænkte for at have myrdet hende; ikke heller kunde vi fortie hendes Død, uden at ansees for skyldige i Bortførselen. I denne gruelige dobbelte Klemme havde jeg ingen Ud-

figt til at finde Raade. De franske Love ere dertil for strenge, og min Brøde var endog paa dobbelt Maade halsløs, da Munkene have faaet det gjort til en Ugudelighedsgjerning naar Klosternes Helighed antastes. Store Gud! skreg jeg, hvilke er da dine Hensigter med mig? Din Tilskikkelse har røvet den dydige Emilie fra min Kjerlighed, og den har jeg opofret dig; Naturen indgiver mig uskyldig Medlidenhed med et uheldigt Menneske, og denne Medlidenhed vil koste mig Frihed og Formue, Ære og Livet maaskee. Skal jeg være strafværdig og straffes, skjønt jeg er uskyldig? Jeg tilbeder dine Raad, o Himmel, men lad mig i det mindste see Uarsagerne.

Efter den første heftige Bevægelse havde sat sig, overtalte mine to Venner mig at forlade Riget, for i Sikkerhed at kunne see hvad Folger denne uheldige Begivenhed vilde have. Strax den anden Morgen reiste jeg med Extrapost under Navn af Baron N. som just nu laa syg til Ambassadørens. Jeg ankom lykkelig til Bryssel, hvorfra jeg strax skrev til min elskede Emilie og hendes Moder, for at lade dem vide min sørgelige Skjebne. Aldrig havde jeg seet saa meget hvor de elskede mig, som ved denne Leilighed. Moderen tilbød mig sin hele Formue, og Emilie som nu ingen havde, lovede mig sine Lærer og sin

Bøn. Dette var mig visselig en stor Vindring i min Ulykke. Endelig kom ogsaa min Tjener, til min største Glæde, thi ei allene beroede min Retferdiggjørelse paa hans Liv, men det gode Menneſke havde tjent hos mig i tolv Aar, og var mig hengiven med sjelden Troſkab. Saasnart han kom ind til mig kastede han sig ned for mine Fødder, og bad mig tilgive ham den Uforſtandighed, da han havde til Tjenerne i Huset meldt om det Fruentimmer jeg den Aften bragte hjem. Han tilfrev sig al min Ulykke, og det kostede mig megen Umag at trøſte ham. Han vilde ikke forlade mig i min Modgang, og det er den ſamme jeg endnu har. Breve havde han ikke med til mig, da han var bange for at anholdes maaskee paa Beien. Mundtlig fortalte han, at da han forlod Paris havde man offentlig beſkyldt mig at have bortført Stolen, og at de havde ſøgt mig paa Aſnieres Slot, Dagen efter jeg var taget derfra. Min Flugt gjorde mig ydermere miſtænkt; men da dog intet lovfornemligt og tilſtrækkeligt Beviis var mod mig, ſaa bleve Underſøgelſerne for det første ſtandſet, og den Ulykkeligeſ Familie, lod ikke videre røre ved Sagen, for ikke at lade den blive for offentlig, for deres egen Tros ſkylo. Jeg har ſiden ſpurgt, at det var Grevinde R**'s Datter. Moderen ſom endnu vilde lokke Eſkere, var miſunde-

lig paa hende, og ved slet Behandling nødte hende omsider at gaae i Kloster hvor hun nu havde været i sit Prøveaar. Den uskyldige Piges eneste Brøde var, at hun elskedes af en Person, som Moderen vilde elskes af, og saa straffede denne Umenuesskelige Datteren for den Foragt Elskeren viste Moderen. Man kan troe, at d'n uheldige Komtesse vilde søgt Hjælp hos sin Elsker, eller hos nogen Paarørende, men at hun saa er blevet saa forvirret over de Vanskeligheder hun forudsaa, at huu er faldet i Fortvivlelse. Hvor græffelig hendes Død var, saa fandt jeg dog i hendes Historie nogen Retferdiggjørelse, for den ubetænkte Hjælp jeg havde givet hende, og jeg sørgede da ikke slet saa meget over den Ulykke jeg derved havde paa-draget mig. Men Sorgmodigheden var alligevel saa rodfæstet hos mig at jeg fik end mere Attraae at unddrage mig fra Verden. Jeg tog derfor fra Bryssel og til Holland, hvor jeg agtede at leve ubekjendt.

Da jeg kom til Hag, modtog jeg der et heelt Aars Renter af min Formue, og endeel betydelige Restanter, som min Kommissionær sendte mig, tilligemed alle de rede Penge som vare forefundne ved min Broders Død, og Pengene for Sølvtøiet som jeg havde ladet sælge, altsammen. Jeg kunde da leve tarvelig i endeel Aar.

Jeg begyndte nu alvorlig at estertænke hvorfor jeg maatte friste al den megen Modgang. Jeg ansaae denne som en Følge af og en Straf for min Faders Svaghed, da han opgav sin Religion af Kjerlighed for os. Paa anden Maade kunde jeg ikke forklare mig det, hvorfor et Huus skulde ødelegges, der syntes at være saa grundfæstet, at intet uden saadanne uhorste Begivenheder kunde styrte det.

(Fortsattes.)

W. H. F. Abrahamson,
Kaptain.

Borger = Bennen.

No. 44.

Attende Aargang.

Lørdagen den 1ste November 1806.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Marki G. B***s Historie.

(Sluttet. See No. 43.)

Midt i disse Betragtninger erindrede jeg de uegen-
nyttige Raad Præsten i Usnieres havde givet mig
naar jeg vilde søge Sandhed og studere Religionen,
og dertil besluttede jeg at anvende alt hvad jeg i
min uheldige Forsatning endnu formaaede. Jeg
henvendte mig til den Ende til den berømte Sau-

rin Regjeringens Prædikant i Haag. Hos denne
 Geistlige fandt jeg saa megen Deeltagelse og saa
 megen Godhed, at jeg anbetroede ham alle mine
 Hemmeligheder. Han hjalp og veiledede mig i
 Religionsstuderinger, og hans Lærdomme oplyste
 saaledes Mørket i min Sjæl, at han inden et
 Fjerdingaar fandt mig tilfulde underrettet. Men
 jeg bør ogsaa sige, at mine Samtaler med Præ-
 sten i Usnieres havde allerede opvakt Tvivl hos
 mig. Den Simpelhed han havde bragt det til,
 som han kaldte de Katholske Ceremoniers Brøvlari,
 havde løsbrevet mig fra det barnagtige Hæng ved
 denne Gudstjeneste. Ved hans Naade at undervise
 sine Tilhørere, da han under Gudstjenesten lod
 læse hoit for dem af Bibelen paa Fransk; ved Af-
 skaffelsen af de overflødige Billeder og Lys i hans
 Kirke, ved hans Grunde mod den pavelige Myn-
 dighed; kort ved denne oplyste Mand's hele Udseende
 havde jeg fattet grundede Tvivl mod et Religions-
 parti, der forfulgte ham, og hvis Nidkerhed og
 Skikke havde voldet mig saa megen Ulempe. I
 dette Sindelag bad jeg Herr Saurin, at optage
 mig i den protestantiske Menighed. Han opsatte
 det i nogen Tid for at give mig Tid til at betænke
 mig, men da jeg blev ved at begjære det, henviste
 han mig til en Præst i en anden Provins, hvor

jeg kunde gaae over fra den katholske Religion, med mindre Opfigt.

Denne min Handling skilte mig uigjenkaldelig fra mit Fædreneland og min Formue. En Paarørende førte Forvaltningen over mine Godser, som for at see dem tilgode, og jeg takkede ham i Forsteningen for den Omsorg han bar for dem. Men han lod mig ikke blive længe i min Bildfarelse. Efter mange Forhalinge kom han frem med Undskyldninger, at han ikke kunde sende mig en betydelig Sum, jeg havde forlangt af ham, og som jeg vilde sat paa Renter til at leve af i min Ublændighed. Jeg havde stølet saa meget paa hans Venfkab, at jeg havde aabenbaret ham min Overgang fra den katholske Religion, hvilket jeg havde anført som Grunden hvorfor jeg drev paa at erholde de forlangte Penge, og forsikret ham tillige han skulde blive i rolig Besiddelse af hele Resten. Desværre gav jeg ham derved Waaben i Hænderne mod mig selv. Denne umenneskelige Paarørende, da han var bange, at min Formue skulde slippe ham af Hænderne, hvis den kom til at erklæres forbrudt, forelagde mit Brev for Retten, og selv meldte mig der som rømt Protestant. Generalprokurøren lagde da strax i Kongens Navn Beslag paa al min Eiendom, efter Medfør af Forordning

gen af 1685, og satte den under Forvaltning. Nogle Maaneder derefter angav den vanartede Paarørende, der fordum havde været en ivrig Protestant, sig som næste Arving til min Formue, og den blev tilkjendt ham, som en nys Omvendt. Rigtig nok maatte han betale den, thi, som jeg har spurgt siden, Erkebispem af ***, som Kongen havde overdraget Bestyrelsen af al den Eiendom, som i vor Provins tilhørte de flygtede Protestanter, vilde ikke give sit Minde til at mine Eiendomme bleve afhændede, inden han af min Fætter havde faaet rene halvfjerdsindstyvetusende Franker.

Ihvor haardt et Stød dette var for mig, saa smertede dog min Formues Tab mig ikke nær saa meget, som denne forræderske Paarørendes Troløshed. Een Ting gjorde mig meget urolig, den, hvorledes jeg skulde underrette Emilie om min Religionsforandring. Frygte maatte jeg, at hun vilde udstøtte mig af sit Hjerte, for en Handling, der af Klosterfolk holdes for en hadværdig Forbrydelse. Dog jeg gjorde deri hendes gode Tænkemaade Uret. Hun forekom mine Undskyldninger og skrev mig megen kjerligen til angaaende min Fætters umenneskelige Adfærd, som hun havde faaet at vide. „Seg overlader, skrev hun, Dommen over Deres Foretagender og Deres Forandring, til

Gud allene, som ene har Ret at dømme den. Jeg kan endog ikke andet end rose Deres Midkjerhed for det De holder for Sandhed, da De opofrer for den, indtil det Haab nogensinde at see Deres Fædreland igjen. Endskjønt jeg tænker anderledes end De, skal dog det ikke hindre at jeg jo beklager Dem, og forskaffer Dem al den Unærstøttelse, jeg kan, for at gjøre Dem Deres Landslygtighed taaleligere. Beviis derpaa vil De finde i min Moders Brev." Dette Brev fra Moderen indeholdt endeel betydelige Berler, dem hun sendte mig, og havde forsøget ydermere ved at sælge sine Juveler. Den ædelmodige Kone havde ikke beholdt mere for sig end til en ganske tarvelig aarlig Indtægt, og solgt alt hvad hun eiede, for at jeg ikke skulde være uden Formue. Thvor nødigt jeg tog mod saa ædel og saa stor en Foræring saa vidste hun dog paa en Maade at tvinge mig dertil; forsikrende endog at hun skulde mig det, og beviste det med meget skarpsindigen udtænkte Grunde, deraf at jeg havde været forlovet med Emilie. Jeg lagde denne Sum til det Lidet jeg havde reddet af mine Midler, og saaledes har jeg skaffet mig et Indkomme, der er tilstrækkelig for den uglimrende Levemaade, der sømmer sig for mig. Fyrsten af ** som ved Herr Saurin har lært at kjende mig, har udnævnt mig til sin Kammerjunker med fire-

hundrede Rigsdaler aarlig og det er ved hans Hof jeg ventelig henbringer mine øvrige Dage, dog neppe glemmer den sørgelige Skjebne jeg har maattet friste i mit Livs de bedste Aar.

W. H. F. Abrahamson,
Kaptein.

Smaa Fortællinger af den virkelige
Historie. *)

I.

K a u b e r.

En selsommere Naade at faae en Rone paa, end den, Balvasor omtaler i sin Historie om Grain, gives der vel neppe.

Kauber, en tydsk Ridder i Maximilian den Andens Tid, var meget berømt af sit Legems Størrelse og Styrke, og havde gjort sig meget fortjent af Keiseren, sin Herre. Maximilian havde

*) Af Sintenis's Collegon.

med en Grevinde af Ostfriesland en meget dejlig Datter, som var Hoffets Glands. Rauber vovede at anholde om hende, og ventede at see sit Onske opfyldt formedelst den Trofskab, som han ved hver Lejlighed havde beviist hendes Fader. Maximilian var ham aldeles ikke imod deri.

Men paa samme Tid opholdt der sig ved det Keiserlige Hof en spansk Ridder, der var ligesaa berømt af sin Styrke som Rauber, og overgik ham i Størrelse. Denne bejlede ligeledes til den skjøne Helena. Maximilian kom derved i den største Forlegenhed. Han vilde ikke fornærme nogen af Ridderne; han henviste dem da til deres Styrke, og lovede den sin Datter, som overvandt den anden.

Fulde af Mod og af Tillid til deres Kræfter, der vorde med deres Elskov, omarmede enhver af dem allerede i Tankerne Helena som den tilkæmpede Ugtemage. Det kom nu an paa ved hvad for Kamp det skulde afgjøres. Maximilian, der havde bestemt, at hans Datter skulde erhverves ved Kamp, bestemte ogsaa Maaden. Ridderne vare beredte paa enhver ridderværdig Maade at stride med hinanden; da Kejseren fik et lunefuldt Indfald, som de, hvis de vilde have hans Datter, gjerne eller ugjerne maatte underkaste sig.

Der blev gjort to Sætte; en efter Tybsterens Længde og en efter Spanierens. Rauber fik Sættet til Spanieren, og Spanieren fik Sættet til

Rauber. „Den, som nu kan komme den anden i Sækken, skal have Helena.“

I Keiserens Nærværelse begyndte de Sættekampen. Begge Ridderne brødes rædsomt. Man tænkte sig deres Styrke; man betænke den Priis, hvorom de strede, og den ønskede Svigerfaders Nærværelse. Intet Under, at det varede længe inden Kampen var afgjort.

Endelig sejrede Tydskeren og puttede Spanieren i Sækken. — Rauber erholdt Belønningen for sin Tapperhed: Helena; men Spanieren forsvandt for bestandigen.

Man læser vist nok i Riddernes Historie ingen Efterlignelse af en saadan Sættestrid; et Beviis paa, at denne Slags Kamp ikke har været ridderlig nok. Men om Maximilian end ikke kan frikjendes for Pudseerlighed ved sit Indfald, saa har han dog i det mindste erhvervet sig den Fortjeneste, at der er flydt Blod for en Pige færre.

Meddeelt af Collin.

Commissionen, som bestyrer Bladet, samles den 23de November, da Herr Pastor Brorsons Bidrag indkommer.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 45.

Attende Aargang.

Lørdagen den 8de November 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Smaa Fortællinger af den virkelige
Historie.

2.

Alexander og Sjøgleren.

Quinctilian fortæller noget om Alexander, som, hvis det ogsaa ikke var sandt, dog fortjende at være det.

Der lod sig forestille for denne overordentlige Mand et Menneske, som i sin Haandtering holdt

sig for ligesaa overordentlig, eller i det mindste kunde noget, som Alexander ikke kunde. Det var en Urteblæser. — Dette Menneske satte en Naal fast, saa at den spidse Ende stod i Vejret, gik derpaa et temmeligt Stykke bort, tog en Urte i Munden og blæste den saa nøje efter Naalen, at den blev siddende paa Spidsen. —

Alexander lod Kunstneren i sin Nærvoerelse adskillige Gange vise sit ædle Talent; ikke et eneste Forsøg slog ham Fejl, og Kongen, overtydet om hans Duelighed, belønnede ham kongeligt. Han skienkede ham en heel Skjeppe Urter, for at han altid kunde have nok deraf, naar han fremdeles vilde øve og vise sin Kunst.

Hvor skjönt var det, hvis vore Store ved slige Lejligheder stedse handlede saaledes i Platos Aand. Plato saae ogsaa den vidtberømte Anniceris gjøre Kunster, og var den Eneste, som ikke beundrede ham. Det var derfor, sagde han, fordi et Menneske, som saa aldeles lægger sig efter noget unyttigt, er ganske uskikket til nyttige Ting, eftersom han ikke engang har Tid til at tænke derpaa, end sige tilbørligen at øve dem. Men om dette end ikke var Tilfældet, saa er det dog i og for sig selv latterligt, at nogen vil sætte Værd i at vorde fuldkommen i noget, som aldeles ingen Værd har. Jo mere Flid han anvender derpaa, des foragteligere gjør hans Flid ham, istedet for

at Flid ellers er det sikreste Middel til at gjøre sig vigtig og agtet.

Dog veed man at den store Hob med meget mere Opmærksomhed betragter deslige Gjøglere af alle Slags, end de gavnligste Mænd, som den neppe finder det Umagen værd at agte paa. Den render efter dem og sparer ingen Skilling for at faae deres Kunster at see. Des mere skulde baade de Fornuftigere og Fornemmere lade sig det være magtpaaliggende at behandle slike Fjaskunstnere, som i Grunden dog kun ere driftige Dagdrivere, og rangere med Tiggermunke, — offentlig med Ringeagt eller med en til Foragt grændsende Eiegyldighed. Ikke alene fordi de Højeres Exempel har den største Indflydelse paa Folkets Stemning, men saasnart deres Naaholdenhed mod Virtuoser i gavnløse Kunster bliver bekjendt, holde disse sig af sig selv fra Folkets Grændser. Endnu mere kunde Dyrighederne gjøre; de kunde ligesrem forbyde slike Landstrygere Landet. Saa har Folket ikke engang Vejlighed til, at bestyrke sig i sit Hang til Daarskaber, hvorimod enhver Stat bør arbejde. Kun der kan man tale om offentligt og almæent Vel, hvor enhver Borgers Kundskab ikkun agtes efter den Nytte, han stifter dermed, og hvor man desmere agter den, der nytter meget, jo mere Kunstflid han maa anvende. At belønne saadan Kunst-

flid, det er at være gæmild paa ligesaa ædel en Maade, som Fliden selv er ædel.

Men naar nu Gjøglefliden belønnes, eller maa skee endog lønnes, hvor skal da den sande Kunstflid vente sin Belønning? Dette er endnu det Sørkeligste, hvor Fyrsterne ikke tænke som Alexander om Urteblæseren. Medens Gjøglere have det godt, som Hofnarre fordom, maa den nyttige Opfinder eller den dristige Forbedrer af en allerede gjort Opdagelse lide Nød; — og de vel fødte Gjøglere see vel oveniøjbet med stolt Medlidenhed paa ham, som om de vilde sige — hvorfor har du ikke lært noget bedre! *) — Paa hiint Spørgsmaal kunde man svare det samme, man svarer Stormanden, der beklager sig over sin Uformuenhed, naar han lader den sande Fortjeneste ubelønnet: affkaf dine Urteblæsere, saa har du Penge nok dertil.

(** Vel have vi her nu ingen Urteblæsere,

*) „Ja, havde De lært noget, saa fik De ogsaa nok Betaling derfor,“ svarede Dandseren Statmesteren, der, efter sin Herres Befaling udbetalde hiin en stor Sum Penge, og derved anmærkede, at han ikke kom saa let til hvad han fortjende.

** Oversætterens Tillæg.

men alligevel Overflødighed nok af lignende Karresyfler. Ved den usle Haandtering og det omflakende Levnet, disse Mennesker føre, ved deres Naahed i Sæder og tøjløse Levemaade falder det vel den største Deel af dem ligesaa lidt ind at gjøre Fordring paa Ugtelse, som man kan sige den særdeles vides dem. De gjøre Fordring paa Folks Tommer, og — de begabes. Men — æres end den sande Kunstner ligesaa højt som hvis de ikke vare; erholde de end ikke Belønning og Understøtning, end sige Løn, til hans Forurettelse, saa kan deres Ophold dog have ikke mindre fordærvelige Følger. Det er et sandt Ordsprog at „Drkesløshed er Gandens Hovedpude,“ og det er lige saa vist: at gavnløs Virksomhed, der betaler sig godt, er det ikke mindre. Ikke maae disse Sjælebødsfolk, som Bonden eller Haandværkeren, begynde deres Dont med Morgengry: nogle Timers daglige Syssel skaffer dem deres Underhold, paa de nærende Stænders Beløftning; den øvrige Del af Dagen kan af Mennesker, som intet have lært, der kan gavne Borgersamfundet, ikke ventes anvendt til andet end til Lediggang eller Dobbelt. Deres saakaldte Kunster gavne intet: de søge at vække Morsskab, men en Morsskab, som sjelden er ædel, hvorved hverken Smagen dannes eller Hjertet forbedres. Begems-Færdighederne vilde være de fortrinligste, dersom de vare en Bisag; men det Menneskes,

Mands eller Qvindes, Bestemmelse er dog meget ussel, der sit hele Liv igjennem, naar det ikke er ledigt, dandser paa en Linie eller gjør Luftspring, og som for at opnaae disse Færdigheder har derpaa maattet anvende sin hele Ungdom, maaffee endog under Mishandlinger. Hvilken skammelig Misbrug af Menneskets kostbare Liv og Tid! De mange Plinster, Dyrenes Afrettelse til at vise unaturlige Færdigheder forudsætter, bør hos enhver, der ikke glemmer Dyrenes, især den trællende Hests, Nytte, aldeles tilintetgjøre Eysten til at see dem saaledes misbrugte.

I dobbelt Henseende maa disse Menneskers stadige Ophold i et Land ansees for skadelig. Deels fordi det usfridigt maa have fordærvelig Indflydelse paa Sæderne, at et Land i lang Tid oversvømmes af Folk af saa liden Sædelighed. Deels styrker det, som ovenfor er anmærket, Folket i dets Hang til Daarskaber; Tilbøjeligheden til at ville mores, bliver næret. Enhver Fritime og enhver sparet Skilling bestemmes dertil. Og var det end blot de opsparte Skillinger! Men ofte gaaer det med de simplere Classers Drenges og Pigers Besøg i Fjæleboderne og Boxcabinetterne, som med den højere og lavere Middelfstands Drenges Besøg i de overhaandtagende, Helbred- og Sæderfordærvende, Slikkeriesboder. Faaes end ikke Pengene ved Smaasnyderier

— Forberedelsen til de større — ved at narre Madmodre eller Skolekammerader, saa faaes de tit og ofte paa en ikke stort bedre Maade, ved at sælge Klædningsstykker, Bøger eller deslige.)

En sørgelig, en høist sørgelig Ting — siger en anden Skribent *) — er den Dræsløshed, den Arbejdslede, den Tidfordrivshang, hvori nuomstunder Barndommen oplækkes, Ungdommen opvæennes, Manddommen opoffres. Ikke nok kan man gjentage det; vil man beholde en sund Sjæl i et sundt Legeme, maa man ikke vente denne Lykke uden Arbejd; men hvorlidet dette er Døgnets Tro, vidner den overvætted og endnu stedse tilfægende Mængde af døvende og fløvende Tidkort, der belejrer os paa alle Sider. Man vil her ikke opkaste det Spørgsmaal, om det lader sig antage at alle de Penge, disse Forlystelser kjøbes med, ere redeligen erhvervede, ikke fraastjaalne helligere Pligter eller sande Nødvendigheder? Godt, og saare godt om disse Morstaber ikke kostede andet end Penge; men Banen til at mores, mores uden Umage, nærer Eysten og Trangen til at mores, og formindsker i samme Forhold Trangen, Eysten, og

*) Dette er vel nyligen læst paa Prent, men sandsynligviis af den mindste Deel af dette Blads Læsere; det kan desuden ikke siges for tit.

omsider Conen til at arbejde, og ingen uhykkeligere og lettere fordærvelig Menneskeklasse er der, end den, som, efter at have tabt Lysten til og Smagen paa alt Arbejde, stedse skal og vil mores, og stedse bliver vanskeligere at more; det er den, om hvem en fransk Dame meget aabenhjertigen bekjendte, at den snart ikke mere elsker de uskyldige Morstaber, men snart behøver at faae dem kryddrede med lidt Synd, at de ikke skulle blive affmagelige. Sløseri vækker Sandselighed, — Sandselighed al Slags Ryggesløshed, og denne igjen Lede til Livet, Fortvielse, vel ogsaa omsider Selvmord, Haanden. — Man kalde da Arbejdsomhed, Huuslighed, Sæder, tilbage iblandt os; man tillukke de utallige og mangehaande Templer, Dagdriverie og Letsind — snart i Maskeradesale, snart i Conditorstuer, snart under Fjæletaget og flere Steder — har opbygget sig; Usædelighed møde fortjent Ringeaagt, og den frække Last forskyldt Afsky; nordisk Erbarhed og nordisk Strængighed vende tilbage; og man betragte Utugt, Skjørlevnet og Forsførelse for det, de ere!

Meddeelt af Collin.

Borger = Bennen.

No. 46.

Attende Aargang.

Løverdagen den 15de November 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Smaa Fortællinger af den virkelige
Historie.

3.

Alexander og Diogenes.

Der som hiin Alexanders Udfærd mod Urteblæseren aldrig er bleven lastet, saa har hans Svar til Diogenes fundet desflere Dablere.

Krigen mod Persien skulde netop begynde, Alexander blev udnævnt til Feldtherre for hele Græ-

Lenland og befandt sig af den Marsag i Korinth, Da strømmede de græske Lærde og Vise til fra alle Kanter for at see og sees af den almindelig beundrede Macedonier. Diogenes var den Eneste, som hverken trængde sig til ham, eller for hans Skyld endog kun bevægede sig af Stedet. Alexander savnede ham, og kunde ikke skjule sin Forundring deraf. Hvad skete? da Diogenes ikke kom til Alexander, begav Alexander sig paa Vejen til Diogenes.

Philosophen saae Kongen komme og blev sidende rolig. Kongen tilbød ham Rigdom, Magt, Anseelse og alle slige Ting, hvoraf han selv var saa stolt. Den pjaltede Philosoph modtog intet deraf, men begjærede blot af ham, at han vilde staae lidt anderledes, for ikke at berøve ham Solstraalerne. „Gaae af Solen,“ var hele den Beseed, som han uden videre Dimsøb gav ham.

Alexander, som i Aristoteles's Skole havde lært at skjønne paa sand Sjæls Højhed, følte her ved alt hvad Diogenes vilde lade ham føle. Han, den Uovervindelige, saae sig overvunden af en Philosoph. Men istedet for at lade ham føle sin Brede derfor, vendte han sig til Hofmændene, som ledsagede ham, med disse Ord: „Ugtelse for denne Mand! hvis jeg ikke var Alexander, saa vilde jeg være Diogenes.“

Hvad? har man sagt ved denne Lejlighed, —

Aristoteles's kongelige Discipel vilde være Diogenes. Diogenes, som man har kaldt den affindige Socrates. — Diogenes, som hverken var tugtig eller ærbar, kaldte sig selv en Hund, og levede som et Dyr i Menneskeskikkelse. Men alt dette tog Alexander slet ikke i Betragtning, men havde blot at gjøre med det ganske uventede Svar, som han paa sine glimrende Tilbud nyligen havde faaet af Philosophen. Lad mig beholde Naturens Goder — var omtrent Diogenes's Mening — behold du Lykkens Goder, disse ere langt under mig. Kan der gives en højere Sjælsstorhed end den, som et saadant Sprog udtrykker? Dette altsaa, den højeste og uroffeligste Foragt for al verdslig Højhed, Magt og Herlighed, var det, som gjorde Alexander i Diogenes's Dine til den beundrings- og misundelsesværdigste Dødelige. Og — saa vilde altsaa Alexander med sit Ønske, at han, naar han ikke var Alexander, maatte være Diogenes, ikke sige andet, end at han, hvis han ikke havde besiddet alle jordiske gode Ting i en saa stor Maade, vilde prise sig lykkelig, naar han kunde foragte dem i saa høj en Grad, som Diogenes.

Naar Tildragelsen saaledes forklares, beroede Alexanders Afsærd mod Diogenes paa de samme Grundsætninger, hvorfra hans modsatte Opførsel mod Urteblæseren rejste sig. I sidstnævnte Tilfælde

de nægtede han at sætte endog den ringeste Priis paa en aabenbar Daarskab, ihvor kunstig den end var; i det første Tilfælde agtede han den Beveelighed, som gjør uafhængig af hele Verden, over alt andet. I det ene som det andet Tilfælde vurderede han altsaa Menneffene saa rigtigt, som det var at ønske at alle Store vilde gjøre.

Man kunde her spørge, hvorledes det kunde være, at dette, at han forstod saa godt at vurdere andre, ikke havde bedre Indflydelse paa ham og hans egen Charakter; men han har selv svart derpaa, i det han sagde, at han kun i det Tilfælde vilde være Diogenes, naar han ikke var Alexander. Da han nu engang var Alexander, saa var han det ogsaa saa meget som muligt. Desuden gif det meget naturligt til, at med al den fine Følelse, som han havde for sand og udvortes Storhed, steg hans Tilbøjelighed til, ogsaa udvortes at vorde større, indtil Raserie. Det lader sig da forklare, hvorfor han græd, da Anaxarchus talde om utallige Verdenser, fordi han mistvovlede om at kunne erobre dem alle; det lader sig forklare, hvorledes han kunde ansee det for en Majestætsforbrydelse, naar nogen ikke troede paa enhver hans Plans lykkelige Udfald; hvorledes han kunde udøve saa frygtelige Umenneskeligheder i Tyrus, som værgede sig for længe mod ham, blot fordi Herped blev gjendreven den Mening, at intet kun-

de standse ham i hans Sejer; hvorledes han kunde ønske at blive anseet af Indianerne for en Gud, og dog tillige drikke sig ihjel — o. s. v. Vist nok alle uhyre Pletter, som alle hans Lovtalere aldrig kunne vifte af hans Billed.

4.

**Boldsomme Naturbegivenheder ere
ingen Guds Straf.**

Diagoras, en Philosoph i Athenen, hørde til de Gudsfor nægttere, som intet Dølgemaal lægge derpaa. Han lærde fri og offentligen, at der ingen Guddom gives. Athenienserne vil drage ham til Regnskab derfor, men han undkom ved Flugten og blev erklæret fredløs.

Engang befandt han sig til Søs, da en heftig Storm rejste sig. Skibet, hvorpaa han var, geraabede i den første Nød, og man kjendte ham. Strax bebrejdede man ham fra alle Sider, at han var Skyld i den Fare, hvori man søvede, og at Guderne nu vilde hævne sig, fordi man havde taget et Menneske ombord, som uden Sky fornægtede dem.

Diagoras behøvede ikke megen Skarpsindighed, for at slutte sig til Udfaldet heraf, naar Stormen ikke tilfældigviis snart lagde sig. Over Borde med ham, vilde det have hæddet, for at forsone Guderne! Han maatte altsaa være betænkst paa sin Redning og reddede sig ogsaa virkelig ved sin Aandsnærverelse. Der var endnu mange andre Skibe tillige til Søes, som ligeledes maatte kæmpe med Stormen. See hisset, see der, raabde han, ere de ikke i samme Nød, som vi? Og er der da en Diagoras paa ethvert af dem?

Man har nu vel villet forklare dette Svar som en Bespottelse af Gudsfor nægteren, men det er ikke at indsee, hvad Diagoras efter de Grundfætninger, som han engang havde, og i den Forsætning, hvori han befandt sig, kunde svare, som havde været mere fornuftigt. Ogsaa maa samtlige hans Rejsekammerader have fundet hans Svar meget fornuftigt, siden de derved beroligede deres Fornuft. Men dette er ikke nok, ogsaa den ivrigste Gudsdyrker, der tillige er en oplyst Troende, maatte have svaret saaledes for ham.

Kan man vel gjøre sig en daarligere Forestilling om Guddommen, end naar man troer, at den derfor skulde forfølge et Menneske, fordi det fornægter den? Kan man tænke sig noget Ufflyeligere om den, end naar man mener, at den for et saadant Menneskes Skyld skulde udsætte mange

Andre og Uskyldige tilligemed det for de største Farer? Et heelt Slib skulde derfor trues med Undergang, fordi der mellem dets Mandskab befandt sig en erklaeret Atheist? Maatte man, hvis man havde Balsget: om man vilde troe paa Guddommen, men tillige troe dette om den, eller om man ej vilde troe paa den, — ikke hellere vælge det sidste, og holde med Diagoras?

Overhovedet kan man lige saalidt frikjende den for Dvertro, som for Bankundighed om Naturbegivenhederne, som i Storm og Uvejr, eller overalt i Farer, som Elementerne give Anledning til, mene at see en straffende Guddom. — Alt hvad som skeer i Naturen, skeer efter uforanderlige Love, og der rejser sig ligesaalidt en Storm mere derfor, fordi en Million Mennesker paa engang blev meget strafvoerdig, som der siden Jordens Begyndelse vilde have været en Storm færre, om der aldrig havde været Mennesker til derpaa. I hvad for en Sammenhæng staaer da vel ogsaa de uhykkelige Begivenheder i Naturen omkring os med de menneskelige Meninger og Handlinger? Og naar nu en saadan slet ikke finder Sted, hvorledes kunne da hine ansøres som Straffe for disse, da ved en Straf bør finde den nøjeste Sammenhæng med noget — og den nødvendigen være en beviislig Følge af noget, — som er gaaet i Forvejen fra dens Side, som det træffer. Enhver ellersaa, som erklaer

res for at være straffet ved saadanne tilfældige Ulykker, fordrer med Rette først Beviset derfor, — og kan være vis paa, at man evig vil blive ham det skyldigt. At paaftaae, at Elementernes Virksomhed oprindeligen var indrettet til Bedste for Dyden og til Skade for Lasten, var den aabenbareste Usandhed, som modsiges ved det hele menneskelige Livs Løb; og paa den Planet, som vi beboe, hersker tvertimod den største Tvedragt mellem den physiske og moralske Verden.

(Sluttes i næste Nummer.)

Meddeelt af Collin.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 23de November, da Herr Pastor Brørsons Bidrag indkommer.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 47.

Attende Aargang.

Løverbagen den 22de November 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

Smaa Fortællinger af den virkelige
Historie.

4.

Boldsomme Naturbegivenheder ere
ingen Guds Straf.

(Sluttet. See No. 46.)

Mange have nu vel ikke selv den Mening, at
der i Elementernes Strid viser sig en straffend

Guddom, men holde dog for, at man bør lade den store Hob beholde den, som en gavnlig Dvertro. Den største Eastefuldhed, siger man, vilde uden den gribe om sig og Gudsforneegtelse endog blive almindelig. Men kan der da vel gives en skammeligere Dyd end den, som beroer paa Torden, hvad enten den er underjordisk eller i Skyerne. Kan der gives en skammeligere Tro paa Gud, end den, som kommer med Stormen, og lægger sig med den. Hvad tænker man paa, naar man paa den Maade vil lede Menneſker til Religion og Retſkaffenhed?

Menneskevennen maa det i højeſte Maade opbringe, naar han hører tale om hiin Dvertroes Gavnlighed. — Saa behøves der da kun en Lynſtraale, en Hagelſkye for at berøve den meeſt Retſkafne hans fortjente gode Navn og Rygte; thi den, som Gud ſtraffer, kan ikke være nogen Retſkaffen. Men da man nu ikke veed noget offentlig Dndt om ham, ſaa maa man miſtænke ham for ſvære hemmelige Synder, ſom den Alvidende paa denne Maade bringer for Lyſet, og aabenbar gjengjelder. Kan man paa nogen mere beqvem Maade aabne Døren for Uvind og Bagvaſkelse og uoverlagte Domme end ſaaledes? — Og hvem fortjener mere ſin Medborgeres Biſtand, end den, ſom har lidt ved Elementernes Boldſomhed? Men hvem vilde, hvis hiin Dvertro fik almindelig Indpas,

ogsaa være mere forladt end han? Svæller ikke den blotte Tanke, at et Menneſke erholder ſin Ulykke ſom Straf, allerede Medlidenheden med ham. Vil ikke, naar det endeligen hedder, at Gud ſtraffer ham derved, een Dvertro fæſte ſig til den anden, og vil man ikke holde ſig for lige ſaa ſtrafværdig, naar man ſtod den Straffede bi? Vil dette Paaskud ikke være Gjerrighed, ligesaavel ſom Hævn velkomment over alting?

D, hvor meget bedre var det dog i alle Henſeender, at ſtemme Menneſkene ſaaledes, at de frygtede for deres Samvittigheds Forfølgelser, men ikke for Guddommens! Dette vilde ikke alene fremvirke en ædlere Dyd, men ogsaa tilſidſt omvende Gudsforneægterne. For dette ſidſte er Diagoras ſelv et Beviis, naar det er ſandt, hvad Ariſtophanes ſiger om ham, at han — beſuagtet har indført nye Guddomme.

(* Saare træffende var derfor det Svar, hiin chriſtne Biſkop i Island gav Hedningerne. Da Chriſtendommen der blev indført, havde Kong Oluf, der ivrigen tog ſig af denne Sag, en Dag ſtevnet begge Partier at møde paa en Høj, der var en fra umindelige Tider af udbrændt Vulkan. Midt under deres Forhandlinger, hvori de Chriſt-

* Overtætters Tillæg.

nes Ordførere bemestrede sig alles Hjerter, bragde et Bud den Efterretning, at en Jordild var udbrudt i Mus og truede med at angribe den der boende Biskops Gaard. „Det er intet Under, sagde Hedningerne, at Guderne fortørnes over flige Taler?“ Hvorpaa Snorro svarede: „Dg paa hvem vare da Guderne fortørnede, da denne Høj, hvorpaa vi her staae, brændte?“

Et Fragment om sjældne Mænd.

Over en af det forrige Aarhundredes store Mænd, ligemeget hvilken, læste jeg forleden følgende Betragtninger:

— „Det var den Mand, som man nedrev medens han levede, hvis store Egenstaber man ikke tog nok i Betragtning, for at tilgive ham nogle Fejl, der dog kun vare ubehagelige Følger af hine Egenstaber, og den Mand som man derfor stedse holdt fra betydelige Poster. Man sagde, han var fordomsfuld, rædede Had og Fjendskab, og var følgerigen uretfærdig. — Han havde vist nok ibrigen Laster og Misbruge, han sagde sin Mening med Kraft og uden Slaansel, han paatalte højt hvad han ikke kunde forandre eller udrydde. Uden-

tvivl kunde han nu og da bestemmes af en forudfattet Mening, og derved overskride Maalet; uden tvivl kunde ogsaa den Banmagt, hvori han be- fandt sig, til at gjøre alt det Gode, som hans heftige Sjæl fattede B. slutning til, de Banstellig- heber, som man lagde ham i Vejen, det Skrig, som lave og flette Sjæle opvælde, alt dette kunde vel undertiden gjøre ham bitter; men havde man sat denne Mand, hvor han burde have staaet, i Spidsen for Forretninger, saa vilde, naar alle hans Evner vare sysselsatte, og hans Driftighed havde faaet Spillekraft, han roligere have vejet og prøvet alt. Dette var Tilfældet i hans sidste Aar. Alderen havde lykkeligviis fjølnet ham. Han døde da Ridet begyndtes at sagtnes. Ved hans Død taug det ganske, og der er kun een Stemme, om ikke i at angre dog i at rose."

„Næsten alt dette vil træffe enhver, som vo- ver at hæve sig over en indskrænket og underord- net Forfatnings snævre Kreds; som har en højere stræbende Aand, og ønsker at virke for Almeenvel- let mere end hans Forhold foreskriver ham. Hvad der i det Foranferte er sagt om Menneskene, passer til alle Tider paa den største Hob, der selv behersket af smaa og usle Lidenskaber, ikke er i Stand til at begribe noget Stort og Edelt hos andre. Og da i den senere Tid Charakterløshed, eller

maastee rettere en Smaahed i Charakteren, har mere og mere tiltaget, ligesom man har drevet paa Udbredelsen af mangeslags Kundskaber og en overfladisk Dannelselse, og da denne Smaaheds-Mand har faaet afgjørende Indflydelse paa alle offentlige Anliggender i det Store, som i det Smaa; saa maa de sjeldne Mænd, som hæve sig derover, stedse mere vente paa hiin Mand's Skjebne. I levende Live misfjendes, forfølges og hades de, efter deres Død roses de, men ønskes ikke tilbage. Den, som haader de Uretfærdigheder og Misbruge, hvorved Staten lider, udraabes, som om han hadede kun de Mennesker, der drage Fordeel af Misbrugene; og dog vil stedse netop den Mand, som elsker det almene Vel i det Store, vise meest Overbærelse med de Personer, som ere i Stand til at virke derimod. Den, som taler med Barme om offentlige Anliggender, udskrives for intolerant, og de, som frygte en streng Censor, forstaae kun alt for vel at benytte alle de Personers Svaghed, som ere eller kunde være deres Medskyldige, for at opvække en almindelig Stemme mod den, hvis Energie falder dem besværkelig. Store Egenskaber, eller blot Sandhedskjerlighed, Barme og Virkelyst, og en indskrænket Stilling, som hindrer hines Udvikling, eller disses Udøvelse: deraf opstaaer Misforhold, som den store Hob, der enten ikke kan bedømme dem, eller er for lad og ligegyldig, eller fejsk og kryben-

de til at erkjende dem for hvad de ere, anseer for eller kalder Charakterfejl; som hos de Fleste opvælte Modbydelighed mod den, der vilde vorde deres Belgjører, naar han besad Magt dertil; som selv hos mange aldeles Redeligtænkende, men ved Bane og Glendrian, for Sandheds uforfærdede Hylдинг og Retfærdigs ufrygigelige Efterfølgelse, fløvgjorte Mennesker, opvække Uvillie. — Hvad er det berimod for Mennesker, som lettest erhverve sig den almene Yndest? De, der vide at anbefale sig til de Mægtiges Beskjermelse, og derved blende den store Hob, men som skaaene al personlig Interesse, naar deres egen ikke umiddelbar geraader i Fare. Og den, som kun har sin egen Interesse for Dje, behøver just ikke at frygte for at gjøre sig saa mange Fjender. En eneste Mands indskrænkede Interesse, ja endog Forsængelighedens Interesse, der omfatter meget mere end den grovere Egennyttelighed, er aldeles ikke saa ufordragelig med andres Velbefindende, som Kjerlighed til det almene Vel ofte maa være det. Man finder snart en Rangforordning deri, og enhver lader gjerne de Mægtige upaataalt tilfredsstille deres Privattilbøjeligheder, thi det gjør, at de see igjennem Fingre med andres Ønsker. Ubestikkelig Kjerlighed til det Heles Vel, Retfærdighed, og den simple Billighed, som ikke taaler, at Svaghed udgives for Last og Forbrydelse, men som heller ikke vil lade nogen virkelig Last

beholde Skin af Dyd: disse alene lade sig ikke forene med den Estengivenhed og Dverbærelse, som man gjerne vil lade passere for Hjert.s = Godhed, men som kun udspringe af Villiens Afsmagt, eller af flette Tilbøjeligheder.“

„Mænd, der leve i Følelsen af en højere Bestemmelse, og opoffre sig til den, maae vorde bittre naar de forgieves fortære deres Kraft for deres Livs ædle Hensigter. Da ansees Udbruddene af deres Misnøje, som de ikke længer kunne undertrykke, for Haardhed, fiendsk Tænkemaade og Uforligelighed. De vorde taalmodigere, naar Overbeviisningen om Umuligheden af at kunne udrette noget, gaaer over til Følelse; og saa blive de da roste efter deres Død, paa det at man des mere haardt nokket kan, om deres Lige mellem de Levende, dersom der gives nogen, tale ligesaadan som man talde om den Udsøde, saa længe man frygtede ham.“ — — —

Meddeelt af Collin.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 23de November, da Herr Pastor Storsons Bidrag indkommer.

Borger = B e n n e n.

No. 48.

Attende Aargang.

Løverdagen den 29de November 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

A n n e l d e l s e.

Mandagen den 1ste December om Eftermiddagen Klokken 5 holdes Generalforsamling paa Prindsens Palai bag Slottet, hvor da bliver at tage Beslutning paa de i Aar indkomne Ansøgninger om Paan og Understøttelse. De Herrer Repræsentantere vilde behage at møde til bemelte Tid.

Administrationen for det forenede Understøttelses = Selskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Flor.

C. Købke.

Om Egenſindighed.

Unlæg til Egenſindighed ligger vel i den menneſkelige Natur, ligesom ethvert Unlæg til Godt og Ondt; men den vilde aldeles ikke yttre ſig ved en viis Behandling fra Opdragerens Side. Diſſe Unlæg til Egenſindighed kunne endog tiene til at uddanne en faſt Character. Hvilken Pligt for Forældre og Opdragere, at gaae frem med ſtorſte Vaerſomhed og Forſigtighed!

De Anledninger, ſom bringe denne Feil til at yttre ſig ere efter min Mening:
 Førſt: Hos mange Børn et ſvagt Legeme, ſærdeles irritable og ſvage Nærver.

Doctor Gall mener i ſin Lære om Hiernesſkallen, der er et Organ for Faſtthed og Beſtandighed. Jeg kan ikke dømme om Sandheden af Gall's Foregivenhed; Tid og Erfaring kunne alene afgjøre hans Videnskabs Værd. Men viſt er det, at Legemet har betydelig Indflydelse paa Sielen, og at vor Organisation ofte bliver Kilde til mange Dyder og Laſter. Ikke ſielden beſtemmer vort Temperament os til Handlinger, hvori vor Forſtand og Hierte har enten ſlet ingen eller dog kun en meget ringe Deel. Og dog ſkrives vore Handlinger ſaa tit paa deres Regning. — Man kan ei altid roſe Børn for deres Lydighed og Eſtergivenhed; ei al-

tid dable dem for deres Egensindighed og Ophætsighed.

„Ufordærvede Børn,“ siger Guillaume *), „kan man vide med Visshed ere syge, naar de vise Stivsind. Jeg har seet Børn, der i de tre første Aar af deres Liv vare særdeles egensindige, men Tid efter anden forandrede de sig ganske uden deres Forældres Medvirkning. Jeg troer Forandring i deres Vegemer, var Aarsag til denne Forandring i deres Gemnt.“ —

Den Syge er sædvanligen mere egensindig end den Sunde. Alt, hvad han tænker og gjør, bærer Præg af hans Sygdom. Det er hos Børn end tydeligere, end hos Borne. De blive i sygelig Tilstand lettere fortrædelige, gnavne og egensindige. De vide selv ikke ret hvad de felle, og hvad de ville; de falde paa dette og hiint, som de troe, kunde lindre deres Smerter, og vilde da have deres Villie til deres Forældres og Opdrageres Plage. Føier man dem, og de finde i det opfyldte Onske ikke den ventede Hielp og Lindring, saa ville de atter have Noget andet; og — hvert opfyldt Onske gjør dem end egensindigere.

Mange forblindede Forældre bidrage selv til at deres Børn blive egensindige. Hvor ofte hørte

*) Revisionsværket 5te Bind. Side 216.

man ikke den svage Moder sige: „giv dog Barnet, hvad det forlanger, for at det kan blive roeligt; det er jo sygt“ — eller Faderen ængstelig spørge: „hvad vil du have, min lille Søn? Siig det kuns; du skal faae Alt, hvad der staaer i min Magt at give dig.“

Den unge Herre seer, hvordan Fader og Moder, Tante og Cousine, Pige og Karl sættes i Angst og Skræk ved hans Sygdom — hvor hele Huset sørger. Maa han ikke derved faae et høit Begreb om sin lille Person, og troe at enhver maa føie sig efter hans Villie? Udlyder man ikke den lille Despot paa første Bink, saa paatages en større Mæthed, hans Sygdom voxer, han begynder bitterligen at græde, og holder ikke op, førend man igien ved Kierteegn og Eydighed har stillet ham tilfreds.

Naar han begynder at blive bedre, saa gjøre de svage Forældre Alt, hvad der staaer i deres Magt, for ei at undertrykke den Spire til Egen-sind, de nedlagte hos Barnet, medens det var sygt. De hæge og pleie den saa omhyggeligen, at den snart voxer op til en frodig Plante. Man slyer med største Vaersomhed Alt, hvad der kan forstyrre den lille Afgud i sin Roe, for at han ei igien skal komme til at lide. For at holde den fiere Patient skadesløs for den bedste Medicin, de udstandne Smerter, den havde Kiedsommelighed,

ſaa ſoger man Livretten, fiøber Vegetoi, og indbyder Vegebrødre.

Bliver Barnet ſundt igien, ſaa vil det fortſætte diſſe, detſ Egenſind og barnagtige Stolthed ſmiggrende, Løier; det vil byde ſom tilforn, og ſtrar have ſin Willie opfyldt. Saaledes henplantes da ogſaa Egenſindighed i Børneneſ ſunde Tilſtand, og de helbredeſ enten aldeleſ ikke fra denne Feil, eller kun ved ſtrenge og viſe Midler. Derfor hører man ſaa ofte den Klage af Forældrene: „den ſlemme Dreng, han gjør os ret Livet ſuurt; i hans Eygdom lod man ham have ſin Willie, og nu er der Ingen, der kan ſyre ham.“

De ſamme ſørgelige Følger har Børneneſ Førkielelſe, ved hvilken Vegemet ſvækkeſ og Sielen bliver Kleinmodig. Barnet tør ikke komme i den friſke Luſt, thi — det kunde forkiøle ſig. Sengen maa dygtig giennemvarmeſ, thi det ſynes den Lille ſaa got om. Lille Jens maa jo ikke ſti-ge op paa Skammelen, thi — han kunde let falde. Dette Kiød, hiin Frugt, dette Brød tør han ikke ſpiſe, — det kunde ligge for tungt i Maven.

Iſær have de enefte, de yngſte, de ſvageſte Børn den ſørgelige Eliebne, at blive forkiølede. Med ængſtelig Omhue ſkyer man Alt, hvad der kunde ſkade den lille Pøde. Man føier ſig efter hans Dnſter, for ei ved Modſigelſe at ryſte hans

svage Nervesystem for heftigt. Derfor ere disse Fiereste Børn sædvanligen egensindige og ulydige.

Naar nu enhver af disse Aarsager, Sygelighed og Forkieelse, alene kunne frembringe Egensindighed, hvad maa da ei skee, naar de forene sig? — Og de gaae næsten altid søsterligen Haand i Haand. Thi for det meste bliver et Barn forkielet, fordi det er sygeligt; og et andet bliver sygeligt, fordi man forkielet det. —

Gjør man altsaa en Afgud af Børnet; nærer og styrker man dets Svagheder, for at det ei skal selv føle dem; søger man at skaane det for hver ubetydelig Smerte, uden at betænke de Farer, man udsætter det for, i det man for Dieblicket afvender en lille Ubequemmelighed; saa gjør man Siel og Legeme syge, qvæler forsættligen de herlige Spirer for det Store, Edle, Mandige, og bereder den tilkommende Ungling og Mand uendelig Bæe og Ulykke.

Altsaa: Børn med et sygt Legeme og Legemsmeen, ere blandt alle Børn de egensindigste, ere feige og frygtsomme, sætte sig imod Alt med Stivsindighed. Sunde og muntre Børn ere aabne og dristige, vise sig villige og lydige, frybe ei i Krogene. Syge og vansøre Børn ere ogsaa af Naturen dorste og phlegmatiske; de besidde vel Bøielighed og Eftergivenhed; men de kunne ogsaa vise

sig egensindige, naar de skulle opoffre deres dørste
Magelighed.

Der ligger, for det Andet, megen Anlæg
til Egensindighed i Forstandens
Svagthed.

Barnet indseer ofte ei, hvad som tiener til
dets Fred, veed ei hvad som er God og Ondt,
Ret og Uret; det kan ei begribe Skadeligheden af
sine Onsker og Attraaer. Derfor er det døv ved
alle Forestillinger, fordi det ei kan fatte dem; sæt-
ter sig imod Forældres og Opdragers Billie, fordi
det kun føler sine Opoffrelser, men endnu ei har
erfaret, hvor velgjørende hiin er.

Saa snart det lykkes Opdrageren, at overtøye
det svage Barn om det Urigtige i dets Forestillin-
ger, det Daarlige i dets Onsker, det Skadelige i
dets Attraaer: saa bliver det beffæmmet, giver
efter og fordrer ei sin Billie opfyldt.

Jeg hørte engang et Barn ret ufornuftigen
modsigte, fordi det slet ikke kunde begribe, at det
var Uret, at slaae sin Legebroder igien, naar hiin
havde slaaet ham. Det bestandige Svar paa Læ-
rerens Forestillinger var: han skulde ikke have be-
gynndt. Læreren ansaae det for Egensindighed og
Modsigelsesaand og straffede den arme Dreng. Det
skulde han have ladet være, thi Drengen modsag-
de saa haardnakket, fordi han troede, han havde
Ret; og at paaftaae sin Ret, er ikke Egensindig-

hed, men Fasthed. Var Barnet blevet overtødet om det Modsatte; saa vilde det ikke modsagt, men strax afstaaet fra sin Paastand.

Men for tilbørlig at adskille Modsigelse af Dumhed fra Modsigelse af Egensindighed og derefter bestemme sine Forholdsregler, maa man kiende nøie Barnet, man har at bestille med. Ved længere Omgang bliver det ikke vanskeligt for Opdrageren, at adskille begge.

(Fortsætted.)

B r o r s o n ,
Præst ved Garnisons Menighed.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 49.

Attende Aargang.

Løverdagen den 6te December 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

E x t r a c t

af

Tredie Quartals = Regnskab

for

det foreenede Understøttelses = Selskabs

Indtægter og Udgifter

fra 1ste Juli til 30te Sept. 1806.

Indtægt.	Rdr.	St.
Kassebeholdningen fra 2det Qvartal d. A. var = = =	228	18½
(See Borgervennen No. 32 d. A.)		
A. Ugentlige Indkomster: For Ugebladets 18de Aargang fra No. 27 til 30 incl. og Love til nye Med- lemmer = = =	595	53
B. Qvartals Kontingenter:		
1) For Qvartalet fra 1ste April til ult. Juni d. A. = 135 Rdr 60ß.		
2) Restancer fra de forrige Qvartaler = 6 = 9 =	141	75
C. Aarlige Indkomster: Af overordentlige Medlemmers Kontin- genter prænumer. d. A. indkommen	15	—
D. Laans og Forstud's Afbetaling i dette 3die Qvartal = =	414	—
Summa Rdr.	1394	50½

At ovenstaaende 3die Qvartals Extract er over-
eensstemmende med Administrationens Kontrol
bevidner

S. J. Cantor senior. Chr. Thomsen. Flor.

A n n e l d e l s e.

I Generalforsamlingen den 1ste denne Maaned blev af Kasserer Nagaard fremlagt dette Aars tredie Kvartalsregnskab, som hermed følger.

Som nye Medlemmer i Selskabet bleve antagne:

Herr Justitsraad Schavenius.	}	som overordnede.
— Konsul H. A. Gude.		
— Apoteker J. N. Stolpe.		
— Skomager Hans Peter Lind.		
— Glarmester Jacob Poman.		
— Skomager Ole Olsen Bier.		
— Organist Bilfeld.		
— Kunstbreier Wandinge.		
— Hørsvinger Baæ.		

Det øvrige i denne Generalforsamling afhandlede skal herefter blive anmeldt.

Administrationen for det forenede Understøttelseselskab.

H. J. Cantor senior. C. Thomsen. Flor.

C. Købke.

Om Egenfindighed.

(Fortfat. See No. 48.)

Jorener Indbildskhed sig med et indskrænket Hoved — og det skeer tit — saa frembringes sikkert Egenfindighed, Haardnakkenhed og Opsætsighed. Barnet bliver ved sin antagne Mening; thi det vilde ydmyge dets Indbildskhed, at have Uret. Det er maaske overtydet om det Urigtige i sin Paastand, det Utilladelige i sit Dnske; men det gider ikke tilstaaet sin Uret, for ei at høre sit lille stive Sind.

Men er det underligt, naar denne Indbildskhed ofte vorder Anledning til Egenfindighed? Eller er det ikke tværtimod meget naturligt, at Børn faae høie Tanker om deres Klogskab? Det siges dem jo fra Barnsbeen, hvilke løierlige Indfald de har havt. I deres Nærvær fortælles jo den fiere Onkel og Tante, hvilke herlige Beviser den Lille har givet paa tidlig Forstand. De maae jo gjentage deres Uttringer og Indfald, som endda ofte ikke engang ere deres, indtil Væmmelse for et stort Selskab, og blive da belønnede for ethvert ved Kiertejn og Bifaldsmaal. Det var mig væmmeligt, engang at see et sligt beundret Barn, hvis taabelige Indfald den lykkelige Moder havde fortalt et Selskab af Damer, blive klappet og kysset hele Røden rundt.

Men skrækkeligere var engang følgende Op-
trin for mig: en vild, ubændig Krabat paa otte
Aar sprang om i en Sahl med megen Støien,
kiont der var et stort Selskab samlet. Efterat
Moderen havde vel ti Gange forgieves raabt: „kier-
re Wilhelm, vær dog roelig!“ sprang hun op og
hvidskede ham Noget i Dret. Leende raabte han:
„men Moder, hvorfor siger du det ikke høit? —
hun siger, kiere Wilhelm, jeg beder dig for Guds
Skyld, vær dog roelig! det kan du jo gjerne sige
høit.“

„Bravo!“ raabte Faderen, og man loe fra
alle Sider. „Lad ham være, kiere Kone, Dreng-
en gjør jo intet Ondt.“ Og derpaa greb han
den rare Dreng, og, leende over hans Svar,
svingede ham omkring. — O Lider! o Sæder!

Lad end være, at saa Forældre have en saa
fløv Følelse, at de omgaaes saa aldeles samvittig-
hedsløse med deres Børn, saa de udstrøe forsætli-
gen Sæden til Ulydighed og Indbildskhed i deres
Børns Hierter: saa gives der dog saare mange,
der paa en finere Maade arbeide for at udbrede
disse Feil og Laster.

Ogsaa Undseelse — en ikke usædvanlig Feil
hos et Barn med et indskrænket Hoved — kan
blive Anledning til Egensindighed. Faderen for-
langer f. Ex. af sit, ellers lydige og velartede
Barn, at det skal gjøre sin Compliment for en

Fremmed, declamere det udenad lærte Digt, frem-
sige de franske Ord, det veed, eller aflægget noget
andet Beviis paa sine Talenter og Duelighed; men
det undseelige Barn vægrer sig; Faderen beder,
truer, straffer endog; — men Barnet bliver stedse
mere haardnakket, og nu er Egensindigheden her,
som man vel ofte uorsigtigen holder for Ondskab.

Just hos de svage Børn, der ellers have lidet
Kraft til Modsigelse, viser sig Egensindighed aller-
først under disse Omstændigheder. En godmodig,
villig Dreng, som en tidlang var bleven underviist
i Dands, skulde nu paa et offentligt Bal aflægge
et Beviis paa sin forhvervede Duelighed; men af
Undseelse og Frygt, for at han skal bære sig for
Flodset ad, vægrer han sig ved at opfylde Foræ-
ldrenes Onske. Disse fordrede siebliklig Lydighed;
Drengen beder, græder. Forgieves! han skal
dandse. Men Drengen havde før ladet sig slaae
ihjel end han havde dandset. Han vidste, der ville
vanke Tugtelse hiemme, men han dandsede ikke.

For det Tredie: kan Irritabilitæt —
sal volatile — og Hestighed let
føre til Egensindighed.

Det maa være os kiert, naar vi see, vore
Børn have megen Irritabilitæt. Thi ved forsigtig
Ledelse kan den føre til levende Affkye for det On-
de, til Iver for det Gode, til Fasthed og Selvs-

stændighed i Charakteren. Har jeg henledet Opdraglingens Billie til det Gode, og Fornuften til Selvbeherkskelse, saa vil denne Irritabilitæt gjøre Sielen stærk, Charakteren fast. Men adlyder den ikke Fornuft og Billie, har den egenmægtig afkastet Løilen, og gjort sig til Beherskerinde over alle Begierligheder og Drifter; saa have vi Ulydigheds og Modsigelses Aand, Haardnakkenhed og Trodsighed.

(Fortsættes.)

B r o r s o n ,
Præst ved Garnisons Menighed.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 50.

Attende Aargang.

Løverdagen den 13de December 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

A n n e l d e l s e .

Foruden det i forøgaende No. 49 af Borgervennens anførte om Forhandlingerne i Repræsentantsamlingen den 1ste denne Maaned, blev endvidere foretaget følgende:

Alle de for dette Aar indkomne Ansøgninger om Paan, Gratifikation, nye Pension og Tillæg til den forhen havende Pension, bleve fremlagde med de Herrer Repræsentanternes

Kjærlige Erklæringer forsynede, og efterat en Balanceberegning til Uddelingens Bestemmelse i Aar af Overskuddet fra 1ste Oktober 1805 til 30te September dette Aar var anmeldt, bleve Ansøgningerne gennemgaaede og da taget følgende Beslutninger over dem:

- 1) Blev til Laan bestemt den Summa 1930 Rdlr., som blev fordeelt til 20 af de Selskabets Medlemmer, der havde ansøgt Laan.
- 3) Den til Gratifikation beregnede Summa 868 Rdlr. blev tillagt efterfølgende:

	Rd.		Rd.
1) Grovsmed S. E. Johansens Enke	15	9) Maler Holms Enke	5
2) Guldsn. Kongsbachs Enke . . .	5	10) Materialfr. Klitgaards Enke	6
3) Brændeviinsbrænd. Tjacksen . . .	5	11) Skibsassist. Finchs Enke . . .	8
4) Organist Kiehes Enke . . .	5	12) Madame Cruuse	10
5) Skomager Bastian	5	13) Mægler Hoviths Enke . . .	20
6) Haarstikker Grønlund . . .	5	14) Dreier Kihmes E.	6
7) Laquai Lunds Enke	5	15) Skræder D. Møllers Enke . . .	8
8) Parykmager Gundel	10	16) Revisor Hegelunds Enke . . .	10

	Rb.		Rb.
17) Politiebet. Kam-		32) Urtekr. Steenholt	18
strups Enke	10	33) Tomfrue Petersen	
18) Bogholder Meiers		Lofte	6
Enke	12	34) Revisor Webers	
19) Farver Reimanns		Enke	10
Enke	5	35) Smeden Hammers	
20) Administrat. Schus-		Enke	8
machers Enke	12	36) Skoemag. Wein-	
21) Parykm. Krygers		bachs Enke	8
Enke	8	37) Skoem. Sylvecks	
22) Skræder Blædels		Enke	5
Enke	6	38) Informat. Kofods	
23) Portner Dams-		Enke	10
gaards Enke	6	39) Klokker Ellers Enke	6
24) Bogb. Norgreen	15	40) Tomfrue Clausen	6
25) Sigtemager Berg	15	41) Tomfrue Pram	5
26) Styrn. Møllers		42) Snekf. Koeds Enke	6
Enke	8	43) Edelebrygger Hals	
27) Snekf. Thilemans		Enke	8
Enke	6	44) Skipper Madsens	
28) Brodør Brøndt	8	Kone	8
29) Brændeviinsbrænd.		45) Madame Jordhøj	10
Hoyermanns Enke	8	46) Revisor Grønne-	
30) Maler Hultmann	10	gaards Enke	10
31) Skoemag. Græns-		47) Handkem. Bend-	
mann	15	sen	15

	Rd.		Rd.
48) Robbersmed Baus		64) Præst. Mariagers	
Enke . . .	8	Enke . . .	8
49) Tomfr. Edelman	6	65) Bankevægt. Grind-	
50) Tomfr. Schulz	6	berg . . .	10
51) Parysmag. Wahls		66) Bogholder Linde-	
Enke . . .	8	gaard's Enke	12
52) Guldsn. Wærum's		67) Lømmern. Robert-	
Enke . . .	8	sens Enke . . .	20
53) Konsul Tegs Rone	10	68) Politieadjut. Mol-	
54) Riibmand Crøyers		lers Enke . . .	10
Enke . . .	8	69) Politiebet. Moes	
55) Smedler Weyrup's		Enke . . .	10
Enke . . .	10	70) Skibsbygmest. As-	
56) Laqnat Schmidts		biørns Enke	12
Enke . . .	5	71) Degnen Thaulov's	
57) Lærer Struch's E.	10	Enke . . .	12
58) Parysmager Jbsen	8	72) Havnesog. Nissens	
59) Seminar. Lærer		Enke . . .	8
Clausens Enke	15	73) Giordemod. Bier-	
60) Klædefabr. Møen	18	ring . . .	5
61) Handskem. Smidt	10	74) Budet Seitzberg's	
62) Lødbet. Sommers		Enke . . .	6
Enke . . .	8	75) Byefoged Reimers	
63) Brændeviinsbrænd.		Enke . . .	6
Weises Enke	8	76) Skræd. Gegeberg's	
		Enke . . .	5

	Rbd.		Rbd.
77) Skræd. Berstorffs		91) Skræder Hofstrup	8
Enke . . .	5	92) Bager Breslau	5
78) Bertshuush. Ricers		93) Præsten Rocks Enke	6
Enke . . .	5	94) Handskem. Lunds	
79) Forrige Theehandl.		Enke . . .	5
Meier . . .	8	95) Kapit. Hammelefs	
80) Provstinde Wellejus	8	Enke . . .	6
81) Skræder Meiersen	10	96) Kommissionær Rats-	
82) Kjøbmand Ubrah.		tenburgs Enke	6
Mejers Enke . . .	8	97) Mægl. Wingses E.	5
83) Somfrue Hegelund	5	98) Kongl. Pensionist	
84) Hørkr. Drstrøms		Brygman . . .	8
Enke . . .	5	99) Skræd. P. Bahfs	
85) Graveur Schmidt	6	Enke . . .	5
86) Skræder Fischer	8	100) Præsten Justs	
87) Brændeviinsbrænd.		Enke . . .	6
Eistrups Enke	5	101) Skoem. Greither	8
88) Guldsmed Griifes		102) Gartner Lintrups	
Enke . . .	6	Enke . . .	6
89) Snedker Biedt	6	103) Budet La Croixs	
90) Portraitmalet Nor-		Enke . . .	20
mans Enke . . .	8	Summa Rbd. 868	

3) Til nye Pensioner og Tillæg for nogle af de ældre Pensionister blev den fra Rentefondens overskydende Summa 97 Rdlr. bestemt og uddeelt som følger:

Nye Pensionister fra
tilkommende Aars Be-
gyndelse 1807.

No.

1) Brændeviinsbrænd. Isackien	10
2) Organisk Rihes Enke	10
3) Skoemag. Bastian	10
4) Haarsk. Grønlund	10
5) Laquai Lunds Enke	10
6) Guldsn. Kongsbachs Enke	15
Summa No.	65

Tillæg til de ældre
Pensionister fra samme
Tid.

No.

1) Snekker Møller	6
2) Varykm. Valkars E.	5
3) Bager Wilde	6
4) Snekker Gehrckens Enke	5
5) Sprogmeister Krolls Enke	5
6) Trakt. Thausens E.	5
Summa No.	32

Administrationen for det forenede Understøt-
telsesselskab.

S. J. Cantor senior. C. Thomsen. Flor.

C. Købke.

D m E g e n s i n d i g h e d.

(Fortsat. See No. 49.)

Jeg kiendte en Dreng, som fra spæde Alder viiste
en overordentlig stærk Irritabilitæt, og ved Foræl-
dres urigtige Behandling, med de herligste Anlæg,

blev dannet til en ondskabsfuld Stivnakke og den fineste Intrigant. Han greb Alt med største Hestighed, elskede og affnyede af ganske Herte, ventede utaalmødigen den lovede Fornøielse, var overgiven i Glæde, utrøstelig ved Smerte eller Tab, modsagde med Dierøhed, naar han troede, at have Ret, følede sig aldrig lykkeligere, end i frie Lust, paa Begepladsen i Spidsen af sine Kammerater. Var denne Ild bleven tilbørlig dæmpet, Forstanden givet Lys, Hiertet Redelighed, Villien Kraft: hiin Irritabilitæt og Hestighed maatte have blevet høist velgiørende for hans Karakter. Men ved Skielden, Pryglen, Tidsperring — Kræft i god Opdragelse — øste man Olie i Ilden. Drengen paastod nu desto heftigere Alt, hvad der behagede ham, lod sig ikke afbringe fra sin Gienstand paa nogen Maade; ved en mildere og klogere Behandling kunne man let have ledet ham fra den. Kunde han ikke komme til Maalet paa den lige Wei, saa tænkte han paa List. Forældrene havde gjort sig det til en Lov, bestandig at arbeide mod hans Hestighed, og han: aldrig at give efter; og om han end maatte vige for Overmagten, dog at sætte sin Villie igiennem paa en eller anden Maade.

Ligeledes kan oprindelig Sielsstyrke, Aandskraft og Munterhed, især i de tidlige Aar, ved urigtig Behandling, meget let udarte til Egenfin-

dighed. „Thi,“ siger Cicero i sin første Bog om Pligterne C. II, „ulykkeligvis ere næsten altid Modsigelseslyst og Herskesyge forbundne med Sielshøihed.“ Viser man Svaghed og Eftergiveness ved deres Modsigelseslyst og Herskesyge, eller sætter man Eidskab og Hidsighed mod Barnets kraftige Villie og stærke Siel: saa vil det oprindelige Gode udarte.

(Fortsattes.)

Brorson,
Præst ved Garnisons Menighed.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 21de December, da Herr Pastor Michelsens Bidrag indkommer.

Borger = B e n n e n.

No. 51.

Attende Aargang.

Løverdagen den 20de December 1806.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Købt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

D m E g e n s i n d i g h e d.

(Fortsat. See No. 50.)

Slet behandlet Empfindlighed, som altid er forbunden med en vis Irritabilitæt, fører ligeledes lettelig til Egenfindighed. Der ere Forældre og Lærere, som ere saa taabelige, at de vrede, naar Børn modtage deres Trettsættelser med Empfindlighed; og det skulde dog være dem velkomment, thi det giver dem Haab, at Børnet engang i moda

nerer Alder lettere skulde indtages af det Gode, og stærkere affkye det Døde.

Jeg kommer nu for det Fierde, til Egensindigheds Hovedkilde, som bestaaer i Børns urigtige Behandling.

Her møde vi tre store, og desværre saa sædvanlige Feil i Opdragelsen: a) utidig Eftergivenesshed, Føielighed mod hvert Indfald hos Børnene. b) Despotisk Haardhed, uforstandig Strengthed. c) Ubestandighed og Vankelmød.

a) Utidig Eftergivenesshed, Føielighed mod ethvert af Børnenes Ønsker virker Egensindighed.

Heri synde Forældrene saare ofte. Naturen nedlagde i deres Hjerter inderlig Kierlighed til deres Børn. Ingen Opoffrelse er saa stor, ingen Fare saa truende som de ei med Glæde paatage sig for deres Børns Vel. De hengive villigen Røe og Bequemmelighed og hver anden Lykke, for kun at fyldestgjøre deres Pligter som Forældre. Naager Fornuften nu ei omhyggelig over denne mægtige Naturdrift, saa kan den meget let udarte til en blind, uforstandig Kierlighed. Forældrene ere i Intet det Fiere Barn imod, søie sig efter det, og vise altid Skaansel. For ikke at forbitte Barnet, for at standse dets Lærer og stille dets Strid, op-

offre flige Forældre deres Anseelse og Fasthed, og overgive sig til deres lille Afgud Billie. —

„Denne Epise kan jeg ikke lide — jeg vil drikke denne Biin — jeg maa have dette Vegetoi — nu vil jeg spadserer derhen:“ — saaledes uddeler det bydende Barn ikke fielden sine Ordre, og finder maasse paa alle Sider lydige Tienere.

„Betragte vi *) Barndommen i og for sig selv, saa findes der nok neppe et svagere, elendigere, mere til Pleie og Beskyttelse traengende Væsen, end et Barn. Det lader som det derfor sil en saa yndig Skikkelse, et saa indtagende Udseende, for at Alt, hvad der nærmer sig til det, skulde tage sig af den Svage og komme det til Hielp.“

„Hvad er der altsaa mere anstødeligt, hvad mere stridende mod god Orden, end Synet af et herskesygt, opsetsigt Barn, der byder over Alle, som ere om det, og antager en uforstammet bydende Stemme mod dem, der blot behøvede, at vige fra det, for at lade det omkomme.“ Saa vidt Rousseau.

Denne Hersken vækker Egenkierlighed, og smiggrer den; Bansen styrker Regieresyge, og med den Egensindighed og Egenraadighed. Derfor ere Jordens Mægtige og Store for det meste saa egensin-

*) Skrifer Rousseau, i sin Emil, 2den Bog.

dige. De see, man fra Barndommen af forekommer deres sagteste Dnsker, at man skaber dem Fornødenheder, for at indsmiggre sig ved deres Tilfredsstillelse; at den mindste Yttring af deres Unaabe og Mishag optages med Ydmyghed og Anger: — hvad Under, naar det mægtige Fyrstestebarn ved mindste Modstand geraader i Brede, og bliver rasende, naar man lægger Hindringer i Veien for at udføre dets Villie. „Det er,“ skriver Kant über Pädagogik, „en sædvanlig Feil ved de Stores Opdragelse, at man aldrig er dem imod i Ungdommen, fordi de ere bestemte til at herske.“

Men ikke fielden vide Børn, naar de ei ligefrem tør befale, at skiule deres Villie under Taarer, høflige Ord, ydmyge Bønner og snilde Bendinger: dog ere de derved saa stolte, saa bydende, at disse Bønner, denne Græden og hiin Byden kun i Formen ere forskiellige.

„Børnenes første Lærere ere Bønner“ — siger den ædle Entusiast for Menneskeværdighed og Menneskevel, med hvis Authoritet jeg saa gjerne understøtter mine Meninger — „tager man sig ikke vel i Agt, saa blive de snart Befalinger. I Begyndelsen lade de sig hjælpe, men siden opvarte. Saaledes opstaaer Begrebet om Regiering og Herredømme; men da disse Begreber ikke opstaae saa meget ved deres Fornødenheder, som

ved vore Tjenester: saa vides allerede her de sædelige Virkninger, hvis umiddelbare Aarsag ikke ligger i Naturen, og man seer allerede, hvorfor det er vigtigt fra denne første Alder, at agte paa de skjulte Hensigter, som Miner og Skrig røbe.

Har man kun een eller to Gange givet efter for den lille Trodsfiges bydende Taarer: saa har man tabt Spillet, og maa i Fremtiden ogsaa ofte give efter for dens støiende Græden. I den Tanke, at Støien og Gienstridighed formaaer mere over dens Opdrager end Venlighed og Eydighed, bliver den halsstarrig og ondskabsfuld, eftersom den troer hiin svag eller ond.

Derimod, naar Børn mærke, at de sikkrere og lettere komme til Maalet ved udvortes Hofligheds Former, med ydmyge Bønner, søde Ord, saa vide de at bruge dem med saadan Klogskab, at de arme Forældre selv ei engang mærke Bedrageriet. — „Kiere, gode Moder,“ — hørte jeg engang en Dreng sige — „jeg beder ret meget, være saa god, at give mig en Pære!“ — „Ja! min Søn,“ svarede Moderen, blændet af hine Sukkerord, „den skal du have. Jeg skal aldrig nægte dig Noget, naar du beder saa høfligt.“ — Drengen lagde Mærke dertil, og blev ved sine bedende, høflige Ord ligesaa frygtelig for Moderen, som en Anden ved støiende Byden.

Kiertejn og Smigger ere lignende Midler, ved dem Børn vide at forskaffe sig en vis Magt over Forældre og naae deres Dusters Opfyldelse. — Med et venligt Ansigt nærmer den lille Hylker sig til Moderen, overvælber hende med Fielne Ord og smiggrende Talemaader, og kan ei tit nok gientage det, hvor meget han holder af hende. Naar han da er sikker paa den sømme Moders eller svage Faders hele Kierlighed, saa kommer han frem med sin Bøn, og har hver Gang den Fornøielse, at see sin Plan lykkes.

Det fjerde Middel, hvorved Barnet veed at forskaffe sig Herredømmet over sine Forældre og Foresatte, er at det vel nøiagtigen følger deres Befalinger, men altid under visse Betingelser. Det er en naturlig Følge af den Maade, efter hvilken man ved Løfter og Belønninger søger at lokke Barnet til at opfylde sine Pligter. „Naar du har været flittig, saa skal du ogsaa faae dette og hiint; naar du er smukt lydige, saa skal du ogsaa gaae ud at spadserere med mig; naar du er artig, saa skal du ogsaa lege med dine Soldater.“ Saaledes skrider da Barnet, først efter sluttet Capitulation til at opfylde sine Pligter, og den svage Lærer lader sig bedrage ved den Tver, hvormed det handler.

I mange Familier herske Børnene paa en eller

anden Maade. Plutarch fortæller i sin Biographie over Themistocles: „Themistocles sagde i sine Benneres Kreds: egentlig behersker min lille, umyndige Søn den hele græske Stat. Thi Drengen behersker Moderen, Moderen Egtemanden, denne Athenienserne, og Athenienserne det øvrige Grækenland.“ Maaſke er det sagt mere for Spøg end for Alvor; men det er dog afgjort, at mangt Barn formaaer mere med sin egensindige Willie, end mangen Mand, med en fløg, modent overveiet Befaling.

Samme Følger i Henseende til denne Feil har den modsatte, men ligesaa urigtige Behandling, nemlig:

b) Despotisk Haardhed og utidig Modsigelse og Afslag.

Nogle Forældre og Opdragere have den ufornuftige Grundſætning, man maa bryde Børnernes Willie, maa aldrig lade dem have Ret, maa i Alt netop gjøre det Modsatte af det, hvad de ville, og altid fordre blind Lydighed, stum Underkastelse. Man tilſtaaer den arme Opdragling ingen Bøn, uden engang at undersøge Bevæggrunden, om det Forlangte kan skienke dem en tilladelig, sand Fornøielse, eller om det ikke maaſke vorder dem farligt eller ſkadeligt. „Mange Forældre,“ skriver

Kant, *) „afslaae deres Børn Alt, for derved ret at øve deres Taalmodighed, og siden fordre mere Taalmodighed, end de selv have, af deres Børn. Men det er grusomt. Intet er desuden skadeligere, end saadan drillende, slavisk Disciplin, for at bryde Villien.“

(Fortsættes.)

Brorson,
Præst ved Garnisons Menighed.

*) Ueber Pädagogik.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 21de December, da Herr Pastor Michelsens Bidrag indkommer.

Balance.

I n d t æ g t.	Rd.	S.	U d g i v t.	Rd.	S.
Kassabeholdningen ved Regnskabets Slutning den 31te Julii 1805 var	346	36	Efter Generalforsamlings-Bestyrning af 25de November 1805		
Kongelige Transportable Statsfonds, som ere deponerede i Speciesbanken, var ved samme Tid 4560 Rdlr. Species a 125 Procent er dansk Courant	5700	—	Betalt til Uhrmagermester Herr P. Schive en Præmie af	40	—
Et Aars Renter fra 11te December 1804 til 11te December 1805 af 4560 Rdlr. Species a 4 Procent aarlig, er: 182 Rdlr. 38 S. Species a 136½ Procent er d. Cour.	248	93	— til Uhrmagermester Herr N. Lund en Præmie af	40	—
Aarlig Bidrag for 1805 af 174 Medlemmer 535 Rdlr.			— til Overfabriker Herr Profilius en Præmie af	30	—
— 15 i Aaret 1805 indgaaede nye Medlemmer, som have subscriberet til aarlig Bidrag 58 —			— til Bogtrykker Madame Worthorst & Comp. en Præmie af	30	—
— 1 Medlem, som forhen har subscriberet til aarlig Bidrag 1 Rdlr., har i Aaret 1805 endvidere tegnet sig til aarlig Bidrag 1 —			— til Skomagermester Herr A. Ottestrom en Præmie af	30	—
Restancer af aarlig Bidrag, for Aarene 1803 og 1804 14 — 608 Rdlr.			— til Skraedermester Herr J. C. Stalknecht en Præmie af	30	—
Fragaaer aarlig Bidrag for Aaret 1805 af 12 Medlemmer, som deels ved Døden ere afgaaede, og deels reiste 27 Rdlr.			— til Skraedermester Herr J. Bay en Præmie af	20	—
Endvidere fragaaer: Restancer, som ei kan ventes betalte 14 — 41 —			— til Uhrmagersvend M. N. Levi en Præmie af 30 Rd. — S. og en Sølvmedaille I " 32 "	31	32
		567	— til Uhrmagersvend M. Eugenheim en Præmie af 30 Rdlr. og en Sølvmedaille	31	32
			— til Dugmagersvend J. Herzh en Præmie af 20 Rdlr. og en Sølvmedaille	21	32
			— til Bogtrykkersvend M. Goldzieher en Præmie af 20 Rdlr. og en Sølvmedaille	21	32
			— til Skomagersvend J. J. Wendix en Præmie af 20 Rdlr. og en Sølvmedaille	21	32
			— til Skraedersvend H. M. Cohen en Præmie af 20 Rdlr. og en Sølvmedaille	21	32
			— til Skraedersvend Simon Wulff en Præmie af 15 Rdlr. og en Sølvmedaille	16	32
			— for faldene Renter paa købte 350 Rdlr. d. C. i Kongl. Transportable Statsfonds	2	24
			— Bogholderen og Duddenes Løn for et Aar, fra 1ste August 1805 til 31 Julii 1806	75	—
			— til Goldschmidt i Hamborg for besørget Contingenten indkasseret i Altona og Hamborg	4	86
			— Trykkerløn for forrige Aars Regnskab og den i Generalforsamlingen den 25de November 1805 af G. T. Herr Pastor A. R. Holm holdre Tale	14	95
			— for ovenmeldte Tale at hæfte og bestikere, samt 51 Exemplar af Selskabets Love at indbinde m. m.	4	60
			— Indskriverpenge, og for Bærket til 2 Skomagerdrengene	7	76
			— til Adressecomptoirret for Bekjendtgjørelser	2	72
			— Een pro Mille for Transportable Statsfonds Deposito, Brev og Postporto m. m.	5	15
			Saldo i rede Penge	310	53
			Ditto i Kongl. Transportable Statsfonds, som ere deponerede i Speciesbanken	6050	—
			Summa	6862	33

Kiøbenhavn den 31te Julii 1806.

Administrationen for Præmieselskabet for den jødiske Ungdoms Anbringelse til Kunst og Haandværk.

L. Carlsen, And. Buntzen, H. J. Cantor senior, L. J. Cantor.

Bram Helfft.

E x t r a c t

af

R e g n s k a b e t

for

P r æ m i e - S e l s k a b e t s

I n d t æ g t e r o g U d g i v t e r

frå den 1ste August 1805 til den 31te Juli 1806.

B o r g e r = B e n n e n .

No. 52.

Attende Aargang.

Løverdagen den 27de December 1806.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Math. Joh. Sebbelow,
i store Fiolstræde No. 218.

P r æ m i e s e l s k a b e t

for den jødiske Ungdoms Anbringelse
til Konster og Haandværker.

Det er en sand Glæde, naar man seer nyttige
Indretninger at have Bestand; seer Mænd, der af
ægte Patriotiskhed anvende Tid, Umage og Beløf-
ning, opnaae mere og mere Diemedet for deres Bes-
stræbelser; seer at der arbeides mod mægtige For-

domme, og arbeides med Held. Denne Glæde har hver Borgerven af dette hæderværdige Selskab, og Kommissionen, der bestyrer nærværende Blades Udgivelse, takker Selskabets Administration, at den atter har meddeelt følgende Efterretning om dets Forhandlinger og Tilstand, hvoraf vi see, at i det endte Selskabsaar igien 7 af vore jødiske Medbrødre ere indgangne i den for sin Gavnlighed saagtsværdige Kunstner- og Haandverkerstand. Og saa det er frydeligt, at høslagte Regnskab viser, Selskabet kan blive ved at virke, om det endog ingen flere Medlemmer fik, der bidroge dertil, og de nærværende efterhaanden afginge. Vel blev Virksomheden da indskrænket, men ganske standses den ei. Dog er det høist rimeligt, at det aldrig vil fattes Medlemmer, saalænge der findes oplyste Mænd i begge Religionspartier, da vist Enhver saadan, hvis hans Evne tillader det, vil finde sig æret ved at indgaae i et Selskab, hvis Formaal er til saa oiensynlig Almeennyttighed. Dette og hvert andet Held ønskes vist Selskabet af hver Borgerven.

Kommissionen som bestyrer Ugebladet
Borgervennen.

Den aarlige Generalforsamling i dette Selskab holdtes i Aar den 3die December.

Den blev høitideligholdt med en dertil passende Tale af Hans Bælærværdighed Herr Pastor Michelsen, *) og ved ham overleveret 13 til efterstaaende Mestere og Svende tilkiendte Præmier, nemlig:

Til Bogtrykkermester Herr. B. Breum, fordi han har havt to Drengte af den jødiske Religion i Lære, nemlig: B. S. Schlesinger, og B. A. Cohen, og udlært dem til Svende:

En Præmie af 50 Rdlr. d. C.

Til Guldsmedmester Herr F. A. Regnell, som har taget Israæl Heineman af den jødiske Religion i Lære og ladet ham, efterat han havde udlært, i Lauget indskrive som Svend:

En Præmie af 40 Rdlr. d. Cour.

Til Guldsmedmester Herr Joh. Nordling, som ligeledes har taget N. S. Gumpert af den jødiske Religion i Lære, og ladet ham, efterat han havde udlært, i Lauget indskrive som Svend:

En Præmie af 40 Rdlr. d. Cour.

*) Som med G. L. Herr Pastor Michelsen's gunstigste Tilladelse er besordret til Trykken, og saasnart den bliver færdig, skal den de ærede Medlemmer worde tilsendt.

Til Bogtryktermester Herr Andreas Seidelin som ogsaa har havt Berent Abraham af den jødiske Religion i Være, og udlært ham til Svend:

En Præmie af 30 Rdlr. d. Cour.

Til Ornamentmahltermester og Førgylder Herr S. H. L. Irrgang som ligeledes har taget Sal. W. Canter i Være og ladet ham, efterat han har udlært i Lauget indskrive som Svend:

En Præmie af 30 Rdlr. d. Cour.

Til Skomagermester Herr S. H. Lemke, som har havt Berent Heineman af den jødiske Religion i Være og ladet ham, efterat han har udlært, i Lauget indskrive som Svend:

En Præmie af 30 Rdlr. d. Cour.

Til Bogtryktersvend B. S. Schlesinger:

En Præmie af 20 Rdlr. d. Cour. og en Sølvmedaille, med Dmskrift: Den Arbeidsomme Løn og Vre.

Til Bogtryktersvend B. A. Cohen:

En Præmie af 20 Rdlr. d. Cour. og en Sølvmedaille.

Til Guldsmedsvend Israel Heineman:

En Præmie af 30 Rdlr. d. Cour. og en Sølvmedaille.

Til Guldsmedsvend A. J. Gumpert:

En Præmie af 30 Rdlr. d. Cour. og en Sølvmedaille.

Til Bogtrykfersvend Behrend Abraham:
 En Præmie af 20 Rdlr. d. Cour. og
 en Sølvmedaille.

Til Maltersvend Sal. W. Canter:
 En Præmie af 20 Rdlr. d. Cour. og
 en Sølvmedaille.

Til Skomagersvend Berent Heineman:
 En Præmie af 20 Rdlr. d. Cour. og
 en Sølvmedaille.

Til forestaaende Mestere og Svende blev end-
 videre af Taleren meddeelt et med Selskabets Sig-
 net authoriseret Exemplar af Selskabets Love, for
 at de derved i sin Tid kunde legitimere sig For-
 trinsretten, i Henseende til Lovens 1 Cap. 2 §.

Derefter blev af Administrationen foredraget
 følgende:

I.

Ifølge Lovens 4 Cap. 1 §. skulde afgaae
 som ældst Bankedirekteur E. Parssén og Grosser-
 rer E. J. Cantor, men da Administrator Herr
 Grosserer And. Bunken formedelst Svagthed og
 tiltagende Alder har frabedet sig Bestyrelsen for
 Fremtiden, og anmodet Administrationen, at fore-
 slaae en anden i hans Sted, saa kunde Bankedi-
 rekteur E. Parssén ei afgaae i Aar, og i Herr
 Grosserer And. Bunkens Sted blev i denne For-
 samling eenstemmigen valgt S. T. Herr Agent H.

J. Meyer, som behagede at modtage Valget. Grosserer E. S. Cantor blev eenstemmigen anmodet at vedblive, som modtog det.

I Anledning af benævnte vor Medbestyrer Herr Grosserer And. Bunchens Fratrædelse maa vi paa Selskabets og egne Vegne herved offentliggen aflægge vor skyldigste Tak til ham, for hans velvillige Hielp og Bistand, at have medvirket til dette Selskabs Fremme og Tilvæert.

2.

Blev foreviist og oplæst Revisionsforretningen for Aaret 1804 ved et Brev fra Revisorerne:

E. S. Herr Casserer J. Aagaard og

— — Bogtrykker E. M. Cohen

hvis væsentlige Indhold er:

„At de have befundet alle Ting i den bedste Drogen og have ikke noget til Grindring
„imod samme.“

Hvorefter Administrationen erholdt Dvitering for aflagt rigtig Regnskab fra 1ste August 1804 til 31te Juli 1805.

3.

Til at revidere Regnskabet fra 1ste August 1805 til 31te Juli 1806, blev eenstemmigen valgt:

S. I. Herr Grosserer Chr. Thomsen og
 — — Grosserer Jos. Raphael junior
 som vare tilstæde og behagede at modtage Valget.

4.

Blev forelagt 2 Medlemprotokoller, een efter løbende Nummer, og een i alfabetisk Orden, efter disse var Antallet af samtlige ærede Medlemmer ved Selskabets Aarslutning den 31te Juli 1806 i alt 215.

5.

Siden sidste Generalforsamling ere adskillige Drengte af den jødiske Religion ansatte saavel i Lære, som paa Prøve til forskjellige Professioner.

6.

Da Budet Horneman og Reseruebud M. H. Ienbrock formedelst Svaghed og Alderdom i de senere Tider ikke selv have kunnet besørge de ved Selskabet foresaldene Forretninger, men disse bleve besørgede ved N. Christophersen og C. Harboe. Saa har Selskabet i de gamles Sted antaget de to sidste, den første som Bud, og den sidste som Reseruebud.

7.

Blev fremlagt højsfølgende Balance over Regnskabet fra 1ste August 1805 til 31te Juli 1806.

Efter denne bestaaer Selskabets Formue:

- a) Ifølge fremlagte Bankerecipisser i Kongelige Transportable Statsfonds 4840 Rdlr. Species a 125 Procent, er i d. C. 6050 Rd. — 5.
- b) Kassabeholdningen, ifølge fremlagt Kassabog afsluttet til 31te Juli 1806 310 = 53 =
- c) Forfaldne Renter paa ovenmeldte 6050 Rdlr. d. Cour. fra 11te December 1805 til 31te Juli 1806, som først kan høves i December Termin 1806, og derfor ei anført i Balancen, ere 154 = 58 =
- Er i alt d. C. Rd. 6515 = 15 5.

Administrationen for Præmie-Selskabet for den jødiske Ungdoms Anbringelse til Konster og Haandværker

L. Larsen.

H. J. Cantor sen.

L. J. Cantor.

Bram Selsft.